

TÜRKİYE MÜHENDİSLİK HABERLERİ

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI AYLIK YAYIN ORGANI

YIL : 20 CİLT : 21 SAYI : 239

Sahibi : İnşaat Mühendisleri Odası
Adına İlkey İZER

Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni :
Uluç GÜRKAN

Teknik Yönetmeni :
Ahmet SAT

Yönetim Yeri :
Selânik Cad. No. 19/1 Yenışehir - Ankara
Tel : 12 13 69 - 17 85 99

Dizilip Basıldığı Yer :
DOĞUŞ Ltd. Şti. Matbaası - Ankara

Abone Koşulları :

Sayısı, 20,— TL., Yıllığı, 200,— TL. Dış ülkeler için iki katıdır. Öğrenciler için % 60 indirim yapılır. Yıllık abone tutarına özel sayıların bedelleri de dahildir. Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi, İnşaat Mühendisleri Odası üyelerine bedelsiz gönderilir.

Yazı Bedelleri :

Derginin her standart sayfası, telif yazılar için 75,— TL., çeviri yazılar için 50,— TL., özgün şekil ve resimler için 30,— TL. dir. Özgün karikatürlere 100,— TL. ye kadar ödeme yapılır. ★ Yayın Komitesi gönderilen yazılar üzerinde gerekli düzeltmeyi yapmağa yetkilidir. ★ Basılan çeviri yazılardan dolayı hertürlü sorumluluk çevirene aittir ★ Yayımlanan yazılardaki fikir ve teknik sorumluluk yazarlarına ait olup İnşaat Mühendisleri Odasını ve dergiyi bağlamaz ★ Dergideki yazılar kaynak gösterilmek ve izin alınmak koşuluyla başkibir yayım aracında yayımlanabilir. İlanlardan sorumluluk kabul olunmaz ★ Dergiyi gönderilen çeviri ve fotoğrafların kaynaklarının gösterilmesi gerekir ★ Dergiyi gönderilen yazılar basılsın veya basılmasın tade edilmez.

İLÂN FİYATLARI :

Arka kapak (renkli olabilir)	3.600,— TL.
Ön kapak içi	2.700,— TL.
Arka kapak içi	2.000,— TL.
İç tam sayfa	1.500,— TL.
İç yarım sayfa	1.000,— TL.

Sürekli ilânlara; 12 ay ve daha fazlası için % 20, 6 ay ve daha fazlası için % 10 indirim yapılır.

**inşaat
mühendisleri
odası
xx. dönem
çalışma raporu
1974~1975**

İÇİND EKİLER

XXI. Genel Kurul Çağrısı	4
0. İ. M. O. XX. Dönem 1974 - 1975	6
Kayıplarımız	7
Merkez ve Şubeler Yönetim Kurulları	8
Kurullar	10
Yıllara Göre Verilen Kayıt Numaraları	11
Temsilcilikler	12
I. SORUNLARA GENEL BAKIŞ	13
Giriş	15
Demokrasiyi, Özgürlükleri ve Gerçekleri Savunmaya Devam Edeceğiz	17
II. ÖRGÜTSEL ÇALIŞMALAR	23
T.M.M.O.B. ve Diğer Meslek Odaları ile İlişkiler	25
Şube ve Temsilcilikler	26
Danışma Kurulu Toplantıları	30
Üye Kayıt ve Dosyalama Sisteminin Yeniden Düzenlenmesi	31
Lokal	33
Toplu Sözleşme	37
III. PERSONEL KANUNU VE İSTİHDAM SORUNU	39
12 Sayılı Kararname	43
Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayı	53
Şantiye Şefleri ve Şantiye Mühendisliği	56
Devletleştirilen Mühendislik Okulları Mezunlarının İşe Alınma Sorunları	61
IV. MİLLİ KAYNAKLARIMIZ VE YERLİ TEKNİK GÜCÜMÜZ	63
Teknik Hizmet İthalı	66
Ortak Pazar Karşısında Türk İnşaat Sektörü	80
Enerji Raporu	81
Ulusal Kaynaklar Kongresi	85

V. PROJE - ARAŞTIRMA VE UYGULAMA SORUNLARI	87
Ortak Mesleki Denetim Uygulaması	91
Müşavirlik Hizmetlerinin İhaleye Çıkarılma Esasları	98
Mimarlık - Mühendislik Hizmetleri Şartnamesi	99
Yapı Denetimi	117
1. Yapı Denetimi Simpozyumu	117
2. Yapı Denetimi Uygulaması	118
Emlâk Alım Vergisi Genel Tebliği Uygulaması	120
VI. KONUT - ARSA - ULAŞIM SORUNLARI	121
Konut Kurultayı	123
Arsa ve Toprak Komisyonu Çalışmaları	131
Cumhuriyet Döneminin Ulaşım Politikasının Eleştirisi ve Öneri Getirilmesi	133
Büyük Kentlerin Ulaşım Sorunu	133
1. İstanbul Ulaşım Kongresi	133
2. Metro Açık Oturumu	137
VII. EĞİTİM SORUNLARI	139
Ön Lisans Yüksek Okulları	141
CPM ve PERT Semineri	145
Sürekli Giriş ve Genel Düzgün Çerçeve Programı	147
VIII. TEKNİK KONGRE	149
IX. İ. M. O. KALİTE BELGESİ UYGULAMASI	159
X. YAYIN	171
XI. İNŞAAT MÜHENDİSLERİ GÜNÜ	175
XII. YÖNETMELİKLER	179
İ. M. O. Yönetmeliği Değişiklik Önerisi	181
Denetleme Yönetmeliği	182
Tescile Konu Olan Harita ve Planlar Yönetmeliği	185
XIII. MALİ KISIM	187

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

XXI. GENEL KURUL ÇAĞRISI

Sayın Üye,

Odamızın Genel Kurulunun XXI. olağan toplantısı 28 Şubat 1975 Cuma günü saat 10.00 da başlamak ve 3 gün sürmek üzere Makina Mühendisleri Odası Toplantı Salonu Selânik Cad. No. 76 da (Eski Aykut Sineması) yapılacaktır.

Bu toplantıya Oda Kimlik belgenizle katılmanızı rica ederiz.

Saygılarımızla
YÖNETİM KURULU

G Ü N D E M :

A) AÇILIŞ

- A1 — Başkanlık Divanı Seçimi (1 Başkan, 2 Başkan Vekili, 4 Sekreter)
- A2 — Saygı duruşu
- A3 — Açılış konuşması (Yönetim Kurulu Başkanı)
- A4 — Genel Kurul'a davetli konukların konuşmaları
- A5 — Anıt-Kabir'e çelenk konulması.

B) GENEL KURUL ÇALIŞMALARI :

B1 — Komisyonların seçimi

- B1. 1 — Ana Sorunlar Komisyonu (7 üye)
- B1. 2 — Yönetmelikler Komisyonu (5 üye)
- B1. 3 — Bütçe Komisyonu (1974 bütçesiyle 1975 bütçe önerisi vb.) (7 üye)
- B1. 4 — Oda ve Üye Önerileri Komisyonu (5 üye)
- B1. 5 — Oy Ayrımı Kurulu (12 üye)

B2 — Raporun sunulması, Yönetim ve Denetim Kurulları raporlarının görüşülmesi ve Yönetim Kurullarının mali yönden ibra'i

B3 — Komisyon raporlarının ve 1975 yılı bütçesinin karara bağlanması.

B4 — XXII. Genel Kurul yerinin kararlaştırılması.

C) ADAYLARIN GÖSTERİLMESİ VE SEÇİMLER

- a) Danışma Kurulu (8 üye)
- b) Oda Yönetim Kurulu (7 asıl, 7 yedek)
- c) Oda Denetim Kurulu (3 asıl, 3 yedek)
- d) Oda Haysiyet Divanı (5 asıl 5 yedek)
- e) Yardım Fonu Komitesi (3 asıl 3 yedek)
- T.M.M.O.B. ÜYE SEÇİMLERİ
- f) Birlik Yönetim Kuruluna Temsilci (3 aday)
- g) Birlik Denetim Kurulu (1 aday)
- h) Birlik Genel Kuruluna Delege (100 asıl, 100 yedek)

D) Seçim sonuçlarının açıklanması, dilekler ve kapanış.

O. İMO
XX. Dönem
1974-1975

KAYIPLARIMIZ

AKALIN	Şekip
AKIN	Mumin
AKÖREN	Abdi
AKYOL	Recep
ALKAN	İbrahim
ARMAOĞLU	Sabahattin
BARAN	Hasan Nezi
BERKE	Rıza
BİBİOĞLU	Osman
BOĞUT	Mehmet Zeki
DAĞDELEN	Nuri
DULAGİL	Nedim
DUMAN	Hilmi
EGERAN	Biröl
EKE	Şinasi
ERENBERK	Şükrü
ERSAN	Şefik
GENÇ	Şerafettin
GERMENLİLER	İsmail
GÖKAN	H. Saim
GÜLTEKİN	Nizamettin
GÜRPINAR	İhsan
KURAL	Hakkı
KUTLUĞ	Nafi
MALKOÇ	Mehmet
ÖRS	Gürel
ÖZDEMİR	Akif
SAĞIROĞLU	Ateş
SARAL	Fuat
SÖNMEZER	Mustafa
ŞİŞMAN	Hadi
TANSEL	Faruk
TAŞANGİL	Orhan
TOKÖZ	Muhittin
TORUN	Aziz
ULUSEMRE	Yüksel
YEĞİNSU	Galip

Rahmet diler, saygı ile anarız.

İMO

MERKEZ VE ŞUBELER

1974 - 1975 YILLARI

YÖNETİM KURULLARI

Merkez Yönetim Kurulu

	22.2.1974— 24.9.1974	24.9.1974— 15.1.1975	3.1.1975— 28.2.1975
Başkan	İlkay İZER	İlkay İZER	İlkay İZER
Başkan Vekili	Ertan ACAROĞLU	Ertan ACAROĞLU	Ertan ACAROĞLU
Sekreter Üye	Enis ÜSER	Erdiç KÖKSAL	Erdiç KÖKSAL
Muhasip Üye	Ali AÇAN	Ali AÇAN	Ali AÇAN
Üye	Erhan KARAESMEN	Erhan KARAESMEN	Erhan KARAESMEN
Üye	Fikri KAYA	Fikri KAYA	Fikri KAYA
Üye	Erdiç KÖKSAL	Enis ÜSER	Ekrem CEYHUN

İstanbul Şubesi

	1 9 7 4	1 9 7 5
Başkan	Ertuğrul TİĞLAY	Ertuğrul TİĞLAY
Sekreter Üye	Tezer ERASLAN	Hüseyin DOĞAN
Muhasip Üye	Uğur DİNÇER	Adem ERCAN
Üye	Mete AKALIN	Yusuf NAMOĞLU
Üye	Mehmet ÖZLER	M. Yaşar YILMAZ
Üye	Hüseyin AKDAĞ	Uğur DİNÇER
Üye	İrfan ÇUBUKÇUOĞLU	Adnan ATACAN

İzmir Şubesi

	20.1.1974— 5.6.1974	5.6.1974— 18.1.1975	1 9 7 5
Başkan	Gürcan BAŞER	Gürcan BAŞER	Gürcan BAŞER
Sekreter Üye	Önder TUNÇALP	Sadettin UÇKUN	Sadettin UÇKUN
Muhasip Üye	Sadettin UÇKUN	Aksu SARIHAN	Celal YÜCEBAŞ
Üye	Birol BORA	Birol BORA	Enver GÜNDAY
Üye	Celal YÜCEBAŞ	Celal YÜCEBAŞ	Tahsin VERGİN
Üye	Aksu SARIHAN	Mustafa ARKUN	Hüseyin MUMCUOĞLU
Üye	Mustafa ARKUN	Önder TUNÇALP	Yusuf TURABİ

Elâzığ Şubesi

	1 9 7 4	1 9 7 5
Başkan	Mehmet AÇIK	Fikret MADRALI
Sekreter Üye	Nurullah ÖZBERK	Nurullah ÖZBERK
Muhasip Üye	Bilgi GÜRSES	Musa ÖZTÜRK
Üye	Ahmet TURAN	Mehmet BALTACI
Üye	Kenan ÇİHAĞIROĞLU	Kürşad ÖZGER

Kayseri Şubesi

	20.1.1974— 1.8.1974	1.8.1974— 18.1.1975	1 9 7 5
Başkan	S. Sırrı YÜCEL	S. Sırrı YÜCEL	S. Sırrı YÜCEL
Sekreter Üye	Kenan DİNÇER	Kenan DİNÇER	Cemal OĞUZHAN
Muhasip Üye	Ziya CİNGİLIOĞLU	Naci BEKTAŞ	Ömer HAZER
Üye	Naci BEKTAŞ	Kâmil ÖZCAN	Şadan DOĞAN
Üye	Kâmil ÖZCAN	Mehmet ÖZKEÇECİ	Halit GAVREMOĞLU

GENEL KURULCA SEÇİLEN KURULLAR

ODA HAYSİYET DİVANI

Nihat ERSOY
Affan BALABAN
Galip EREN
Galip AKNİL
Ahmet KAÇMAZ

YARDIM FONU KOMİTESİ

Hamit KURANEL
Zafer SOYDAL
Nizamettin KAHRAMAN

PROJE ONAY YETKİSİNİ

VEREN KURUL :

Samim ÖZTEK
A. Rıza BOZKURT
Enver ALTINOK
Halûk ÖZBERKİ
Tuncer ERGENEKON
Hıncal ANT

TEKNİK KONGRE

YÜRÜTME KURULU :

Ertan ACAROĞLU
Şahap AKSOY
Alp ACAR

Atilla ALPÖGE
Eren OMAY
Mustafa AKGÜL

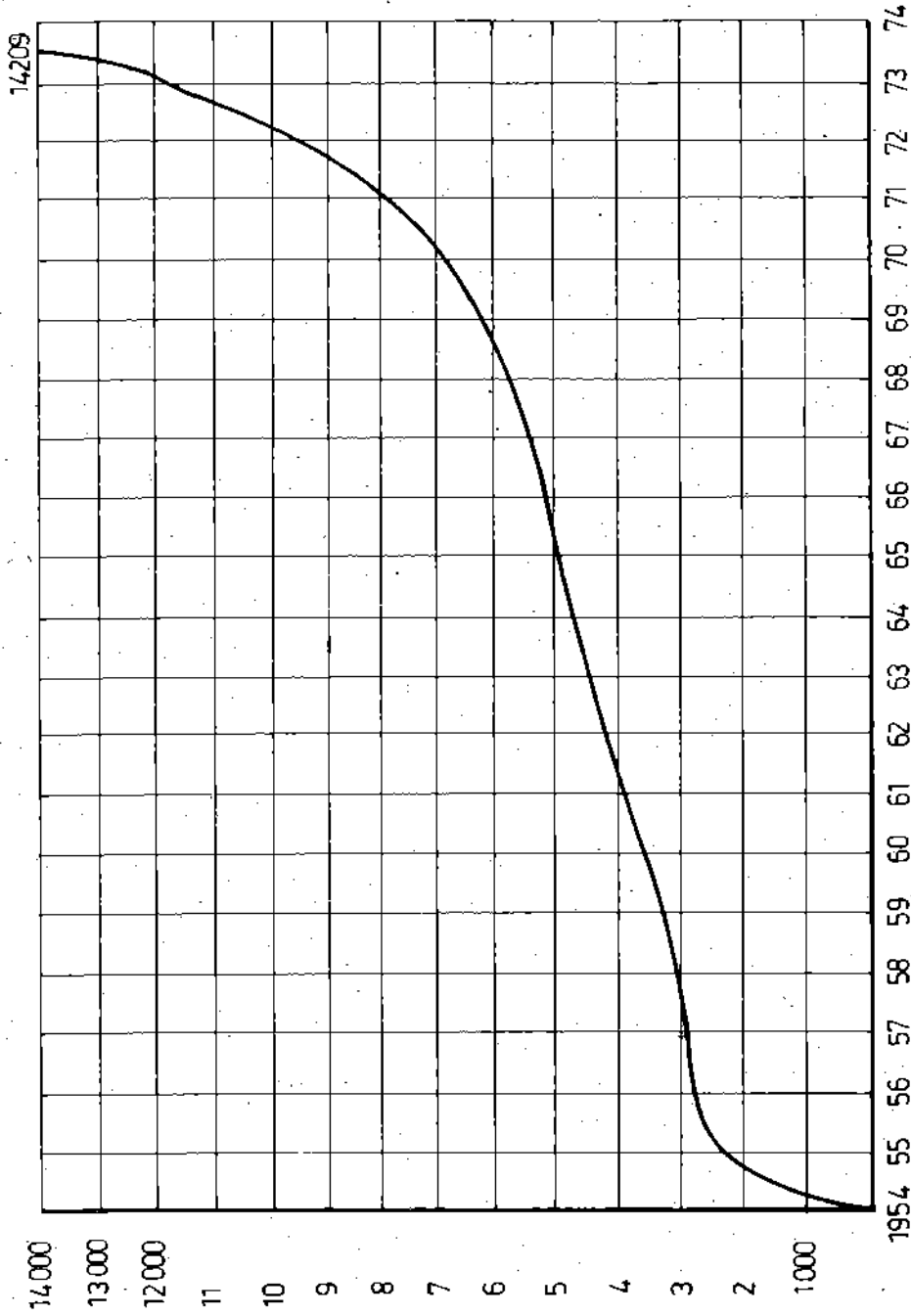
DENETİM KURULU

Ercan ÖZTÜRK
Remzi KUMLU
Feridun SUNGUR

DANIŞMA KURULU

Turgut YÜCEL
Bülent POYRAZ
Dumrul GÖNER
Selahattin KARABABA
Uğur ALKİM
Ercan ÖZTÜRK
Neşet AKMANDOR
İlter ÇUBUKÇU
Yaşar UÇAY
Erdoğan BAYINDIR
Tarhan ERDEM
Cengiz TACALOĞLU
Yüksel ÇAVUŞOĞLU
Süheyl ZOR
Önder TUNÇALP

YILLARA GÖRE ODA'CA VERİLEN KAYIT NUMARALARI

NOT : ODAYA KAYITLI GERÇEK ÜYE SAYISI 13.206 dir.

1974	14209
1973	11924
1972	9812
1971	8014
1970	6957
1969	6478
1968	6036
1967	5667
1966	5327
1965	5024
1964	4748
1963	4456
1962	4177
1961	3976
1960	3692
1959	3436
1958	3212
1957	2965
1956	2890
1955	2401

TEMSİLCİLİKLER

M. Ruhi AYDIN
ESKİŞEHİR

Nevzat KENDİROĞLU
ANTALYA

Mehmet Emin BAYDUR
KONYA

Mehmet BAYRAK
ÇORUM

Erol ÜÇÜNCÜ
TRABZON

Ali ÖZCAN
DİYARBAKIR

M. Cengiz KAYAHAN
AFYON

Akın ATILLA
MERSİN

Ali Deniz ATAY
AYDIN

Ali DEMİRALP
MALATYA

Rahmi YILMAZ
ARTVİN

Kemal ÖZKAN
ZONGULDAK

S. Hafız ÖZTEMEL
SİVAS

İbrahim Ethem YÜKSEL
KASTAMONU

Ata KAYIŞOĞLU
KAHRAMANMARAŞ

Remzi KARİP
HAKKÂRİ

Ali BÜYÜKŞAHİN
ADIYAMAN

Mehmet Ali BİLGİN
ÇANKIRI

Mehmet DAĞLI
GAZİANTEP

Şenel SARI
GİRESUN

Hasan Fehmi KARA
VAN

Adnan ZERVENT
ANTAKYA - HATAY

Hüzeyfe ÖZTÜRK
AKSARAY - NİĞDE

Cevat GÜVEN
SAKARYA

Recep MERCAN
BURSA

Cahit KÖSE
EDİRNE

Ergin BASAR
KIRKLARELİ

Abdülkadir ÜLGÜRAY
TEKİRDAĞ

Necdet PELİT
MUĞLA

Erdoğan SAİR
ÇANAKKALE

Hasan ZORLU
SÖKE

Selahattin CAN
ERZİNCAN

Naci ER
ERZURUM

Ruhi KAYGUSUZ
BOLU

Tamer TİMURÇİ
SAMSUN

M. Metin ÜLKÜ
KOCAELİ

Abdi AYDOĞDU
KARAMAN

Halit Ziya ANGINER
MANİSA

Abdülkadir GÖNCÜ
URFA

Mehmet Salih BASMACI
DENİZLİ

Cemal AKARSU
KARABÜK

Coşkun YAPICI
PAZAR - TURHAL

Yılmaz YÜCEL
ORDU

Ünsal AKIN
MANİSA

Sunal ERDEM
KÜTAHYA

Muhittin ÜŞENMEZ
ADANA

1. Sorunlara Genel Bakış

GİRİŞ

28 Şubat 1975 günü Odamız bir çalışma yılını daha geride bırakmış olacaktır. Bu yıl da bunalımlı yıllardan biri olmuştur. 14 Ekim 1973 seçimlerinde dile gelen demokratik özelemleri gerçekleştirmekle yükümlü olanların kısa süreli iktidar ortaklığı sırasında, haşhaş, kıta sahanlığı ve genel af konusunda demokratik ve bağımsız adımlar atılmış, ancak bu dönem Kıbrıs sorununun patlak vermesinden az sonra sona ermiştir.

O günden bu yana, sürekli bir hükümet bunalımı, sıkıyönetim, grev kısıtlamaları, işçilere, aydınlara, ilerici örgütlere, yayın organlarına baskılar dönemi başlamıştır. Üniversite gençliği sokaklarda kurşunlanmış, TRT Kurumunun istenilen yönde kullanma eğilim ve gayretleri hız kazanmıştır.

12 Mart sonrasındaki baskı döneminin kendilerine sağladığı sonsuz çıkarların ve dikensiz gül bahçesinin özlemini çeken çevreler, yaşadığımız günleri de 12 Mart sonrasına benzetmek için çırpınmaktadırlar. Ve bu yolda epey mesafe almışlardır.

Günümüz ile 12 Mart sonrası arasında birçok benzerlikler vardır. Gene işbaşında sağ kanatça desteklenen partilerüstü bir hükümet vardır.

Gene Sıkıyönetim sürmektedir. Gene hayat pahalılığı ücretlerin çok önünde gitmekte, zam üstüne zam gelmektedir. Yine ilericilerin, işçilerin üzerindeki baskılar sürmektedir. Ancak bu benzerliklerin yanı sıra önemli farklılıklar da vardır. Sıkıyönetim vardır ama mahkemeleri 12 Mart sonrası gibi çalışmamaktadır. Partiler dışı hükümet vardır, sağ partilerden bile açık destek bulamamıştır. Ve hepsinden önemlisi hem egemen güçlerin, hem halktan yana güçlerin 12 Mart ve sonrasında aldıkları dersler vardır.

Buraya kadar anlatmaya çalıştığımız ortam, egemen çevrelerin toplum yönetmede, geliştirmede yetersiz kaldıklarının, yönetemediklerinin açık kanıtıdır. Yönetememekteler ama, yönetmeyi bırakmak da istememekteler. Böyle dönemlerde, egemen çevreler için tek yol kalmaktadır. Kendilerini gizlemek ve eleştirenleri, hak isteyenleri susturmak, demokratik hakları sınırlamak, baskı yapmak. 12 Mart sonrasında yapılan ve bugün de yapılmaya çalışılan işlemlerin anlamı budur. Benzerliklerin anlamı budur.

Demokratik hakların geriletilmesi, demokrasi ve özgürlüklerin sınırlarının daraltılması, gelir dağılımı dengesini emekçiler aleyhine bozma girişimleri ile birlikte yürütülmektedir. Daha doğrusu bu sınırlamaların amacı, halkın ekmeği ile oynarken, halkın sesini çıkarmamasını sağlamaktır.

Bunu, yaşadığımız somut olaylarla biliyoruz. 12 Mart sonrasında paranın satınalma gücünün iki yılda % 50 düşmesine rağmen, kamu kesiminde katsayısı artırılışına gidilmemiş, işçilerin ekonomik haklarını elde etmeleri, grev yasağı ve lokavt yöntemleri ile önlenmiştir. Yani iki yıllık baskı dönemi teknik elemanlar ve tüm çalışanlar için ekonomik sıkıntıların arttığı yıllar olmuştur. Demokrasi ve özgürlükler yolunda anlamlı bir dönüm noktası olan 14 Ekim seçimlerinden, sonra, ücretlerde artışlar olmuş, ancak bunu da bir bunalım dönemi ve yeni fiat yükselişleri izlemiştir.

Yakın tarihimizdeki bu gelişimlere kısaca bir göz atmak bile, çalışanların ekonomik haklarını almalarında politik gelişimlerin demokratik hakların yerini ve önemini belirtmeye yeter.

O halde, Odalar politikayla uğraşmasın, dernekler politikayla uğraşmasın, sendikalar politikayla uğraşmasın diyenlerin, tek amacı olduğunu bilmeliyiz. Bu, emekçilerin haklarını ellerinden alırken onların seslerini çıkarmamalarını istemekten başka birşey değildir.

1974 yılı teknik alanda çelişkili olay ve kararlarla dolu geçti. Bir yandan teknik eleman ve teknik hizmet ihraç edeceğimiz söylenirken, öte yandan teknik hizmet ve yabancı teknik eleman ithal ettik. Hem de aynı konu da, altyapı yatırımları konusunda. Bir yandan her politikacı ve parti teknik elemene "Önem" verileceğini söylerken öte yandan yan ödemelerin kaldırılmasından söz edilmeye başlandı. Gerçi, artık yan ödemelerin ve "yan" liği, ve de "ödeme" liği kalmamıştır. Bu durum bizlere sadece soyut olarak "Önem" verildiğini, demokratik ve ekonomik hakların verilmesine ise kimsenin yanaşmadığını açıkça göstermektedir. Bundan böyle teknik elemanlar, onlara "Önem" vereceklerini söyleyenlere değil, ekonomik ve demokratik hakları vereceklerini güvenilir bir şekilde bildirenlere inanabilirler ancak.

Teknik elemanlar ücretlerini fiilen düşüren ve onları ekonomik bunalımlar ve belirsizlikler içine iten personel kanunununda, bizler için anti - demokratik bir uygulamadan ibarettir. Bu kanunla grev, toplu sözleşme vb. sendikal haklarımız, siyasi partilere girme gibi demokratik haklarımız elimizden de alınmıştır. Bu yetmezmiş gibi Anayasa değişikliği yapılarak sendika kurma hakkımız da ortadan kaldırılmıştır.

Kaybettiğimiz haklarımızı geri almanın yolu örgütlü demokratik mücadelelerden geçmektedir. Egemen sınıflar bunu çok iyi bildikleri için her türlü örgütlenmeyi ortadan kaldırmak, yasaklamak istemektedirler. Bundan ders almak; daha iyi örgütlenebilmek için mevcut örgütlerimizin daha etkin olabilmelerini sağlamak için sonuna kadar çalışmalıyız.

Demokratik hakları savunduğumuzda, bazı çevrelerce bize yöneltilen suçlama "politika yapıyorsunuz" olmaktadır. Defalarca cevabı verilen bu suçlamayı tekrar cevaplamakta yarar görüyoruz. Ülkemizin, halkımızın, mesleğimizin ve meslektaşlarımızın haklarını ve yararlarını savunmak bizim birinci görevimizdir. Bu görevi yerine getirmek politika ise, politika yapıyoruz ve yapacağız.

Odamız ve tüm Odalar, demokratik hakların savunulmasında tutarlı ve sağlam bir yol izledikçe, hem ülke sorunlarında, hem de meslek sorunlarında sorumluluklarımız artmaktadır.

Teknik hizmet ithaline karşı çıktığımızda, Türkiye'deki teknik potansiyelin, bir güç haline dönüşmesini sağlayacak adımları atmak bir sorumluluk olmaktadır. Bugün 40'a yakın kentte uygulanan "Ortak Mesleki Denetim Uygulaması" bu kentlerdeki proje ve yapı kalitesinin yükseltilmesi yolunda ayrı bir sorumluluk getirmektedir. Kalite belgesi uygulamasında daha etkin yetkilere sahip olmamız, beraberinde çok ağır yükler getirmektedir.

Bundan dört beş yıl öncesine kadar kamu oyunda sesleri duyulmayan teknik meslek odaları, bugün ülke ve meslek sorunlarında etkin birer odak noktası olmuşlardır. Bu gelişim, söylediğimiz her sözde, attığımız her adımda çok daha dikkatli olma sorumluluğu omuzlarımızdadır.

Ülke çıkarlarının ve demokratik hakların savunulması yolunda, mesleğimizin gelişmesi yolunda, Odamız üzerine düşen görevleri bugüne kadar yapmıştır ve devam edecektir.

DEMOKRASİYİ, ÖZGÜRLÜKLERİ VE GERÇEKLERİ SAVUNMAYA DEVAM EDECEĞİZ

Odamız Başkanı İlkey İzer'in "Odamız ve Görevleri" başlıklı yazısını tekrar sunuyoruz.

"Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine bağlı Odalar, giderek artan bir etkinlikte toplum içinde söz sahibi olmaya başlamışlardır. Bu gelişimin kökünde Mühendis ve Mimar Odalarının uzun yıllar verdiği yurtsever ve bilinçli mücadele yatmaktadır. Odamızın görevlerini ve yapmayı amaçladığımız çalışmalarını açıklamadan önce teknik meslek örgütlerindeki gelişimi ve nedenlerini incelemek yararlı olacaktır.

TEKNİK MESLEK ODALARININ GELİŞİMİ :

Türk Mühendis ve Mimar Odaları 1954 yılında kuruldu. 1948 den sonraki iktidarlar, gelişen kapitalizmin öncelikle ihtiyacı olan alt yapı yatırımlarına yönelmiştir. Özellikle karayolu, su ve enerji yapılarındaki hızlı gelişme beraberinde büyük bir teknik eleman ihtiyacını da getirmiştir. Bu durum teknik elemanlara toplum içinde bir ölçüde ayrıcalıklı bir statü sağlamıştır. Buna paralel olarak teknik elemanlara bazı demokratik haklar da verilmiştir. Örneğin teknik elemanların istihdam edildikleri ünlü 4/10195 sayılı kararname, onlara sendikalara ve siyasi partilere girme haklarını da sağlıyordu. 1954 tarihli Türk Mühendis ve Mimar Odaları Kanunu da o günlere göre demokratik bir içeriğe sahiptir. Öyleki, bu kanun 1972 lerde antidemokratik bir yönde değiştirilmek istenilecektir. 1954 yılındaki iktidarın niyeti demokratik olduğu için değil, bu iktidar teknik eleman kitlelerinin gelişimin ne yönde olacağını bilemediği için 1954 yılındaki kanun 1972'lerdeki niyetlere oranla daha demokratik bir yapıda çıkmıştır.

1950'lerde teknik elemanlar hem sayıca az olduklarından, hem de 1950-1960 döneminin her türlü sosyal düşüncüyü baskı altına alan yapısı dolayısıyla, toplum içinde bir etkinliğe sahip olamamışlardır. 27 Mayıs'ı hazırlayan günlerde Menderes'in Teknik Üniversiteleri uslu çocuklar olarak nitelediği hatırlanacaktır. Bununla birlikte bu dönemlerde de zaman zaman teknik elemanlar yabancı teknisyenlere karşı çıkmışlardır.

Mühendis ve Mimarların sessizlik dönemi 1965'den sonra hızla değişmeye başlamıştır. Gelişen kapitalizm teknik elemanlara verdiği payı çok görmeye başlamış, aynı zamanda yurdumuzda yayılan ilerici - yurtsever düşünce akımları teknik elemanlar arasında da gelişmiştir. Teknik elemanlara verilen payı azaltmak için arz fazlası yaratılmaya başlanmıştır. Meslek odalarının uzun süre mücadele ettiği Özel Yüksek Okullar bu işlemin uygulamasıdır. Böylece hem teknik eleman ücretleri düşürülürken hem de yeni zenginler türetilmiştir. Teknik elemanların ücretlerini kısmanın ikinci ve en önemli adımı Personel Kanunu ile atılmıştır. Kamu sektörü teknik eleman istihdam bakımından büyük ölçüde tekel niteliği taşıdığı için bu tedbir çok etkin olmuştur.

Bu Kanun 1964 yılında 1360.— TL. aylık alan bir teknik elemana 1971 yılında 1200.— lırayı uygun görmekteydi. Ayrıca bu kanunla 4/10195 sayılı kararnamenin vermiş olduğu demokratik haklar da geri alınmış oluyordu.

Bütün bu gelişimler teknik elemanları ekonomik mücadeleye iterken bir yandan da gelişen ilerici düşünce akımları teknik elemanları etkilemeye başlamıştır. Teknik elemanlar içindeki demokratik hareketler ve yabancı sermayeye karşı anti-emperyalist tavır alma hızlanmıştır. 1970 yılında kurulan TEKSEN Sendikası 1971

İnşaat Mühendisleri Odası teknik eleman kitlesinin etkin ve önemli bir parçasıdır. Odamız sorunlarını yukarıda anlatılan kararlar ve ölçüler içinde çözümlemeye çalışmaktadır. Temel çözümün ancak yapısal bir değişiklikle mümkün olacağını biliyoruz. Bununla birlikte temel çözümü sağlayacak, halk ve yurt yararına, mesleğimiz yararına her türlü çabayı göstermeyi görev biliyoruz.

Mevcut yapısal dengenin tekelci sermayenin çıkarları doğrultusunda daha da bozulmasını engellemek ve tekelci sermayeye karşı halk yararlarını savunmak için büyük çabalar gereklidir.

YETKİLİLERİ UYARMA VE KAMU OYUNU AYDINLATMA :

Halka umutlar veren ve ilerici niyetlerini bildiren mevcut iktidarın ve diğer yetkililerin mesleğimizi ilgilendiren konularda uyarılması ve halkın aydınlatılması Odamızın da diğer Odalar gibi yürüttüğü önemli bir görev olmuştur şimdiye kadar. Bundan sonra da öyle olacaktır. Bu görevi yapabilmek sürekli bilgi toplamayı, sağlam bir dokümantasyonu gerekli kılmaktadır. Yönetim Kurulumuz Odamızın bilgi toplama sistemini geliştirmeyi amaç edinmiştir. Sulama, Ulaştırma, Enerji yapıları, Konut ve Endüstri yapıları gibi, ekonomimizi etkileyen önemli sektörlerdeki gelişmeleri sürekli bir şekilde izlemeyi mümkün kılan bir dokümantasyon çalışması içindeyiz. Bu sistem içinde örneğin Keban barajı, Elbistan termik santrali gibi kritik yapılarını aylık ya da üç aylık gelişimlerini de izleyebileceğimizi umuyoruz.

Bu çalışmaya paralel olarak kamu oyunu yakından ilgilendiren, ulaştırma politikamız, Ortak Pazar, konut sorunu v.b. konularda araştırmalar yapıyoruz. Bu araştırmaların önemli bir kesimi diğer teknik meslek Odaları ile birlikte yürütülecektir.

Örneğin 8 Mayıs'ta İstanbul'da toplanan Ulaşım Kongresi sekiz meslek örgütünün İstanbul Şubeleri tarafından oluşturulmuştur. Kongrede ulaşım sorunları yurt çıkarları açısından enine, boyuna tartışılmıştır. Bu kongrede tekelci sermaye sözcüleri bile görüşlerini rahatlıkla açıklamak olanağını bulmuşlardır. Bu olgu teknik elemanların demokrasiye inançlı bağlılıklarını göstermektedir. Oysa tekelci sermaye sözcüleri kendilerinin oluşturduğu toplantıları halktan gizleme zorunluluğunu duymaktadırlar.

Halkı aydınlatma ve bilgilendirme görevimizin yanında yetkilileri uyarma görevimize de devam edeceğiz. Örneğin müteahhitlere verilen zam konusunda sürekli uyarılarımız oldu. Bu konuda pek az başarılı olduk ama zaman bizim uyarılarımızın haklı olduğunu gösterecektir. Enerji yapıları özellikle bu yıl inşaatına başlanması gereken enerji yapıları konusunda da yine ilgilileri uyardık. Demokratik gelişmeler konusunda bazı umutlar uyandıran ve tekelci sermayeye bağlı mihrakların sürekli hücumlarına maruz kalan mevcut iktidarı fazla yıpratmayı yararlı görmediğimiz ve bürokratik kadroların değişmesi ile birlikte, görüşlerimizin zamanla daha da etkinlik kazanacağına inandığımız için bu düzeyde bir eleştirici ve uyarı ortamını şimdilik yeterli buluyoruz.

Gelecekteki tutumumuzu iktidarın halka vaat ettiklerini gerçekleştirme derecesi ve uyarılarımıza verdiği önem belirleyecektir.

KAMU YARARINA ÇALIŞMALAR :

Kamu oyunu aydınlatma görevimiz yanında, halka doğrudan sunduğumuz çalışmalar da geliştirmek istiyoruz. Bunların başında kentlerdeki konut yapılarının denetimi geliyor. Meslek Odaları uzun zamandan beri kentlerdeki yapıları denetleme görevini belli sınırlar içinde yapmakta idiler. Geçen yıl bu konuda yeni bir aşama olmuş ve "Ortak Belge Uygulaması" adı altında, meslek kuruluşlarının yetkililerini genişleten ve teknik elemanların emeklerinin karşılığını daha adil ölçüler içinde almalarını sağlayan yeni bir yapıya kavuşmuştur. Eğer bu yapı geliştirilerek sürdü-

rülebilirse yakın bir gelecekte kentlerdeki yapı üretimi teknik gereklerini uygun olarak yürütülecektir.

Yine bu gelişimlerin sonucunda bazı batı ülkelerinde olduğu gibi bizde de "yapı zabıtası" kurulması yoluna gidilmesi olanağı vardır. Bugün Odaların sürdürdükleri "Ortak Belge uygulamasına" yeni elemanlar katılarak yapı zabıtası birçok ilde yürürlüğe sokulabilir. Belediyelerin ve ilgili bakanlıkların da böyle bir girişimi destekleyeceklerini sanıyoruz. Bu şekilde sağlanacak sürekli bir teknik kontrolün yaratacağı ek masraf, bu kontrolün sağlayacağı ekonomi ve güvenlik unsurlarının yanında çok cüz'i olacaktır. Ayrıca insan hayatının söz konusu olduğu bir anda masrafın önemi zaten pek çok olmamak gerekir.

Kamu ve meslek yararına ilişkin daha birçok çalışmamız olacaktır. Bütün bunları sıralamak gerekli değil, ama şunu kesinlikle belirtmeliyim ki, Odamız yurt sorunlarına da aynı ağırlık ve sorumluluk duygusu içinde eğilmeyi bir görev olarak kabul etmektedir."

İLLER BANKASININ, BAZI PROJELERİ YABANCI FİRMALARA İHALE ETMEK İSTEMESİ ELEŞTİRİLDİ

ANKARA, (Cumhuriyet Bülteni) İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı İlyaz İzer, İller Bankası Genel Müdürlüğüne bir mektup göndererek, büyük kentlerin alt kanalizasyon projelerinin yabancı firmalara ihale

edilmek istenmesini eleştirmiştir. İzer mektubunda, İller Bankasının bir süre önce İnşaat Mühendisleri Odasına, «kanalizasyon projelerinin yapılmasında da işin gerektirdiği mühendislik hizmetleri dikkate alınarak, ta-

mmen mülki bürolar veya henüz temin mümkün görülmemiş ih-tisas daında hizmet gerekmesi halinde, mülki büroların pilotajı altında ortak teşebbüslerden yararlanmak görüş ve kanaatini bildirdiği, buna rağmen sür-

dürülen tutum ve ikrasın bu görüşe tamamen ters bir gelişme gösterdiğini belirtmiştir.

«Ulusal yararlanmamız aykırı bulduğumu, bu tutumun değış-tirilmesi için tekrar uyarıda bu-lunmayı ve görüşlerimizi açık-lanmayı bir ısrırlı ve ısrırlı birer saygıyla diyen İzer, mektubun da aşağıdaki konuları dikkate çekmiştir:

1 - Bankamızın yabancı firmalara ihale edilmiş üç kanalizasyon projesi bulunmaktadır. Bu projelerden gelecek bilgi birikimi beklenmeden birçok büyük kentli kanalizasyon projesi yine yabancı firmalara ihale edil-mek istenmektedir. (Mersin, Antalya, Izmir, Erzurum, v.b.)

2 - Bankamızın yapılmış ve yapılması istenen projelerin hacmi gözönüne alındığında, ulusal ölçekte ve bankanın ün-kârları açısından bu projelerin gerçekleştirilmesi mümkün görülmemektedir. Adana için yapı-lan üç projesi ile İstanbul'da yapılan bir projesi bu konuda açık örneklerdir. Bu iki pro-jenin bankamızın temin edile-

Büyük kentlerin kanalizasyon projeleri yabancı firmalara ihale edilmemelidir

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı İlyaz İzer, İller Bankası Genel Müdürlüğüne bir mektup göndererek, büyük kentlerin alt kanalizasyon projelerinin yabancı firmalara ihale edilme-i istenmesini eleştirmiştir.

İnşaat Mühendisleri Odası tarafından bu konuda dün-basına yazılı demektir, İzer'in mektubunda açıklanmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı İlyaz İzer, İller Bankası Genel Müdürlüğüne bir mektup göndererek, büyük kentlerin alt kanalizasyon projelerinin yabancı firmalara ihale edilme-i istenmesini eleştirmiştir.

Kasım, bir süre önce İnşaat Mühendisleri Odasına «Kana-lizasyon projelerinin yapılma-sında işin gerektirdiği mülki hizmetler dikkate alınarak, ta-

mmen mülki bürolar veya henüz temin mümkün görülmemiş ih-tisas daında hizmet gerekmesi halinde, mülki büroların pilotajı altında ortak teşebbüslerden yarar-lanmak görüş ve kanaatini bildirdiği, buna rağmen, sürdürülen tutum ve ikrasın bu görüşe tamamen ters bir gelişme gösterdiğini be-lirtmiştir.

Her yabancı mühendis Türkiye'ye doksan bin liraya maloluyor

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı İlyaz İzer, büyük kentlerde yapılacak kanalizasyon projeleri-nin yabancı firmalara ihale edil-mesini eleştirmiştir.

İzer, İller Bankası Genel Mü-dürlüğüne bir mektup gönderi-rek, kanalizasyon proje konus-u na değıştirmiş ve «Ulusal yarar-ları aykırı bulduğumu, bu tutum-değıştirilmesi için tekrar uyarıda bulunmayı bir ısrırlı ve ısrırlı birer saygıyla diyen İzer, mektubun da aşağıdaki konuları dikkate çekmiştir:

İller Bankasının yapılmış ve yapılması istenen projelerin hacmi gözönüne alındığında, ulusal ölçekte ve bankanın ün-kârları açısından bu projelerin gerçekleştirilmesi mümkün görülmemektedir. Adana için yapı-lan üç projesi ile İstanbul'da yapılan bir projesi bu konuda açık örneklerdir. Bu iki pro-jenin bankamızın temin edile-

Büyük kentlere ait projenin İller Bankası tarafından ihale edilmesi eleştirildi

ANKARA, (THA) - İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı İlyaz İzer, İller Bankası Genel Mü-

İLLER BANKASININ

(Başlatıcı 1. Sayfada) tırıldığı bildirilmektedir. Bu du-rumda, yabancı firmalara ver-işen ya da verilmek istenen A-dana, Izmir, İstanbul, Izmit, Mersin, Antalya, Erzurum, E-zrikale, Balıkesir, Denizli kap-lanması alt işine suyu, Balıkesir, Denizli kentlerine alt kanalizas-yon projeleri de Ekkiştir. Ri-ke kentlerine alt işine suyu pro-jelerinin de hangi imkânların ve ne zaman gerçekleştirileceği bi-linmemektedir. Bankanın büyük bir kısmının işi ve Demas rap-orları gibi rafa atılması şüphe-diren söylenebilir.

3 - İller Bankası ayrıca, 1953 sayılı Kanunla Devlet Su İşleri-ne verilmiş olan yetkilere de te-cavüz etmektedir. 1953 sayılı Ka-nun, 100 binden büyük nüfuslu kentlerin işine suyu projelerinin an kaynağından ana depoya ka-dar olan kısmının DSİ'ye yapılmasını öngörmektedir. Bankası Adana, Balıkesir, Izmit gibi kentlerin alt işine suyu projelerinde de bu şekilde davranmaktadır.

kından da kanalizasyon ve iş-me suyu projelerinin yerli im-kânlarla yapılması gereği açıktır. Kanunla öngörülen bu projelerin yapılmasını sağla-yak bilgi ve eleman birikimi sağlanmalıdır. Bu birikimden ve diğer kurumların yararlanma-sı, rakibinden böyle yerli imkân-larla yapılması zorunludur.

Divriği tesislerinin zarara yol açtığı iddia ediliyor

Ankara Bürosu
İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı İlkay İzer, Başbakan Bülent Ecevit ile Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğu'ya birer yazı göndererek, Demir-Çelik endüstrisinin bir ünitesi olarak planlanan "Divriği konsantrasyon ve peletleme testleri" projesinin ihalesiyle ortaya çıkan uygularmanın durdurulmasını istemiştir.

İlkay İzer, Türkiye'nin Demir-Çelik üretim kapasitesini yüzde 37 oranında art-

Divriği Demir Çelik'te uygulanan projenin iptali istendi

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı İlkay İzer, demir - çelik endüstrisinin bir ünitesi olarak planlanan "Divriği konsantrasyon ve peletleme testleri" projesinin ihalesiyle ortaya çıkan yanlış uygulamanın durdurulmasını Başbakan Ecevit ile Sanayi ve Teknoloji Bakanı Doğu'dan istemiştir.

İlkay İzer, Türkiye'nin demir, çelik üretim kapasitesini yüzde

İskenderun Demir Çelik Fabrikaları inşaatının bir ölüm makinası gibi çalıştığı öne sürüldü

ANKARA — İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı İlkay İzer, İskenderun Demir Çelik Fabrikası inşaatında ölüm oranının çok yüksek olduğunu iddia etmiş, "İskenderun Demir Çelik Fabrikaları inşaatının bir ölüm makinası gibi çalıştığı" u-

Türkiye'de en yüksek ölüm oranı Demir Çelik'te

CHP raporu "İskenderun olayları,, için sarı sendikaları suçlu buluyor

ANKARA (YENİ ORTAM) — CHP Genel Merkezi tarafından "İskenderun'daki işçi olaylarını incelemekle" görevlendirilen Rüşen Savaşlı ve İzmir Mili-

etini bekledikleri anlatılmıştır. Raporun dördüncü sayfasında ise, işçiler adına konuşan sendika için, "İşçiler adına toplu sözleşme hakkını yasal olarak elinde bu-

İNŞAAT MÜHENDİSLERİNİN ARAŞTIRMASI

Bu arada İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı İlkay İzer de, İnşaat Mühendisleri Odası'na, İskenderun Demir Çelik inşaatında yapılan bir araştırmanın sonucunu dilm açıklamış, "İskenderun Demir - Çelik fabrikaları inşaatının bir ölüm makinası gibi çalıştığı" u-

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı İlkay İzer, demecinde, "İnşaat sektöründeki iş kazalarına, diğer işkollarına göre daha yüksek olması dolayısıyla verilen önemin yanı sıra birbiri ile ilişkili bu f-ki iddia konusunda kamuoyunu aydınlatmak amacıyla araştırmalar yapılmıştır" demiş ve istatistiklerin sonucuna göre Türkiye'de çalışan işçi sayısına göre ölüm adedi-

nin Almanya'dakinden yaklaşık 2,5 kere fazla olduğunu bildirmiştir.

İş kazalarında ölen işçi sayısının Fransa'dakinden yaklaşık 3 kere fazla olduğunu belirten İzer, İskenderun Demir - Çelik Fabrikası inşaatında, çalışan işçi sayısına göre ölüm adedinin Türkiye ortalamasından yaklaşık 2 kere daha fazla olduğunu açıklamıştır.

2. Örgütsel Çalışmalar

TMMOB VE DİĞER MESLEK ODALARI İLE İLİŞKİLER

Mayıs 1974'de toplanan T.M.M.O.B. XIX. Genel Kurulunca göreve getirilen yeni Yönetim Kurulunca hazırlanan T.M.M.O.B. Çalışma Programı ve İlkeleri Oda yöneticilerinin de katıldığı ortak bir toplantıda görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Odamız, mesleki ve demokratik girişimlerinde, bu ilke ve programa uymayı görev saymıştır :

T.M.M.O.B. ÇALIŞMA PROGRAMI İLKELERİ

Bir yıllık toplam teknik hizmetler bedeli olarak resmî kurumlar aracılığıyla kendi öz elemanına ödenen 274 milyon TL. sına karşı yabancı ülke elemanlarına birbiri-
çok milyar TL. ödeniyorsa, ülkemiz kendi insanının, kendi toplumunun çıkarlarına ters düşen bir ilişkiler sistemi içinde bulunuyor demektir.

Bu ilişkiler sistemi emperyalist aşamaya ulaşmış dünya kapitalist sisteminin az gelişmiş ülkeleri denetlemek, bu denetimi sürekli kılmak ve çok yanlı sömür-
mek üzere oluşturduğu, geliştirdiği ekonomik, politik, kültürel ve askeri bir sistem-
dir. Dışa bağımlı ekonomi, dışa bağımlı sanayileşme, ucuz hammadde ve insan
gücü kaynağı olma, stratejik hammadde açısından dışa bağımlı olma, genel olarak
sermaye ve teknoloji açısından dışa bağımlı olma, teknik hizmet ithali, gelişmiş
kapitalist ülkelerin sanayi ürünlerine pazar olma gibi olgular ancak bu topyekün sö-
mürü sistemi ile açıklanabilir, anlaşılabilir.

Ayrıca Temmuz ayı içinde, T.M.M.O.B. ve 17 meslek odasının Merkez ve Şube Yö-
neticileri Ankara'da bir araya gelerek yurt ve meslek sorunlarını tartışmış ve toplantı
sonunda yayınlanan bildiri ile bu konudaki görüşlerini bir kez daha kamu oyuna iletmis-
tir.

Haşhaş ekimiyle uğraşan köylülerimizin sorunlarını çözme ve ülke ekonomisinde-
deki önemi açısından hükümetin aldığı haklı kararara karşı ABD Senatosunun sözde
askeri ve ekonomik yardım kesme kararı Amerikan yardımının niteliğini ve Ame-
rika ile olan ilişkilerimizin içyüzünü bir kez daha açığa çıkarmıştır.

"Bu kararın insani bir amaçtan çok Türkiye'de oluşan demokrat iktidarı zayıf-
latma ve birçok olayda görüldüğü gibi isteklerini bu tür baskılarla kabul ettirme
amacını taşıdığı açıktır.

"Erlm hükümeti zamanında ABD'nin isteği ile, ulusal çıkarlara aykırı olarak
alınmış olan haşhaş ekimi yasaklama kararının koalisyon hükümetince kaldırılması
kişilikli ve onurlu bir karardır.

"Petrol, kıta sahanlığı ve benzeri konularda olduğu gibi hükümetin bu konuda
da izleyeceği bağımsız ve enerjik bir dış politikayı sonuna kadar destekleyeceğiz.

"Bu önemli dış gelişmelerin yanında büyük önem kazanan af yasasının 5. mad-
desinin (a) bendinin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi kararını saygıyla kar-
şılıyoruz. Yüksek Mahkemenin bu kararı ülkede demokratik ortamın oluşturulması
yolunda atılmış önemli bir adımdır. Böylece af yasasıyla siyasal suçlar için yara-
tılmış olan Anayasa'ya aykırılık durumu önemli bir ölçüde ortadan kaldırılmıştır.

"Türkiye mühendis ve mimarları olarak iç ve dış politikada ülke ve halk çı-
karları doğrultusundaki tüm girişimleri destekleyeceğimizi, aksine her türlü girişim-
le sonuna kadar mücadele edeceğimizi kamu oyuna iletmeyi görev sayarız."

Ankara, İstanbul ve İzmir'de T.M.M.O.B. ve il koordinasyon kurulları tarafından dü-
zenlenen çeşitli yurt ve meslek sorunları konusundaki Kurultay, Kongre, Seminer ve
Paneller Odalar arasındaki birlikteliğin göstergesi olmuştur.

Yine geçtiğimiz dönemde özellikle demokratik sorunlar karşısında birlikteliği sağ-
layabilmek ve tek bir ses olabilmek için T.M.M.O.B.'de yapılan ve bütün Odaların çağırıl-
dığı toplantılarda alınan kararlar T.M.M.O.B. tarafından kamu oyuna yansıtılmıştır.

Önümüzdeki dönemlerde T.M.M.O.B. ve Odaların ekonomik ve demokratik sorunlar
karşısında daha bir kenetleneyeceği inancıyla, bu konuda İnşaat Mühendis-
leri Odası olarak gereken katkıda bulunmayı görev sayıyoruz.

ŞUBE VE TEMSİLCİLİKLER

ŞUBELER

Oda Merkezimiz, ilk kez 1974 yılında İstanbul ve İzmir Şubeleri ile birlikte, ortak çalışma programı hazırlamış ve uygulamıştır. Geçmiş dönemlerde emek ve kaynak israfına yol açan merkez ve şubelerin bağımsız çalışması büyük ölçüde önlenmiş, Oda organları arasındaki tesanüdün sağlanmasında önemli bir adım atılmıştır. Örneğin, İstanbul'da Ulaşım Kongresi yapılırken, Ankara'da Konut Kurultayı toplanmış, İzmir'de İse Yapı Denetimi düzenlenmiştir.

Merkez ve Şube Yönetim Kurullarımız, yıl içinde ortak toplantılar yaparak Demokratik ve Mesleki Sorunlar tartışılmış ve ortak çalışma ilkeleri belirlenmiştir.

Önümüzdeki dönemlerde, bu birlikteliğin giderek tüm odamız örgütüne yansması dileğimizeyiz.

TEMSİLCİLİKLER

1974 yılında, bir yandan temsilciliklerimiz artarken, diğer yandan Ortak Mesleki Denetim yurt sathına yayıldı. 1973 yılında 33 olan temsilciliklerimizin sayısı 1974'te 46'ya yükseldi. Bu temsilciliklerimizden 13'ünde Ortak Mesleki Denetim (Ortak Belge) 15'inde vize uygulaması yapılıyor. Henüz uygulamaya geçmemiş olan temsilciliklerimizin hemen hepsi geçiş hazırlıkları içinde bulunuyor.

Geçen dönemde ortak mesleki denetim uygulamasının yaygınlaşması, Kamu ve Özel kesimde çalışan üyelerimizin ekonomik ve mesleki sorunlarının giderek yoğunlaşması, Temsilciliklerimizin önemini bir kat daha artırmıştır. Bu durum karşısında Yönetim Kurulumuz, yeni gelişmelere cevap veremeyecek durumda olan Temsilcilik Yönetimliğimizi değiştirerek yeni bir yönetmelik tasarısı hazırlanmıştır. Bu tasarı Genel Kurulumuzda onaylandıktan sonra yürürlüğe girecektir.

Yeni Tasarı ile getirilen değişiklikler şöyle özetlenebilir :

a) Temsilciliklerin açılması ve denetlenmesi işlemi Oda Yönetim Kurulu tarafından yapılır.

b) Gelişen şartlar karşısında, tek bir temsilcinin temsilcilik sorunlarına yetemediği, kitle ile bağ kurmanın güçlüğü ve alınan kararların daha sıhhatli olması açısından 3 kişiden oluşan temsilcilik yönetim kurulu statüsü getirilmiştir.

c) Temsilciliğin görevleri, yetki ve sorumlulukları, ayrıca temsilcilikle ilgili mali hükümler açık bir şekilde belirlenmiştir.

Ayrıca, Temsilciliklerin genel olarak illerde ve büyük endüstri yapılarının gerçekleştiği bölgelerde kurulması ilçelerde ise Mesleki Denetim görevlilerinin odamızı temsil etmesi görüşü benimsenmiştir.

Yönetim Kurulumuzun bu konuda hazırlamış olduğu;

"İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI TEMSİLCİLİK YÖNETMELİĞİ" ve

"MESLEKİ DENETİM GÖREVLİSİ STATÜSÜ" ilişikte sunulmuştur :

1. İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI TEMSİLCİLİKLERİ YÖNETMELİĞİ

AMAÇ :

1 — İnşaat Mühendisleri Odası Temsilcilikleri, 6235 (7303) sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 2. maddesi uyarınca, ülke, meslek ve meslektaş çıkarlarının korunmasına ilişkin çalışmaların ülke düzeyinde yaygın bir biçimde sürdürülmesi, bu konularda üyelerle ve mahalli kuruluşlarla Oda Merkezi arasındaki iletişimin etkinliğinin artırılması amacı ile kurulur.

KURULUŞ :

2 — Temsilcilikler herhangi bir il yada hızlı bir gelişim gösteren ve büyük endüstri yapılarının gerçekleştirildiği bazı bölgelerde, İnşaat Mühendisleri Odası üyelerinin topluca başvuruları üzerine Oda Yönetim Kurulu kararı ile kurulur.

3 — Kuruluş çalışmaları, o il yada ilçedeki üyeler arasından Oda Yönetim Kurulunca görevlendirilecekler tarafından yürütülür.

4 — Temsilcilikler, o il yada ilçedeki üyeler tarafından kendi aralarından seçilen 3 kişiden oluşan bir "Temsilcilik Yönetim Kurulu" tarafından yönetilir.

5 — Temsilcilik etkinlik bölgesi o il yada ilçenin sınırları içinde kalan alandır. İl sınırı içinde bulunan fakat ayrı temsilciliği olan bölgeler, il temsilciliği etkinlik bölgesi dışında tutulurlar.

SEÇİM VE SEÇİM TOPLANTISI :

6 — Temsilcilik seçimi, 2 yılda bir temsilcilik etkinlik bölgesi içinde bulunan İnşaat Mühendisleri Odası üyelerinin katıldığı bir toplantıda gizli oyla yapılır.

7 — Temsilcilik seçim toplantısı ülke, meslek ve üye sorunlarının tartışıldığı ve Oda Merkezine iletilmek üzere ortak görüşlerin oluşturulduğu ve temsilcilik yönetim kurulunun seçildiği bir toplantıdır. Toplantı, açık oyla seçilen bir toplantı yöneticisi tarafından yönetilir.

8 — Seçim günü, saati ve yeri, temsilcilik tarafından İnşaat Mühendisleri Odası Merkezinin de onayı alınarak en az 1 ay önceden belirlenir, en az bir hafta önce gerek bir mahalli gazete aracılığıyla, gerekse ilgili üyelere yazı yollanarak duyurulur.

9 — Seçim toplantısına Oda Yönetim Kurulunun belirleyeceği en az bir gözlemci katılır.

10 — Temsilcilik Yönetim Kurulu seçim toplantısına sunulmak üzere 2 yıllık temsilcilik çalışmalarını, mali durumu, etkinlik bölgesi içindeki iki yıllık mesleki uygulamanın durumunu gösteren bir rapor hazırlayarak seçimden en az 15 gün önce bunun bir örneğini Oda Merkezine gönderir.

11 — Temsilcilik seçiminde aday olabilmek için Oda üye kimlik belgesinin o yıl için onaylanmış olması, son iki yılda, Oda Haysiyet Divanınca herhangi bir disiplin cezası verilmemiş olması gereklidir. Seçime geçilmeden önce, adayların isimlerinin belirlenmesi ve tutanağa geçirilmesi zorunludur.

12 — Seçimde oy pusulalarının üzerine Temsilcilik Yönetim Kurulu için uygun görülen 3 adayın ismi yazılır. Seçim sonunda, oylar, toplantı yöneticisi yada onun görevlendireceği üyeler tarafından sayılır ve sonuç bir tutanakla belirlenir.

13 — Seçim sonunda adaylar, aldıkları oy sayısına göre sıralanır, en çok oy almış olanlar asil üye olurlar; asil üye sayısı kadar da yedek üye - oy sıralamasına uygun olarak - belirlenir.

Oyların eşit olduğu durumlarda eşit oy almış adaylar için seçim yenilenir. Yeniden eşitliği halinde kura çekilir. Asil üyeler yapacakları İlk Yönetim Kurulu toplantısında bir "Temsilci", bir "Sekreter", bir "Sayman Üye" seçerler.

14 — Oy pusulaları ve toplantı tutanağı Oda gözlemcisine verilir ya da bir hafta içinde iadeli taahhütlü olarak Oda Merkezine postalanır.

15 — Seçim sonucu, Oda Merkezince yazılı olarak temsilciliğe, ilin yada ilçenin en büyük mülki amirine, Belediye Başkanına, Bayındırlık ve İmar Müdürlüğüne bildirilir.

16 — Temsilcilik Yönetim Kurulu üyelerine İnşaat Mühendisleri Odası tarafından, üzerinde geçerlik süresi belirtilen birer kimlik belgesi verilir. Bu belge, seçim sonucunda Odaya gönderilmek üzere seçim toplantısı yöneticisine teslim edilir.

GÖREV SÜRESİ VE GÖREVDEN ALINMA :

17 — Temsilcilik Yönetim Kurulunun görev süresi 2 yıldır. Bu süre sonunda yapılacak seçimlerde, eski temsilci ve yardımcılar yeniden seçilebilirler.

18 — Temsilcilik Yönetim Kurulu üyeleri etkinlik bölgesi içindeki üyelerin 2/3'ünün başvurması üzerine ve görevlerini kötüye kullandıklarının inceleme sonucu

kesinlikle saptanması durumunda veya bu yönetmelik hükümlerine aykırı davranışları halinde, İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu kararıyla görevden alınabilirler.

19 — Görev süresi dolmadan, temsilcilik Yönetim Kurulundan herhangi bir üyenin görevden ayrılması ya da alınması durumunda, yedekler, aldıkları oy sayısına göre, yerlerini doldururlar; ve yeniden görev bölümü yapılır. Bu mümkün olmazsa Oda Yönetim Kurulunca saptanan bir günde seçim yenilenir. Seçimle ilgili işlemleri yapmak üzere o temsilcilikteki üyelerden biri Oda Yönetim Kurulunca görevlendirilir.

TEMSİLCİLİĞİN GÖREVLERİ :

20 — Temsilciliğin görevleri şunlardır :

a) Temsilcilik bölgesinde gerek özel, gerekse kamu kesiminde çalışan üyelerin mesleki sorunlarını ve çözüm yollarını belirleyici çalışmalar sürdürmelerini sağlamak. Bu konuda üyelerle Oda Merkezi arasında iletişimi arttırmak, Oda Merkezinin politikası çerçevesinde gerekli girişimlerde bulunmak.

b) Temsilcilik bölgesindeki yapı üretimi, projelendirme ve imar uygulamaları ile ilgili bilgi ve görüşleri Oda Merkezine iletmek, bu konularda Oda politikası paralelinde ülke ve meslek çıkarlarını gözeterek etkinlik ve girişimlerde bulunmak.

c) Projelendirme ve yapı üretiminin niteliğini geliştirmek, üyelerin işverenle ilişkilerini düzene sokmak ve bu ilişkilerde hak ve çıkarları karşılıklı olarak korumak amacıyla sürdürülen mesleki Denetim uygulamasını yürütmek.

d) Odaya karşı görevleri ile ilgili konularda üyeleri uyarmak,

e) Oda Merkezince verilen diğer görevleri yürütmek.

f) Oda Merkezinden yetki aldığı konularda Odayı temsil etmek.

YETKİ VE SORUMLULUK :

21 — Temsilcilikler bütün çalışmalarında Oda Yönetim Kuruluna karşı sorumludur ve Oda Yönetim Kurulunca belirtilen konularda kendilerine verilen yetki sınırları içinde hareket ederler.

Temsilciliklerce yürütülen çalışmalar ve yapılan işlemler, yılda en az bir kez Oda Yönetim Kurulunca görevlendirilecek üyeler aracılığıyla yerinde denetlenir.

22 — Temsilcilik yönetim kurulu, en fazla ayda bir defa ve ekseriyetle toplanır. Toplantıya Temsilci başkanlık eder. Toplantıda alınan kararlar karar defterine işlenir. Yönetim Kurulu üyeleri katıldıkları toplantılar için hakkı huzur alırlar.

23 — Temsilciler, Oda Genel Kurulunun tabii üyesidir. Genel Kurula katılmalardan dolayı yolluk alırlar.

MALİ HÜKÜMLER :

24 — Temsilcilikler, mali konularda kendileri tarafından Oda bütçe dönemi için hazırlanan ve Oda Yönetim Kurulunun onayıyla, kesinleşen bütçelerine uygun hareket etmek durumundadırlar. Bu nedenle, her yıl, Aralık ayı başına kadar temsilcilikler yıllık bütçe önerilerini Oda Merkezine gönderirler.

25 — Temsilcilik gelir ve giderleri, İnşaat Mühendisleri Odası bütün gelir giderleri gibi, Oda bütçesinde toplanırlar. Temsilciliklerin bütün gelirleri Oda Merkezine aittir.

26 — Temsilcilik Yönetim Kurulu, mali yönden Oda Merkezine karşı sorumlu olup, Oda Merkezince istenildiğinde her türlü evrak, fatura ve makbuzu göndermek ve her an mali denetime hazır olmakla yükümlüdür.

27 — Temsilcilikler gelir ve giderlerini, her bütçe yılı başında Oda Merkezince onaylanan işletme defterlerine işlerler. Her ay sonunda, o ayki gelir ve giderlerini gösteren hesap özetlerini Oda Merkezine gönderirler.

28 — Temsilcilik hesapları yılda en az bir kez, Oda denetçileri tarafından denetlenir.

BELİRSİZ DURUMLAR:

29 — Bu yönetmelikte açıklanmayan durumlarda, İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulunun kararlarına uygun hareket edilir.

YÜRÜRLÜK :

30 — Bu yönetmelik tarihinde yürürlüğe girer.

YÜRÜTÜCÜ :

31 — Bu yönetmeliği İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu yürütür.

GEÇİCİ MADDE :

32 — Bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Yönetim Kurulu esasına göre yapılmış olan seçimler geçerli sayılır. Diğer bütün temsilcilikler Oda Yönetim Kurulunun uygun göreceği zamanda seçimlerini yenileyerek durumlarını bu yönetmeliğe uydururlar.

2. İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI "MESLEKİ DENETİM GÖREVLİSİ" STATÜSÜ

1 — T.M.M.O.B. İnşaat Mühendisleri Odasının Şube veya Temsilciliğinin bulunmadığı yörelerde Yapı Üretiminde Mesleki Denetim uygulamasını (Belge Uygulamasını) yürütmek üzere Oda Yönetim Kurulu kararı ile, o mahalde oturan Oda üyelerinden biri kentteki diğer üyelerin eğilimleri gözönüne alınarak Mesleki Denetim Görevlisi olarak atanır.

2 — Mesleki Denetim Görevlisi, İnşaat Mühendisleri Odası ve Mimarlar Odası arasında imzalanan, 1.7.1973 günlü protokole ve eklerine uygun olarak proje kontrolü, vize işlemi, vize harçlarının tahsili gibi konularda Oda adına hareket eder.

3 — Mesleki Denetim görevlisi Oda Merkezinden gönderilecek makbuzlarla vize harçlarını tahsil eder.

4 — Mesleki Denetim görevlisi Mimarlar Odası ile birlikte yürütülen uygulama ile ilgili İnşaat Mühendisleri Odası payına düşen harcamaları yapar. Buna ait makbuz ve faturaları muhafaza eder.

5 — Mesleki Denetim Görevlisi yaptığı bütün tahsilât ve harcamalarla ilgili olarak doğrudan Oda Yönetim Kuruluna karşı sorumludur.

6 — Mesleki Denetim görevlisi her ay sonunda o ayın harcamalarını belirleyen ve o ayın gelirini belirleyen makbuzların pelür kopyalarını Oda Merkezine göndermek zorundadır.

7 — Mesleki Denetim Görevlisi o mahalde Odaca elde edilen net gelirden Yönetim Kurulunca saptanacak bir miktarı kendi tazminatı olarak alıyorduktan sonra geri kalanını her ay sonunda makbuzlar ve faturalarla birlikte Oda Merkezine gönderir.

8 — Mesleki Denetim Görevlisi Oda Yönetim Kurulunca istenildiği zaman görevden alınır, yerine başka bir üye atanır veya o mahaldeki uygulamaya son verilebilir.

9 — Bu statü, İnşaat Mühendisleri Odası XX. Dönem Yönetim Kurulu'nun 5 Aralık 1974 tarihli toplantısında kabul edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

DANIŞMA KURULU TOPLANTILARI

Odamız Danışma Kurulu 1974 yılının ilk toplantısını Yönetim Kurulumuzun teklifi üzerine 30-31 Mart 1974 günleri yapmış, bu toplantıda; 1974 yılı çalışma programı görüşüldükten sonra XX. Genel Kurulumuzca görevlendirildiği Yönetmelik öneri ve değişikliklerinin görüşülmesine geçilmiş, Genel Sekreterlik ve Mümessillik Yönetmeliklerimizdeki değişiklik önerilerini kabul etmiş, Teknik Güç Gazetesi Yayın Yönetmeliğini görüşmeyi daha ileri bir tarihe ertelemiş, Gündemindeki yer alan diğer yönetmeliklerin ortaya çıkarıldığı görüşler çerçevesinde olgunlaştırılarak bir dahaki kurul toplantısına getirilmesi kararı almıştır.

11 Mayıs 1974 günü yapılan ikinci toplantısında Oda ve İstanbul Şubelerimiz Genel Sekreter seçimleri yapılmış, 4, 5 Ocak 1975 günlerine rastlayan 3. toplantısında; "Şantiye Şefliği ve Mühendisliği Sözleşme Yönetmeliği" ve "İnşaat Mühendisleri Odası Şantiye Şefi Tip Sözleşmesi" kabul edilmiş, Oda yönetmeliği değişiklik önergesinin XXI. Genel Kurula götürülmesi kararı alınmıştır.

1. 30.3.1974 - 31.3.1974 TARİHLERİNDE TOPLANAN ODA DANIŞMA KURULU TOPLANTISINA KATILAN ÜYELER

Akın ÖNALP (K.T.Ü. İnşaat - Mimarlık Fakültesi Temsilcisi), Mehmet TUMAY (Boğaziçi Üniversitesi İnş. Müh. Şub. Temsilcisi), Doğan SORGUÇ (O.D.T.Ü. Müh. Fak. İnş. Böl. Bşk. Temsilcisi)

İlkay İZER, Ertan ACAROĞLU, Enis ÜSER, Ali AÇAN, Erhan KARAESMEN, Fikri KAYA, Erdiñ KÖKSAL (Oda Yönetim Kurulu)

Güney ÖZCEBE (TMMOB Odamız Temsilcisi), Sadık GÖKÇE (Genel Sekreter), Ertuğrul TIĞLAY (İstanbul Şubesi Başkanı)

Selahattin KARABABA, Uğur ALKIM, Ercan ÖZTÜRK, Neşet AKMANDOR, Yaşar UÇAY, Cengiz TACALOĞLU, Süheyl ZOR, Önder TUNÇALP.

Timuçin TÜMER, Rüştü ÖZAL, Şevki ERKER.

2. 11.5.1974 TARİHİNDE TOPLANAN ODA DANIŞMA KURULU TOPLANTISINA KATILAN ÜYELER

Akın ÖNALP (K.T.Ü. İnşaat - Mimarlık Fakültesi Temsilcisi)

İlkay İZER, Ertan ACAROĞLU, Enis ÜSER, Ali AÇAN, Erhan KARAESMEN, Fikri KAYA, Erdiñ KÖKSAL (Oda Yönetim Kurulu)

Güney ÖZCEBE (TMMOB Odamız Temsilcisi), Ertuğrul TIĞLAY (İstanbul Şubesi Başkanı), Gürcan BAŞER (İzmir Şubesi Başkanı)

Turgut YÜCEL, Selahattin KARABABA, Uğur ALKIM, Ercan ÖZTÜRK, İter ÇUBUKÇU, Cengiz TACALOĞLU, Süheyl ZOR, Önder TUNÇALP.

Timuçin TÜMER, Şevki ERKER, Sadık GÖKÇE.

3. 1975 YILINDA TOPLANAN ODA DANIŞMA KURULU TOPLANTISINA KATILAN ÜYELER

Mehmet Rahmi BİLGE (İ.T.Ü. İnşaat Fakültesi Temsilcisi), Akın ÖNALP (K.T.Ü. İnşaat - Mimarlık Fakültesi Temsilcisi), Mehmet TUMAY (Boğaziçi Üniversitesi İnş. Müh. Şub. Temsilcisi)

Celalettin DURSUN (Karayolları Genel Müdürü), Selahattin SEYİS (Yol-Su-Elektrik Genel Müdürü), Mazhar HAZNEDAR (İller Bankası Genel Müdürü)

İlkay İZER, Ertan ACAROĞLU, Ali AÇAN, Erhan KARAESMEN, Fikri KAYA, Erdiñ KÖKSAL (Oda Yönetim Kurulu)

Güney ÖZCEBE (TMMOB Odamız Temsilcisi), Ertuğrul TIĞLAY (İstanbul Şubesi Başkanı)

Turgut YÜCEL, Dumrul GENE, Selahattin KARABABA, Uğur ALKIM, Ercan ÖZTÜRK, Neşet AKMANDOR, İter ÇUBUKÇU, Yaşar UÇAY, Cengiz TACALOĞLU, Süheyl ZOR, Önder TUNÇALP.

Rüştü ÖZAL, Şevki ERKER, Sadık GÖKÇE.

ÜYE KAYIT VE DOSYALAMA SİSTEMİNİN YENİDEN DÜZENLENMESİ

Son yıllarda hızla artan üye sayısı nedeniyle zamanından ve yerden tasarruf sağlanması amacıyla üye kayıt ve dosyalama sistemimizin günün yeniliklerine uydurulmak suretiyle yeniden düzenlenmesi zorunlu görülmüştür.

Düzenlemeye asıl, üye dosyalarının kaldırılması ve üye giriş beyannamelerinin bir yüzünde üyelik ile ilgili bilgileri, diğer yüzünde ise üye hakkındaki çeşitli yazışmaları not edebilecek çizelgeleri içeren kartondan föyler şekli olmuştur.

Bu durumda; Odaca saklanmasına gerek duyulmayan evrak imha edilmekte, saklanması zorunlu olanlar da yer kaplamayacak şekilde 18 x 12 cm. lik mikro filmler halinde her üye için açılacak ufak zarflara konulmaktadır.

Yeni düzenlenen üye giriş föylerinin arka yüzü işlenmesi basit şekilde düşünülmüş bir çizelge şeklindedir.

Bu çizelgede gelen evrak föyün sol tarafında giden evrak da sağ tarafında işlem görmektedir. Gelen ve giden yazılarda önceden tahmin ettiğimiz genel mahiyetteki konular için ayrı yerler ayrılmıştır. Tahmin edilemeyen veya değişik konulardaki yazılar için de ayrı bir kısım vardır. Belirtilen konularda gelen yazılar için (x) işareti konularak yapılan işlem işaretlenmektedir.

Uygulamaya Oda merkezinde Kasım ayında başlanılmış, görülebilecek noksanlıkların tesbit edilerek bunların da düzeltilmesinin sağlandığına kanaat geldikten sonra, konu olgunlaştırılmış şekliyle şubelerimize intikal ettirilerek şubelerce de uygulamaya geçilecektir.

T. M. M. O. B.			
İNSAAT MUHENDİSLERİ ODASI			
ÜYE ARŞİV KARTI			
GRİS BÜYÜKLERİ	Adı ve Soyadı		
	Büyükleri Üye		
	Büyükleri Fakülte veya Y. Okul		
	Diploma çıkış hâdresi veya Rubu sıra numarası, tarih ve numarası		
NÜFUS CÜZDANI ÖRNEĞİ	Yapma nüfus idaresi		
	İşe başlama tarihi		
	Cüzdan No	Büyükleri	
	Baba Adı	Mahalle veya Köyü	
DİKKET	Dag. tarih ve yıl	Hale	Çiğir Sayfa No
	Ana Adı	Medeni hali	
	Dini	Ne suretle verildiği	
	Vilayeti	Verildiği nüfus idaresi	
O. M. A. Y.	Kazası	Verildiği tarih	
	İnşaat Mühendisleri Odası Başkanlığına		
	İnşaat Mühendisleri Odasının meşrek yetkisi ve ilgili belgeleri olduğum, mühendislik yaptığım teklifim, Bu odanın İhtisarı muhendislik yetkilerine, Odanın Yaratma ve İşletme yetkilerine, yarımları her zaman katılmaya söz verdiklerimdir. Bu belge, üye olarak kaydımı yaptırma işlemlerini		
	Sıgırtımla Tarih ve İmza		
Genel Sekreterliğe			
Yukarıda kimliği yazan		getirdim belgeleri, imzalarını	
Tarihinden itibaren Odamıza kayıt yapılmıştır.			
Genel Sekreter		Büyük Üyesi	Sıgırtımla

LOKAL

Odamızın XX. Genel Kurulunda, üyelerimizin üzerinde hassasiyetle durdukları ve uzun bir süreden beri bir ihtiyaç haline gelen lokal konusunda Genel Kurul'un Yönetim Kurulumuza verdiği görev yerine getirilmiştir. Dönem başından beri sürdürülen fakat uygun yer ve genişlik sağlanamadığı için sonuçlandırılmayan çalışmalar, Oda eski Genel Sekreteri Sayın Sadık Gökçe'nin yakın ilgileri ile bir neticeye bağlanmış ve Selânik Cad. No. 26/13 binanın teras katı peşin 175.000 TL., toplam 327.000 TL. sına satın alınmıştır.

Satın alınan katta halen "Yeşil Marmara Derneği" bulunmaktadır. Bütün girişimlere rağmen kiracı katı tahliye etmemiştir. Bu durumda kanuni sürenin bitiminde (2 Mart 1975) tahliye davası açılacaktır.

Aşağıda binanın alım süreci içerisindeki yazışmalar görülmektedir.

1. Satış Şartname :

Satın alınan lokal binası, Öğretmenler Bankası tarafından aşağıdaki "Şartname" uyarınca satışa çıkarılmıştır :

Ş A R T N A M E

Aşağıda vasfı ile şartnamesi yazılı G. menkulümüz tapu sicilindeki durumu ile 11.7.1974 günü saat 10.30 da Bankamız Satış Komisyonu tarafından açık arttırma usulü ile satışa çıkarılmıştır.

SATIŞ ŞARTNAMESİ :

- 1 — G. menkulün muhammen bedeli 300.000.— TL. dir.
- 2 — Teminat akçesi muhammen bedelin % 10 nu olan 30.000.— TL. olup, nakit veya Banka teminat mektubu satıştan bir saat öncesine kadar satış komisyonuna tevdi edilecektir.
- 3 — G. menkulün satışı dolayısıyla ödenecek her türlü vergi resim ve harçlar (G. menkul kıymet artış ve mali denge vergisi haric) alıcıya aittir. Belediye taltaliye resmi alıcıya aittir.
- 4 — Bankamız 2490 sayılı kanuna tabi olmadığından ihaleyi yapıp yapmamakta veya dilediğine yapmakta serbesttir.
- 5 — Kendisine ihale yapılan alıcı üç gün içinde ihale bedelini tamamen ödeyecek ve 3 ncü maddedeki şartları yerine getirerek G. menkulü kendi adına tescil cihetine gidecektir. Üç gün zarfında satış bedelinin tamamını Bankaya ödemediği takdirde ihale Banka tarafından iptal edilecek ve G. menkul kendisinden sonra en yüksek teklif verene ihale olunacaktır. Birinci teklif ile ikinci teklif arasındaki farkın teminat akçesinden noksan kalan kısmı birinci teklif sahibinden tahsil olunacaktır. 4 ncü madde hükmü mahfuzdur.
- 6 — Bu ihaleye teminat yatırılmak suretiyle katılmış olanlar bu şartnameyi aynen kabul etmiş sayılırlar.
- 7 — İhalenin yapılmaması halinde Bankadan hiçbir hak talep edilemez.
- 8 — İhtilaf vukuunda Ankara İcra ve Mahkemeleri selâhiyetlidir.

GAYRİMENKULÜN EVSAFI :

İli ve İlçesi	: Ankara - Çankaya
Semti	: Yenışehir - Kızılay
Sokağı	: Selânik Caddesi
Kapı No.	: 26 (Tokgöz Apartmanı)
Ada No.	: 1066
Parsel No.	: 14
Daire No.	: Teras kat daire 13

İNŞA VASIFLARI VE MEVKİİ :

G. menkul bodrum, zemin, 4 normal, teras katlı ve 2 mağaza, 1 dükkân, 13 daireli kalorifer - asansör tesisatlı betonarme karkas olarak inşa edilmiş bir apartmanın teras katının tamamını teşkil eden 13 numaralı daire ile müşterek yerleridir. Mevki itibarıyla yeri ve muhiti gayet iyidir. Kızılay Meydanının yakınındadır. Ticari saha içerisinde, Daireler kısmen işyeri büro olarak kullanılmaktadırlar. Elektrik, su ve havagazı havidir.

Yukarıdaki şartları aynen kabul ediyoruz.

2. Lokalın Satın Alınması :

Öğretmenler Bankası tarafından satışa çıkarılan kat'ın alınması için Odamız Başkanı İlkey İzer, Yönetim Kurulumuzca yetkili kılınmıştır :

Öğretmenler Bankası
Genel Müdürlüğüne
ANKARA

Selânik Caddesindeki Bankanıza ait katın Odamızca satın alınması konusunda Odamız Başkanı İlkey İzer'in yetkili kılındığına ilişkin Yönetim Kurulumuzun Kararı örneği aşağıda gösterilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini buyruklarınıza sunarız.

Saygılarımızla
Genel Sekreter
Enis ÜSER

Karar No. 6 :

Odamızın üyelerine lokal temin etmek üzere Başkan İlkey İzer'in Öğretmenler Bankasına verdiği teklifin uygunluğuna, arttırma konusunda kendisine yetki verilmesine karar verildi.

Sonuçta, satışa çıkarılan kat'ın Odamıza aşağıdaki şartlarla satılması uygun görülmüştür :

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
BAŞKANLIĞI
ANKARA

Mülkiyeti Bankamıza ait bulunan ve tapunun 1066 ada, 14 parselinde kayıtlı, Selânik Caddesi 26/13 No. lu teras katının aşağıdaki şekilde satışı uygun görülmüştür.

a) 327.000,— (Y. Üçyüzyirmiyedibin) TL. bedelle 177.000,— TL. sı peşin, geri kalan 150.000,— TL. sı ayda 10.000,— TL. taksitlerle ve ilk ödemenin 1.10.1974 tarihinden itibaren yapılması suretiyle 15 ayda ödenecektir.

b) 150.00,— TL. üzerinden Bankamız lehine kanuni derece birinci sırada ipotek alınacak ve taksitlerden herhangi birinin ödenmemesi halinde borcun tamamı muacceliyet kesbettirilecek, bu tarihten itibaren % 10,5 temerrüt ve bunun % 25 oranındaki gider vergisi alınacaktır.

c) İpotek masrafı odanıza ait olacaktır.

Gereği için Bankamıza müracaat etmenizi rica ederiz.

Not : Taksitler her ayın birinde ödenecektir.

Saygılarımızla

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER BANKASI
T.A.Ş. UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
Umum Müdür Mv.
Burhan GÖZET
Umum Muh. Müdürü
Şener DİNÇMEN

**T.M.M.O.B.
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
BAŞKANLIĞI
ANKARA**

C : 7 Temmuz 1974 tarih ve 131/1 410-1888 sayılı yazılarınıza;

Yukarıda tarih ve numarası yazılı yazılarınızla Genel Müdürlüğümüze yapılan vâki teklifiniz kabul edilerek Selânik Caddesi 26 No. lu Apartmanın 13 numaralı dairesi 23.8.1974 tarih ve 6895 yevmiye numarası ile odanız adına satışı yapıldığı malûmlarınızdır.

Teklifinizin 2 No. lu paragrafındaki bakiye 150.000.— TL. 15 taksitte her ay 10.000.— TL. olmak üzere İncesu Şubemize ödenecektir.

Gene teklifimizin 3. maddesinde taahhüt etmiş olduğunuz odanıza alt mevduatında İncesu Şubemizde açılmasına emirlerinizi;

4. madde gereğince odanız emrinde bulunan tüm senetlerin İncesu Şubemizde tahsile verilmesi hususunu emir ve müsaadelerinize arzeder, 6235-7303 sayılı kanunla kurulmuş olan İnşaat Mühendisleri Odası Mensuplarına yeni lokalinizin hayırlı olmasını dileriz.

Derin saygılarımızla
İncesu Şubesi
TÜRKİYE ÖĞRETMENLER BANKASI T.A.Ş.

Müdür
Nurettin GÜRSOY
Müdür Muavini
Erol BAYARLAR

**ÇANKAYA TAPU SİCİL MUHAFİZLİĞİ
3. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
ANKARA**

Mülkiyeti Bankamıza alt bulunan ve tapunun 1066 ada, 14 parselinde kayıtlı, Selânik Caddesi 26/13 No. lu teras katı aşağıdaki şartlarla İnşaat Mühendisleri Odası Başkanlığına satılacaktır.

a) Gayrimenkûlün satış bedeli 327.000.— TL. olup 177.000.— TL. sı peşin geri kalan 150.000.— TL. sı da ayda 10.000.— TL.lık taksitlerle her ay başında 1.10.1974 tarihinde başlamak suretiyle 15 taksitte,

b) 150.000.— TL. üzerinde Bankamız lehine kanuni ipotek alınmak,

c) Taksitlerden her hangi birinin ödenmemesi halinde borcun tamamı muaceliyet kesbedecek ve borç tutarı üzerinden % 10,5 temerrüt faizi ve bu faizin % 25 oranındaki gider vergisi alınmak üzere,

Mezkûr gayrimenkûlümüzün muamelesinin yapılmasını rica ederiz.

Saygılarımızla
TÜRKİYE ÖĞRETMENLER BANKASI T.A.Ş.
İncesu Şubesi

Müdür
Nurettin GÜRSOY
Müdür Muavini
Erol BAYARLAR

TOPLU SÖZLEŞME

Oda Merkezinde çalışan işçilerle 1 Ekim 1972 yılında yapılan toplu sözleşme 1 Ekim 1974 de sona erdiğinden, bu tarihte işçilerin bağlı bulundukları Tek-Bank-İş Sendikasıyla yeni toplu sözleşme görüşmeleri başlatılmıştır. Bir buçuk aylık görüşmelerden sonra, 1 Ekim 1974 tarihinden itibaren geçerli olacak ve 1 Ekim 1976 tarihinde sona erecek yeni toplu sözleşme Oda ve sendika yöneticileri tarafından imzalanmıştır.

1976 Ekim ayına kadar Oda merkezinde çalışanlara önemli haklar veren toplu sözleşme, çalışanların örgütlenmelerini ve haklarını savunan İ.M.O. sı ile Tek-Bank-İş Sendikası arasındaki karşılıklı anlayış ve uzlaşma gayretlerinin bir belgesi olmuştur.

Aşağıda toplu sözleşmenin önemli maddeleri belirtilmiştir :

ÜCRET ZAMMI VE SAPTAMA ESASLARI :

MADDE 14 — İşveren, işçilerin çalıştıkları her yıl karşılığı brüt maaşlarına brüt maaşlarının yüzde biri kadar zam yapmayı kabul eder. (Yıllardan artan aylar küsür olarak hesaplanır.)

Bu brüt ücretlere,

1200.— TL. dan 1500.— TL. na kadar	% 25
1500.— TL. dan 2000.— TL. arası	% 20
2000.— TL. dan yukarısına	% 15

zam yapılır.

İşbu toplu iş sözleşmesinin ikinci yılında yukarıdaki zamlara ilâveten işçilerin Brüt ücretlerine % 10 zam yapılır.

İKRAMİYE :

MADDE 15 — Sendikalı işçilere, işveren yılda 2 maaş tutarında ikramiye öder. Bu ikramiyeler yarıyıllar olarak 4 defada ödenir.

HAFTALIK ÇALIŞMA SÜRESİ :

MADDE 16 — İşyerinde haftalık çalışma süresi 39 saattir. İşveren bu süreyl yasalara aykırı olmayacak şekilde çalışma günlerine böler.

FAZLA MESAI ÜCRETİ :

MADDE 17 — Haftada 39 saatten fazla çalıştırılan işçiye bu çalışması karşılığında fazla mesai ücreti ödenir. İşçilere rızaları dışında günde 3 saatten fazla, mesai yaptırılamaz.

Fazla mesai ücreti % 50 zamlı ödenir.

SOSYAL YARDIMLAR :**MADDE 18 —**

- a) Evlenen işçiye 1000.— TL. sı evlenme yardımı yapılır.
- b) İşçinin veya eşinin doğum yapması halinde 500.— TL. sı doğum yardımı yapılır.
- c) İşçinin ölümü halinde eş ve çocuklarına, 3000.— TL. sı ölüm yardımı yapılır.
- d) İşçinin eş veya çocuklarının birisinin ölümü halinde 1500.— TL. sı ölüm yardımı yapılır.
- e) İşyerinde çalışan işçilere çocuk parası olarak çocuk başına ayda 50.— TL. sı ödenir.
- f) Her işçiye ayda 400.— TL. yemek parası ödenir.
- g) Her işçiye yılda bir defa olmak üzere 500.— TL. giyecek parası ödenir.
- h) Her işçiye yılda bir defa olmak üzere 750.— TL. yakacak parası ödenir.
- i) İşveren her işçiye ayda 250.— TL. vasıta ücreti ödemeyi kabul eder.

İZİNLER :**MADDE 19 — Sendikalı işçilerin yıllık izinleri şu şekildedir :**

- a) 0'dan 5 yıla kadar 20 gün,
5 - 10 yıla kadar 25 gün,
10 yıldan yukarı 30 gün.
 - b) Her işçiye ayda 1 gün tutarında mazeret izni verilebilir. Mazeret izinleri saat olarak da kullanılabilir. Ayı içerisinde kullanılmayan izinler, diğer aya aktarılamaz. Aynı günde işyerinde iki kişiden fazlasına mazeret izni verilmez. İşveren isterse bu miktarı çoğaltabilir.
- Senelik izinler; 6 aylık deneme süresi dolduktan sonra,
Personelin isteği, İşverenin tasvibi ve işlerin durumu gözönünde bulundurularak Genel Sekreter'in veya Sekreter Üye'nin uygun göreceği zamanlarda,
Toptan veya en çok iki parçaya bölünerek, yılı içinde kullanılır.
İzinde geçecek sürelerin ücretleri peşin ve tam olarak ödenir.

KIDEM TAZMİNATI :

MADDE 20 — İşveren disiplin ve iş kanunları dışındaki bir sebeple işçinin işine son vermek isterse;

- a) 0'dan 6 aya kadar çalışmış olanlara yarım maaş tutarında,
- b) 6 aydan 5 yıla kadar çalışmış olanlara ilk 6 aylık hizmeti karşılığı yarım maaş, bundan sonraki her yıl için yine yarım maaş,
- c) 5 yıldan fazla çalışmış olanlara, ilk altı aylık hizmetleri için yarım, bundan sonraki her yılları için yarım 5 yıldan sonraki her yıl için bir maaş tutarında ihbar tazminatı,
- Öder.
- d) Kusurlar tama iblağ edilir.

YÜRÜRLÜK VE MÜDDET :

MADDE 21 — İşbu toplu iş sözleşmesi 1 Ekim 1974 tarihinden 1 Ekim 1976 tarihine kadar iki yıl süre ile mor'i ve muteberdir.

İşbu toplu iş sözleşmesi ile ilgili sürelerde 1 Ekim 1974 tarihi esas alınır.

Bu toplu iş sözleşmesi, akdi ve kanunî yetki ve sorumlulukları dahilinde işveren ve sendika tarafından yürütülür.

Sözleşme maddeleri taraflarca müştereken yorumlanabilir. Yorumda sözleşmenin "giriş" kısmındaki ilkeler gözönünde bulundurulur.

Bu toplu iş sözleşmesinde zikredilmeyen hususlarda hizmet akdi hükümleri uygulanır. 7/11/1974

İŞVEREN TEMSİLCİLERİ

İlkay İZER

Erdoğan KÖKSAL

Mehmet EROĞLU

SENDİKA TEMSİLCİLERİ

Zeki KILIÇ

Ahmet SAT

Mehmet Ali ŞERİFOĞLU

3. Personel Kanunu ve İstihdam Sorunu

1870

1871

1872

1873

TEKNİK ELEMANLAR

Bilindiği gibi Personel Kanunu ile birlikte teknik elemanların sahip oldukları ekonomik ve demokratik hakları ellerinden alınmış ve ücretleri fiilen düşürülmüştür. Personel Kanununun yürürlüğe girmesi ile birlikte kamu kesimi kadrolarının boşalacağını ve teknik gücümüzün zaafa uğrayacağını, bütün teknik eleman kuruluşları 1970'de belirtmişlerdi.

Zaman bizleri haklı çıkarmıştır. O zamanlar sadece teknik elemanların dile getirdiği bu görüşler, bugün en üst kademe yöneticilerinin ve hükümet yetkililerinin dilindedir. Ama bu sadece dilde kalmaktadır. Bugüne kadar gelip geçen iktidarlar bu konuda etkin ve kalıcı bir çözüm getirememişlerdir. Ve sonuç şudur : Bugün en fazla teknik eleman çalıştıran kamu kesiminin kadroları bazı fedakâr unsurların dışında, ya askerliğini ya da emekliliğini bekleyenlerden başka hiçbir teknik elemanı çekememektedir. Ve teknik gelişmede en önemli yeri işgal eden kamu kurumlarının içleri boşalmış, teknik güçleri kesin olarak zaafa uğratılmıştır. Bugün, Keban'aki toplam mühendis sayısı bir elin parmakları kadardır. Devlet Su İşleri Barajlar Dairesindeki mühendis sayısı 1967'den bu yana % 50 oranında azalmıştır. Diğer kamu kurumlarının durumları da bundan farklı değildir.

Teknik eleman örgütleri, yine 1970'den bu yana etkin ve kalıcı çözümü, sürekli olarak önermektedirler. Bu çözüm daha önceki deneylere ve haklara dayanan gerçekçi bir çözümdür. Bu çözüm "Teknik Personele Sendikası Haklarının Verilmesi"nden ibarettir. Kamu kesimi teknik kadrolarının en dolgun ve yeterli olduğu dönemin, teknik elemanlara işçi statüsünü veren 4/10195 sayılı kararnamenin uygulandığı yıllar olduğu unutulmamalıdır. Ve teknik gücümüzün en ağırlıklı kesimini canlandırmak için 4/10195 deneyinden alınacak dersler vardır.

PERSONEL KANUNU HİÇBİR ÇÖZÜM GETİRMEMİŞTİR

Personel Kanunu uygulamasının başlangıcından bugüne kadar beş yıla yakın bir zaman geçmiştir. Ancak, teknik personelin sorunlarına hâlâ bir çözüm getirilebilmiş değildir. Hatta kamu kesiminde çalışan tüm emekçilerin sorunlarına hiç bir çözüm getirilememiştir. 1970 yılının ikinci yarısındaki itirazlar, protestolar ve huzursuzluklar süregelmektedir. Yine öğretmenler yakınmaktadır, teknik elemanlar huzursuzdur. Yine toplum polisleri boykot yapmakta, yine astsubay eşleri yürümektedirler.

Bu huzursuzluğun temelinde keskin bir gerçek yatmaktadır. 1970 de 7 olan Personel Kanunu katsayısı bugün ancak yüzde 14 artarak 8 olmuştur ve önümüzdeki bütçede ise 9 olacaktır. Oysa 1970 ten bu yana hayat pahalılığı yüzde 100 den fazla artmıştır. Dolayısıyla kamu kesiminde çalışanların 1970 ler düzeyine gelmeleri için katsayı en az 15 olmalıdır. Nitekim, Devlet Planlama Teşkilâtının aynı görüşte olduğu basına yansımıştır. Eskiyen vergi sisteminin bu artışın önemli bir kısmını götüreceği gözönüne alırsa 15 katsayısı bile 1970 lerdeki hayat düzeyini sağlamaya yetmeyecektir.

Personel Kanunu ile katsayı sistemi geliştirilirken, bu sistemin hayat pahalılığı ve enflasyon karşısında bir subap görevi yapacağı ve enflasyon ile kaybedilen satınalma gü-

cünün katsayı aracılığı ile sağlanacağı söylenmişti. Oysa bu sistem hiç bir şekilde çalışmamış, artan hayat pahalılığının tüm yükü çalışanların omuzlarına yüklenmiştir.

Yine Personel Kanunu'ndaki yan ödemeler ile teknik elemanların kamu kesiminde kalmalarının ve bu kesime yönelmelerinin sağlanacağı söylenmişti. Bugünkü sonuç, bu iddianın tam tersini göstermektedir. Kamu kesimi teknik kadroları hem nicelik, hem de nitelik olarak zayıflamıştır.

Personel Kanunu ile yaratılacağı söylenen eşitlikten ise hiç bir eser yoktur.

YAN ÖDEME ÇÖZÜM DEĞİLDİR

Bir zamanlar çözüm olarak öne sürülen yan ödemelerin hiç bir çözüm sağlamadığı, keyfi tasarruflara kaynaklıktan başka bir şeye yaramadığı ortaya çıkmıştır. Teknik elemanların kaybettikleri ekonomik haklarını sağlama yönünde bir araç olacağı söylenen yan ödemeler, tüm kamu kesimine yaygınlaştırılmış ve önemini yitirmiştir. Bugün yan ödemelerin ne "yan" ılığı, ne de "ödeme" ılığı kalmıştır.

Nitekim, yaratılan bu durumdan cesaret alınarak yan ödemelerin kaldırılacağı bildirilmektedir.

TEK ÇÖZÜM DEMOKRATİK HAKLARI ELDE ETMEKTİR

Daha önce de belirttiğimiz gibi, teknik elemanlar ve tüm çalışanlar için tek ve köklü çözüm demokratik hakları elde etmektir. Demokratik haklar, sendikal haklardır, yani grev ve toplu sözleşme haklarıdır. Çalışanlar, ellerinde bu silâh olmadığı sürece egemen sınıf ve zümrelerin elinde sürekli olarak sömürüleceklerdir.

Sendikal hakların elde edilmesi savaşında, tüm kamu kesimi içinde teknik elemanların özel bir yerleri vardır. Zira bu kesimin elindeki demokratik ve ekonomik haklar 657 sayılı kanun ile geri alınmıştır. 4/10195 sayılı kararname ile çalışan teknik elemanların sendikal hakları ve hatta siyasal partilere girme hakları vardı. Bu haklar geri alınmıştır.

Tüm teknik elemanlar, hem özel, hem de genel sebeplerle haklılıklarının bilincinde olmalıdırlar. Teknik elemanlar, çok iyi bilmektedirler ki, sendikal hakların geri verilmesinden başka hiç bir çözüm köklü olmayacaktır. Ve teknik eleman sorunu üzerinde sendikal haklara değinmeyen her söylev, her vaat uyutma politikasından başka bir şey değildir.

SENDİKAL ÖRGÜTLENMENİN ÇEKİRDEĞİNİ KURMALIYIZ

Teknik elemanların sendikal hakları alma mücadeleleri yaygınlaşma ve tüm kamu kesimi çalışanlarının mücadeleleri ile bütünleşme yolunda gelişmektedir. Bugün öğretmenler ve diğer kamu görevlileri de yoğun bir sendikal haklar kavgasına girmişlerdir ve bu mücadele er geç kamu kesiminde çalışanların sendikal haklara sahip olmasıyla sonuçlanacaktır.

Sendikal haklar mücadelesini tüm teknik elemanları kucaklayan bir şekilde yürütebilmek ve bu haklar alındığında çalışır durumda bir örgüte sahip olmak için şimdiden sendikal örgütün çekirdeğini oluşturmak şarttır.

Bu görevi yüklenmiş olan, TÜTED (Tüm Teknik Elemanlar Derneği) kapatılmadan önce büyük bir gelişme göstermiş olan TEKSEN'in yerine kurulmuş ve giderek yaygınlaşıp etkinleşmiştir. TMMOB'nin kapsadığı sınırların çok daha ötesinde, tüm teknik elemanları bünyesinde toplama durumunda olan TÜTED'e sahip çıkmak ve geliştirmek önemli bir görev olarak karşımızda durmaktadır.

ODAMIZCA YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR

Personel Kanunu ve teknik elemanların haklarının savunulması yolunda hem genel, hem de özel planda bir çok somut çalışma yapılmıştır. Teknik elemanların sorunlarının tam ve köklü çözümünün sendikal hakların elde edilmesi ile olacağı kesindir. Bununla birlikte, Odamız ve tüm teknik meslek odaları çalışanların omuzlarına çöken pahalılık belasını geriletecek, haklarını kısmen de olsa alacak her türlü girişimde bulunmayı önemli bir ödev saymışlardır. Bu girişimlerden bazıları aşağıda açıklanmıştır.

12 SAYILI KARARNAME

Bilindiği gibi, 1327 sayılı Kanunla değiştirilen 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 23 Mayıs 1972 gün ve 1589 sayılı kanunun verdiği yetkiye dayanarak kanun hükmündeki kararnamelerle de 11 kez değiştirilmiştir. Ancak, çıkartılan kararnameler teknik elemanların sorunlarına çözüm yerine, çok büyük ayrıcalıklar, haksızlıklar ve üzüntüler getirmiştir. 12 sayılı Kanun Kuvvetindeki Kararname bunun en belirgin örneklerinden biri olmuştur.

Oysa, 12 sayılı Kararnamenin hazırlıklarına olumlu bir hava içinde başlanmıştır. Yetkililerce, kalkınma atılımlarında ve yatırımların yürütülmesinde karşılaşılan en büyük darboğazın teknik personel olduğu belirtilmiş, bugün için teknik elemanlara emeklerinin karşılığının verilmediği, kamu kesiminde emeklilik ya da askerlik bekleyenlerin dışında teknik eleman kalmadığı bildirilmiştir. Hükümet üyelerinin, yabancı teknik hizmet ithali, işsizlik, düşük ücret, yurt dışına göç ve kamu kesiminden özel kesime teknik eleman akımı konularında teknik elemanların görüşlerini paylaştıklarını vurgulayan açıklamaları birbirini izlemiştir.

Bu olumlu havaya rağmen, 12 sayılı Kararnameyle sadece katsayı artırılmış ve bazı devlet memurlarının, bu arada bir kısım teknik personelin dereceleri yükseltilmiş, ancak teknik elemanların sorunlarına köklü bir çözüm getirilmemiştir. İntibaklarda yeni ayrıcalıklar yaratılmış, teknik hizmetler sınıfına girmesi gereken bazı meslekler kapsam dışı tutulmuştur. Teknik elemanların büyük önem taşıyan kadro durumu da çözülmemiştir. Bu gibi, ekonomik sorunların çözümü daha sonra çıkartılan Yan Ödemeler Kararnamesine bırakılmıştır.

Yan Ödemeler Kararnamesi ise, teknik elemanların çoğunluğunun eskyle oranla daha düşük ücret aldığı, artan hayat pahalılığının karşılanmadığı ve iş güvenliğini yokeden bir uygulamanın tohumlarını ekmıştır.

Bütün bu gelişmeler olurken Odamız ilk tepkiyi göstermekte gecikmemiş ve daha kararname imzalanmadan Hükümet üyelerine telgraflar çekilerek yapılması muhtemel hatalara dikkat çekilmiş, teknik elemanlara kalkınma çabaları içinde hakkı olan yerin verilmesi istenmiştir.

Devlet Memurları Kanununda yapılan değişikliklerin ve Yan Ödemeler Kararnamesinin TBMM de görüşülüp kanuna son şeklinin verilmesi için Meclis Alt Komisyonu bu konuda Devlet Personel Dairesinde hazırlıklarını sürdürürken, Komisyon Başkanı ile Odamız Başkanı İlkey İzer'in özel bir teması sonucunda, İnşaat Mühendisleri Odasından somut önerileri içeren görüşlerinin komisyona iletilmesi istenmiştir. Odamız, bu konuda TMMOB'nin görüşünün alınmasının daha doğru ve yararlı olacağını belirtmiş ve sonuçta TMMOB ve diğer Odalarla işbirliği yapılarak teknik elemanların sorunları yetkililere ve kamuoyuna duyurumuştur.

UYARI VE GİRİŞİMLERİMİZ :

1. Odalararası Komisyon Raporu :

12 sayılı Kanun Kuvvetindeki Kararname çıkmadan önce, bu konuda saptanacak TMMOB görüşüne katkıda bulunmak amacıyla, İnşaat, Elektrik, Orman ve Ziraat Mühendisleri Odaları ile Mimarlar Odası temsilcilerinden oluşan bir komisyon kurulmuş ve bu komisyon 24.5.1974 günü çalışmalarını tamamlayarak bir rapor hazırlamıştır.

Raporda şu görüşlere yer verilmiştir :

KAMU TEKNİK PERSONELİNİN TEDARİKİNDE VE MEVCUTLARIN MUHAFAZASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR HAKKINDA BAYINDIRLIK, ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR, İMAR VE İSKÂN BAKANLIKLARI TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNİ KAPSAYAN RAPORA İLİŞKİN GÖRÜŞÜMÜZÜ KAPSAYAN RAPORDUR.

Sürenin kısıtlı olması nedeniyle giriş görüşleri inceleme olanağı bulunmadığından üzerinde herhangi bir çalışma yapılmadan maddelere geçilmiştir.

MADDE 36 — Teknik hizmetler sınıfının değişik (d) ve (e) fıkralarını değiştiren yeni metin'e ilişkin görüşümüz; Metin

"4 yıl süreli yüksek teknik öğrenim görmüş olanlar aynı derece ve aynı kademedен (herhangi bir derece ve kademe tesbiti yapılmamıştır) işe başlarlar, bunun üstündeki her öğrenim yılı için 1 yıllık kıdem verilmesi suretiyle kademe veya derece yükseltilmesi yapılır" biçiminde değiştirilmelidir. Rapordaki metin teknik ele-

manlar arasında ayrıcalığa ve huzursuzluğa yol açacak niteliktedir.

MADDE 43 — (a) fıkrası birinci bendini değiştiren yeni metin'e ilişkin görüşümüz :

Yeni metin tüm hizmet sınıflarını kapsadığından uygundur. Ancak ek göstergeler "Eşit işe eşit ücret" prensibine göre teknik elemanlar arasında ayrıcalık yaratmayacak (aynı işi görenlerin tamamına aynı ek göstergenin verilmesi gibi) bir esasa bağlanmalıdır.

MADDE 68 — (d) fıkrasının 4. bendine eklenmesiyle meydana gelen yeni metin'e ilişkin görüşümüz :

Bu maddede çalışanlar arasında ayrıcalığa yol açacak niteliktedir. Sadece teknik personeli değil tüm personeli kapsayacak biçimde değiştirilmesi gerekmektedir.

1327/71 maddesini değiştiren ve madde ekleyen yeni metin'e ilişkin görüşümüz:

Bu maddede her zaman gerek aynı işyerinde, gerekse değişik işyeri ve ihtisas dalları arasında ayrıcalığa yol açacak bir maddedir. Eşit işe eşit tazminat verilebilecek bir biçimde değiştirilmelidir.

1973 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi 1. bölümündeki hükmü değiştirerek 1974 yılı Bütçe Kanununa konulan yeni metin'e ilişkin görüşümüz :

Tazminatların alt ve üst sınırlarının sabit rakamlar olarak saptanması değişen geçim ve hayat koşulları çerçevesinde düşünüldüğünde geçersizdir ve amacı sağlayacak nitelikte değildir, bu nedenle bu sınırlar katsayı ile değişecek şekilde göstergelere bağlanmalıdır.

1973 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesinin II bendindeki hükmün bir (e) fıkrası ilavesi ile 1974 yılı bütçesine konulacak yeni metin'e ilişkin görüşümüz :

Teknik elemanlar arasında ayrıcalığa yol açacak bir maddedir ve tazminatların teknik personel arasında ayırım gözetmeksizin tümüne birden verilebileceği bir biçimde değiştirilmelidir.

7/2866 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren "İşgüçlüğü, iş riski ve teminindeki güçlük zammına ilişkin Yönetmelik" 4. maddesinin son paragrafını değiştiren yeni metin'e ilişkin görüşümüz :

Bu madde; tazminat verilmesini halle ve görev sınırlanmıştır. "Aylıksız izin" durumu dışındaki hallerde personele tazminat verilebilecek bir biçimde değiştirilmelidir.

7/2866 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren "İş gücü, iş riski ve teminindeki güçlük zammına ait Yönetmeliğin" 5. maddesinin 3. bendini değiştiren yeni metin'e ilişkin görüşümüz :

Geçici görevle bir yere gönderilen personele, o birimde aynı ünvan ve görev için saptanan iş riski ve işgüvenliği tazminatının ödenmesini amaçlayan bu metin teminindeki güçlük tazminatını da kapsayacak biçimde değiştirilmelidir.

5 sayılı Kanun hükmündeki kararnamenin 5. maddesi ile 657 sayılı Kanunun değişik 86. maddesine eklenen fıkraya ilişkin herhangi bir görüş getirilemedi.

657 sayılı Kanuna 8 sayılı Kanun hükmündeki kararname ile eklenen ve 9 sayılı Kanun hükmündeki kararnamesi ile değiştirilen ek geçici 50. maddeyi değiştiren yeni metin'e ilişkin görüşümüz :

Kapsamı hakkında ayrıntılı bilgi olmadığından herhangi bir görüş getirilemedi, ancak 36. maddede belirttiğimiz öneri ile birlikte düşünülmesinin gerektiği sonucuna varıldı.

657 sayılı Kanunun 9 sayılı Kanun hükmündeki kararname ile değiştirilen 178. maddenin son fıkrası ile eklenen fıkralarını değiştiren yeni metin'e ilişkin görüşümüz :

Fazla mesai yaptırılan her yer, her derece ve kademedede para olarak (İzine karşılık değil) ödenmelidir.

DİLEKLER : Genellikle uygun göfüldü :

Görüşlerimize ters düşen birkaç dileğe ilişkin görüşümüz :

Prensip olarak; idari görev almayan personelinde 1. derecenin son kademesine kadar yükseltilmesi için yeterli kadro sağlanmalıdır.

— Sabit rakamlar, değişen geçim koşullarına göre her yıl değişebilecek nitelik ve statüde olmalıdır.

— Fazla mesai ücreti alınan toplam maaş (iş riski ve işgüçlüğü, teminindeki güçlük tazminatı da dahil) ücretinden saatlere göre belirli oranda yükseltilecek hesaplanmalı ve fazla mesai ücretlerinde alt ve üst sınırlamaları yapılmamalıdır.

— Yollu ücretleri alt ve üst sınırları arasındaki fark azaltılmalı ve ücretler değişen geçim koşullarına göre her yıl değişebilecek nitelik ve statüde olmalıdır.

SONUÇ : 1974 yılı bütçesinde yer almayan bu öneri ve görüşler 1974 yılı Bütçe Kanununa yansımaktadır.

Elektrik Müh. Odası
Sırrı ERKAN

İnşaat Müh. Odası
Mehmet ÖZGÜVEN

Mimarlar Odası
Güven BİRKAN

Orman Müh. Odası
Veli ÇAVDAR

Ziraat Müh. Odası
Kemal OCAKÇI

2. Başbakan'a Çekilen Telgraflar :

Bu arada, o günkü Başbakan Bülent Ecevit'e, henüz 12 sayılı Kararname çıkmadan, Kararnamenin teknik elemanlar için uygun olmayacağı, ayrıcalıkları gidermeyeceği ve ekonomik hakları yeterince sağlayamayacağı yolundaki endişelerimiz iki ayrı telgrafla duyurulmuştur :

Sayın Bülent Ecevit
Başbakan/Ankara

657 sayılı Personel Kanununda değişiklik yapacak olan kanun hükmündeki kararnamenin teknik eleman örgütlerinin görüşlerinden saklanarak Bakanlar Kuruluna sevk edildiğini öğrendik stop.

Üyelerimizin ekonomik haklarının bu kararnama ile de sağlanamayacağı ve teknik elemanlar için umut kırıcı gelişimlere sebep olacağı endişesi içindedir. Zamanın darlığına rağmen tasarı hakkında üst örgütümüz olan T.M.M.O.B. görüşünün alınmasının yararına inandığımızı belirtir saygılar sunarız.

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
ADINA BAŞKAN
(İlkay İZER)

Sayın Bülent Ecevit
Başbakan/Ankara

Personel kanunundaki aksaklıkları gidermek amacıyla getirilmek istenilen kanun hükmündeki kararnamenin teknik elemanlar için yeterli olmayacağından, ayrıcalıkları gidermeyeceğinden ve ekonomik hakları yeterince sağlayamayacağından endişe ettiğimizi daha önce bildirmiş idik. Stop.

Çok kısa bir zaman aralığında çıkarılması zorunlu olan bu kararnamenin, endişelerimizi haklı çıkaracak bir şekilde yürürlüğe girmesi mümkündür. Stop. Bu sakıncayı giderecek ve hakların en geniş kapsamıyla verilmesine olanak sağlayacak bir değişikliğin kararnamede yer almasının en uygun yol olacağı görüşündeyiz. Stop. Bu değişiklik aşağıdaki madde ile sağlanabilecektir. Stop.

Bu kanunda tanımlanan teknik personelin aylık ücretleri ve yan ödemeleri Bakanlar Kurulunca hazırlanacak esaslara göre ödenir. Stop.

Teknik personele bu kanunda öngörülen katsayı gözönünde bulundurularak ödenecek aylık ücret ile işin ve işyerlerinin gereklerine uygun olarak saptanacak yan ödemeler hazırlanacak olan kararname esaslarında belirtilir Stop.

Kararname esaslarının yürürlüğe gireceği 1.9.1974 tarihine kadar teknik personelin aylık ücret ve yan ödemeleri için işbu kanun hükmündeki kararname hükümleri uygulanır. Stop.

Yukarıda belirttiğimiz maddenin hazırlanacak olan kanun hükmündeki kararnameye konulmasının büyük yararlar sağlayacağına inanıyoruz. Stop.

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
ADINA BAŞKAN
(İlkay İZER)

3. Bakanlar Kurulu Üyelerine Mektuplar :

Yapılan bütün uyarılara rağmen 12 sayılı Kararname teknik elemanlar için umut kırıcı biçimde çıkmış ve teknik elemanların ekonomik sorunlarını çözümü de daha sonra çıkarılacağı bildirilen Yan Ödemeler Kararnamesine bırakılmıştır. Odamız Yönetim Kurulu adına Sekreter Üye Enis Üser, tüm Bakanlar Kurulu üyelerine gönderilen 7.6.1974 günlü bir

mektupla, kamu kesiminde çalışan teknik elemanların içinden çıkılması imkânsız sorunlarını alınamabilecek tedbirleri duyurmuştur :

Sayın

Bilindiği gibi, Devlet Memurları Kanunundaki aksaklıkları düzeltmek amacıyla 31 Mayıs 1974 gününde Hükümetinizce çıkarılan ve kamuoyuna 12 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname adıyla yansıyan "657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 1327 sayılı Kanunla ve Kanun Hükmünde Kararnamelerle Değişik Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bazı Maddelerinin Kaldırılmasına ve Bazı Maddeler Eklennesine Dair Kanun Hükmünde Kararname", kamu kesiminde çalışan teknik personeli başlıca iki noktada beliren somut sorular bakımından endişeye sevk etmiştir.

Birbirine sıkı sıkıya bağlı olan bu sorular, yukarıda adı geçen 12 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamenin mali hükümlerinin yürürlük tarihinin 1 Mart 1975'e ertelenmiş olması ve Kararnamenin yürürlüğe girmesinden bir gün sonra resmi gazete de yayınlanarak yürürlüğe giren 1974 Mali Yılı Bütçesinin 38 inci maddesiyle, iş güclüğü, iş riski ve eleman teminindeki güçlük zamlarının 800, 400 ve 1400 lira olarak sınırlandırılmış bulunmasıdır.

Hangi işi yapanlara ve hangi görevde bulunanlara, hangi miktarda iş güclüğü, iş riski ve teminindeki güçlük zammı verileceğini belirleyecek ve 1. Temmuz, 1974'ten önce çıkarılması öngörülen Bakanlar Kurulu Kararnamesinin, bu koşullar altında, teknik personelin aldığı ücretlerde önemli bir düşmeye yol açacağı endişesi yaygınlaşmıştır. Ancak, yaptığımız incelemelerde Kararnamenin Geçici 4 üncü Maddesinin bütün bu endişeleri giderecek bir uygulamaya olanak verdiğini saptamış bulunuyoruz.

Şöyleki; Kararnamenin Geçici 4 üncü maddesi, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 1327 sayılı Kanunun 71 inci maddesi ile getirilen ek maddenin, 1. Mart, 1975 tarihine kadar uygulanmayacağını hükme bağlamıştır. İş güclüğü, iş riski ve teminindeki güçlük zamlarını 800, 400, 1400 lira olarak sınırlandıran 1974 Mali Yılı Bütçesi Kanunun 38 inci maddesi, uygulaması bir sonraki Mali Yıla ertelenmiş olan bu ek maddeye dayanmaktadır. Bu durumda, Bakanlar Kurulu 1. Temmuz, 1974 tarihinde yürürlüğe girmek üzere çıkaracağı kararnamede Bütçe Kanununda getirilen tavan sınırlandırmaları ile bağlı olmak zorunluluğundan kurtulmuş olmaktadır.

Ayrıca; Bütçe Kanununun öngördüğü, "bazı yatırım projelerinde görevlendirilecek teknik personele, bu projelerin devamı süresine münhasır olmak üzere ve görev unvanları, meslek nitelikleri ve adetleri belirtilmek suretiyle 4000 liraya kadar teminindeki güçlük zammı ödenmesine karar verilebilir" yolundaki hükmün gerçekçi fakat geniş bir çerçeve içerisinde yorumlanması görüşündeyiz.

Öte yandan, uygulamada daha gerçekçi bir tutumla teminindeki güçlük zammı verilen teknik personele, yaptığı işe göre iş güclüğü ya da iş riski zammı ödenmesi konusunda sınırlı davranılmaması gerektiği kanısındayız.

Yukarıda sıralanan olanaklar nedeniyle, teknik elemanlara yaptığı işe ve bulunduğu göreve uygun bir iş güclüğü, iş riski ve teminindeki güçlük zammı ödeneceği yolundaki umudumuzu şimdilik koruyoruz. Hükümet üyelerinin, teknik personelin yurt kalkınmasındaki önemine değinen ve gerek maddi, gerekse manevi bakımlardan tatmin edileceklerini belirten açıklamalarının, hazırlığına başlanan Bakanlar Kurulu Kararnamesinde somut bir biçim almasını bekliyoruz.

Saygılarımızla durumu bilgilerinize arz ederiz.

İnşaat Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Adına
SEKRETER ÜYE
(Enis ÜSER)

Bu mektubun ardından, yine tüm Bakanlar Kurulu üyelerine gönderilen bir mektupla, Yan Ödemeler Kararnamesinin, teknik eleman sorunlarını yakından bilen, yatırımcı ve teknik elemanları yoğun olarak bünyesinde barındıran kuruluşların önerilerine dayandırılması istenmiştir :

Sayın

1 Temmuz 1974 tarihinden önce çıkarılması düşünülen teknik personel ve sağlık hizmetlerini kapsıyacak olan yan ödemeler kararnamesinin, teknik eleman sorun-

larını yakından bilen, Devlet Su İşleri, T. C. Karayolları, Maden Tetkik Arama ve Türkiye Elektrik Kurumu gibi yatırımcı ve teknik elemanları yoğun olarak bünyesinde barındıran kuruluşların istek ve tasarılarına kesinlikle dayandırılmasının teknik personelin ekonomik sorunlarına bir çözüm getireceği inancındayız.

Saygılarla bilgilerinize sunarız.

İnşaat Mühendisleri Odası

Adına

BÂŞKAN

İlkay İZER

Odamızın Bakanlar Kurulu üyelerine gönderdiği mektuplar üzerine o günkü Başbakan Bülent Ecevit'ten, görüşlerimizin Devlet Bakanı İsmail Hakkı Birler'e iletildiği yolunda bir cevap alınmıştır :

Sayın Enis Üser,

12 sayılı Kararnameyle ilgili görüşlerinizi Devlet Bakanı Sayın İsmail Hakkı Birler'e ilettim.

Bilginizi rica eder, size ve Odamızın değerli yönetici ve üyelerine başarılar dilediğiyle saygılar sunarım.

Bülent Ecevit

Başbakan

4. Odalararası Komisyon Raporu :

12 sayılı Kararname çıktıktan sonra, gerek bu kararname üzerinde görüş saptamak, gerekse yan ödemeler konusunu gözden geçirmek amacıyla bir odalararası komisyon kurularak çalışmalara başlamıştır. İnşaat, Metalurji, Orman ve Ziraat Mühendisleri Odaları ile Mimarlar Odası temsilcilerinin yanı sıra TÜTED, Tek-Der ve Jeomorfologlar Derneği temsilcilerinden oluşan komisyon görüşlerini 20.6.1974 günlü bir raporla saptamıştır. Raporunda şöyle denilmiştir :

12 SAYILI KANUN HÜKMÜNDEKİ KARARNAME İLE YAN ÖDEMELER KONUSUNU GÖZDEN GEÇİREN KOMİSYONUN RAPORUDUR

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1327 sayılı Kanunla ve kanun hükmündeki kararnamelerle değişik bazı maddelerinin kaldırılmasına ve bazı maddeler eklenmesine dair 12 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname; teknik personelin sorunlarına tüm olarak çözüm getirmemiştir; sınıflararası yeni ayrıcalıklar yaratmış, uygulamada mali hükümlerin 1.3.1975'e ertelenmesi, teknik personelin ekonomik ve sosyal haklarını düzenleyecek çalışmaların da askıya alındığı anlamını yaratmıştır.

Son Kararname ile;

1 — İntibaklarda, tekniker ve yüksek teknikerlerin eğitim süreleri dikkate alınmayarak başlangıç ve tavan derecelerinin saptanmasında haksızlık yapılmış ve yeni ayrıcalıklar yaratılmıştır.

2 — Teknik hizmetler sınıfına girmesi gereken bazı meslekler kapsam dışında bırakılmıştır.

3 — İş riski yüksek olan bazı mesleklerde sosyal güvenliği sağlayacak hükümler getirilmemiştir.

4 — Teknik personelin büyük önem taşıyan kadro durumu çözülmemiştir. İntibak kadrolarının verilmesini sağlayacak hükümler getirilmediği gibi; 1-4 derece kadrolarının ihdasında sınıflararası ayrıcalık ve haksızlıklar giderilmemiştir.

5 — Gösterge üstü; uygulaması ile çalışanlar ve sınıflar arasında yaratılan ayrıcalıklar devam etmektedir.

6 — Katsayı sisteminin her sene geçim endekslerine göre otomatik olarak uygulanması olanakları getirilmemiştir.

12 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamede tesbit edilen yukardaki ayrıcalık ve haksızlıkların mutlak olarak giderilmesi gereğine inanıyoruz. Ayrıca 1.7.1974 tarihine kadar çıkarılacağı 12 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ile bildirilen yan ödemelere ilişkin kararname konusunda da ayrıcalık ve haksızlıklar yapılmasından endişe duyuyoruz. Bu nedenlerle çıkarılacak yan ödeme kararnamesinde dikkate alınmasını istediğimiz öneriler aşağıdadır :

- 1 — Eşit işe, eşit ücret ilkesine uyulmalıdır.
- 2 — Yan ödemelerde teknik meslekler arasında varolan ayrıcalıklar giderilmeli ve yeni ayrıcalıklar yaratılmamalıdır.
- 3 — Yan ödemeler, geçim standardının değişen koşulları da dikkate alınarak saptanmalıdır.

İnşaat Mühendisleri Odası
Mehmet Özgüven
Metalurji Mühendisleri Odası
İlker Akman
Mimarlar Odası
Güven Birkan
Orman Mühendisleri Odası
Hayri Osmanioğlu

Ziraat Mühendisleri Odası
Kemal Ocakçı
TÜTED
Osman Aybers
Tek-Der
Ali Avni Fırat
Jeomorfologlar Derneği
Necip Mülazımoğlu

5. TMMOB'nin Mektupları :

Odalararası Komisyonun hazırladığı rapor uyarınca, TMMOB, TÜTED ve TEK-DER, 29 teknik eleman kuruluşu adına Bakanlar Kurulu üyeleri ile ilgili kuruluşlara 24.6.1974 günü bir mektup göndermiştir. Teknik elemanların 12 sayılı Kararname ve yan ödemeler konusundaki görüş ve isteklerinin açıklandığı mektupta şöyle denilmiştir :

Sayın

"Teknik elemanlar yaşadıkları sosyal pratğin ve ülkemizin ekonomik politik yapısından kaynaklanan sorunların yarattığı bilinçle yıllardır maddi hayat şartlarının düzeltilmesi mücadelesini vermektedir. Bu ekonomik mücadele egemen güçlere ve bağlı bulundukları dış kaynaklara karşı verilen mücadeleyle bütünleşmiş ve teknik elemanlar bu bilinçlenme süreci içinde ekonomik demokratik mücadelenin araçlarını da açık seçik görmüşler, çalışanların haklarını etkin olarak savunabilmelerinin sendikali örgütlenme ile olanaklı olduğunu kavramışlardır. Bu Anayasal haklarımız dışa bağımlı tekelci sermayenin demokrasi düşmanı politik temsilcileri tarafından gasbedilmiş bulunmaktadır. Çalışanların demokratik baskı grubu olmaları çıkarıcıların sömürücü ekonomik politikalarına ters düştüğü için geçmiş dönemlerde, teknik elemanların yalnız sendikali hakları gasbedilmemiş, haklı, güçlü ve yurtsever seslerinin kısılması ve yok edilmesi için meslek odalarını da kapatma yolu seçilmiştir. Bu zorbalık ve baskılar da yetmemiş, onları kendi içinden parçalamak için ayrıcalıklı uygulamalara ve kısa sürede susturmak için gerçekleştirmeyen vaadlere gidilmiştir. Günümüze kadar bir çok kereler; teknik elemanların sorunlarının çözümünü sendikali hakların elde edilmesinde gördüğümüzü, bu haklarımızı elde edinceye kadar da, kısa dönemde, bilerek yaratılan ayrıcalıkların ortadan kaldırılmasını ve ücretlerin artan hayat pahalılığını karşılayacak oranda artırılmasını savunmuş ve bu doğrultudaki görüş ve önerilerimizi ilgililere duyurmuş bulunmaktayız."

"Bütün bu görüş ve önerilerimize rağmen;

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1327 sayılı Kanunla ve Kanun Hükmündeki Kararnemelerle değişik bazı maddelerinin kaldırılması ve bazı maddeler eklenmesine dair 12 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname, teknik elemanların acil sorunlarına çözüm getirmemiş ve yeni ayrıcalıklar yaratmıştır. Uygulamada, mali hükümlerin 1.3.1975'e ertelenmesi, ekonomik ve sosyal haklarımızı düzenleyerek çalışmaların da askıya alındığı anlamını taşımaktadır."

"Son kararname ile;

- 1 — İntibaklarda, tekniker ve yüksek teknikerlerin eğitim süreleri dikkate alınmayarak başlangıç ve tavan derecelerinin saptanmasında haksızlık yapılmış, yeni ayrıcalıklar yaratılmıştır.
- 2 — Teknik hizmetler sınıfına girmesi gereken bazı meslekler kapsam dışında bırakılmıştır.

3 — İş riski yüksek olan bazı mesleklerde sosyal güvenliği sağlayacak hükümler getirilmemiştir.

4 — Teknik personelin büyük önem taşıyan kadro durumu çözümlenmemiştir. İntibak kadrolarının verilmesini sağlayacak hükümler getirilmediği gibi; 1-4 derece kadrolarının ihdasında sınıflararası ayrıcalık ve haksızlıklar giderilmemiştir.

5 — Gösterge üstü; uygulaması ile çalışanlar ve sınıflar arasında yaratılan ayrıcalıklar devam etmektedir.

6 — Katsayı sisteminin her sene geçim endekslerine göre otomatik olarak uygulanması olanakları getirilmemiştir."

"Bu ayrıcalıkların ve aksaklıkların temel nedeni 657 sayılı Yasadır. Teknik elemanlara sendikal hakları ve çok yanlış sorunlara çözüm getirecek olan grev ve toplu sözleşme olanakları vermeyen her girişim, 12 sayılı Kararnamenin de bize gösterdiği gibi, yeni ayrıcalıklar ve aksaklıklar getirecektir. Son birkaç aydan beri Hükümet üyelerine, yaptığımız özel görüşmelerde, kongre ve toplantılarda sorunlarımız ve isteklerimizin açıklıkla ve etraflıca anlatılmıştır. Buna rağmen, bu Kararname sorunlarımıza gereken önemi verilmediğinin de açık bir belgesi halinde yürürlüğe girmiştir."

"İlişkilerimizin sürekli olması yurt, meslek ve istihdam sorunlarının çözümünde görüşlerimizin ilgili kurumlarca resmen alınması ve ortak çalışmaların başlatılmasıyla mümkündür."

"Geçmişte olduğu gibi, bugün de, büyük bir kitlenin temsilcileri olarak, bizi çok yakından ilgilendiren sorunlara ilişkin çalışmaların içinde yer almamamız, görüş ve önerilerimizin önemsenmemesi aksaklıkları sürdürmekten başka bir şeye yaramayacaktır."

"Yukarıda açıklamaya çalıştığımız nedenlerle, 1.7.1974 tarihine kadar çıkarılacağı, 12 sayılı Kararname ile bildirilen yan ödemelere ilişkin kararname konusunda da bizlerde kuşkular uyandırdığını belirtmek isteriz."

"Acil sorunlarımızın çözümünde yeni bir olanak yaratmış bulunan bu kararnamede;

■ Eşit emeğe eşit ücret ilkesinin gözönünde bulundurulması,

■ Yan ödemelerde teknik elemanlar arasında varolan ayrıcalıkların giderilmesi,

■ Yan ödemelerin geçim standardının değişen koşullarına uygun olarak verilmesi ve katsayı sistemine bağlanması,

aksaklıkları bir parça olsun giderebilecektir."

"Bu kısa süreli istek ve önerilerimiz, sendikal haklarımızın elde edilmesi yolunda dün olduğu gibi bugün de vereceğimiz mücadelenin çerçevesi içinde ele alınmalı, değerlendirilmelidir."

"Sendikal haklarımızın verilmesi yolundaki çalışmaların hemen başlatılacağına, 12 sayılı Kararnamedeki aksaklıkların giderileceğine ve 1.7.1974 tarihine kadar çıkarılacak kararname ile süregelen adaletsizliklerin ortadan kaldırılacağına emnin bulunmaktayız."

Saygılarımızla.

29 Teknik Eleman Kuruluşu Adına

TMMOB

TÜTED

TEK-DER

Teoman Öztürk

İlhan Baysal

Raşit Esen

TMMOB, bu mektuptan sonra, yan ödemeler konusunda tüm Bakanlar Kurulu üyelerine aşağıdaki mektubu da göndermiştir :

Sayın

12 Sayılı Kararnamenin aksaklıklarını, artan hayat pahalılığı açısından teknik elemanların sorunlarına çözüm getirmedeğini ve yan ödemeler konusundaki görüşlerimizi 21.6.1974 günlü mektubumuzla belirtmiştik.

Teknik elemanlar yakında çıkarılacak yan ödemeler kararnamesi hakkında da kuşku duymaktadır. Bu nedenle her fırsatta açıkladığımız görüşlerimizi bir kez daha iletmeyi görev saymaktayız.

Çalışanların sendikal hakları verilmedikçe kısa veya uzun sürede bir çözüme ulaşmak olanaksızdır.

Tüm çalışanların ve dolayısıyla teknik elemanların sendikal hakları verilmeştir. Yan ödemeler kararname de;

— Yan ödemelerle teknik elemanlar arasında bugüne kadar yaratılan ayrıcalıklar giderilmeli,

— Yan ödemeler artan hayat pahalılığını karşılayacak oranda arttırılmaktadır.

Bu haklı isteklerimize ters düşecek bir kararname teknik elemanlar içindeki huzursuzluğu arttıracaktır.

Saygılarımızla,
Teoman Öztürk
TMMOB Başkanı

6. Yatırımcı Bakanlara Uyarı :

Odamız, 5.7.1974 günü Yan Ödemeler Kararnamesine son şeklini verecek komisyon üyesi Bakanlar Kurulu üyelerine bir mektup göndererek, kararnamenin hazırlanmasında, teknik elemanların önemini inkârı kadar varan Devlet Personel Dairesi görüşüne itibar edilmemesini istemiştir :

- 1 — Sayın İsmail Hakkı Birler/Devlet Bakanı
- 2 — Sayın Doç. Dr. Deniz Baykal/Maliye Bakanı
- 3 — Sayın Erol Çevikçe/Bayındırlık Bakanı
- 4 — Sayın Prof. Korkut Özal/Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanı
- 5 — Sayın Abdülkerim Doğru/Sanayi ve Teknoloji Bakanı
- 6 — Sayın Cahit Kayra/Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
- 7 — Sayın Mustafa Ok/Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanı
- 8 — Sayın Ahmet Şener/Orman Bakanı

ANKARA

31 Mayıs 1974 tarihinde çıkarılan 12 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamenin, Teknik ve Sağlık Personele verilecek yan ödemelerin ayarlanması konusunda Hükümetinize yetki veren ek geçici 4. maddesi hakkındaki endişe ve önerilerimiz bildirildiği gibi zaman zaman mektup ve telgrafla bilgilerinizi sunulmuştur.

Edindiğimiz bilgilere göre, Devlet Personel Dairesi tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kuruluna iletilen söz konusu taslak yan ödemeler kararnamesi Teknik Personelin umutla beklediği bir kararname olmaktan uzaktır. Hatta eski kararnamelerle kazanılmış, birçok hakların bu kararname ile kaybedildiği, gerek basına yansıyan, gerekse bizlere gelen bilgilerden anlaşılmaktadır.

Yan ödemeler Kararnamesine son şeklini verecek komisyon üyesi olarak, doğrudan doğruya üretimde çalışanların gerçek teknik personel olduğu yolundaki, proje ve proje yapan teknik elemanların önemini inkârı kadar varan Devlet Personel Dairesi görüşüne itibar edilmeyeceği inancındayız. Kaldiki kararname şantiye ve fabrikalardaki teknik personele de yeni haklar sağlamamaktadır. Bu tür gelişmeler ulusal teknoloji yaratma çabamıza büyük bir darbe olacaktır.

Yurt kalkınmasında önemli bir yeri olduğu Sayın Hükümet Başkanı ve Sayın Hükümet Üyelerince defalarca belirtilen teknik personel, kararnamenin haklarını verecek bir şekilde çıkmasını beklemektedir.

Saygılarımızla
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
ADINA BAŞKAN
(İlkay İZER)

7. Basına Açıklama :

Bütün uyarılara rağmen, Yan Ödemeler Kararnamesi teknik elemanların sorunlarını daha da ağırlaştıran bir biçimde çıkmıştır. Bu koşullarda, 16 teknik eleman kuruluşu, 10.8.1974 günü bir "Basın Toplantısı" düzenleyerek, Yan Ödemeler Kararnamesine ilişkin görüş ve önerilerini kamu oyuna duyurmuşlardır "Basın Toplantısı"nda aşağıdaki görüşlere yer verilmiştir :

7/8672 SAYILI YAN ÖDEMELER KARARNAMESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

KAMU KESİMİNDE ÇALIŞAN TEKNİK ELEMANLAR EKONOMİK BİR BUNALIM İÇERİSİNDEDİR.

Ülkemizde kamu kesiminde çalışanların ücretleri artan fiatları karşılayamayacak bir düzeydedir. Yan ödemeler bugüne kadar ücret - fiat dengesini bir ölçüde sağlayan geçici bir tedbir olarak uygulanmakta idi.

Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren yan ödemelere ilişkin Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile Hükümet, ücret sorunu henüz çözülmemişken bu ek ödemeleri, yürütme organının ve yöneticilerin takdirine bağlı olarak ödenmek koşulu ile kaldırmış bulunmaktadır.

YENİ YAN ÖDEMELER KARARNAMESİ ANTI-DEMOKRATİKTİR, ANAYASAYA AYKIRIDIR.

Yeni kararname yan ödemelerin kime, ne kadar ve hangi koşullarda verileceği konusunda yürütme organına sonsuz bir yetki vermektedir. Bu yetki toplu sözleşme ve grev hakkı olmayan, başka bir deyişle işveren durumunda olan devletle toplu sözleşme olanağı olmayan bir kesime karşı anti-demokratik olmakta ve çalışanları himaye etmeyen, Anayasaya aykırı bir durum yaratmaktadır.

TEKNİK ELEMANLAR KAPIKULU OLAMAZLAR.

Yürütme organı devlet bünyesinde çalışanların demokratik özgürlüklerini denetlemek üzere, emeği karşılığında hak ettiği ücreti, onları kapıkulları haline getirmek amacıyla ekonomik bir baskı aracı olarak kullanabilecektir. Yan ödemelerin istenmeyen kişilere hiç ödenmemesi olanağı da yaratılmaktadır. Bu Anayasaya aykırı durum çalışanlar arasında ilk günden itibaren güvensizlik ve geleceğinden kuşku duydukları bir ortam yaratmıştır.

DEMOKRATİK HAKLARIMIZ TANINMALIDIR.

KARARNAMEDEN DOĞACAK HAKSIZ UYGULAMALARA KARŞI TEKNİK ELEMANLARIN ÇALIŞMA VE EKONOMİK GÜVENLİĞİNİ SAĞLAYACAK DEMOKRATİK MÜCADELE OLANAKLARI DA SAĞLANMALIDIR. HÜKÜMET ÇALIŞANLARIN SENDİKAL ÖRGÜTLENME, TOPLU SÖZLEŞME VE GREV HAKLARINI TANIMALIDIR. BU AMAÇLA YAN ÖDEMELERİN GETİRDİĞİ TEK YANLI UYGULAMALARA KARŞI ÇALIŞANLARIN EKONOMİK MÜCADELE OLANAKLARININ YARATILMASI İÇİN GEREKLİ YASAL HAZIRLIKLAR YAPILMALIDIR.

YAN ÖDEMELER HAKSIZ VE AYRICALIKLI BİR UYGULAMADIR

Yan ödemeler genel olarak bozuk istihdam politikalarının ve ülkemizin sosyo-ekonomik yapısının bir ürünüdür. Bugün için yan ödemeler çalışanlara verilen bir imtiyaz değil, aksine onların ücret sorununun çözümünü erteleyen bir engel durumundadır.

BU NEDENLERLE YAN ÖDEMELER UYGULAMASI KALDIRILMALI, TEKNİK ELEMANLARA ARTAN FIATLARI KARŞILAMA OLANAĞI SAĞLAYACAK SENDİKAL HAKLARI VERİLMELİDİR.

YABANCILARI DEĞİL KENDİ TEKNİK GÜCÜMÜZÜ GÖZETELİM.

Teknik elemanların açık veya gizli işsizliğinin, yurt dışına göçlerinin genel olarak istihdam sorunlarının yabancılarla teknik hizmet karşılığı iki milyar lirayı cömertçe veren bir anlayışla çözümlenmesi olanağı yoktur.

HÜKÜMET ÇALIŞANLARIN ÜCRET SORUNUNU ÇÖZMEK İSTİYORSA HER YIL KENDİ GÜCÜMÜZE DAYANARAK YAPABİLECEĞİMİZ HİZMETLER KARŞILIĞI YABANCILARA ÖDENEN İKİ MİLYAR TL. SINA YAKIN PARANIN KENDİ ELEMANIMIZA ÖDENEBİLMESİ İÇİN GEREKLİ GİRİŞİMLERDE DE BULUNMALIDIR. BU AMAÇLA YABANCI FİRMALAR KAPATILMALI, YABANCILARLA TEKNİK HİZMETLER ALANINDA YAPILMIŞ SÖZLEŞMELER İPTAL EDİLMELİDİR.

SAVAŞ HALİ BÜTÇESİ VE YAN ÖDEMELER

Yaşadığımız olağanüstü savaş halinin bizlere yüklediği sorumluluk ve fedakârlıkların bilincindeyiz. Ancak olağanüstü dönemlerin yükü ve bütçe sıkıntıları her zaman yalnız çalışanlarca karşılanmaktadır. Kararname teknik elemanların ekonomik sıkıntılarını çözmekte ve olağanüstü dönemin koşullarından yararlanıldığı izlenimini vermektedir.

MÜCADELEDE KARARLIYIZ

Biz teknik elemanlar ve onların örgütleri, kamu kesiminde çalışanların ekonomik sorunlarının temel çözümüne sendikal hakların elde edilmesiyle ulaşılabileceğinin bilincindeyiz.

Teknik elemanlar olarak yürütme organının tek tarafı haksız uygulamalarına karşı ekonomik mücadele olanağı verecek toplu sözleşme ve grev haklarıyla sorunlara çok yönlü çözüm getirebilecek sendikalaşmayı gerçekleştirinceye kadar haksız ve anti-demokratik uygulamalara karşı mücadelede kararlıyız.

- Türk Müh. ve Mim. Odaları Birliği
- Elektrik Mühendisleri Odası
- Har. ve Kadastro Müh. Odası
- İnşaat Mühendisleri Odası
- Jeoloji Mühendisleri Odası
- Kimya Mühendisleri Odası
- Maden Mühendisleri Odası
- Makina Mühendisleri Odası
- Metalurji Mühendisleri Odası
- Meteoroloji Mühendisleri Odası
- Mimarlar Odası
- Orman Mühendisleri Odası
- Petrol Mühendisleri Odası
- Şehir Planlama Müh. ve Mim. Odası
- Tüm Teknikerler Derneği
- Tüm Teknik Elemanlar Derneği

8. Yatırımcı Kuruluşlara Uyarı :

4.9.1974 günü yatırımcı kuruluşlar birer mektupla uyarılarak, yan ödemelerden yararlanılacak personele ait cetvellerini zaman kaybedilmeksizin hazırlamaları istenilmiştir.

- 1 — Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne
- 2 — Karayolları Genel Müdürlüğüne
- 3 — Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğüne
- 4 — İller Bankası Genel Müdürlüğüne
- 5 — Yol - Su - Elektrik Genel Müdürlüğüne
- 6 — Bayındırlık Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğüne
- 7 — İmar ve İskân Bakanlığı Planlama ve İmar Genel Müdürlüğüne
- 8 — İmar ve İskân Bakanlığı Mesken Genel Müdürlüğüne
- 9 — İmar ve İskân Bakanlığı Belediyeler Teknik Hizmetler Gen. Müdürlüğüne
- 10 — İmar ve İskân Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğüne
- 11 — Bayındırlık Bakanlığı Demiryolları, Limanlar ve Hava Meydanları İnşaatı Genel Müdürlüğüne,

Bilindiği gibi 657 sayılı Kanunu değiştiren 12 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 4 üncü maddesine göre bu kanun kapsamına giren kurumlar ile aynı Kanunun ek geçici 9 uncu maddesine dahil kurumlardan aykırı alanlara hangi görevler için ne miktarda işgüçlüğü, iş riski ve teminindeki güçlük zammı ödeneceğini belirleyen Kararnamenin 9 uncu maddesine göre Kurumlar, ekli cetvellere göre ödemediği yararlandırılacaklarının ünvanlarını, sayılarını, görev bölgesi veya görev yerlerini, hangi zamlardan ne miktar ödeme yaptıklarını gösteren tasdikli listeleri bir ay içinde Devlet Personel Dairesine ve Maliye Bakanlığına göndermeleri gerekmektedir.

Teknik Elemanların daha fazla mağdur edilmemesi için cetvellerin zamanında hazırlanacağına dair inancımızı belirtiriz.

Saygılarımızla
İnşaat Mühendisleri Odası Adına
GENEL SEKRETER
(Enis ÜSER)

TÜRKİYE 1. TEKNİK ELEMAN KURULTAYI

Çalışan yığınlar ekonomik ve demokratik haklarını egemen güçlere karşı bıkmadan, usanmadan yürüttükleri zahmetli mücadeleler sonucunda elde etmişlerdir. Geçmişe baktığımız zaman, dünyanın her yerinde egemen güçler çalışanların bu haklı mücadelesini yok etmek için ellerinden geleni ardına koymamışlar, fakat çalışanların bilinçli direnişleri karşısında adım adım gerilemişlerdir. Uyguladıkları hiç bir yöntem çalışanların ekonomik ve demokratik hakları uğrunda mücadelelerini durduramamıştır.

Ülkemizin egemen güçleri aşağıda belirttiğimiz bir takım yöntemleri uygulayarak çalışanların bir parçası olan teknik elemanlarımızın ekonomik ve demokratik hakları üzerine sünger çekmeğe çalışmışlardır. Önce, çıkarılan Personel Kanunu ile teknik elemanların ücretleri düşürülmüş ve yine bu kanunla teknik elemanlar arasında bir takım yapay çelişkiler yaratılarak teknik elemanların birliği zayıflatılmak istenmiştir. Daha sonra ağır anti-demokratik baskı dönemi başlatılmış, grev hakkı olmayan teknik elemanların sendikası TEKSEN kapatılmış, meslek kuruluşları yok edilmek istenmiş ve derneklerin demokratik hakları ortadan kaldırılmıştır.

Tüm bu baskılar ülkemizin çalışanlarını ve bunların bir parçası olan teknik elemanları yıldırarmamış ve teknik elemanların yaratıcı, yapıcı güçlerini halkımızın hizmetine tam olarak sunmalarını ekonomik ve demokratik haklara sahip olmaları yolundaki girişimleri engelleyememiştir. Bu amaçla teknik eleman örgütleri bir araya gelerek ilk kez tüm teknik elemanların seslerini güçlü bir biçimde duyurmalarını sağlayacak bir kurultay yapma hazırlıklarına girişmişlerdir.

29 teknik eleman örgütü temsilcilerinden oluşan Kurultay Tertip Komitesi'nde Odamız bir temsilci göndererek çalışmalara katkıda bulunmuştur.

5 Mart 1974 tarihinde çalışmalara başlayan Kurultay Tertip Komitesi, Kurultayda her teknik eleman örgütünün % 3 oranında temsil edilmesine karar vermiştir. Daha sonra kurultaya sunulacak tebliğler saptanmış ve her tebliğin tertip komisyonundan oluşacak birer komisyon tarafından yazılmasına karar verilmiştir. Odamız tebliğlerin hazırlanmasında aktif rol almış ve her tebliğ komisyonunda en az bir üyemiz görev almıştır.

Hazırlıkların tamamlanmasından sonra 13 Nisan 1974 tarihinde ilk kez 150.000 teknik elemanın temsil edildiği Türkiye 1. Teknik Eleman Kurultayı Ankara'da toplanmıştır. Ekonomik ve demokratik hakların öneminin ve teknik eleman sorunlarının etkin bir biçimde dile getirildiği Kurultaya Odamız 51 delege ile katılmıştır.

Kurultaya sunulan ilk tebliğde, teknik elemanların hizmetlerini halkımıza gerekli ve yeterli bir biçimde sunamayışlarının nedenleri anlatılmış ve "... bizler, içinde bulunduğumuz objektif durum gereği halkımız safında, hakim güçlerin karşısında yer alıyoruz" denmiştir.

Teknoloji ithali ve beyin gücü sorunlarını kapsayan tebliğde, ülke koşullarına uygun, üretime dönük bir teknik eğitim politikasının izlenmesi ve yerli teknik elemanların üretime katılmalarının sağlanması belirtilerek aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

— Sanayileşme yolunda teknolojik birikimi yoğunlaştırması gereken araştırma kurumlarının bu yöndeki çalışmalarına hız verilmesi,

— Yatırımların kalkınma amacına uygunluğunu denetleyecek kurumların kurularak yerli teknik elemanların buralarda söz sahibi kılınması gereği.

Teknik eğitim ile uygulama arasında yaratılan çelişkilerin aslında ekonomik yapı, eğitim sistemi ve istihdam politikasının aksaklıklarından kaynaklandığı vurgulanarak,

teknoloji ithal eden bir ülkenin, o teknolojiye uyan eğitimi, bunu yapmadığı alanlarda da, yabancı teknik eleman ithal etmek zorunda kalacağı belirtilmiştir.

Teknik elemanlara uygulanan statüyü eleştiren tebliğde Personel Kanunu'nun aksaklığı ve tutarsızlığı bir kez daha ortaya konarak, özetle şöyle denmiştir: "Hizmet değil değer üreten, şantiyelerde, fabrikalarda ve maden ocaklarında çalışan, çalışma yeri ve şartları her an değişebilen, ülkemiz koşullarında bulunması ve elde tutulması güç olan teknik elemanları, mevcut Personel Kanunu çerçevesinde istihdam etmek mümkün değildir. Bu yolda ısrar edilerek teknik personel sorunu çözümlenemez. Ancak işçi statüsünün tanınması ile devlet kadroları yeterli teknik elemene kavuşacak ve kalınma için gerekli olan bu dinamik topluluktan tam anlamıyla yararlanılabilecektir."

Yönetime katılma gereğini açıklayan tebliğde, yönetime katılmanın ancak örgütlü bir çabayla gerçekleşeceği belirtilmiş, kamu kesiminde çalışanların sendikal haklarının alınması mücadelesinin ilk hedefi olarak saptanmıştır. Mücadelenin bundan sonra daha etkin ve daha yaygın olarak sürdürülmesi, diğer kamu personeli ile bütünleşerek mücadelenin gücünü artırmak zorunluluğu ortaya konmuştur.

Daha sonra sendikal hakları elde etmenin gerektirdiği çaba dile getirilmiş, dünyada ve ülkemizde sendikal mücadelelerin gelişimi anlatılmıştır. Bu arada hazırlanmış olan "Teknik Personel İş Kanunu Tasarısı Taslağı" da tartışılmış, bu konuda delegelerin görüşleri alınmıştır.

Kurultayda tebliğlerin tartışılması sırasında ülkemizin ve halkımızın çıkarları doğrultusunda kararlar alınmıştır. Bu kararlar, Kurultayın bitiş günü olan 14 Nisan 1974 tarihinde, Kurultay bildirisi olarak yayınlanmış ve kamuoyuna duyurulmuştur.

50 yıldan beri tüm teknik elemanları ilk kez bir araya getiren kurultayın sonunda yayınlanan bildirinin tam metni aşağıda verilmiştir:

"Çalışan kesimlerin bir parçası olduklarını, yurtsever bir bilinçle kavramış olan ve Türkiye'deki 150 bin teknik elemanı temsil eden 29 örgüte mensup teknik elemanlar, Birinci Teknik Eleman Kurultayında bir araya gelmişlerdir. Bu Kurultay, demokrasi, özgürlük ve halk yararını savunma yolunda yeni bir adım, önemli bir aşamadır.

Teknik elemanlar da tüm çalışan kesimler gibi, 1970 sonrasında ağır anti-demokratik baskılara maruz kalmışlardır. Bu dönemde çıkarılan Personel Kanunu ile teknik elemanların ücretleri düşürülmüş, sendikaları kapatılmış, meslek kuruluşları yok edilmek istenmiş, demoklerin demokratik hakları ortadan kaldırılmıştır.

Karanlık günlerden geçmiş ve halâ anti-demokratik yasaların ağırlığını hissedilen kişiler olarak, özgürlüğün ve demokratik hakların savunulmasının bir yurtseverlik görevi olduğu inancındayız. Teknik elemanlar olarak bizler biliyoruz ki yapıcı, yaratıcı gücümüzü halkımızın hizmetine tam olarak mevcut ekonomik ve politik sunmamızı, ekonomik ve demokratik haklarımıza tümüyle sahip olmamızı, yabancıların ülkemize zararlı olacak girişimlerini önlememizi engellemektedir. Bu, çarpık yapısal durumun sürdürülmesinde tekeli sermayenin yerli ve yabancı unsurlarının çıkarı vardır. Ve tüm sorunlarımızın çözümü, ancak bu bozuk yapının çalışanların ve yurdumuzun çıkarlarına dönük bir şekilde değiştirilmesiyle mümkündür.

Demokrasi ve özgürlük yolunda, çalışanların demokratik ve ekonomik haklarını almaları için kazanılacak her demokratik mevzi, bizlerin ve tüm halkımızın sorunlarının çözümü yolunda yeni bir aşama olacaktır.

Tüm teknik elemanlar böyle bir mücadelenin sürekliliğinin bilincinde olarak, aşağıdaki görüşlerini halkımıza ve ilgililere duyurmayı, bunların gerçekleşmesi için bütün gücüyle çalışmayı bir yurtseverlik borcu olarak kabul eder.

1. Halkımızın demokratik isteklerinin bir sonucu olarak gerçekleşme yoluna girmiş olan genel af, tüm siyasî suçları kapsayacak bir biçimde mutlaka çıkarılmalıdır. Genel af, baskı döneminin kapandığını ilân eden bir demokrasi belgesi olacaktır. Kurultayımız, böyle bir affi engelleme yolundaki her türlü çabayı, halkımı-

zın mahkûm ettiği geride kalan karanlık dönemin anti-demokratik bir kalıntısı olarak niteler. Ve bu gibi çabalara karşı çıkılmasının gerekli olduğunu belirtir.

2. Türkiye Birinci Teknik Eleman Kurultayı, 1961 Anayasasını, lüks şayan görüşü reddeder. Karanlık dönemin bir diğer kalıntısı olan anti-demokratik Anayasa değişiklikleri mutlaka düzeltilmeli ve 1961 Anayasasındaki demokratik haklar daha da fazlasıyla halkımıza verilmelidir. Bir çoğu anti-demokratik anayasa değişikliğinin sonucu olan anti-demokratik yasalar da değiştirilmelidir.

3. Halkımızın üretici gücünden tam olarak yararlanılması, insan gücü ve doğal kaynaklarımızın geliştirilmesi, ancak çalışanların özgürce örgütlenebilmesiyle mümkün olacaktır. Bu bakımdan tüm çalışanlar grev ve toplu sözleşme ile donatılmış sendikal haklarını almalıdırlar.

Teknik elemanların demokratik ve ekonomik hakları elde etmede gösterdikleri başarı, tüm çalışanların bu haklara sahip olması yolunda önemli bir adım olacaktır.

4. Teknik elemanlardan kamu hizmetlerinde en iyi bir biçimde yararlanılması için grev ve toplu sözleşme yetkileriyle donatılmış sendikal hakları tanınmalıdır. Bunun dışındaki bütün çözümler yüzeysel ve geçici olmaktan öteye geçemeyecek, teknik elemanların halka ve yurda en fazla yararı sağlayacak şekilde istihdamını engelleyecektir.

Halkımıza demokrasi ve özgürlük vadeden hükümetin, bu konudaki tutumunu açıklık ve kesinlikle belirlemesini istiyoruz.

5. Teknoloji ve teknik hizmet ithali, yabancı sermayenin, geri bırakılmamızda kullandığı en etkin araçlardandır. Teknoloji seçiminde ve uygulanmasında yabancıların değil yurdumuzun çıkarlarının gözetilmesi zorunludur. Tüm demokratik güçleri, yabancı çıkarlarını, gözetim teknoloji ve teknik hizmet ithali girişimlerine karşı çıkma mücadelemiz de yanımızda olmaya çağırırız. Bu mücadelenin ilk hedefleri, yabancı ortaklı proje bürolarının kapatılması ve yurt çıkarları ile bağdaşmayan teknik hizmet ithaline son verilmesi olmalıdır.

Ülkemizde uygulanacak teknolojilerin saptanmasında, teknik meslek kuruluşlarının görüşleri doğrultusunda davranılmalıdır.

6. Bağımsız ve halk yararına bir kalkınma ve sanayileşme doğrultusunda yapılacak girişimlerin, ulusal teknik eğitim piramidini güçlendirerek desteklenmesi zorunludur. Bu piramidin gerçek anlamıyla ortaya konulması, yani yetiştirilecek insan gücünün nitelik ve niceliğinin saptanması bir ulusal teknoloji politikasının belirlenmesiyle mümkündür. Bugün için eğitim piramidinde yeri olmayan geçici tedbirlere itibar edilmemeli, üniversite ve yüksek okulların önünde bekletilen gençlere kapatılan kapılar açılmalı, toplumda iş olanakları sağlanarak üniversite ve yüksek okulların kapasiteleri genişletilmelidir.

7. Kapatılmış olan teknik eğitim kurumları ve tekniker okulları, üretimle de ilişkisi kurularak yeniden açılmalıdır. Üretim içinde eğitimi esas olmalı, her kademedeki teknik elemana bir üst kademedeki eğitim olanağı sürekli olarak açık tutulmalıdır.

TEKNİK ELEMAN KURULTAYI, TEKNİK ELEMANLARIN HALK ÇIKARLARI DOĞRULTUSUNDAKİ MÜCADELELERİNİN GÜÇLENMESİNİ VE YAYGINLAŞMASINI AMAÇLAYAN BİR ÖRGÜTLENME BİÇİMİDİR.

VE KESİNLİKLE BİLİNMELİDİR Kİ ORTAK MÜCADELEMİZ, ANA HEDEFİNE VARINCAYA KADAR DEVAM EDECEKTİR."

Teknik Eleman Kurultayını her sene toplamak amacı için Kurultay Tertip Komitesinin sürekli olması ve Türkiye 2. Teknik Eleman Kurultayı için gerekli çalışmalarda bulunması kararlaştırılmıştır. Odamız temsilcileri bu çalışmalara katılmaktadırlar.

ŞANTIYE ŞEFLERİ VE ŞANTIYE MÜHENDİSLİĞİ

Şantiye Şefi veya Mühendisi olarak, oldukça güç koşullar altında ve çeşitli olanaksızlıklar içinde çalışan üyelerimiz, İnşaat Mühendisleri kitlesinin belkide en mağdur kesimidir.

Çarpık müteahhitlik düzeninden en fazla zarar gören, iş güvenceleri, olmayan, ücretlerini doğru dürüst alamayan, yetki, görev ve sorumlulukları kesin olarak saptanmamış, buna karşın şantiyede meydana gelen herhangi bir aksaklık veya iş kazasının en büyük sorumlusu görülen bu kesimin sorunlarına sınırlı da olsa cevap verebilecek olan İnşaat Mühendisleri Odası "Şantiye Şefliği ve Mühendisliği Yönetmeliği" ve "Şantiye Şefliği Tip Sözleşmesi", Odamızın iki dönemden beri yürüttüğü çalışmalar sonucunda kesin şeklini almıştır.

20. Genel Kurul tarafından Danışma Kurulumuza görev olarak verilmiş bulunan "Şantiye Şefliği ve Mühendisliği Yönetmeliği" ve "Şantiye Şefi Tip Sözleşmesi" Danışma Kurulumuzun 4-5 Ocak 1975 tarihinde yapmış olduğu ilk toplantısında görüşülmüş, ancak yönetmeliğin bütünü üzerinde yapılan görüşmeler sırasında, en azından Mimarları da ilgilendiren böyle bir konuda çıkarılacak yönetmeliğin her iki Oda üyelerinin faydasına sunulmasında yarar olacağı görüşünde birleşilmiştir. Ayrıca, tek taraflı çıkarılacak bir yönetmeliğin müteahhiti zorlayıcı hükümleri nedeniyle bu alandaki istihdam olanaklarını İnşaat Mühendisleri aleyhine azaltacağı ve bu işlerin diğer ihtisaslara kayacağı endişesi belirmiştir.

Görüşmeler sonucunda Danışma Kurulumuz, ilgili yönetmeliğin genellikle İnşaat Mühendisi ve Mimarları ilgilendirdiği gerekçesiyle, bu konuda Mimarlarla ortak çalışma yapılmasını kararlaştırmıştır.

Yönetim Kurulumuz, Danışma Kurulumuzun kendisine vermiş olduğu görevin ışığında, Mimarlar Odası ile görüşmelere başlamış ve her iki oda yöneticilerinden oluşan ortak komisyonda İnşaat Mühendisleri Odası'na hazırlanmış olan ilgili Yönetmelik ve Tip sözleşme bir iki küçük ilâve ve çıkartmayla kabul edilmiştir.

Daha sonra "Şantiye Şefliği ve Mühendisliği Yönetmeliği" ve "Şantiye Şefi Tip Sözleşmesi" yeni şekliyle son Danışma Kurulumuzda görüşülmüş ve tümüyle kabul edilmiştir.

Mimarlar Odası Yönetim Kurulunca da kabul edilmiş olan ortak metin Mimarlar Odası 21. Genel Kurulunda kesinleştikten sonra, her iki Oda ortak olarak Bayındırlık Bakanlığına başvuracak ve ihale evraklarında "Şantiye Şefi Tip Sözleşmesi" aranma zorunluluğunun sağlanmasına çalışılacaktır.

I. ŞANTIYE ŞEFLİĞİ VE MÜHENDİSLİĞİ SÖZLEŞME YÖNETMELİĞİ

1 — AMAÇ VE KAPSAM

1.1. — Bu Yönetmeliğin amacı, inşaat şantiyelerindeki İnşaat Mühendisliği hizmetlerini disiplin altına almak ve bu hizmeti yapanların haklarını korumaktır.

1.2 — Bu Yönetmelik, inşaat şantiyelerinde müteahhitler kadrolarında Şantiye Şefliği ve Şantiye Mühendisliği görevlerini yapan inşaat mühendisleriyle müteahhitlerin ilişkilerini kapsar.

1.3. — Bu Yönetmelikte, inşaatın müteahhidi olan kişi ya da kurum, İŞVEREN, Şantiye Şefi yada Şantiye Mühendisi MÜHENDİS ve inşaatı müteahhidine ihale eden kurum yada kişi İSSAHİBİ, İnşaat Mühendisleri Odası ve Şubeleri de ODA, kısa deyimleriyle tanımlanmıştır.

2 — MÜHENDİS'DE ARANACAK NİTELİKLER

2.1. — Mühendis, Şantiye Şefliğini yada Şantiye Mühendisliğini yapacağı inşaatın değer, önem ve özelliklerinin gerektirdiği yetenek ve tecrübeye sahip olduğunu belgeleyecektir.

2.2. — Hizmet Şantiye Şefliği ise, Mühendis, bunun dışında ikinci bir hizmet yapamaz. Ancak iş hacminin ve çalışma zamanının elverişli olması, idare ile işverenin anlaşması, Oda'nın onayı ile ikinci bir hizmeti yükümlenebilir. Bu takdirde her hizmet için ayrı sözleşme gerekir.

3 — SÖZLEŞME VE ONAY ZORUNLULUĞU

3.1. — Mühendis, işverenle bu yönetmeliğin eki "İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ŞANTIYE ŞEFİ TİP SÖZLEŞMESİ" hükümlerini kapsayan ve onlara aykırı hükümler içermeyen bir SÖZLEŞME yapıp Oda'ya onaylatmadan görevine başlamayacaktır.

Mühendis Şantiye Şefliği için değil de Şantiye Mühendisliği için anlaşmakta ise bu tip sözleşmenin 3.4 ve 6. maddeleri taraflar arasında bu hükümlere kıyasen kararlaştırılır.

3.2. — Mühendis, 3 takım SÖZLEŞME'yi aşağıdaki belgeleri ekleyerek Oda'nın onayına sunacaktır.

a) Daha önce yaptığı işlere ilişkin belgeler,

b) Bu sırada elinde bulunan ve yapmakla yükümlü bulunduğu işleri gösterir bildirge.

3.3. — Sözleşme uygun görüldüğü takdirde onaylanır ve bir takımı Oda'ca alınır. Öteki iki takımdan birisi işverende birisi de mühendiste kalır.

3.4. — Oda'ya, sözleşme onayı karşılığında ihale bedelinin şantiye şefliği için 300.— liradan az olmamak üzere % 0,001, şantiye mühendisliği için 150.— liradan az olmamak üzere % 0,0005 oranında ücret ödenir.

4 — SİCİL VE DEĞERLENDİRME

Oda'ca onaylanan sözleşme ve ekleriyle ve işveren'le yapılan yazışmalar ve alınan bilgiler, MÜHENDİSİN SİCİL DOSYASI'nı oluşturur. Gerekirse araştırma ve soruşturmalar değerlendirilerek formuna uygun sicil fişine işlenir. Bu sicil fişleri sonraki sözleşme onaylarında yada referanslarda Yönetim Kurullarınca değerlendirilir.

5 — KOĞUŞTURMA

Bu yönetmeliğe ve sözleşmesine uymayan üyeler hakkında Oda'nın "MESLEK YASASI" ve "HAYSİYET DİVANI YÖNETMELİĞİ" hükümlerine göre koğuşturma ve uygulama yapılır.

6 — YÜRÜRLÜK

Bu Yönetmelik, uygulama olanakları gözetilmek suretiyle Oda Yönetim Kurulu tarafından yürürlüğe konur.

II. İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ŞANTIYE ŞEFİ TİP SÖZLEŞMESİ

1. TARAFLAR :

Bir tarafta İnşaat (yüksek) mühendisi diğer tarafta müteahhit arasında aşağıdaki şartlarda anlaşmışlardır. Bu sözleşmede taraflar MÜHENDİS (ŞANTIYE ŞEFİ), MÜTEAHHİT (İŞVEREN) ve işi müteahhide ihale eden de İŞ SAHİBİ kısa deyimleri ile isimlendirilmişlerdir.

2. KONU :

İŞVEREN'in TL. ihale bedeli üzerinden

İŞ SAHİBİ

karşı taahhüt ettiği

İsimli işin ŞANTIYE ŞEFİĞİ hizmetidir.

3. ŞANTIYE ŞEFİNİN GÖREVLERİ :

3.1 — İş sahibiyle ilişkiler kurarak işyerini teslim almak, eksik veya süresinde teslim edilmeyen işyerleri için gerekli yazışmaları yapmak, tutanaklar düzenlemek,

3.2 — Şantiye ve tesislerin kurulması ile ilgili planlamaları yapmak ve bu planlamaların uygulanması için gerekli tedbirleri almak, talimatlar vermek, işverene uyarılarda bulunmak,

3.3 — İş programını düzenlemek, onaylatmak; bu programın yürütülmesi için gerekli malzeme, teçhizat ve işçiliklerin sağlanmasını planlamak, uygulamaların çıkardığı sorunlara göre bu program ve planları gözden geçirmek, geliştirmek,

3.4 — Malzeme ocakları ve nakliye tutanaklarını belirlemek ve düzenlemek, şantiyeye alt ocakların işletilmesinin ve nakliyelerin olanaklara göre en verimli halde yürütülmesi için planlamalar yaparak tedbirler almak,

3.5 — İş sahibi ile işveren arasındaki sözleşmedeki usullere göre yeni fiatların tutanaklarını belirlemek, düzenlemek ve onaylatmak,

3.6 — Hakediş raporlarının, fiat farkı hesaplarının yapılması ve zamanında netice alınması için takipçi ve yardımcı olmak,

3.7 — Gerekli uygulama ve detay projelerini hazırlamak ve uygun gördüklerini tatbik etmek,

3.8 — Ek keşifler, mukayeseli keşifler yapmak veya yaptırmak,

3.9 — Şantiyede tutulması gerekli teknik defterlerin, kanun ve nizamla, iş sahibi ile yapılmış sözleşme esaslarına uygun şekil ve zamanda düzenlenmesini sağlamak,

3.10 — İşçi, taşoran ve malzeme veren müesseselerin, ara ve kesin hesaplarının yapılmasını sağlamak,

3.11 — Kesin hesapların, işin yürütülmesiyle paralel olarak zamanında yapılmasını ve iş sahibine verilmesini sağlamak,

3.12 — İnşaatin tatbikat projelerine ve iş programlarına uygun olarak yürütülmesi için gerekli tedbirleri almak, emirler vermek, taleplerde bulunmak,

3.13 — Süre uzatımı sebeplerinin belgelerini zamanında sağlamak ve tutanaklara işletmek ve işverenin talimatına uygun şekilde iş sahibiyle bu konuda gerekli yazışmaları yapmak,

3.14 — İnşaat geçici kabul heyetine takdim etmek ve kabul işleminin pürüzsüz yürütmesine çalışmak,

3.15 — İnşaatta kullanılacak malzemeler ile yapılan işlerin fennî şartname ve birim fiat tariflerine uygunluğunu kontrol etmek ve gerekli tedbirleri almak,

3.16 — Şantiye'de çalıştırılacak personelden aşağıda gösterilenlerin atanmaları için işverene öneriler hazırlamak; diğerlerini yetkili olarak bizzat atamak, gerektiğinde bu yetkisini kısmen veya tamamen yardımcılara devretmek,

Öncü hazırlanacaklar

3.17 Şantiyedeki personeli iş kanunu, sözleşme hükümleri ve hizmetin gereklerine göre disiplin için de çalıştırmak, karşılıklı hakları korumak,

3.18 — Şantiyede iş güvenliğini sağlayacak her türlü tedbir aldirmek,

3.19 — Şantiyede mevcut inşaat malzemesi ve hertürlü ihrazatın yerinde kullanılması, zarara uğramasını kontrol etmek ve bu yolda gerekli tedbirleri sağlamak,

3.20 — İş makineleri ve teçhizatın en verimli şekilde kullanılmasını sağlamak ve gereksiz hırpalamaları önlemek,

3.21 — Şantiyede proje uygulama, arazi işleri, kesin hesap işleri gibi gereğinde yardımcı mühendis ve diğer elemanlar ile yürütülen faaliyetleri kontrol etmek, iş bölümü yapmak, işin ahenkli akışını sağlamak,

3.22 — Yapı sırasında ihmâl ve ehliyetsizliğini veya itaatsizliğini gördüğü işçilerin düzelmesi için çaba göstermek veya işten uzaklaştırmak,

3.23 — Malzeme veren diğer firma ve taşaronlarla ilişkilerin düzgün yürütmesini sağlamak, gereğinde yeni firma ve taşaronlar için öneride bulunmak.

4. ŞANTIYE ŞEFİNİN YETKİLERİ :

4.1 — Şantiye şefi işverenin teknik ve idari temsilcisidir.

4.2 — Şantiye şefi iş sahibi ve onun kontrol teşkilatı nezdinde tebligat kabul etmek, yazışmalar yapmak, sözleşmeler, protokollar, tutanaklar, defterler ve projeler imzalamak, müzakereleri yürütmek amacıyla, işvereni inşaatla ilgili her türlü konuda tam yetki ile temsil eder.

4.3 — Şantiye şefi şantiye ile ilgili konularda, işin yürütülmesi için diğer resmi ve özel kurumlar ve kişiler nezdinde tebligat kabul etmek, yazışmalar yapmak, sözleşmeleri, protokolları, tutanakları, defterleri ve projeleri imzalamak, müzakerelerde işvereni temsilen tam yetkilidir.

4.4 — Şantiye şefi aşağıda isimleri ve görevleri yazılı kişiler dışında şantiyede çalışan bütün kişilere işle ilgili her türlü emir ve talimat vermeye bunlar arasında iş bölümü yapmaya, değiştirmeye, çalışma saat, şekil ve şartlarını belirlemeye işvereni temsilen tam yetkilidir.

Kişiler :

4.5 — Şantiye şefi şantiyenin yürütülmesi için kendisine yazılı olarak ayrıca aksl yönde talimat verilmedikçe yeni işçi, memur ve görevli almağa, bunlarla iş sözleşmesi imzalamaya, lüzum gördüklerini işten çıkarmaya işvereni temsilen yetkilidir.

Şantiye şefi bu temsil yetkilerini kullanırken işverenin bu sözleşme hükümlerine aykırı olmayan yazılı talimatlarını gözönünde tutar.

5. ŞANTIYE ŞEFİ SORUMLULUĞU :

5.1 — Şantiye şefi, bu sözleşme ile yükümlendiği görevlerin yerine getirilmesinden doğacak bütün sorumlulukları taşır.

5.2 — Mühendis şantiyedeki can güvenliğini sağlamak için gerekli olanakları bulamıyorsa işverene zamanında bildirmek sorumluluğunu taşır.

6. İŞVERENİN MÜKELLEFİYETİ :

6.1 — İşveren, mühendisin teknik bilgi ve emeğini, görevlerini yerine getirmek amacıyla en uygun şekilde kullanmasını sağlayacak maddi ve manevi olanakları sağlamakla yükümlüdür.

6.2 — İşveren çalışma programına uygun olarak şantiye şefince düzenlenen planlamaya göre gerekli malzeme, teçhizat ve makınayı süresinde işyerinde bulunduracaktır.

6.3 — İşveren şantiye ile ilgili talimatlarını şantiye şefine verecektir. Onunla ilişki kurmadan işin düzenini değiştirecek kararlar alarak uygulamaya müdahale etmeyecektir.

6.4 — İşveren, şantiye şefi ile birlikte hazırlanan aylık ödeme planının uygulanması için gerekli kaynakları sağlayacaktır.

6.5 — İşveren, şantiye şefinin, kendisini temsilen yapmış olduğu faaliyetlerden dolayı, muhatap olacağı her türlü mali sorumluluk işverene aittir.

6.6 — İşveren, şantiye şefinin bir iş hastalığına tutulması veya iş kazasına uğraması halinde Sosyal Güvenlik ve Sigorta Örgütlerinin ödemelerini beklemeden gerekli tedavinin acilen ve en iyi biçimde yapılmasını sağlayacak ve gerekli ödemeleri yapacaktır.

7. ÜCRET :

7.1 — Şantiye şefine bu iş için ayda brüt (.) TL. ücret ödenecektir. Bu ücrete tekebül eden gelir vergisi, denge vergisi, sigorta primleri v.s. tamamen işverence diğer işçilerle birlikte bordro ile ayrı olarak ödenecektir.

7.2 — Şantiye şefine yılda defa ikramiye aylığı ödenecektir.

7.3 — Sözleşme bitiminde şantiye şefine tutarında primi ödenecektir.

7.4 — Zamanında ödenmeyen ücret gecikilen her gün için yüzde üç zam ilâve edilerek ödenir.

8. ÜCRETLİ İZİN :

8.1 — Şantiye şefine yılda gün ücretli izin verilir. Bu ücret izni başında ödenir.

8.2 — Yıllık ücretli izin işi en az aksatacak zamanda kullanılır. Şantiye şefi teklif etmedikçe izin parçalanamaz. Ücretli izin sırasında, meydana gelecek olaylardan şantiye şefi sorumlu tutulamaz.

9. ÇALIŞMA SAATLERİ :

9.1 — Şantiye şefinin günlük çalışma saati günde sekiz saati aşamaz. Bu miktarı aşan çalışmalar yüzde elli zamlı ödenir.

9.2 — Mühendis acil ve arızı haller dışında sürekli fazla mesaiye zorlanamaz.

10 — SÖZLEŞMENİN SÜRESİ :

10.1 — Bu sözleşmenin süresi kesin hesapların idarece onayını takip eden ay başında sona erer.

10.2 — İşin geçici kabulünden sonra, işveren 45 gün önceden haber vermek ve mühendisin bütün alacaklarını hemen ödemek şartıyla, kesin hesapların onayını beklemeden de sözleşmeyi sona erdirebilir.

10.3 — Sözleşme tarafların anlaşması ve mühendisin bütün alacaklarının ödemesi şartıyla her zaman sona erdirilebilir.

11 — SÖZLEŞMENİN MÜHENDİSCE FESHİ :

11.1 — İşveren mühendisin yapmakla görevli işleri zamanında yapamamasına sebep olacak hareketlerde bulunursa mühendis 30 gün süreli bir ihtarname göndererek durumun düzeltilmesini ister; süresinde netice alamazsa veya bu ihtar bir yıl içinde ikinci haklı ihtar ise sözleşmeyi süre sonunda feshedebilir.

11.2 — Mühendisin ücretinin % 3 ekleriyle birlikte ödenmesi 30 günden fazla gecikirse mühendis ayrıca bir ihtar çekmeye gerek, gerekmeksizin sözleşmeyi feshettiğini bildirebilir.

11.3 — İşveren mühendisin meslek hayatiyet ve şerefini ve şahsiyetini rencide edecek hareketlere tevessül ederse mühendis bunları öğrendiğinden itibaren 45 gün içinde ayrıca bir ihtar gerek olmaksızın sözleşmeyi feshettiğini bildirebilir.

12 — SÖZLEŞMENİN İŞVERENCE FESHİ :

12.1 — İş sahibi mühendisin şantiye şefliğini kabul etmediğini işverence daha önce işverence bilinmeyen ve haklı bir sebeple gerekçeli ve yazılı olarak bildirilmesi halinde işveren ertesi aybaşı itibarıyla mühendisin hesabını keserek sözleşmeyi fesheder. Aksi halde mühendise iş sahibince şantiye şefliğinin kabul edilmesinden dolayı üç aylık tazminat ödenerek sözleşmesi feshedilebilir.

12.2 — Şantiye şefinin görevlerini ifa ederken ağır kusur içinde bulunması halinde kendisine en az 15 gün süreli bir ihtar çekilir. Durum düzelmezse sözleşmesi feshedilir.

13 — Sözleşmenin her iki tarafca da haklı veya haksız sebepten feshedilmesi halinde, mühendis durumu Oda'ya bildirir. Bu bildiri ve ekli belgeleri dosyasında hıfzeder.

14 — Tek taraflı olarak haksız yere sözleşmeyi bozan taraf (.) TL tazminat ödemeyi şimdiden kabul ve taahhüt eder.

15 — İşveren şantiye şefini normal Sosyal Sigortalar Kurumu dışında ayrıca muteber bir sigorta şirketine en az TL. lık ve bu sözleşme süresince geçerli olmak üzere ölüm ve kazaya karşı sigorta ettirmeyi ve bunun primlerini ayrıca ödemeye mecburdur.

16 — ANLAŞMAZLIK :

16.1 — İşverenle şantiye şefi arasında bu sözleşmenin uygulanmasından dolayı bellirecek anlaşmazlıklar çözümü hakem yoluyla yapılır. Taraflar bir hakem üzerinde anlaşmazlırsa kendi hakemleri olarak birer kişi seçerler, bunlar üçüncü bir hakem seçer. Taraf hakemlerinin anlaşamaması halinde üçüncü kişiyi İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu tayin eder. Böylece belirlenen hakem heyetli anlaşmazlığı çözümler.

17 — ÖZEL HÜKÜMLER :

18 — Bu sözleşme tarihinde şehrinde nüsha olarak düzenlenmiştir.

DEVLETLEŞTİRİLEN MÜHENDİSLİK OKULLARI MEZUNLARININ İŞE ALINMA SORUNLARI

Devletleştirilen Özel Mühendislik Yüksek Okulları mezunlarının bir kısmının, kamu kuruluşlarında iş aramaları sırasında, ayırım yapıldığı şeklindeki şikâyetlerini Odamıza bildirmeleri üzerine, yatırımcı kamu kuruluşlarına aşağıda metni verilen yazı yazılmıştır :

Devletleştirilen mühendislik okulları mezunlarından bir kısmı Odamıza başvurarak iş aramaları sırasında ilgililerin kendilerine "özel okuldan mezun olduğunuz için sizi işe alamıyoruz" veya, kadro olduğu halde, "kadro bulunmadığı" şeklinde cevap verildiğini bildirmektedirler.

Bilindiği üzere, Kuruluşların okul ayırımı yapması Anayasanın eşitlik ilkelerine uymamaktadır ve esasen 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda 6 aylık bir deneme süresi de bulunmaktadır. Ayrıca kuruluşların eleman yetiştirmek için imkânlarının olduğu da gerçektir.

Bu hususların gözönüne alınarak bundan böyle bu tür uygulamaların durdurulması için gerekli talimatın verilmesini müsaadelerinizle sunarız.

Saygılarımızla
BAŞKAN
(İlkay İZER)

Yazımız üzerine bu kuruluşlardan aşağıdaki cevaplar alınmıştır :

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanlığına

Başbakanlığın 19.6.1974 gün ve Özlük ve Yazı İşleri 14-4911 sayılı yazısı ile Devletleştirilen Mühendislik okulları mezunlarının tayini ile ilgili olarak gönderilen İnşaat Mühendisleri Odasının 11.6.1974 gün ve 1/14-45-1680 sayılı yazısı örneği incelenmiştir.

Malumları olduğu üzere Devletleştirilen Mühendis okulları için bir ayırım düşünülmemiştir, ancak; 12.5.1974 gün ve 14856 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "Devlet Memurluğuna Atanacaklar İçin Zorunlu Yeterlik ve Yarışma Sınavları Özel Yönetmeliği" nin Ek 3. maddesi uyarınca ihtiyaca göre saptanan yerler için sınav yapılmış ve kazananların ilişik listede görüleceği üzere atamaları yapılmıştır.

Bilgi alınmasını arz ve rica ederim.

AYDIN ATABEK
MÜSTEŞAR
Bayındırlık Bakanı V.
İmza

T.M.O.B.

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanlığına

İLGİ: 11.6.1974 tarih ve 1/14/410-1680 sayılı yazı.

Odanıza müracaatla özel okuldan mezun oldukları için görev verilmediğini bildiren mühendislerin durumlarının incelendiğinde; böyle bir durumun varlık olmadığı ancak; İşletmemizin özelliği yönünden, müracaat edenler arasından tercihler için seçme sınavı yapılarak sonuca göre tayinlerinin yapıldığı müşahade edilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederiz.

TCDD İşletmesi Genel Müdürlük
Habip GERMEYANLIĞIL
Genel Müdür Yardımcısı
Kenan DURGUN
Personel Dalresi Başkanı

İlgili kuruluşlardan bazıları yazımıza vermiş oldukları cevaplarda böyle bir ayırım yapılmadığı, ancak seçme sınavı ile eleman aldıklarını bildirmişlerdir. Bu arada Bayındırlık Bakanlığından gelen yazılı cevaba ekli listede 1.6.1974 - 1.7.1974 tarihleri arasında Bakanlıkça yapılan atamalar gösterilmiştir. Bu liste incelendiğinde o tarihler arasında Bakanlığa alınan 63 adet Mühendis ve Mimar'ın 42'sinin Devletleştirilen Özel Yüksek Okullar mezunları olduğu görülmüştür.

Bu göstergenin kuşkuyla gidereceği iddiasında değiliz, ancak soruna genelde baktığımız zaman bütün bu aksaklıkların dışa bağımlı ekonomik yapımızın sonucu olduğunu görüyoruz.

Emperyalizm ve yerli işbirlikçilerinin, bir tüketim toplumu olarak kalması için çaba sarfettikleri ülkemizde, teknik hizmet dışa bağımlılıktan kurtarılmadan üretim ile eğitim arasında sağlıklı ilişki kurulması ve istihdam olanaklarının artmasına imkân yoktur. Bağımlılık zinciri koparılmadıkça teknik elemanların işsiz kalması bir takım ayrıcalıkların sürmesi de doğaldır.

Ödümüz, bütün bu sorunların çözümünde kısa ve uzun vadeli girişimlerini sürdürecektir.

ŞUBAT 1976 / TÜRKİYE MÜHENDİSLİK HABERLERİ

4. Milli Kaynaklarımız ve Yerli Teknik Gücümüz

Millî kaynaklarımızı genel olarak doğal kaynaklar, insan gücü ve teknik (sahip olduğumuz araç, gereç ve teknolojik bilgi) şeklinde değerlendirmemiz gerekir. Dolayısıyla başlıktaki ifade de "Teknik Gücümüz" ifadesi bir tekrar olarak fazla sorulabilir. Ancak çağımızdaki teknolojinin ne denli baskın olduğu göz önüne alınırsa bu tekrarın doğru bir abartma olduğu anlaşılacaktır.

Çağımızda zengin doğal kaynaklara sahip olan ülkelerin, örgütlü insan gücüne ve üstün teknolojiye sahip emperyalist ülkeler tarafından ne denli sömürüldüğü bilinmektedir.

Doğal zenginliklerimizi bilmek, onlardan yararlanmamız ilk ve gerekli şarttır. Ama yeter şartı değildir. Bu zenginlikleri çağdaş teknoloji ile işleyecek bilgi birikimi ve bunu başaracak örgütlü insan üretici gücüne sahip olmakta gerekir.

İnsan üretici gücünün gelişmesi için, demokrasi ve özgürlük ortamı gereklidir. Teknolojinin gelişmesi içinse öğrenme ve uygulama şarttır. Bu bakımdan doğal kaynaklarımızın değerlendirilmesini, insanlarımızın gelişmesini, kısaca ülkemizin kalkınmasını açık yürekle isteyen herkesi mutlaka özgürlükler savunmak zorundadır. Aynı şekilde eğer teknikte ilerlemek istiyorsak, bilgi edinme araçlarımızı geliştirmeli ve edindiğimiz bilgileri uygulama olanaklarını elde etmeliyiz. Oysa bu güne kadar, hep tersi yapılmıştır bunun. Bir yandan insanlarımızın özgürce örgütlenmeleri kısıtlanırken öte yandan sınırlı da olsa edinilen bilgilerin uygulaması için pek fazla bir çaba gösterilmemiş tersine birçok iş yabancılara bırakılarak, yerli teknik gücün gelişmesi engellenmiştir.

Demokrasi ve özgürlüklerin savunulmasının yanı sıra yerli teknik gücümüzün gelişmesini, engelleyen etkenlerin ortadan kaldırılmasına çalışmak bir meslek odasının en başta gelen ödevlerinden biri olmalıdır. Odamız bu anlayış içinde 1974 yılında bir yandan doğal kaynaklarımızın değerlendirilmesi sorununu sergilerken öte yandan yerli teknik gücün gelişmesine engel olan bugünkü ve gelecekteki oluşumların üzerine gitmeyi görev saymıştır.

Bu anlayışın pratiğe yansımaları "teknik hizmet ithali" ne karşı çıkılması, ortak pazarın inşaat sektöründeki yansımalarının araştırılması ve doğal zenginliklerimizin sergilenmesi çalışmalarında olmuştur.

Aşağıdaki satırlarda, bu alandaki çalışmalar açıklanacaktır.

TEKNİK HİZMET İTHALI

Kapitalizmin gelişmesi, işçi sınıfının topluca (kollektif olarak) üretim sürecine girmesini doğurmuş ve bu kollektivite insanlığın sahip olduğu değerlerin, öncekilere oranla çok daha yoğun ve üstün bir düzeye sıçraması sonucunu getirmiştir. Üretim sürecinde, aslında insana ait olan emek gücünün yoğun bir şekilde birikmesi, o zamana kadar diğer üretim unsurları yanında bütünüyle belirleyici olmayan bir unsur, birinci dereceden tayin edici, belirleyici bir şekle dönüştürmüştür. Üretim araçları, bilgi ve yöntemlerden oluşan bu unsur, tekniktir. Aslında, onu yaratan emekçilerin ve dolayısıyla tüm insanlığın malı olan bu unsur, sermayecilerin elinde hem kendi yurttaşlarını, hem de diğer ulusları sömürmenin, ezmenin en etkin aracı olmuştur.

Teknik, bir anlamda yoğunlaşmış, billurlaşmış insan emeğidir. İnsan emeğinin daha fazla üretim yapabilmesinin bir aracıdır. İnsanlık için büyük bir zenginlik ve gelişim kaynağı olan teknik, tekelci sermayenin elinde, insanları sömürmenin üstün bir aracı olarak kalmıştır. Tekelci sermaye tüm insanlığın malı olan bu aracı, kıskançlıkla elinde tutmaya, ondan azami çıkarı sağlamaya, sürekli olarak çalışmış, ancak diyalektik gelişimin bir sonucu olarak, şu veya bu oranda bu aracı yaygınlaştırmak zorunda kalmıştır.

Ülkemizdeki ve tüm azgelişmiş ülkelerdeki durum bu gelişimin bir yansımasıdır. Uluslararası tekelci sermaye, teknoloji ve ona ait bilgileri vermek yerine teknolojinin ürünlerini satmayı, kendi çıkarları açısından tercih etmektedir. Oysa azgelişmiş ülkelerin, azgelişmişlikten kurtulmaları için "teknige" sahip olmaları şarttır. Uluslararası tekelci sermaye pazarlarını geliştirmek ve yeni pazarlar yaratmak için az gelişmiş ülkeler yönelmekte ve burada da yukarıda belirtilen yöntemi uygulamaktadır. Bu yöntemin somut yansıması mamul madde ve teknik hizmet ihracıdır. Ancak bu olgunun bir yanı da ister istemez bazı teknolojik bilgilerin, teknolojinin, çok sınırlı da olsa az gelişmiş ülkelere aktarılmasıdır. Bu aktarma azgelişmiş ülkelerde bir potansiyel yaratmaktadır. Bu anda, uluslararası tekelci sermaye, bu potansiyelin bir güç haline dönüşmesini engellemek için tüm olanaklarını kullanmaktadır.

Bu engellemelerin en belirgin olanları, teknik hizmet ithali ve beyin göçüdür. Teknik hizmet ithali modern teknolojinin azgelişmiş ülkelerde yaygınlaşmasını önlemenin en etkin aracıdır. Az gelişmiş ülke halklarından teknik, tıp vb. bir alanda uzmanlaş-

miş kişilerini emperyalist ülkelere çekmek ve böylece o ülkelerdeki gelişimi önlemek, modern teknolojik bilgi ve becerileri emperyalist metropollerin tekelinde tutmanın, bir diğer yolu olmuştur.

TEKNİK HİZMET İTHALİ İÇİN ÖNE SÜRÜLEN GEREKÇELER

Emperyalist metropoller, az gelişmiş ülkelerin teknolojik bilgilerini geliştirmesini, yeni deneyler edinmesini önlemek amacıyla, her türlü proje kredisi ve "yardım" için yabancı firma kullanılması şartını öteden beri öne sürmektedirler. Böylece hem yardımın önemli bir kısmı tekrar geldiği yere dönerken, hem de teknolojik bilgilerin yaygınlaşması engellenmiş olmaktadır. İşin garip yanı, emperyalist ülkelerin veya onlara bağlı kurumların, böyle davranmalarını gerekçesi olarak az gelişmiş ülkelerdeki bilgi birikiminin böylesi projeleri gerçekleştirmek için yeterli olmadığını, pervasızca öne sürmeleri ve sömürdükleri ülkelerde kendileri gibi konuşan bazı (en azından gafil) kişiler de, bu propagandaya alet edebilmeleridir. Yani, teknolojik bilgileri saklı tutan ve az gelişmiş ülkelerin bu bilgileri kendi uygulamalarıyla geliştirmelerini engelliyen emperyalist ülkeler, bu engellemenin sonuçlarını, yeni engellemeler bir bahane, bir gerekçe olarak kullanmaktadırlar. Böylece bir sömürü çarkı, sürekli olarak az gelişmişlerin zararına işleyen bir mekanizma kurulmaktadır.

Bu çarkın gerçek anlamıyla durdurulması, tam bağımsızlık, demokrasi ve özgürlüklere bütünüyle sahip olmakla mümkündür. Halkın gücünü tümüyle seferber edecek, yapısal bir değişiklikle mümkündür. Ancak bu gereklerin oluşmasına kadar yapılacak işler, atılacak adımlar vardır. Bu adımlar, teknolojik bilgi birikimi sağlayacak, uluslararası tekelsiz sermayenin girişimlerini bir ölçüde de olsa geriletecek çalışmalardır. Yabancılarla yaptırılmak istenen işlerin, yerli kurumlarca yapılmasını sağlayacak her türlü girişim ve gelişim, çapı ne kadar küçük olursa olsun yapılmalıdır. Çünkü ülkemizde, özellikle inşaat mühendisliği alanında, her türlü proje ve mühendislik hizmetini yapabilecek bir potansiyel oluşmuştur. Tüm engelleme çabalarına rağmen oluşmuştur.

Yukarıda da belirtildiği gibi:

Gizli ya da açık olarak, teknik hizmet ithalini savunanlar bazı gerekçeler öne sürmektedirler. Bu gerekçelerden birisi, Dünya Bankası ve benzeri kuruluşların, ancak yabancı proje bürolarınca yapılan projelere kredi verdikleridir. Türkiye'deki yeterli potansiyel varken, yabancıların kendi çıkarlarına dönük ve yararları tartışmalı olan kredileri için, her şarta boyun eğmenin, onun kırıcı bir tutum olduğu açıktır. Kaldı ki, Amerikan Emperyalizminin sömürü araçlarından biri olan Dünya Bankası, mazlum ulusların direnişleri karşısında gerilemekte ve kendilerinin "projelerin doğru ve nitelikli olması" üzerlerinde durduğunu, "yabancı firma şartı aranmadığını" söyleyebilmektedir.

"Teknik Hizmet İthalı" için öne sürülen ikinci gerekçe, Türkiye'de yeterli ve tecrübeli firma bulunmadığı iddiasıdır. Büyük ölçüde kendine ve yerli teknik güce inanmamaktan doğan bu görüş, kanımızca kasıtlı ve yanlış bir görüştür. Bugüne kadar birçok büyük proje yabancı firmalara yaptırılmış ve yerli firmalar kasıtlı olarak tecrübe birikiminden yoksun bırakılmışlardır. Şimdi bu durum, yabancı hizmet ithali için gerekçe olarak kullanılmaktadır. Oysa, önemli olan tecrübeli yerli firma bulunup bulunmaması değil, bugün ülkemizde, yabancılarla yaptırılan hizmetleri yapacak teknik potansiyelin olup, olmadığıdır. En aşırı yabancı firma savunucuları bile, artık bu potansiyeli inkâr edememektedirler ve ancak tecrübeli firma yok paravanası arkasına sığınmaktadır. Bu konu onların insafına terkedildiği sürece de, bu tecrübe edinilemeyecektir.

Bu konudaki bir diğer iddia ise, yabancı firmaların hata yapmayacağı, daha doğrusu yerli firmaların hata yapacağı görüşüdür. Yabancı firmalara birbiri ardışına ihale veren bir kuruluşun yetkilileri Odamıza gönderdikleri bir yazıda "... bir stratejik karar yanlışlığına" düşmemek için yabancıları kullandıklarını açık bir şekilde bildirmişlerdir. Oysa gerçekler bu görüşün tam tersini ispatlamaktadır. Yabancı firmalar, son derece vahim hatalar yapabilmektedirler, yapmaktadırlar. Bugüne dek ülkemizde yerli imkân-

larla irlili, ufaklı birçok baraj ve santral yapılmıştır ama bir Gökçekaya, bir Keban skandalı olmamıştır. Devamlı arıza yapan Akdeniz Gübre Fabrikası % 20 randımanla bile zor çalışan Karadeniz Bakır İşletmeleri hep yabancıların eserleridir. Bu hataları yapan yabancı firmaları bulup, hesap sormak da mümkün değildir. Zira çekilip gitmişlerdir. Hem de yaptıkları hatalardan edindikleri deneyleri, kazanç hanelerine geçirecek, gitmişlerdir. Bize onlardan kalan tek yarar, tek ders yabancıların ağır hatalar yapabileceğini ve kendi gücümüze dayanmayı öğrenmek olmalıdır.

İnşaat Mühendisliği alanında, yabancılara yaptırılan ve yaptırılmakta olan projeleri, yapacak potansiyeli harekete geçirecek inanca, güvne ve atılım gücüne sahip olmaktır. Bu konuda halktan yana siyaset adamlarına, yurtsever teknik elemanlara ve teknik eğitim kurumlarımıza büyük görevler düşmektedir.

ODAMIZIN GİRİŞİMLERİ

Tüm ilerici meslek odaları gibi odamız da her fırsatta, her somut olayda "teknik hizmet ithali" olayının iç yüzünü açıklamış ve bu olaya karşı çıkmıştır. 1974-1975 döneminde düzenlenen Teknik Eleman Kurultayında, Konut Kurultayında, Türkiye İnşaat Mühendisliği Teknik Kongresinde, Ulusal Kaynaklar Kongresinde ve benzeri diğer çalışmalarında üzerinde en büyük ağırlıkla durulan konu "Teknik hizmet ithali" olmuştur.

Genel plânda ve kitle içinde yapılan bu çalışmaların yanı sıra çeşitli kuruluşlara gönderilen yazılarda da, teknik hizmet ithalinin önlenmesi için uyarılar yapılmıştır. Bu uyarıların bazıları aşağıda açıklanmıştır.

ODAMIZIN UYARI VE GİRİŞİMLERİ:

1974-1975 çalışma döneminde Odamız, teknik hizmet ithalinin durdurulması için ilgilileri uyarmış ve girişimlerde bulunmuştur.

1) Enerji Bakanlığına yapılan uyarı:

18.4.1974 tarihinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'ya sunulan yazıda şöyle denilmektedir.

YABANCI MÜHENDİSLİK FİRMALARI:

— Kamu kesimindeki kuruluşlar birçok önemli projeyi yabancı mühendislik firmalarına ihale etme eğilimindedirler. Bu tutumda, yerli proje bürolarının yetersiz oldukları ve kredi veren kuruluşların yabancı firma katkısını şart koşmaları gibi iddialar en önemli iki gerekçe olarak öne sürülmektedir. Kanımızca bu iki iddia da geçerli olmaktan uzaktır.

İnşaat Mühendisliği alanında proje bürolarımız, bugün oto yoldan barajlara, kompleks endüstri tesislerinden büyük içmesuyu ve sulama şebekelerine, viyadükten trafik etüdlerine kadar yayılan birçok konuda önemli projeleri başarı ile tamamlamışlardır. Yerli firmalarımızın eksikleri olsa bile bunu gidermenin yolu, yerli firmalarımızı yabancıların peşine takmak değil, tam tersine onları yabancı uzman veya firma ile desteklemek olmalıdır. Yani projelerde yerli firmanın pilot firma olması esas alınmalıdır.

Ayrıca yabancı firmaların da nice yanlışlara düştüğü Keban, Gökçekaya gibi büyük projelerde ortaya çıkmıştır. Yabancıların yurdumuzda deneye, deneye gelişmeleri yerine bu deney imkânları yerli firmalarımıza verilse idi, bugün de var olan mali kayıpların karşılığında, hiç olmazsa birçok büyük deneyden geçmiş ve artık ustalaşmış yerli firmalara veya projeci büyük kamu kuruluşlarına sahip olurduk.

— Yerli firmalarımızın tecrübe ve organizasyon eksiklerini gidermenin sağlam bir yolu da devletin bir proje ofisi kurarak yol göstericiliği ve yürütücülüğü ele alması ile sağlanabilir. Üç yıl kadar önce, bu konuda bazı çalışmaların yapıldığını hatırlatmayı ve bu yolun büyük yararlar sağlayacağına inandığımızı belirtmeyi de ödev sayarız.

Kredi veren kuruluşların yabancı firma katkısını zorunlu kılan isteklerinin binçinli bir direnişle kırılacağına inanıyoruz. Kaldı ki başta Dünya Bankası olmak üzere birçok kuruluş bazı yerli firmaların kredili işlerde tek başına başarılı olacağını da kabul etmiş durumdadırlar. Yabancı firmaların proje alanına girmelerinin, kredi kuruluşlarını zorlaması kadar, belki bundan daha fazla, idarelerimizin de en az onlar kadar bu olguya boyun eğmeleri ile açıklamak herhalde daha gerçekçi bir yaklaşım olacaktır.

2) Bayındırlık Bakanlığına yapılan uyarı :

14.4.1974 tarihinde Bayındırlık Bakanı Erol Çevikçe'ye sunulan bir yazıda, yine teknik hizmet ithaline karşı çıkılmış, yerli firmaların desteklenmesi ve Devlet proje ofisinin kurulması önerilmiştir. Yazıda şu görüşlere yer verilmiştir.

— YABANCI MÜHENDİSLİK FİRMALARI VE YABANCI MÜHENDİSLER :

— Kamu kesimindeki kuruluşlar birçok önemli projeyi yabancı mühendislik firmalarına ihale etme eğilimindedirler. Bu tutumda, yerli proje bürolarının yetersiz oldukları ve kredi veren kuruluşların yabancı firma katkısını şart koşmaları gibi iddialar en önemli iki gerekçe olarak öne sürülmektedir. Kanımızca bu iki iddia da geçerli olmaktan uzaktır.

İnşaat Mühendisliği alanında proje bürolarımız, bugün oto yoldan barajlara, kompleks endüstri tesislerinden büyük içmesuyu ve sulama şebekelerine, viyadükten trafik etüdlerine kadar yayılan birçok konuda önemli projeleri başarı ile tamamlamışlardır. Yerli firmalarımızın eksikleri olsa bile bunu gidermenin yolu, yerli firmalarımızı yabancıların peşine takmak değil, tam tersine onları yabancı uzman veya firma ile desteklemek olmalıdır. Yani projelerde yerli firmanın pilot firma olması esas alınmalıdır.

Ayrıca yabancı firmaların da nice yanlışlara düştüğü Keban, Gökçekaya gibi büyük projelerde ortaya çıkmıştır. Yabancıların yurdumuzda deneye, deneye gelişmeleri yerine bu deney imkânları yerli firmalarımıza verilse idi, bu gün de var olan mali kayıpların karşılığında hiç olmazsa birçok büyük deneyden geçmiş ve artık ustalaşmış yerli firmalara sahip olurduk.

İnşaat Mühendisleri Odası yabancıların oyunlarını açıkladı

• YABANCI TEKNİK
ELEMANLARA SON 9
YIL İÇİNDE 6.5 MİLYAR
LİRA ÖDENDİ

• ÖDENEN BU PARANIN
SANAYİ YATIRIMLARI İÇİNDEKİ
ORANI YÜZDE 23.5.

“Sanayimiz
yabancı teknik
hizmet ithali ile baltalanıyor,,

— Yerli firmalarımızın tecrübe ve organizasyon eksiklerini gidermenin sağlam bir yolu da devletin bir proje ofisi kurarak yol göstericiliği ve yürütücülüğü ele alması ile sağlanabilir. Üç yıl kadar önce, bu konuda bazı çalışmaların yapıldığını hatırlatmayı ve bu yolun büyük yararlar sağlayacağına inandığımızı belirtmeyi de ödev sayarız.

— Kredi veren kuruluşların yabancı firma katkısını zorunlu kılan isteklerinin bilinciyle bir direnişle kırılabileceğine inanıyoruz. Kaldı ki başta Dünya Bankası olmak üzere birçok kuruluş bazı yerli firmaların kredili işlerde tek başına başarılı olacağını da kabul etmiş durumdadırlar. Yabancı firmaların proje alanına girmelerinin, kredi kuruluşlarını zorlaması kadar, belki bundan daha fazla, idarelerimizin de en az onlar kadar bu olguya boyun eğmeleri ile açıklamak herhalde daha gerçekçi bir yaklaşım olacaktır.

Bu konuda Bakanlığımıza da önemli görevler düştüğünü hatırlatırken, İzmir Şehir İçi Ana Yolları projesinin yabancı firmalar arasında ihaleye çıkarıldığını öğrenmiş olmanın üzüntüsünü belirtmek isteriz. Tamamen yerli olanaklar ile (ve hattâ Karayolları Genel Müdürlüğünün olanakları ile) yapılabileceğine inandığımız bu proje konusunda, olumlu gelişmeler sağlamak için vakit geçmiş değildir. Bu konuya eğileceğimize ve yanlış olduğuna kesinlikle inandığımız bu uygulamayı durduracağımıza inanıyoruz.

Bu başvurma sonucunda, İzmir şehir içi ana yolları projesi için, yerli firmaların tek başlarına girebilmesi kabul edilmiş ve üç yerli firmadan oluşan bir grup, proje ihalesi için yeterlik almıştır.

Bu olgu odamızın iddialarının doğruluğunun bir kanıtıdır. Yapılan ihale, bir yerli - yabancı ortaklığı üzerinde kalmıştır. Buna rağmen getirilen yeni şekil, yani yeterli görüldüğü takdirde yerli firmaların tek başlarına ihaleye girebilmesi esasının kabul edilmesini olumlu bir adım olarak saymak gerekir.

3) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına yapılan uyarı :

Divriği Peletleme tesisleri projesinin yürütülmesindeki aksaklıklar ve yanlışlar, 29.5.1974 tarihinde Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru'ya yazılan bir mektupla bildirilmiş ve konu kamu oyuna duyurulmuştur. Bu mektup aşağıdadır.

DIVRIĞI TESİSLERİNİN PROJE İHALESİ

(Sanayi ve Teknoloji Bakanına Yazılan Mektup)

Sayın Abdülkerim Doğru
Sanayi ve Teknoloji Bakanı
ANKARA

Türkiye Demir Çelik endüstrisinde önemli bir yer alacak olan, Divriği Konsantrasyon ve Peletleme Tesisleri projesi Bakanlığınıza bağlı Türkiye Demir Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğünce tekrar ihaleye çıkarılmıştır. Bu ikinci ihalenin, TÜSTAŞ firmasına yapılan ilk ihalenin prensiplerine ile çeşitlendiği, yurt yararına aykırı sonuçlar doğurabileceği ve ihalenin tüm olarak incelenmesinin önemli birçok gerçeği doğrulayacağı kanaatinde olduğumuz için aşağıdaki hususları size açıklamayı ve uyarı görevimizi yerine getirmeyi gerekli gördük.

YABANCI ORTAK FİRMALAR

Bilindiği gibi Divriği Konsantrasyon ve Peletleme Tesisleri yurdumuzdaki Demir Çelik üretim kapasitesini % 37 oranında artıracak önemli bir tesistir. Bu tesislerin projesi 1972 yılında yabancı ortaklı bir kuruluş olan TÜSTAŞ firmasına ihale edilmiş idi. Bu ihalenin temel ilkesinin ve TÜSTAŞ'a verilme nedeninin TÜSTAŞ firmasının herhangi bir patente bağlı kalmaksızın projeyi geliştirmesinin mümkün ve yararlı görülmesiydi. Yabancı bir patente bağlı kalmaması, projenin ülkemiz şartlarına göre düzenlenmesi doğru ilkelerdir. Ancak böyle bir ihalenin yabancı or-

taklı bir firmaya verilmesinin doğru olmadığı da açıktır. Nitekim bu yabancı ortaklı firma işi becerememiş, 1,5 yıl geri kalmasına sebep olmuş sonunda, yabancı ortak hissesini bir diğer yabancı firmaya satmak zorunda kalmıştır. Bu olay yabancı ortaklı firmalar için yapılan eleştirilerin doğruluğunu göstermektedir. Ama yukarıda da belirttiğimiz gibi bir tek yabancı patente bağlı bir proses yerine, Türkiye şartlarına en uygun gelecek ve en az bağımlı bir teknolojiye yönelmek doğru bir ilkedir.

İHALENİN İLKESİ

Yapılması düşünülen ikinci ihalede, ilk ihaledeki ilke tamamen terkedilmiş ve bu ilkenin tersine bir görüşten hareket edilerek ihaleye girecek firmaların patent sahibi olmaları şartı konulmuştur. Bu durumda yapılmış olan ve yapılması düşünülen iki ihaleden birisi tamamen yanlış demektir. Biz, birinci ihalenin yabancı ortaklı ve yetersiz olan bir firmaya yapılmasının yanlış, ama ihale ilkesinin doğru olduğu görüşündeyiz.

İhale şimdi ilân edilen şekilde yapılacak olursa :

a) Bilinen bir teknolojiyi yurdumuz şartlarına en uygun gelecek bir şekilde uygulama imkânı ortadan kalkacaktır.

b) Yeni bir benzer tesis için tekrar patent ve benzeri masraflar doğacaktır. Yurdumuzda bir bilgi birikimi sağlanamayacak ve örneğin, Hasançelebi'de kurulması düşünülen tesisler için yine patent arama ya da mevcut patenti kullanma zorunluluğu hasıl olacaktır. Oysa Divriği tesislerinden belli bir bilgi birikimi yaratacak olan yol seçilmiş olsa, Hasançelebi çok daha avantajlı bir şekilde ele alınabilir.

c) Şimdiye kadar yapılan tüm harcama ve çalışmalar boşa gitmiş olacaktır. TÜSTAŞ ve UHDE firmalarına ödenen paralar ve yurdumuz için çok değerli iki yıl boşa gitmiş olacaktır. Ayrıca TÜSTAŞ'ın mukavelesini iptâl edilmediğine göre boşa yapılan ödemeler devam edecektir.

d) Yapılan ve yapılmakta olan deney sonuçları (Örneğin OTT Frezer firmasının, IRSID firmasının pellet deneyleri), yeni ihaleyi kazanan firmanın patentinden daha uygun ve değişik bir prosesi gerekli kılarsa bile, bunu uygulamak mümkün olmayacaktır.

YANLIŞ UYGULAMA DURDURULMALI

Divriği tesislerinin bir an önce kurulmasının büyük yararlar sağlayacağına inanıyoruz. Ancak ikinci ihale ile tutulan yolun sakat olduğuna ve gecikmenin de ötesinde zararlar doğuracağına inanıyoruz. Ayrıca bu istekli gecikmenin ilk ihalede konulmuş olan ilkedен değil, firma seçimindeki yanlışlardan, kontrol amirliğinin zamanında gereken teknik personel kadrosu ile takviye edilmemesinden ve benzeri kasıtlı olarak nitelenebilecek, davranışlardan dolayı vazgeçildiği zaman bu projeyi yapabilecek bir milli teknik eleman kadrosunun kısa zamanda oluşturulabileceğini ve bu kadronun çok yararlı hizmetler yapabileceğini de belirtmek isteriz.

Divriği profesinde izlenilmek istenen yolun yurt yararları ile bağdaşmayacağına ve bu projedeki uygulamaların yanlış işlere bir örnek teşkil ettiğine inandığımız için yukarıdaki görüşlerimizi size bildirmeyi bir görev saydık. Görüşlerimizi dikkate alacağımız ve yanlış uygulamayı durduracağınız umut ve inancındayız.

Saygılarımızla

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ

ODASI ADINA

Başkan

İlkay İZER

4 İller Bankası Genel Müdürlüğüne yapılan uyarılar:

Odamız İller Bankası Genel Müdürlüğünü 18 Mart 1974 tarihli bir mektupla uyarmış ve bazı bilgiler istemiştir. Bu mektupta şöyle denilmektedir.

İller Bankası
Genel Müdürlüğüne
ANKARA

Bazı büyük illerimizin kanalizasyon projelerinin yabancı şirketlere verilmek istendiği bu amaçla; Adana, İzmit için yabancı 6 şar firmadan teklif istendiği ve İstanbul için de bu yolda hareket edileceği öğrenilmiştir.

Odamız bu hizmetleri Türk Mühendislerinden kurulu milli bürolarımızın yapabileceğine kanidir.

Dünya Bankası ile Hükümetimiz arasındaki anlaşmada işin yabancı şirkete verilmesinin zorunlu olmadığı inancındayız, milli büroların ehliyetinin tesbiti ise ilgili idareler yanında kamu kuruluşu niteliğinde olan meslek Odamıza da ait olması görüşündeyiz.

11.3.1974 günü yapılan Yönetim Kurulumuzda aşağıdaki hususların Sayın Genel Müdürlüğünüzden sorulması kararı alınmıştır.

- 1 — Yabancı şirket pilotluğunun kabul edilme nedenleri,
- 2 — Teklif istenilen firmaların ad ve adresleri,
- 3 — Diğer illerimiz kanalizasyon projeleri ihalesi hakkındaki düşünce ve çalışmalarınız.

Üç maddede özetlemeye çalıştığımız bilgilerin mümkün olan süratte Odamıza iletilmesini müsaadelerinize arz ederiz.

Saygılarımızla
Başkan
İlkay İZER

İller Bankası bu mektuba verdiği cevapta sadece üç büyük şehre ait kanalizasyon projelerinin yabancı firmalara ihale edildiğini bildirmiş ve "diğer illerimize ait kanalizasyon projelerinin yapılmasında işin gerektirdiği mühendislik hizmetleri dikkate alınarak, tamamen milli bürolar veya memleketimizde henüz temini mümkün görülmeyen ihtisas dalında hizmet gerekmesi halinde, milli büroların pilotluğu altında ortak teşebbüslerden yararlanmak görüş ve kanaatinde bulunmaktadır" demiştir. Bu mektup aşağıdadır.

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
ANKARA

İlgi : 18.3.1974 gün ve 67/7 sayılı yazınız.

İlgi yazınızla istenilen bilgiler aşağıda verilmiştir.

- 1 — Yabancı firmalardan teklif istemek suretiyle ihale edilmiş veya edilecek işlerimiz üç büyük şehrimize ait kanalizasyon projeleridir. (İstanbul, İzmit, Adana).

Hükümetimizle Dünya Bankası arasında varılan bir anlaşma gereğince İstanbul Şehirsel Gelişme Projesi adı altında bir proje ele alınmış ve bu projenin giderlerinde kullanılmak üzere adı geçen Bankadan bir de dış kredi sağlanmıştır. İstanbul Şehirsel Gelişme Projesinin içinde Damoc konsorsiyumunca hazırlanan kanalizasyon master planının, bir daha gözden geçirilmesi, mühendislik kriterlerinin yeniden incelenmesi, bu planın hazırlanmasından bu yana ortaya çıkan yeni veriler de gözönünde tutularak en son duruma uygun bir kanalizasyon master planı elde edilmesi de vardır.

Bankamız projenin yalnız bu bölümü ile ilgili işleri yürütmekle görevlendirilmiştir. Bununla ilgili mühendislik hizmetlerini bu alandaki uzmanlığı Dünya Bankasıncı da kabul edilebilen bir firmaya yaptırmak anlamının tabiatından gelen bir zorunluluktur.

Öte yandan Damoc konsorsiyumunun hazırladığı kanalizasyon master planda öngörülen Ataköy, Küçükçekmece, Kartal ve Tuzla deniz deşarjları da Bankamızın 1973 programında yer almış bulunuyordu. Deniz deşarjı tatbikat projelerinin, ihale evrakının hazırlanmasında, ihale sırasında gelen tekliflerin incelenmesinde ve uygulamanın kontrolü sırasında bu alanda uzmanlığı ile tanınmış müşavire ihtiyacımız vardı.

Bu her ikt ihtiyaç birleştirilerek yerli bir firma ile de işbirliği yapması koşulu altında yabancı firmaya ihale edilmiştir.

Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere İstanbul kanalizasyon projesinin tüm olarak bir yabancı firmaya ihalesi söz konusu değildir. Projenin bir deniz deşarjı ve onlarla ilişkisi bulunan mekanik taşıma ve pompa istasyonları dışındaki bölümleri yerli teknik gücümüzle projelendirilecektir.

İzmit ve Adana'da da aynı anlayıştan hareket edilmiştir. Yabancı yerli firmalardan oluşan bir ortaklık bu kentlerin kanalizasyon durumunu inceleyecek, kısa orta ve uzun vadeli tedbirleri saptayacak bir master plan hazırlayacak, ilk 4-5 yıl içinde tatbiki gereken işler içinde deniz deşarjı, taşıma tesisi gibi belli bir uzmanlığı gerektiren konular yer alırsa bunlarla ilgili tatbikat projesini hazırlayacaktır. Bunun dışında kanalizasyon şebekesiyle ilgili tüm tatbikat projelerini yerli teknik gücümüzle yapacağız.

Bir kaç uygulama geçirdikten sonra öyle ümit ediyoruz ki bu alanda bu gün için yabancı teknik güce duyulan ihtiyaç giderek hızla azalacak ve bir süre sonra da büsbütün ortadan kalkacaktır.

2 — Teklif istenen firmaların adı ve adresleri ek listededir.

3 — Diğer illerimize ait kanalizasyon projelerinin yaptırılmasında işin gerektirdiği mühendislik hizmetleri dikkate alınarak, tamamen milli bürolar veya memleketimizde henüz temini mümkün görülmemiş ihtisas dalında hizmet gerekmesi halinde, milli büroların pilotluğu altında ortak teşebbüslerden yararlanmak görüş ve kanaatinde bulunmaktadır.

Bilgilerinizi arz ve rica ederiz.

İ L L E R B A N K A S I

Temel ARSLAN

Genel Müdür Muavini

Münir ALPSOYLU

Su ve Kanalizasyon Dairesi

Reisi

B — (5.4.1974 tarihli İller Bankası cevabı)

Odamız bu mektuba verdiği cevapta "Ülkemizde teknik elemanların yeterli bir birliğine sahip oldukları" konusundaki görüşünü tekrarlamıştır.

İller Bankası Genel Müdürlüğüne
ANKARA

İLGİ : 5.4.1974 gün 5964/50853 sayılı yazınız.

Yabancı firmalardan teklif istemek suretiyle ihale edilmiş veya edilecek üç büyük şehrimiz kanalizasyon proeleri konusundaki ilgide kayıtlı yazınız Yönetim Kurulumuzda görüşülmüş olup verilen bilgi için öncelikle Bankanıza teşekkür edilmesine ve ülkemizde teknik elemanların yeterli bir birliğine sahip olduklarının bildirildiği gözönüne alınarak bundan böyle yaptırılacak projelerde ulusal firmalarımızı

za görev verileceğine ve Bankanızın tutumunu bu yönde sürdüreceğine olan inancımızın belirtilmesine karar verilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Saygılarımızla
Başkan
İlkay İZER

Bu yazışmalardan sonra, İller Bankasının kendi beyanlarına bile aldırmaksızın yabancı firmalara öncelik tanıyan tutumunda ısrar etmesi üzerine, Banka yöneticilerine bir uyarı mektubu daha gönderilmiş ve gerçekler birkez daha belirtilmiştir.

Bu mektupla birlikte konu, kamu oyuna mal edilmiş ve basında yankılar uyandırmıştır.

İller Bankası Genel Müdürlüğüne
A N K A R A

İLGİ : 1) 18 Mart 1974 tarih ve 67/7 - 410/771 sayılı yazımız.

2) 5.4.1974 tarih ve 5964/50583 sayılı yazımız.

3) 10 Temmuz 1974 tarih ve 67/7 - 410/1975 sayılı yazımız.

Yukarıda bildirilen 18 Mart 1974 tarihli yazımızda büyük illerimize ait kanalizasyon projelerinin yerli proje firmalarına yaptırılmalarının gereği belirtilmiş ve bazı bilgiler istenilmişti. Bankanızca Odamıza gönderilen 5.4.1974 tarihli yazıda, o tarihe kadar üç büyük kentin yabancı firmalara yapılan ihaleleri hakkında bilgi verilmiş ve yazınızın 3. maddesinde; "Diğer illerimize ait kanalizasyon projelerinin yaptırılmasında işin gerektirdiği mühendislik hizmetleri dikkate alınarak, tamamen millî bürolar veya henüz temini mümkün görülmeyen ihtisas dalında hizmet gerekmesi halinde, millî büroların pilotluğu altında ortak teşebbüslerden yararlanmak görüş ve kanaatinde bulunmaktadır." şeklinde tutum ve görüşünüz açıklanmıştı.

Odamızca bu yazıya verilen 10 Temmuz 1974 tarihli cevapta ise; "Ülkemizde teknik elemanların yeterli bir birikime sahip olduklarının bilindiği gözönüne alınarak bundan böyle yaptırılacak projelerde ulusal firmalara görev verileceğine" olan inancımız tekrar belirtilmişti.

Bankanızın adı geçen yazışmalardan bu yana sürdürdüğü tutum ve icraat, bizim kesin bir inanç olarak 18 Mart 1974 tarihli yazımızda belirtilmiş; "Odamız bu hizmetleri Türk mühendislerinden kurulu millî bürolarımızın yapabileceğine kanidir" şeklindeki görüşümüze ve hatta 5.4.1974 tarihli yazımızda bize ilettiğiniz bankanızın görüşüne tamamen ters bir gelişme göstermiştir. Ulusal yararlarımıza aykırı bulduğumuz bu tutumun değiştirilmesi için tekrar uyarıda bulunmayı ve görüşlerimizi açıklamayı bir yurtseverlik borcu sayıyoruz.

1. Bankanızca yabancı firmalara ihale edilmiş üç kanalizasyon projesi bulunmaktadır. Bu projelerden gelecek bilgi birikimi beklenmeden birçok büyük kentin kanalizasyon projesi yine yabancı firmalara ihale edilmek istenilmektedir. (Mersin, Antalya, İzmir, Erzurum vb.) Oysa Bankanızın 5.4.1974 tarihli yazısında, "Diğer illerimize ait kanalizasyon projelerinin tamamen yerli veya henüz temini mümkün görülmeyen ihtisas dalında hizmet gerekmesi halinde, millî büroların pilotluğu altında ortak teşebbüslerden yararlanmak görüş ve kanaatinde" olduğunuz açık bir ifade ile belirtilmişti.

Bankayı kendi görüşüne dahi aykırı hareket etmeye zorlayan sebebi ve bu ilişkili tutumu anlamak mümkün olamamıştır.

2. Bankanızca yaptırılan ve yaptırılmak istenilen projelerin hacmi gözönüne alındığında; Ulusal bütçe ve Bankanın imkânları açısından, bu projelerin geçerlilik süresi içinde gerçekleştirilmeleri mümkün görülmemektedir. Çok hızlı gelişen bir kentleşme olgusunun varlığı, İmar planlarının mevcut olmaması ve mali imkânsızlıklar, bugüne kadar yaptırılan birçok master plan ve fizibilite raporunun gerçeklerini sıfıra yaklaştırmış ve bu projelerin revizyonu için milyonlarca lira heba edilmiştir. Adana için yaptırılan İGİP projesi İstanbul DAMOC projesi bu konudaki açık örneklerdir. Ve bu iki projenin, Bankanızca yeniden yaptırıldığı bilinmektedir.

Bu gerçeklere rağmen, Bankanız çok kısa bir süre içinde; Adana, İzmit, İstanbul, İzmir, Mersin, Antalya, Erzurum, Kırıkkale, Balıkesir, Denizli kentlerine ait kanalizasyon projelerini, Eskişehir, Adana, Trabzon, Rize kentlerine ait içme suyu projelerini, birçok kısmı yabancı firmalara verilmek üzere ihale etmiş veya etmektedir. Bu projelerin hangi imkânlarla ve ne zaman gerçekleştirileceği bilinmemektedir. Bu projelerin büyük bir kısmının IGİP ve DAMOC raporları gibi rafa atılmasının zorunlu olacağı şimdiden söylenebilir.

Bu tutumun yerli büroların yeterlilik sınırlarını zorlayacağı, Bankanın mevcut kadrolarının bu projeleri kontrol için yetersiz olacağı, üzerinde önemle durulması gereken noktalar. Bir projeyi kontrol etmek için, en az onu yapabilecek bir bilgiye sahip olmanın gereği açıktır. Banka, yabancılara yaptırılacak hizmetlerin ağırlıklı olduğu bu kadar projeyi kontrol edecek kadro ve bilgi birikimine sahip ise "neden bunların hiç olmazsa yarısını kendi yapmıyor ve yabancı firmaları davet ediyor" sorusu cevapsız kalmaktadır.

3. Yukarıda da açıklandığı gibi Banka imkânlarının çok üstündeki bir iş yüklenmek istemektedir. Bu isteğini gerçekleştirirken 1053 sayılı kanunla Devlet Su İşlerine verilmiş olan yetkilere de tecavüz etmektedir. Şöyleki; 1053 sayılı kanun 100.000 den büyük nüfuslu kentlerin içme suyu projelerinin su kaynağından ana depoya kadar olan kısmının DSI'ce yapılmasını öngörmektedir. İller Bankası Adana, Eskişehir, Trabzon gibi kentlerin içme suyu projelerinde bu kanunu çiğnemek durumundadır.

Oysa DSI, İller Bankasıyla yabancı eşliğinin şart koşulduğu içme suyu tasfiye tesisleri dahi kendi imkânları ile projelendirme yoluna gitmiştir. Gaziantep Tasfiye Tesisi buna bir örnek olarak gösterilebilir.

4. Proje ihalelerinde, bir yabancı mühendisin, yerli mühendise oranla 8-10 misli pahalıya mal olduğu bilinmektedir. Yani, yabancı mühendis yerine kullanılan her bir yerli mühendis, ülke ekonomisine ayda 90.000 TL, değer eklemektedir. Bu bakımdan kanalizasyon ve içme suyu projelerinin yerli imkânlarla yapılması gereği açıktır. Kanımızca ülkemizde bu projelerin yapılmasını sağlayacak bilgi ve eleman birikimi mevcuttur. Ancak bu işlerin sürekli olarak yabancılara verilmesi, gereken bağların ve ilişkilerin kurulmasını engellemiştir. Bu gün için sorun, çeşitli kurumlarda üniversitelerde ve firmalarda dağınık olan birikimin ve potansiyelin birleştirilmesi sorunudur. Ve bunun sağlanması, işi yabancılara vermekten çok daha ucuz ve ülke yararına olacaktır.

Bankanızın, yabancılara verdiği üç kanalizasyon projesi (İstanbul, İzmit, Adana) sonucunda yeterli tecrübe ve bilgi birikimini edinmiş olması gerekir (aksi halde yabancılara verilen 25-30 milyon civarındaki para, bir anlamda boşuna harcanmış olacaktır.) Ayrıca Isparta kentinin kanalizasyonu tasfiye tesisi projesinin ODTÜ tarafından ve tamamen yerli olarak yapıldığı unutulmamalıdır. Bu birikimden ve diğer kurumlardan da yararlanılarak kanalizasyon projelerinin bundan böyle yerli imkânlarla yaptırılması şarttır. İçme suyu tasfiyesi konusunda ise, bu işin kanuni yetkilisi olan DSI'nin belirli bir seviyeye ulaştığı ve kendi imkânları ile ihale hazırladığı bilindiğine göre, İller Bankasının bu konuyu kanuni yetkilisine terketmesi gerekli ve yararlı olmaktadır.

Sonuç: Buraya kadar sıraladığımız görüşler içme suyu ve kanalizasyon projelerinin yerli imkânlarla yapılabileceğini ortaya koymaktadır. Bankanızın kendini inkâr etme pahasına da olsa sürdürmeye çalıştığı, yabancı firmalara öncelik veren politikasının yanlışlığı, yurt gerçekleri ile bağdaşmadığı açıktır. Yurt çıkarlarına aykırı bulduğumuz bu tutumun terkedilmesini istiyoruz.

Saygılarımızla
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
BAŞKANI
(İlkay İZER)

İller Bankası Odamızın 8 Kasım tarihli mektubuna verdiği cevapta tutumunu sürdürceğini bildirmiştir. Bu mektup aşağıdadır.

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

ANKARA

İLGİ : 8.11.1974 gün ve 67/7-410-3152 sayılı yazınız;

İlg yazınızda, kentlerimizin içme suyu ve kanalizasyon projelerinin ele alınış tutumunun :

I. Bu hizmetlerin Türk mühendislerinden kurulu milli bürolarımızca yapılabileceği Oda görüşüne ve hatta "milli bürolar veya henüz temini mümkün görülmemeyen ihtisas dalında "milli büroların pilotluğu altında ortak teşebbüslerden yararlanmak", şeklindeki Banka görüşüne aykırı bir gelişme gösterdiği, Bankayı kendi görüşüne dahil aykırı hareket etmeğe zorlayan nedeni anlamamız ise mümkün olmadığı;

II. Yapıtılan ve yaptırılmak istenen projelerin gerçekleşmesinin "ulusal bütçe ve Banka imkânları açısından" geçerlilik süreleri içinde gerçekleştirilmelerinin imkân dışı görüldüğü, Adana (İgip) İstanbul (Damoc) çalışmalarının açık örnek alınmasına rağmen Bankanın ileride "rafa atılacak" proje yaptırmak çabasına devam ettiği,

— "Bu tutumun yerli büroların yeterlilik sınırlarını zorlayacağı",

— "Bir projeyi kontrol için, en az onu yapabilecek bilgiye sahip olunması" gerektiği;

III. Ayrıca bu çabaya girilmekle, bir de 1053 sayılı kanunun D.S.İ. Genel Müdürlüğüne vermiş olduğu "yetkilere tecavüz" edildiği, Adana, Eskişehir, Trabzon gibi kentlerin içme suyu projelerinin ele alınmasıyla "bu kanunun çiğnendiği";

IV. Yabancı mühendis ücretlerinin yüksekliği dolayısıyla kanalizasyon ve içme suyu projelerinin yerli imkânlarla yapılması gerektiği ve ülkemizde bu projelerin yapılmasını sağlayacak bilgi ve eleman birikimi olduğu, ancak bu işlerin sürekli olarak yabancılara verilmesinin üniversiteler, çeşitli kurumlar ve firmalardaki birikimi ve potansiyelin birleşmesini engellediği, bu hususun sağlanmasının çok daha ucuz ve ülke yararına olacağı,

— Adana, İstanbul ve İzmit projelerinden edinilen bilgi birikimi ve İsparta, kanalizasyon tasfiye tesisi projesinde ODTÜ tarafından tamamen yerli olarak yapılabildiği dikkate alınarak, kanalizasyon projelerinin bundan böyle yerli imkânlarla yaptırılmasının şart olduğu,

— İçme suyu işlerinde ise DSI'nin, Bankaca yabancı eşliğinin istendiği tasfiye tesislerini projelendirme yoluna da girdiği dikkate alınarak, İller Bankasının bu sahaya kanuni yetkilisine terketmesinin yararlı ve gerekli olduğu,

ifade edilmiş ve :

Bankanın, "kendini inkâr etme pahasına sürdürmeye çalıştığı yabancı firmalara öncelik veren", "yurt gerçekleri ile bağdaşmayan", "yurt gerçeklerine aykırı" bir politika içinde olduğu iddia edilerek, bu tutumun terk edilmesi talep edilmiştir.

1. Önce İller Bankasının 5 Nisan tarihli yazısında ifadesini bulan ve büyük kentlerin alt yapı proje hizmetleri ile ilgili prensibinde bir değişiklik olmadığını, bunu saptamak için ele alınmış proje işlerine daha etraflı bir nazar atfetmenin yeterli olacağını belirtmek gerektir.

Yazışmadan sonra yayınlanan 1974 yılı uygulama programı listelerinde, yeni yer alan kanalizasyon işlerimizden dördü, taşıdıkları önemli teknik özellikler dolayısıyla, İstanbul, İzmit, Adana için uygulanmış yöntemle ele alınmışlar, bu istisnalar dışında diğer bütün işlerimizde belirttiğimiz ihale sistemi aynen uygulanmıştır.

Dolayısıyla Banka davranışlarında kendi görüşüne dahi aykırı hareketler aramaya ve bunların nedenini düşünmeye mahal yoktur.

II. D.P.T. Müsteşarlığının tetkik ve değerlendirilmesinden geçmiş ve sonra hükümet kararı ile kesinlik kazanmış projelerin gerçekleşme olasılıkları üzerinde izhar olunan tereddüt ise hayret uyandırmıştır. Programlara girmiş bulunan bu projelerin "ulusal bütçe ve Banka imkânları açısından" gerçekleştirilmelerinin mümkün olma-

yacağı düşüncesine nasıl ve neye dayalı olarak varıldığını anlamak mümkün olamamıştır.

Önce şunu belirtmek gerekirdi, büyük kentlerimizin alt yapı tesislerinin yapımı, uzun vadeli bir program çerçevesi içinde düşünüldüğü takdirde, yatırımlar bakımından hiçte sanıldığı gibi memleketimiz olanakları dışında değildir.

Diğer taraftan, 1950 lerde başlayan ve son yıllarda giderek hızını artırarak daha çok nüfus yağılmaları biçiminde oluşan kentleşme olayının, özellikle büyük şehirlerimizde içme suyu ve kanalizasyon sorununun bir an önce çözülmesini gerektirecek çok ciddi çevre sağlığı koşulları yarattığı da bilinmelidir.

Kentsel nüfusun yaklaşık olarak yarısının toplandığı bu merkezlerin, bu nedenlerle ve öncelikle içinde bulundukları çok kritik çevre sağlığı koşullarından çıkarılmaları ve en az düzeyde kent standartlarına kavuşturulmaları kesin bir zorunluluktur.

Bu çok acil memleket ihtiyaçlarının karşılanması için yapılmakta olan hamleye, Odaca birde yerli bürolarımızın "yeterlilik sınırlarının zorlanacağı" düşüncesiyle karşı çıkmaktadır.

Büyük kentlerimizin içme suyu, özellikle kanalizasyon tesislerinin gerektirdiği mühendislik hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde yerli teknik gücümüzün (kamu, ve özel kesimde) zorlanacağı şüphesizdir.

Zira bu çapta çalışmalar yeni ele alınmakta, bu nedenle gerekli bilgi ve özellikle tecrübe birikimine, en azından bazı uzmanlık dallarında, ne kamu ve ne de özel mühendislik bürolarımız, gerekli ölçüde sahip bulunmamaktadır.

Önce bu hususun, her türlü duygusallığın dışında, objektif biçimde saptanması şarttır.

İşte İller Bankası, gerçekçi bir tutumla,

Daha önce yeterince uygulanması yapılamayan, bu nedenle bizim için çok yeni olan ve uzmanlaşmış teknik kadrosu henüz yeterince teşekkül etmemiş bulunan konularda, uzun vadede çok büyük meblağların sarfını gerektirecek projelerde, en ufak bir stratejik karar yanlışlığının ülkeye çok pahalıya mal olabileceğini göz önünde tutarak ve sorumlu kuruluş olarak gerektiğinde ve gerektiği ölçüde dış teknolojiye ve teknik güçten yararlanmanın bir zorunluluk olduğunu kabul etmiş, kendi teknik gücümüzün "yeterlilik sınırlarını zorlayan" önemli mühendislik kararlarının alınmasını gerektiren büyük ve önemli projelerde, dış teknoloji ve dış teknik güçten yararlanmak görüş ve kararına varmıştır.

Uyguladığı yöntem :

Yerli teknik güçle başarılabilecek tüm işlerin Türk Mühendislerince yapılmasını, bunun dışında kalan artırma tesisleri ve büyük deniz dışarıları gibi işlerde de yabancı teknoloji ve teknik güçten yararlanılmasını öngörmektedir.

Bunun için yerli ve yabancı firmaların bir işbirliği anlaşması içine girmeleri ve sorumluluğu birlikte üstlenmeleri istenmektedir.

Kimlerden teklif istenebileceğini saptamak amacı ile yapılan ilânlarda istekli firmaların öz teknik güçlerini, bu tür proje işlerindeki tecrübelerini, işin uzmanlaşmış yabancı firmalardan da yararlanmayı gerektiren bölümleri için kiminle işbirliği yapabileceklerini (anlaşma belgesi ve benzeri referanslarla birlikte) bildirmeleri üstünde önemle durulmaktadır.

İster yabancı firmayı idare bulsun ve yerli ortağını ona buldurmuş olsun (istisnalar), isterse idare yerli firma ile doğrudan doğruya temasa geçsin, yabancı ortağın bulunması yerli firmaya bırakılsın (genel hal) her iki durumda da ihale sözleşmesi hem yabancı, hem de yerli firma tarafından birlikte imza edilmekte ve her türlü sorumluluk, ikisi tarafından, eşit olarak paylaşılmaktadır.

Bu yöntemle öngörülen yerli ve yabancı teknik güç birliğinden yerli proje firmalarının gelişmeleri, teknik bilgi ve görgülerini artırmaları, bu alanda giderek uzmanlaşmaları ve bir süre sonra yabancı teknik gücün yardımına ihtiyaç duymadan bu türlü proje hizmetlerini tek başına yürütebilecek duruma gelmeleri bakımından olumlu sonuçlar alınacağı ümit edilmektedir.

Bundan başka, idarede çalışan teknik elemanların da yetişmelerini ve bu alanda uzmanlaşmalarını sağlamak için hem Türkiye'de, hem de yabancı firmaların Türkiye dışındaki merkez bürolarında hizmet içi eğitim programlarıyla da olanak sağlanmaktadır.

Bu yöntemle ele alınmış olan proje hizmetlerinin denetimi konusunda ise olanaklar bakımından tereddüt duyulmamakta ve uzmanlık gerektiren konularda da itina ile seçilen firmaların çalışmalarından güvenle yararlanılması gerektiği, yararlanılabileceği kanısında bulunmaktadır.

Bu arada "rafa kaldırılmış" çalışmalara örnek olarak verilen Adana ve İstanbul ana plân ve fizibilite etüdları konusuna da bir nebze değinmek gerekir.

Igip firmasına, Dünya Sağlık Teşkilâtınca, 1963-1964 yıllarında hazırlatılmış olan Adana kenti içme suyu ve kanalizasyonu ana plânları, konular zamanın koşulları ve olanakları dolayısıyla programlara giremediğinden uygulanmaya konulamamıştır. Halbuki şimdiki, gerek Adana ve gerekse proje çalışmaları söz konusu edilen diğer kentlerimiz bu hizmetleri, uygulama programımıza girmiş ve esasen proje çalışmaları da bu nedenle ele alınmış bulunmaktadır.

İstanbul için, Dünya Sağlık Teşkilâtınca, Birleşmiş Milletler gelişme programı çerçevesi içinde, Damoc grubuna hazırlatılmış bulunan metropoliten alan içme suyu ve kanalizasyon plânlama çalışmalarından yararlanılmamış olduğu görüşünde de kezâ hata bulunmaktadır. Zira içme suyu plânlaması uygulamaya konulmuş olup, gerçekleştirme halen DSİ ve İstanbul Sular İdaresince yürütülmektedir.

Kanalizasyon bölümü ise, Dünya Bankası ve İmar ve İskân Bakanlığınca finanse edilen ve Bankamız tarafından ele alınmış olan bir revizyon çalışmasından sonra, Dünya Bankasıncı öngörülen kredilere dayanak teşkil edecektir.

III. Gerek mali ve gerekse teknik olanaklarımızın çok üstünde görülen büyük kentlerimiz alt yapı tesisleri mühendislik hizmetlerinden, içme suyu konusu ile ilgili olanlar için yapılmakta olan çalışmalarımız hakkında ise, bir de yasalara aykırılık iddiası ortaya atılmış bulunmaktadır.

1053 sayılı yasa, bilginiz hilâfına nüfusu 100.000'i aşan kentlerin içme suyu tesislerinin behemahalı DSİ Genel Müdürlüğünce yürütüleceğini ifade etmemektedir.

Yasanın 10. maddesi açıktır. Nitekim söz konusu yasa gereğince şimdiye kadar sadece 5 Kent DSİ Genel Müdürlüğünce ele alınmış, geriye kalan 17'sinden 14 Kent ile ilgili işler ise Banka programına girmiştir.

Program tanzim ve kabul prosedürü dikkate alındığında, bu uygulamalarda Oda'dan gayri hiç bir merclîn yasalara aykırılık görmediği de ortaya çıkar.

Bu itibarla, bir meslek odasının söz konusu yasa ve uygulamaları hakkında asgari ölçüde tetkik ve tahkikte bulunmadan, bir millî kuruluştaki, "yetkilere tecavüz" ile, "yasaları çiğnemekle" itham etmesi, hayretle karşılanmıştır.

IV. Kent alt yapı tesisleri projelerinin tanzimi için memleketimizde, genel olarak, yeterli düzeyde bilgi ve tecrübe birikimi vardır.

Nitekim içme suyu ve kanalizasyon projelerinin büyük çoğunluğu da tamamen yerli proje firmalarına yaptırılmaktadır.

Ancak bir kaç sayılı büyük kentin içme suyu ve kanalizasyon projelerinin yapımında, yukarıda açıklanan yönteme başvurmak ve bazı ihtisas dallarında yabancı teknik güçten pahalı da olsa yararlanmak bir zorunluluktur.

Kanalizasyon alanında fennî tesislere sahip bir de büyük şehrimiz yoktur. Arıtma tesislerine ise memleketimizden bir örnek dahi vermek mümkün değildir.

İsparta şehri için, gene Bankamızın ön ayak olması suretiyle ve mühendislik hizmetleri bakımından oldukça basit türden ve büyük kentlerimizde uygulama olanağı, gerektirdiği çok büyük alan dolayısıyla genellikle bulunamayan (stabilizasyon havuzları) bir arıtma sisteminin ön projesinin, uygulamada da bir deney olmak üzere Bankaca hazırlatılmış olunmasının, bu sahada artık yetişilmiş bulunduğuna örnek olarak gösterilmesi, olanak ve koşullarımızın objektif ve ciddi bir değerlendirilmesi kabul edilemez.

İçme suyu sahasına gelince, İstanbul ve Ankara arıtma projelerinin yabancı müşavirlerinden yararlanılarak, Gaziantep için yapılmış bir ön çalışmanın kezâ bu sahada yeterliliğimizin kanıtı olarak takdiminin ne ölçüde inandırıcı olacağı da aşîkârdır.

Bu ihtisas dallarında yetişmenin gerekli teknolojiyi elde etmenin yolu gerçeklere sırt çevirmek olmasa gerekir.

Eksikliklerimizi bilmek, bunları gidermek için tek yoldur. Bu yönde ciddi çalışmalar yapmak ve konulara dar açıdan bakmamak şarttır.

Gerek içme suyu ve gerekse kanalizasyon alanlarında, millî teknik gücün, yabancı teknik güç işbirliğiyle henüz yabancısı olduğu ihtisas dallarında, özellikle arıtma konusunda değerli bilgi ve tecrübeler kazanacağı ve belirli bir süre sonunda her türlü mühendislik ihtiyaçlarımızı karşılar duruma geleceği muhakkaktır.

Bu arada İstanbul kanalizasyon proje işinin henüz bitmediğini, Adana ve İzmit çalışmalarına ise bir iki aydan beri başlanıldığını, bu çalışmalar sonunda önemli ölçüde bilgi ve tecrübe edinmeninde tabii olduğunu belirtmek isteriz.

Sonuç olarak :

İller Bankası, büyük kentlerimizin alt yapı projelerini, geniş tecrübesine dayanarak ve olanak ve koşullarımızı, en gerçekçi ve objektif bir biçimde değerlendirerek, en uygun yöntemle ele almış bulunmaktadır.

Tutumu "yurt gerçeklerine", "yurt çıkarlarına" tamamen uygundur.

Bilgi edinilmesini rica ederiz.

Saygılarımızla

İLLER BANKASI

Mazhar Haznedar

Genel Müdür

Temel Arslan

Genel Müdür Muavini

Konu İmar ve İskân Bakanlığınca ele alınmış, T.M.M.O.B. Odamız ve Makina Mühendisleri Odasının katıldığı, İmar ve İskân Bakanı Selahattin Baburoğlu'nun başkanlığındaki bir toplantıda, Banka yöneticileri, Bakanlık mensupları ve Oda yöneticileri konuyu tartışmışlardır. Bu toplantı sonunda ortak bir komisyon kurulması kararlaştırılmıştır. Ama bugüne kadar komisyon toplanamamıştır.

S O N U Ç : Teknik Hizmet İthalinin önlenmesi için, 1974-1975 döneminde, yoğun bir uyarı ve kamu oyunda sergileme çalışması yapılmıştır. Elde edilen sonuç çok sınırlı bir iki adımdan ibarettir. (Karayolları örneği gibi) Mevcut düzenin doğal bir parçası olan teknik hizmet ithali sorununu, ancak yapısal bir değişim sonucu, dışa bağımlılıktan kurtulma ile çözümleneceği bilindiğine göre, bu sonucu doğal karşılamak gerekir. Ancak bu konuda atılacak en küçük bir adımın bile, sınırlı da olsa, bir yarar sağlayacağı gözden uzak tutulmamalı ve bu yöndeki çalışmalara devam edilmelidir. Bu konuda, kitleleri ve teknik elemanları bilgilendirecek, örgütleyecek çalışmaların artırılması, teknik hizmet İthalinin biraz daha gerilemesini sağlayacaktır. Odamız önümüzdeki yıllarda, Türkiye'deki teknik potansiyelin yeterli olduğunu kamu oyuna bildirecek olan çalışmaları hızlandırmalı teknik elemanları teknik hizmet İthaline karşı çıkma yolunda örgütlemelidir.

ORTAK PAZAR KARŞISINDA TÜRK İNŞAAT SEKTÖRÜ

Ortak Pazar ile fîili bütünleşmenin ötesinde hukuki anlamda da bir bütünleşmenin söz konusu olduğu günümüzde, Türkiye İnşaat Sektörünün bu bütünleşme sürecinden ne biçimde etkileneceği ve karşılaşılabilecek muhtemel sorunlar konularında, Oda Merkezimiz tarafından, geçtiğimiz dönemde bir komisyon araştırması yapılmıştır.

Dr. Sedat Özkol, Önder Küçükkaragöz ve Medet Özbek'ten oluşan komisyon bu araştırma çerçevesinde, Odamıza kayıtlı proje bürolarına ve ayrıca Odamıza kayıtlı olsun olmasın önemli bütün müteahhitlere ve tesisatçılara anket formları göndermiş ve bu anket reformlarına verilen cevaplardan saptanan gerçeklerin ışığında hem proje bürolarımızın, hem de Türk müteahhit ve tesisatçıların Ortak Pazar karşısındaki tutumu konusunda bilgi edinmiştir. Edinilen bilgilerin ışığında ve tarihsel bir perspektif içinde yapılan araştırma neticelerimiz ve komisyon tarafından Yönetim Kurulumuza sunulmuştur. Yönetim Kurulumuz araştırmayı inceledikten sonra kitap halinde yayınlaması için gerekli girişimlerde bulunacaktır.

Araştırmada varılan sonuçları özet olarak aktarmakta yarar görüyoruz :

1 — Çalıştırdıkları personel ve yıllık ciroları açısından "küçük" diye nitelendirilebilecek proje bürolarının büyük bir kısmı Ortak Pazar ile hukuki bütünleşmeye taraftar görünmektedir. Buna karşılık "büyük" proje büroları arasında Ortak Pazar ile bütünleşme yanlısı olanların oranı daha büyüktür.

2 — Genellikle hem "küçük" hem de "büyük" proje büroları, Ortak Pazar ülkelerindeki proje büroları ile rekabet edebileceklerine inanmaktadırlar. Bunda, mühendislik hizmetleri için yapılan ödemelerin Türkiye'de çok düşük oluşu, önemli bir belirleyici neden olarak göze çarpmaktadır.

3 — Yine hem "küçük" hem de "büyük" proje büroları, Orta Doğu ülkelerini, proje hizmetleri açısından "zengin" bir pazar olarak mütalâa etmektedirler.

4 — Buna karşılık müteahhit ve tesisatçıların hemen hepsi Ortak Pazar ile bütünleşme yanlısı olarak gözüküyorlar. Ortak Pazar'la bütünleşmenin müteahhit firmalara yeni olanaklar, yeni fırsatlar hazırlayacağına inanılmaktadır. Aynı şekilde bu gibi kuruluşlar, kendilerinin Ortak Pazar ülkelerinde faaliyet göstermelerini olumlu bulurlarken, Ortak Pazar üyesi ülkelerin müteahhit ve tesisatçıların Türkiye'de faaliyet göstermesini olumsuz karşılamaktadırlar. Diğer bir deyişle, Ortak Pazar'la, söz yerindeyse, "tek tarafı" bir bütünleşmeden yana bir tutum benimsemişlerdir. Oysa böyle bir tutum, sadece bir temenni olarak kalmaya mahkumdur. Çünkü, Ortak Pazar'la hukuki bütünleşme hem malların hem de hizmetlerin serbest akışını getirecektir, ortak üyeler arasında. Bu durumda da Türk müteahhit ve tesisatçıların, diyelim ki, imtiyazlı durumları ortadan kalkacaktır. Fakat müteahhit ve tesisatçılarımız bu gerçeğin henüz bilincine varmış gibi görünmüyorlar."

ENERJİ RAPORU

Haziran ayı içinde, TMMOB'ye bağlı Odalararası Enerji Komisyonu, Ataş Rafinerisi'nde üretim oranının düşürülmesi ile yeniden günün konusu haline gelen enerji ve petrol sorununa ilişkin bir rapor hazırlanmıştır. Raporun tam metni aşağıdadır:

PETROL RAPORU

"Ataş rafinerisi olayı, rafineri ortaklarından MOBİL ve BP şirketlerinin ithal hampetrol varil fiyatının 10,90 ve 11.02 dolar olmasını istemelerine karşılık devletin 9,80 dolar kabul etmesinden doğmuştur. Devletin kararını iletmesi sonucu Mobil ve BP hampetrol ithalini durdururken rafineri üretimini % 65 düşürmüşlerdir.

Olaya daha açıklık getirebilmek için belirli konuların kısa bir açıklamasını yapmakta yarar vardır.

TÜRKİYE'DE PETROL ÜRETEN VE ARAMA YAPAN YERLİ - YABANCI ŞİRKETLER :

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı petrol rafinajında tek devlet kuruluşu olarak 6327 sayılı yasayla Türkiye'deki petrol sahalarının yabancılara açılması sırasında kurulmuştur.

Ersan Petrol Sanayi A.Ş. : Türkiye'deki tek özel petrol şirketi olup arama ve üretimde çalışmaktadır.

Mobil Overseas Oil Company : Türkiye'deki yabancı sermayeyi teşvik kanunu ve 6326 sayılı Petrol Kanunu ile girmiştir. Bugün yeryüzünde "YEDİ BÜYÜKLER" olarak bilinen petrol tröstlerinden biri olup, dünya petrol üretim ve tüketimini ellerinde bulunduran bu kuruluş arama, üretim ve rafinaj çalışmalarında bulunmaktadır.

The Royal Dutch Shell : Yedi büyüklerin ikinci sırasını oluşturan bu şirket Hollanda ve İngiliz sermayelerinin 1907 yılında birleşmesinden meydana gelmiştir. Türkiye'de arama, üretim ve rafinaj çalışmalarında bulunmaktadır.

The British Petroleum Company : % 55 sermayesi İngiltere devletine ait olup petrol tröstleri içinde en güçlülerinden biridir. Türkiye'de sadece rafinaj sanayinde çalışmaktadır.

Bütün bunların dışında 12 yabancı kuruluş Türkiye'de sadece petrol aramalarında çalışmaktadır. Bu küçük kuruluşların temel görevleri çok uluslu petrol şirketlerine paravanlık yaparak Türkiye'deki petrol rezervlerini tespit etmektir. Arama, üretim ve rafinaj işlemlerinde çalışan büyük tröstler ham petrol ithalinde ve dağıtımında da en büyük bir etkenlikle çalışmaktadırlar.

TÜRKİYE'DEKİ PETROL RAFİNERİLERİ :

ATAŞ : 1962 yılında ANADOLU TASFİYEHANESİ ANONİM ŞİRKETİ adı altında kurulmuştur. Yabancı sermayeli bir kuruluş olup hisselerinin % 56'sı Mobil Overseas Company % 27'si The Royal Dutch Shell % 17'si The British Petroleum Company şirketlerine aittir. Ancak daha sonra Mobil hissesinin verdiği payla % 5 olarak Türk Petrol'ü ortak yapmıştır.

İPRAŞ : % 49 hisseye sahip yabancı sermayenin (CALTEX) çıkarılmasıyla bütünüyle TPAO'na aittir.

BATMAN : Türkiye'de ilk kez küçük bir ünite olarak kurulan Raman rafinerisinden sonra yine ilk Amerikan kredileriyle kurulan yerli rafineridir.

ALİAĞA : En yeni rafineri olup, bütünüyle yerli kuruluştur.

Türkiye içi yerli ve yabancı şirketlerin hampetrol üretimleri yetersizliği nedeniyle ithal oranı çok yüksektir. 1973 yılında toplam 9,484,007 metrik tonluk ithal hampetrolün rafinerilere göre dağılımı şöyledir.

ATAŞ	2,482,198
ALİAĞA	2,268,037
İPRAŞ	4,733,772

Buna karşılık 3,497,138 metrik tonluk yerli üretimin rafinaj dağılımı şöyledir.

BATMAN	990,149
ATAŞ	1,862,494
İZMİR	82,503
İPRAŞ	561,992

1973 yılında rafinerilerden elde edilen ürünlerin yerli ve ithal hampetrol olarak dağılımı ise şöyledir.

	YERLİ	İTHAL	TOPLAM
BATMAN	974,021		974,021
İPRAŞ	528,116	4,509,907	5,038,023
İZMİR	79,096	2,201,315	2,280,411
ATAŞ	1,809,845	2,429,752	4,239,597
TOPLAM	3,391,078	9,140,974	12,532,052

Bütün bunların dışında 1973 yılında 170,193 metrik ton petrol ürünü ithal edilmiştir. Bu sayısal açıklamalar Türkiye'de petrol ürünleri tüketiminin % 75 oranında dışarıdan sağlandığını göstermektedir.

TÜRKİYE'DE PETROL ÇALIŞMALARININ GELİŞİMİ :

İlk kez 1897 yılında Osmanlı İmparatorluğu petrol arama İmtiyazını Sadrazam Kamil Paşa'ya vermiştir. Ne var ki, teknoloji noksanlığı batının yeni tekellci sermayesinin istemlerini kolaylaştırmış ve Alman - İngiliz petrol şirketlerinin İskenderun yöresinde çalışmalarını sağlamıştır. Aynı yıllarda Trakya'da Halit Rifat Pa-

şaya verilen imtiyazlar da Romanya işçilerinin yardımıyla sağlanabilmişse de başarısız olmuştur.

İlk tutarlı petrol aramaları 1914 yılında Amerika, İngiltere, Almanya, Fransa'nın sömürü alanlarını sağlama dönemine rastlamaktadır. Sömürü alanlarının paylaşmasından çıkan 1. Dünya Savaşı öncesi kurulan "Turkish Petroleum Company" şirketi savaş sonrası San Remo anlaşması gereğince kazanan ülke şirketlerince yeniden oluşturularak çalışmalara başlamıştır. Sermayenin % 23,75 Anglo-persian, % 23,75 Royal Dutch, % 23,75 Fransız Petrol Şirketi, % 11,875 Standart Oil Co. Nt., % 14,875 Secony Vacum Oil ve % 5 Gülbekyan'dan oluşan şirket Irak - Kerkükteki petrolü ele geçirmiştir.

Bu dönem Amerika'da süren Rockefeller "Hukuki Tröst" çağının emperyalist çağa geçiş dönemi olmaktadır ve 1. Dünya Savaşı sonrası bazı alanlar ortaklıklara sahne olmuştur. 1922 yılına kadar geçen dönem bu yapı nedeniyle petrol imtiyaz ve ruhsatlarının spekülasyon devri olmuştur.

1926 yılında Romanya petrol kanunundan esinlenerek çıkarılan 792 sayılı petrol kanunu ile tüm petrol işlemleri devlete verilmiştir. 1933 yılında tüzel kişiliğe sahip petrol arama ve işletme dairesi kurularak çalışmalar hızlandırılmış ve 20 Haziran 1935'te kurulan MTA Enstitüsü ile petrol arama - işletme hakkı tek devlet kuruluşuna verilmiştir. Bu durum Kurtuluş Savaşı sonrası zaman zaman uygulanmaya çalışılan ulusal bir ekonomi politikanın bir sonucu olarak doğmuştur. Bu nedendir ki, Romanya'dan ithal edilen petrolün işlenmesi için kurulmuş olan özel Boğaziçi Rafinerisi MTA tarafından satın alınarak Raman'a aktarılmıştır. Böylece, ilk kez devlet eliyle ticari değer taşıyan petrol üretilmesi 1940 yılında yapılmıştır. Ancak burada Türkiye'nin gerek teknolojik yetersizliği ve gerekse güçlenen fakat yönetime geçemiyen egemen sınıfın klâsik liberal ekonomi görüşleri ağırlık kazanmıştır. Bu nedenle ikinci dünya savaşı sonrası Batman rafinerisi Amerikan kredisiyle devletin olmak kaydıyla kurulabilmiştir. 1950 yılında güçlenen egemen sınıfın yönetimi ele geçirerek kendi sınıfının ekonomik işlerliğini getirmesi sonucu Türkiye emperyalizmin alanına girmiştir. Amerikan "Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası"nın "Türkiye İktisadi Kalkınması" konulu Barker Misyonu raporu 15 Mayıs 1951'de Cumhurbaşkanı Celal Bayar'a sunuldu. Raporda "Hususi maden arama ve işletme faaliyetlerine hususi sermayeleri çekmeye teşvik etmesi" önerilerek "Hükümetin petrol araştırma ve işletme faaliyetlerine özel teşebbüsün uzak tutulması politikasının tetkik edilmesi" gerektiği açıklanmaktadır. Ne var ki, Türkiye özel teşebbüsün gerek sermaye ve gerekse teknolojik düzeyinin yetersizliği görülmektedir. Bu durumda yabancı sermaye bu görevi yükümlenecektir. İkibüç ay gibi kısa bir süre sonra 1.8.1951 günü "Yabancı Sermaye Yatırımlarına Teşvik Kanunu" yayınlanır. Bunu Amerikalı Maden Mühendisi Thonburg'un hazırladığı 1954 Petrol Yasası izlemiştir. Aynı anda aceleyle çıkarılan ilk yabancı sermayeyi teşvik yasasındaki yetersizlikleri gidermek üzere Amerikan Dış İktisat Politikası Planlama Komisyonu Başkanı Mr. Clarence B. Randall başkanlığındaki kurulan komisyon yeni yasayı yürürlüğe koyar. Amerikalı Maden Mühendisi Thonburg'un hazırladığı 6326 sayılı Petrol Yasası MTA'dan jeolojik aramalar dışındaki tüm petrol çalışmalarını alırken "Petrol kaynaklarının devlet eliyle değil özel sektör ve yabancı sermaye yatırımlarıyla kıymetlendirilmesini getirmiştir." Bu arada 6326 sayılı yasayla da Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı kurulmuştur.

Türkiye'ye giren petrol tröstleri - ki 7 kardeşler olarak anılırlar - bu yasaların kendilerine tanıdığı hakların yetersizliğini kurdukları paravan ikinci petrol şirketleri ile gidermişlerdir. Örneğin TPAO 1956 yılında yasal olarak 7 arama belgesi alırken yabancı şirketler 75 arama belgesine sahip olmuşlardır.

1972 yılında yabancı petrol şirketlerinin büyük bir çoğunluğunun paravan şirketler olduğu, büyük petrol tröstleri adına arama yaptığı açıktır. Bu derece fazla arama hakkına sahip olmalarına karşılık üretimlerinin düşük olması :

1 — Türkiye'deki petrol rezervlerinin saptanması;

2 — Dünya petrol piyasasının aynı (İstenilen) düzeyde tutulması;

ve,

3 — Kendi çıkarları yönündeki işlerliğin sağlanmasında az gelişmiş ülkelerde uygulamış oldukları hukuki ve siyasal ortamı yaratmak, (Pearson raporu ve participation formülü - Viyana 1969); amaçlarını taşımaktadır.

YABANCI PETROL ŞİRKETLERİNİN KÂR TRANSFERLERİ :

Bütün bunların beraberinde kâr transferi de önemle üzerinde durulması gereken konu olmaktadır :

Yabancı Petrol Şirketlerinin 1972 Yılı Sonuna Kadar İthal Ettiği Sermaye :

Arama şlr.	316.981.762.08	384.307.496.36	739.111.866.36	1.440.401.124.80
Tasfiye şlr.	217.038.628.00	426.195.471.42	129.944.715.33	773.178.814.75
TOPLAM	534.020.390.08	810.502.967.78	869.056.581.69	2.213.579.939.55
1972 yılı ithalatı ise :				
Arama şlr.	10.104.478.98	18.985.243.16	49.483.179.11	78.932.901.25
Tasfiye şlr.	—	5.927.317.36	3.480.210.93	9.407.528.29
TOPLAM	10.104.478.98	24.912.560.52	53.323.390.04	88.340.429.54

Buna karşılık 1963 yılından bu yana yabancı petrol şirketlerinin transferleri ise : Toplam 1.175.297.655.00 TL'dir. Salt 1972 yılındaki transferi ise : 299.633.880.87 TL'dir. Bu derece büyük kâr transferinin karşılığı devlete ödedikleri 1/8 devlet hissesinin şirketlere göre dağılımı ise şöyledir :

N.V. Turke Shell	49.755.105.12
Mobil	9.657.641.51
Dorchester	2.297.910.16

HAM PETROL VARİL FİYAT İNCELEMESİ :

Bütün bu sayısal değerlerin açıklığa kavuşturduğu sömürünün yanında yabancı petrol şirketlerinin ithal ham petrol varil maliyetine de açıklık getirmek gerekmektedir. 1 Ocak 1974 tarihinde İngiltere'nin enerji krizi nedeniyle yaptığı çalışma sonucu yayınladığı rapora dayanarak :

Afiş fiyat	11.65
İşletme masrafı	0.12
Royalty	1.46
Üretici ülke vergisi	% 55
Şirket Maliyeti	7.12
Başradan Türkiye'ye Nakliye	1.50 dolar
Türkiye Maliyeti	8.62 dolar

olmaktadır.

Bu da göstermektedir ki 9.80 dolar fiyatıyla bile yabancı şirketler varil başına 1.18 dolar kâr etmektedir.

PETROLÜN ENERJİDEKİ YERİ

1971 yılında dünya enerji üretimindeki oransal dağılımda ham petrol % 43 oranla ilk sırayı tutmaktadır. Türkiye'de birincil enerji tüketiminde ise petrol ürünleri 1972 yılında 9.905.000 ton olarak büyük bir yer tutmaktadır. Elektrik enerjisi üretiminde kaynakların dağılımında akaryakıt enerjisi olarak % 39.8 (4.378 Gwh.) büyük yer tutmaktadır. Bundan önceki bölümlerde görüldüğü gibi % 75 ithal ham petrolle tüketimin karşılanabilmesi sanayileşme ve kalkınmanın bu yönden de dışa bağımlı olacağını göstermektedir.

ULUSAL KAYNAKLAR KONGRESİ

Mimar ve Mühendis Odaları İstanbul Koordinasyon Kurulu tarafından 19-20 Eylül tarihleri arasında düzenlenen ve Türkiye'de bugüne kadar düzenlenmiş ulusal kaynaklarımızla ilgili seminer, kongre ve toplantıların en geniş kapsamlısı olarak nitelenen "Ulusal Kaynaklar Kongresi" İstanbul İl Özel İdare salonlarında yapılmıştır.

Kongrede genel olarak şu sonuçlara varılmıştır :

"Doğal kaynaklarımıza sahip çıkmadan sanayileşmemiz ve kalkınmamız mümkün değildir.

Bunun için :

a) Madenlerimizin işletilmesi ve satılması, yabancı şirketlerin ve onların paravanası olan yerli şirketlerin elinden alınmalıdır. Bunun için maden ve petrol kanunu mutlaka değiştirilmelidir.

b) Toprak reformu geniş köylü yığınlarının yararına mutlaka yapılmalı, üretim tarım kooperatifleriyle modernleştirilmelidir. Orman ürünlerimiz ve buna dayalı sanayi coğrafi ve ulusal ekonomi koşulları içinde değerlendirilmelidir.

c) Ulusal teknoloji, kendi gelişim potansiyelini içinde taşıyacak şekilde planlanmalı ve hedeflendirilmeli, teknoloji transferinde ulusal çıkarlar titizlikle korunmalıdır.

d) Tüm çalışanların örgütlenmelerine engel olan yasalar iptal edilmeli. Teknik elemanlar ve memurlar sendikalaşmalı, sendika seçiminde referandum esas olmalıdır.

İnancımız ve güvenimiz odur ki, halkımızın örgütlü mücadelesi doğal kaynaklarımıza, sanayimize ve geleceğimize sahip çıkacaktır."

Vali Namık Kemal Şentürk, Belediye Başkanı Ahmet İsvan ve çeşitli kuruluşlardan gelen davetlilerle geniş bir teknik eleman kitlesi tarafından izlenen Kongrede Madensel Hammadde Sorunu, Metallurji, Su Ürünleri, Tarımsal Kaynaklarımız, Orman Ürünleri konuları geniş bir şekilde tartışılmıştır.

5. Proje Araştırma ve Uygulama Sorunları

Teknik elemanların sendikal hakları Personel Kanunu ve Anayasa değişiklikleri ile ellerinden alınca; teknik meslek odaları, demokratik ve ekonomik hakların savunulması görevini de ağırlıklı olarak yüklenmek zorunda kaldılar. Eğer bu antidemokratik gelişmeler olmasa idi teknik meslek odalarının, görevlerinin büyük bir parçasını yukarıdaki başlık altında toplamak mümkün olacaktı. Kamu kesiminde çalışan teknik elemanların haklarının savunulması gibi büyük bir göreve rağmen, "proje-araştırma ve uygulama sorunları" teknik meslek odalarının ve bu arada odamızın en önemli uğraş alanlarından birisidir. Aslında bu çalışma raporunun diğer bölümlerinde yer alan bir çok çalışma da proje ve uygulama sorunlarının bir parçası olarak görülmelidir.

Daha önceleri proje vizesi şeklinde uygulanan ve son iki yıldır "ortak mesleki denetim" adıyla çok daha etkili bir kurum haline dönüşen, kentlerde yapı üretimi alanındaki proje ve uygulamaların denetlenmesi, çeşitli çevre ve gruplardan gelen tüm engelleme çabalarına rağmen, gelişmekte ve ülkemiz, mesleğimiz ve meslektaşlarımızın yararları açısından vazgeçilmez bir niteliğe kavuşma yolunda ilerlemektedir.

Ortak mesleki denetim uygulamasından dolayı çıkar düzenleri bozulan birçok kişi ve zümre bu uygulamanın önlenmesi için sürekli girişimlerde bulunmakta ve zaman, zaman bu olumlu gelişimi engelliyecek yönde sınırlı bazı başarılar da elde etmektedirler. Buna karşılık ortak mesleki denetim uygulamasının yurt ve meslek yararına olduğunu gören

yöneticiler, Belediyeler ve meslektaşlarımız bu uygulamanın gelişmesinde ön ayak olmakta ve büyük bir dinamik güç oluşturmaktadırlar. Birçok Belediye gönüllü olarak daha bizim uyarımız olmadan bu yola girmek istemektedir. Yapı üretimi alanında çalışan üyelerimiz böylece bir uygulamaya başlamak için örgütlenmekte ve çalışmaktadırlar .

Bütün bu gelişmeler, özellikle taşrada, bugüne değin görülmemiş bir dinamik güç oluşturmaktadırlar. Sayısı 55'e varan temsilciliklerimiz süratle artmaktadır. Öyleki artık temsilciliğin henüz kurulamadığı kentlerde "Mesleki Denetim Sorumlusu" adı altında yeni bir örgütlenmeye gitmek zorunlu olmuştur. (Bu yeni örgütlenmenin esasları tesbit edilerek bu raporda sunulmuştur). Temsilciliğimiz olan her yerde, sonuçları temsilcilik seçimlerine de yansıyan büyük ve dinamik bir mücadele süregelmektedir. Bu mücadele eski düzenden çıkarları olan gruplarla, ortak mesleki denetim uygulamasından yana olanlar arasında geçmekte ve hemen her yerde ortak mesleki denetim uygulamasından yana olanlar kazanmakta, diğerleri yenilmektedir. İmzacılık, kalitesiz proje üretimi vb. olgular azalmakta, yapı denetimi daha etkin bir hale gelmektedir.

Ortak mesleki denetim uygulamasının olgunlaştığını ve amacına tümüyle ulaştığını söylemek bugün için olanaksızdır. Bu uygulamanın tam anlamıyla etkin olabilmesi için bazı yasal dayanakların gerekli olduğu da belgindir. Ancak bu uygulama önemli bir aşama olarak gelişmektedir.

Proje ve uygulama alanındaki bir boşlukta, büro kapasitelerinin ve potansiyelinin belirlenmesi, bürolar için sivilendirme yapılması sorunudur. Bu yıl inşaat mühendisliği alanındaki tüm büroların tümünün Odamızca tescilli için çalışmalara başlanmıştır. Büroların tescilli, yaptıkları işlere ve kapasitelerine göre tasnifi gelecekteki çalışmalar için de gereklidir. Ancak sürekli iş akışının olmaması, proje bürolarının henüz gelişme aşamasında bulunmaları bu tip tesbitleri hem zor, hem de sakıncalı kılmaktadır. Bu yüzden, daha belirleyici sınıflamalar ancak önümüzdeki yıllarda başlayabilecektir.

Müşavir mühendislik hizmetlerinin ihale esaslarını belirleyen 7/117 sayılı Kararnamenin iptal edilmesinden sonra bu alanda bir boşluk doğmuştur. Ashında bu boşluk 7/117 sayılı kararnamenin iptalinden önce de vardı. Zira Sayıştay bu kararnamayı kabul etmemişti ve çeşitli kuruluşlar, kendi anlayışlarına göre ve değişik biçimlerde uygulamalar yapıyorlardı.

7/117 sayılı Kararname yerine yeni bir "Müşavir Mühendislik Hizmetleri İhale Esası" getirilmesi zorunludur. Ancak bu yapılırken, geçen dört yıllık süre içindeki deneylerden dersler çıkarılmalı ve bu derslerin ışığında hareket edilmelidir. Yeni uygulamada, özellikle inşaat mühendisliği alanındaki potansiyel göz önüne alınmalı ve yabancı ortaklıklı bürolar ile yabancı firmaların pilot firma olarak veya tek başlarına ihaleye girmeleri önlenmelidir. Genel olarak, hangi alanda yabancı katkısına gerek olacağı işveren kurum ve ilgili meslek odalarının tesbit edeceği bir komisyonca kararlaştırılmalıdır.

Odamız, 7/117 sayılı kararname yerine geçecek olan bir "Müşavir Mühendislik Hizmetleri İhale Esası" nın hazırlıklarına girmiş ve bu amaçla kurulan komisyon çalışmalarını tamamlayarak, hazırladığı taslağı yönetim kurulumuza sunmuştur. Bu çalışma proje alanında çalışan üyelerimizin ve diğer ilgili odaların da görüşleri alındıktan sonra T.M.M.O.B. aracılığı ile bir teklif haline getirilecektir.

Bayındırlık Bakanlığı tarafından yeniden hazırlanan "Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesi" odamız üyelerinin itirazlarına sebep olmuş, ilgili dört oda tarafından hazırlanan taslak Bakanlığa sunulmuş, ancak Bakanlık bazı değişiklikler yapmasına rağmen, özellikle inşaat mühendisliği hizmetleri açısından doyurucu olmayan bir şartnameyi yürürlüğe koymuştur. Bu konuda bakanlığa tekrar başvurulmuştur.

Yukarıda bazıları anlatılan, "proje araştırma ve uygulama sorunları" na ait somut çalışmalar aşağıda sunulmuştur. Bu konuda sonuç olarak şunu söylemek gerekir: Kentlerdeki yapı üretimi alanındaki proje ve uygulamaların denetlenmesi ile Müşavir Mühendislik Hizmetlerinin yürütülmesi konusunda önümüzdeki yıllarda odamızca yapılması gereken birçok iş vardır. Ve bütün bu uğraşların odak noktası milli teknik gücün gelişmesini sağlamak olmalıdır.

ORTAK MESLEKİ DENETİM UYGULAMASI

Teknik hizmet kalitesini yükseltmek ve yapı üretiminde görev alan mimar ve mühendislerin ekonomik haklarını korumak amacı ile Mimarlar Odası ile birlikte yürürlüğe konulmuş olan Ortak Mesleki Denetim Uygulaması, 1974 yılı içinde Odamız faaliyetlerinin büyük bir bölümünü kapsamıştır. 1974 yılı başlarında henüz kurulmuş ve geliş safhasında olan ve tam kapsamıyla sadece Ankara ve İstanbul'da uygulanan bu denetim, şu anda yurt çapında yayılmış, yapı üretiminde görev alan hemen bütün üyelerimiz ve bunun da ötesinde bazı belediyeler tarafından da benimsenmiş ve gerekliliği kabul edilmiştir. Öyle ki birçok il ve ilçedeki üyelerimizden bu uygulamanın tatbik edilebilmesi için temsilcilik açılması yolunda gelen taleplerin yoğunluğu karşısında, temsilcilik açılması için gerekli potansiyelin bulunmadığı yerlerde bu talep ve ihtiyacı karşılamak üzere "Mesleki Denetim Görevlisi Statüsü" adı altında yeni bir yönetmelik taslağı hazırlanmış bulunmaktadır.

Ancak, senelerden beri Odalar tarafından yürütülmekte olan denetim uygulaması şu andaki aşamaya ulaşana kadar bir çok engellemelerle karşılaşmış, hatta 1973 yılı içinde zamanın İmar ve İskân Bakanı tarafından belli çevrelerin istek ve çıkarlarına uygun olarak hazırlanan ve valiliklere gönderilen 60 No. lu genelge ile vize işleminin kanunî bir dayanağı olmadığı ileri sürülerek uygulamadan kaldırılması istenmişti. Bu çabalar belli bir süre için de olsa uygulamanın gelişme ve yayılmasını engellemiş ise de daha sonra bu denetimin yapı üretimindeki sorunların çözümüne getireceği olumlu katkıların bilincinde olan üyelerimizin dayanışması, bazı illerdeki Belediye yetkililerinin yardımları ve Odaların bu yönde gösterdikleri yoğun çaba ve gelişmeler neticesinde, uygulama eskisinden çok daha etkin ve yaygın bir biçimde yürütülmeye başlanmıştır. Bu arada 20.2.1974 tarihinde İmar ve İskân Bakanı Sayın Ali Topuz tarafından yayınlanan 63 No. lu genelge ile sorunların çözümünde Belediyeler ve Meslek Odalarının işbirliği içinde olmalarının yararları belirtilerek 60 No. lu genelge de yürürlükten kaldırılmıştır.

Mesleki Denetim Uygulamasının geliştirilmesi için yapılan diğer bir çalışma, bu uygulamaya Elektrik ve Makine Mühendisleri Odalarının da katılması ile uygulamanın dört Oda tarafından birlikte yürütülmesi olmuştur. 17 Haziran 1974 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren "İnşaat, Makine, Elektrik Mühendisleri ve Mimarlar Odası Ortak Mesleki Denetim Yönetmeliği" uyarınca hazırlanan protokol ve ekleri de tamamlanmış olup en kısa zamanda uygulamaya başlanacaktır.

Ayrıca, Elektrik, İnşaat, Makine Mühendisleri ve Mimarlar Odası üyelerinin yapı üretiminde yükümlendikleri hizmetlerin birbirine olan bağımlılığı nedeni ile içinde bulundukları karşılıklı yoğun ilişkiler ve Mesleki Denetim Uygulamasının bundan böyle bu dört oda tarafından ortaklaşa yürütüleceği göz önünde tutularak, ortak sorunların çözümünde uyumluluk sağlayabilmek için Oda yetkililerinin katılımı ile oluşan bir komite kurulmuştur. "Odalararası Mesleki Denetim Komitesi" olarak isimlendirilen bu komitenin kuruluş amacı çalışma alanları ve çalışma şeklini içeren protokol ilişkide verilmiştir.

1. İSTATİSTİKİ BİLGİLER

(1 Ocak 1974 - 31 Aralık 1974 tarihleri arası)

Ankara Ortak Mesleki Denetim Bürosu kayıtlarına göre;

1974 yılı içinde 154 İnşaat Mühendisi ve 101 Mimar Ankara Belediyesi hudutları dahilinde yapı üretiminde mesleki faaliyette bulunarak proje vizesi yaptırmış ve T.U.S. belgesi almışlardır. Sene içinde 258'i İnşaat Mühendislerine 259'u Mimarlara ait olmak

Üzere 517 mimari Proje, 387'si İnşaat Mühendisleri ve 77'si Mimarlar tarafından yapılan toplam 464 Statik proje vize edilmiş ve İnşaat Mühendisleri 319, Mimarlar 163 adet olmak üzere toplam 502 T.U.S. belgesi verilmiştir.

İnşaat Mühendisleri tarafından;

Mimari projesi hazırlanan yapıların toplam inşaat alanı : 415.335 m²
 Statik projesi hazırlanan yapıların toplam inşaat alanı : 962.675 m²
 Teknik uygulama sorumluluğu alınan yapıların toplam inşaat alanı : 752.020 m²

Mimarlar tarafından;

Mimari projesi hazırlanan yapıların toplam inşaat alanı : 756.619 m²
 Statik projesi hazırlanan yapıların toplam inşaat alanı : 144.270 m²
 Teknik uygulama sorumluluğu alınan yapıların toplam inşaat alanı : 513.848 m²

Yapılan bu hizmetler karşılığında sözleşmelerde belirtilen ücretlere göre; İnşaat Mühendislerinin hakettikleri ücret toplamı 5.589.300.— TL. olup bu ücretin 3.737.762.— TL. sı işveren tarafından peşin olarak üyelerimize ödenmiş, geri kalan 1.851.538.— TL. ilk kısım için düzenlenen bonolar üye adına tahsil edilmek üzere Odaya ciro edilmiş ve bu bonolardan vadesi gelen 1.154.685.50 TL. ilk kısmı tahsil edilerek üyelerimize ödenmiştir. Mimarlar da yapmış oldukları hizmetler karşılığında 5.089.292.— TL. sı peşin 1.587.766.— TL. bono karşılığı olmak üzere toplam 6.677.058.— TL. hakettikleri, bonoların 919.182.— TL. ilk kısmı Mimarlar Odası tarafından tahsil edilerek üyelerine ödenmiştir.

Yapılan mimari projelerin üyelerimiz arasında dağılımı:

																Toplam
Üye sayısı	40	11	2	4	1	1	2	2	2	1	1	1				68
İş sayısı	1	2	3	4	5	6	8	11	16	23	34	36				258

Yapılan statik projelerin üyelerimiz arasında dağılımı:

																Toplam
Üye sayısı	41	8	6	1	5	2	3	1	1	1	1	1	1	1	1	77
İş sayısı	1	2	3	4	6	8	9	11	12	16	17	19	20	21	23	387

Yükümlenilen teknik uygulama sorumluluklarının üyelerimiz arasında dağılımı:

																Toplam
Üye sayısı	51	15	10	4	5	4	3	1	1	1	2	1	1	3		102
İş sayısı	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	16		319

Üyelerimiz tarafından yapılan proje ve alınan T.U.S. sayılarının aylara göre dağılımı:

A Y L A R	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam
Mimari proje													
Yeni	23	19	36	38	33	22	22	18	13	9	9	6	250
Tadilat ilâve	2	3	4	7	7	2	5	6	4	10	8	4	62
Statik proje													
Yeni	24	30	35	45	47	45	51	33	27	16	19	15	387
Tadilat ilâve	—	—	2	1	2	—	—	—	—	—	1	1	7
T.U.S.													
Yeni	24	21	35	46	56	27	33	18	23	14	16	4	317
Tadilat ilâve	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
TOPLAM	73	73	114	137	145	86	111	75	63	49	53	30	1025

Merkez Şube ve Temsilciliklerin 1974 yılı vize gelirleri:

	Merkez	İstanbul Şubesi	İzmir Şubesi	Diğer Şube ve Temsilcilikler	Toplam
Vize Geliri (TL.)	179.688.50	512.477.—	113.785.—	198.155.43	998.105.93

2. İNŞAAT, MAKİNA, ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ VE MİMARLAR ODASI ORTAK MESLEKİ DENETİM YÖNETMELİĞİ

Amaç ve Kapsam :

Madde 1 — (6235-7303) sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (b) bendine ve 6785 sayılı İmar Kanununun 14 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmış olan bu yönetmelik, kamu yararı açısından, mesleğin gelişmesi, meslek mensuplarının hak ve selâhiyetlerinin korunması, hizmetin disiplin altına alınması ve yapıların sağlam ve ekonomik inşa ettirilmesi amaçlarını taşır.

Elektrik, İnşaat, Makina Mühendisleri ve Mimarlar Odalarının üyeleri, bu yönetmelik hükümlerine bağlıdırlar.

Proje Yapımı :

Madde 2 — Yapı projeleri; İmar Yönetmeliğine, Teknik Şartnamelere, Türk Standartlarına, ilgili ihtisas odasının asgari standartlarına ve yapı inşaatı ile ilgili yetkili katlarca yayınlanan bütün yönetmeliklere ve teknik kurallara uygun olarak düzenlenecektir.

Proje Sözleşmesi :

Madde 3 — Mimari - statik, tesisat - elektrik projelerini tanzim eden mühendis ve mimarlar, kendi projeleriyle ilgili olarak; işverenle, ayrı ayrı kendi ihtisas odasının tip sözleşmesine uygun bir sözleşme yapacaklardır.

Proje ve Mesleki Kontrollük Ücreti :

Madde 4 — Proje müelliflerinin alacakları ücretler ilgili ihtisas odalarının asgari ücret tarifesindeki ücretten aşağı olamaz. Ücret ödemelerinin kontrolü ve belgelenmesi odaların ilgili yönetmeliklerine ve kararlarına uygun olacaktır.

Proje Vizesi :

Madde 5 — Proje müellifi, İmar Kanunu Hükümleri gereği düzenlediği yapı projesini, belediyelere ve belediye sınırları dışında, ilgili kuruluşlara vermeden önce işyerinin bağlı bulunduğu il merkezindeki üyesi bulunduğu oda şubesine veya temsilciliğine yoksa en yakın şube veya temsilciliğine inceletmek üzere, proje sözleşmesi, İmar durumu, tapu v.s. gibi ek belgeleriyle birlikte gösterecektir.

Proje ve belgelerin bu yönetmelikteki koşullara uygunluğu görüldükten ya da sağlandıktan sonra vizesi yapılır ve ilgili odaca proje sorumluluk belgesi verilir. Proje müellifi oda yetkili kurullarınca belirlenecek tarifelerine göre odasına vize ücreti öder.

Mühendis veya mimar yaptığı projeyi kendisi vize ettirecektir.

Belediyeler ve öteki ruhsat mercileri, ruhsat işlemi için kendilerine verilen projelerin ilk önce ilgili odaca vize edildiğine ait belgeyi ararlar. Vize, odaca istenilen koşulların sağlandığını ve projelerin ruhsat makamına sunulabilecek düzeyde olduğunu belirler. İnceleme, nümerik nitelikte olmadığı gibi, vize işlemi de proje ve hesapların onayı niteliğinde değildir.

Madde 6 — Proje üzerinde yapılacak değişiklik ve ilâveler de 5 inci maddedeki işleme tabi tutulacaktır.

Mühendis veya mimar bir başka mühendis veya mimarın projesinde değişiklik veya ilâve yaparsa, Telif Hakları Kanunu hükümlerine uyar.

Teknik Uygulama Sorumluluğu :

(T.U.S.) (Fenni Mesuliyet) :

Madde 7 — Yapı projesinin müellifi olsun ya da olmasın T.U.S.'u üzerine alan mühendis yada mimar, o projenin teknik uygulama sorumluluk hizmetini projeye,

İmar Yönetmeliğine, hizmetin türlerine ilişkin Türk Standartlarına, Teknik Şartnamelere, İş Güvenliği Tüzüğüne ve ilgili odalarca hazırlanacak "Teknik Uygulama Yönetmeliklerine" uygun olarak yürütecektir.

Proje düzenleme ve Teknik Uygulama Sorumluluk Sayısı (Kontenjanı) :

Madde 8 — Mimar veya mühendisin bir yıl içinde düzenleyeceği proje sayısı ve aynı anda üzerine alacağı teknik uygulama sorumluluğunun sayısı odaların o bölge için kabul ettiği kontenjan tavanını aşamaz. Bir hizmetin sona erdiği usulüne uygun olarak belgelendirilince, o hizmet mühendis veya mimarın kontenjanından düşülür.

Hizmet Taahhüdü :

Madde 9 — Mühendis veya mimar, yükümleneceği "Teknik Uygulama Sorumluluğu" hizmeti için işverenle odalarca hazırlanacak esaslara uygun olarak sözleşme imzalar.

Teknik Uygulama Belgesi Alınması :

Madde 10 — Yapının temel tezkeresi alınmadan önce, Teknik Uygulama Sorumluluğu için ilgili odaların Teknik Uygulama Yönetmeliğine göre inşaata alt gerekli belgeler ve tip sözleşme ile ilgili odaya müracaat edilerek Teknik Uygulama Sorumluluk Belgesi alınacaktır. Bu belgeler Odaların yetkili kurullarınca belirlenecek tarife uygun olarak alınan Teknik Uygulama Belgesi ücreti karşılığında verilir.

Hizmet Kontrolü :

Madde 11 — Mühendis veya mimar Teknik Uygulama Hizmetinde ilgili yönetmeliklere ve teknik şartnamelere titizlikle uyacak, işverenin saksaklamalarına ve aykırı davranışlarına kesinlikle karşı koyacak, direnmeler halinde ilgili odaya ve kuruluşlara bildirecektir. Odalar (Şube ve Temsilcilikler) üyelerinin Teknik Uygulama hizmetini kontrol etmek, gerekli uyarımları yapmak ve tedbirler almak yetkisine sahiptir.

Teknik uygulama sorumlusu, yukarıda belirtilen teknik esaslara ve odanın aldığı tedbirlere aykırı iş yapmaya devam edilen yapıların durumunu odaya hemen bildirmekle yükümlüdür. Oda teknik sorumluluğun sürdürülmemesini isterse, üye bu isteği yerine getirir.

Teknik Uygulama Sorumluluk Ücreti :

Madde 12 — Mühendis veya mimarın Teknik Uygulama Sorumluluk Ücreti, "Teknik Uygulama Yönetmeliklerindeki" esaslara göre hesaplanan ücretten az olmaz. Ücret ödemelerinin kontrolü ve belgelenmesi, odaların ilgili yönetmelik ve kararlarına uygun olacaktır.

Aykırı Davranışlar :

Madde 13 — Bu yönetmelik hükümlerine aykırı davranan mühendis veya mimar, ilgili odaların haysiyet divanlarında, odaların kuruluş kanunundaki cezalarından biriyle cezalandırılır.

Davranışıyla diğer kanun hükümlerini bozanlar hakkında kavuşturma yapılması halinde durum odalarca da izlenir ve ayrıca işlem yapılır.

Yönetmeliğin Yürürlüğe Girmesi :

Madde 14 — Bu yönetmelik, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yönetmeliğin Yürütülmesi :

Madde 15 — Bu yönetmeliği, Elektrik, İnşaat, Makina Mühendisleri ve Mimarlar Odaları, Belediyeler ve ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yaparak yürütür.

3. ODALARARASI MESLEKİ DENETİM KOMİTESİ PROTOKOLÜ AMAÇ :

Yapı ve tesis üretiminde çalışan teknik elemanların bugün içinde bulundukları ortalama çalışma ve yaşama koşulları giderek ağırlaşmakta, enflasyonist baskıdan ve sağlıksız sanayileşme sürecinde yanlış istihdam politikasından kaynaklanan işsizlik ve dengesiz iş dağılımı, çeşitli ihtisas dalları ve kademelerinde yetki ve sorumlulukların tanımsızlığı ile birleşerek teknik elemanlar arasında yapay sürtüşmelere yol açmaktadır.

Bugün gittikçe gelişmekte olan ve ülkeye hızla yayılan Odalararası Mesleki Denetim uygulaması çeşitli uzmanlık alanlarında ve kademelerinde yetiştirilmiş teknik elemanların yukarıda belirtilen sebeplerle aralarında yaratılan çelişkilere son verecek dayanışmayı güçlendirmede, teknik hizmet kalitesini yükseltmede ve hizmet sahibinin hakkı olan ücretli sağlamada Odaların en etkili aracı durumuna gelmiştir.

Ancak bu denetim güçlenip yaygınlaştıkça, hem Odaların organları arasında, hem de Odalar arasında koordinasyonu sağlamak güçleşmekte, Türkiye ölçüsünde tek tip bir uygulamaya gitme ve bunun için gerekli mevzuatı oluşturma ihtiyacı daha da artmaktadır.

Ayrıca, serbest büro sahibi olupta, büyük kamu yatırımlarının projelendirilmesiyle uğraşan teknik elemanların ücret düzenleri ile çalışma esaslarını saptayan sözleşme ve yönetmelikler, Odalararası denetimin tamamen dışında kalmaktadır. Bu nitelikteki işleri yapan teknik elemanların, belge uygulaması çerçevesinde mesleğini uygulayan mimar ve mühendislerden tamamen farklı bir ücret ve çalışma düzenine bağını olmaları aynı hizmetin iki ayrı biçimde sunulmasına yol açmaktadır.

Yapı ve tesis üretiminde en yoğun karşılıklı ilişkiler dizgisi içinde bulunan üyelere sahip Elektrik Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası ve Mimarlar Odası; üyelerine karşı sorumluluklarını yerine getirirken, uyumlu bir çalışma düzeni içinde sorunları ele almak ve çözüm yollarını önermek durumundadırlar.

Ortak Mesleki Denetim'in yukarıda belirtilen dört Oda tarafından beraberce yürütülmeğe başlanacağı bu günlerde, bu uyumun sağlanması daha da önem kazanmaktadır.

Projelendirme ve uygulama sırasında teknik hizmetlerin yerini belirlemek, yetki ve sorumluluk sınırlarını ve karşılıklı ilişkileri kesin olarak saptamak, bu hususları Odalar içi ve Odalararası mevzuatlara ve genel yasalara yansıtarak uygulamayı ve bunun denetimini ülke ölçüsünde standartlaştırmak kaçınılmaz bir sorumluluk haline gelmiştir.

Yapı ve tesis üretimini çağdaş teknik kurallara ve ülke gerçeklerine uygun bir biçimde geliştirme ve sağlıklı ürün elde edebilmek için bu üretimin çeşitli safhalarında, alanlarında ve kademelerinde yer alan teknik hizmetleri denetleme mücadelesini yıllardır sürdüren Elektrik Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası ve Mimarlar Odası yapı üretiminde sunulan teknik hizmetlerin kalitesini yükseltmek ve sunulan hizmetlerin karşılığını sağlamak için verilen mücadelenin bundan böyle bütünsel ve uyumlu bir biçimde yürütülmesi gereğinde görüş birliğine varmış ve bu amaçla "Odalararası Mesleki Denetim Komitesi" nin kurulması kararlaştırılmıştır.

Çalışma Alanları :

Odalararası Mesleki Denetim Komitesi çalışmalarını aşağıda belirtilen konularda yoğunlaştırır.

1 — Yapı ve tesis üretimi sürecinde ihtisas ve kademelerin belirlenmesi, yetki ve sorumluluk sınırlarının saptanması, teknik elemanların birbirleriyle ilişkilerinin, ücret ve çalışma koşullarının düzenlenmesi için araştırmalar yapar. Yasalardaki boşluk ve yetersizliklerin ayıklanması, yapı üretiminde çeşitli uzmanlık dallarında ve kademelerinde çalışan teknik elemanların yetki ve sorumluluklarını belirleyen yönetmelik, tüzük ve talimatnamelerin değerlendirilerek, gerekli uyumun sağlanmasında belirsizliklerin giderilmesine, çelişkilerin ayıklanmasına çalışır.

2 — 4 Oda'nın ihtisas alanına giren kamu yatırım hizmetlerini haksız rekabete konu yapan ve ticari bir meta haline getiren, Odaların denetiminden uzak mevcut proje dağıtım düzeninin değiştirilerek yeni esaslara bağlanması yönünde görüş geliştirir.

3 — Yapı ve tesis üretiminin çeşitli safhalarında sunulan aynı nitelikteki teknik hizmetlerin farklı koşullara tabi tutulmasını önleyecek yöntemleri araştırır.

4 — Yapı ve tesis üretiminde çalışanların kendi aralarındaki ve işveren ile olan ilişkilerini düzenleyen şartname ve sözleşmelerin, sağlıklı yapı ve tesis üretimin ve teknik elemanların haklarını koruyucu bir biçimde düzenlenmesi ve tipleştirilmesi için gerekli çalışmaları yapar.

5 — Ülke çapında plânlı bir projelendirme faaliyetini ve dengeli iş dağılımını sağlayabilecek özellikle ihtisas ve disiplinler arası çalışma gerektiren sanayi ve alt yapı tesislerinin projelendirilmesinde örgütsüzlükten doğan boşluğu, yatırımlarda payı olan yabancı sermayenin başkasıyla abartılarak yabancı teknik hizmete yönelmesini önleyebilecek, yapım tekniğini geliştirmeye ve kaynak israfını engellemeye yönelik merkezi projelendirme kuruluşu (Devlet Proje Ofisi gibi) konusunda görüş geliştirerek öneriler getirir.

6 — Yapı ve tesis üretiminde sunulan her türlü teknik hizmetin gerektiği gibi yapılması için etkin bir denetim mekanizmasının bu hizmetlerle ilgili meslek kuruluşlarınca ortaklaşa oluşturulması ve bu mekanizma uygulamalarının ilgili Odalar, bunlara bağlı Şube ve Temsilciliklerle yurt çapında standartlaştırılma çalışmalarını yapar.

7 — Çalışma alanı içine giren günlük olayları, gelişmeleri yakından izleyerek, yorumlarıyla birlikte Odaların Yönetim Kurullarına iletir ve gerekli konularda Odalararası ve bunlara bağlı organlararası koordinasyonu sağlar.

8 — Odaların Yönetim Kurullarınca ihtiyaç duyulan konularda çalışma yaparak fikir geliştirir.

9 — Yapı ve tesis üretiminde çalışan teknik elemanların kendi somut sorunları çerçevesinde örgütlü ve ortak mücadelelerini güçlendirici faaliyetleri düzenler.

ODALARARASI MESLEKİ DENETİM KOMİTESİ KURULUŞ VE ÇALIŞMA BİÇİMİ

1 — Komite ilgili Odaların, en az biri Yönetim Kurulu üyesi olmak üzere ikişer temsilcisinden oluşur.

2 — Komite üyelerini Odaların Yönetim Kurulları seçer.

3 — Olağan işleri yürütmek üzere komite kendi içinden bir Sekreteryaya oluşur.

4 — Şartların değişmesi ile benzeri bir amaca yönelik yeni bir örgütlenmeye geçene kadar süreklidir.

5 — Çalışmalarını kendi içinde veya gerekli gördüğü hallerde kuracağı komisyonlarla yürütür.

6 — Amaçlarına ulaşmak için gerekli hallerde ilgili diğer teknik meslek kuruluşları ve devlet kuruluşları ile çok yönlü ve ortak çalışmalara girer.

7 — Odalararası Komitenin uygulayıcı yetkisi yoktur. Sadece üyelerin yapı ve tesis üretimindeki ortak sorunlarının çözülmesinde uyum sağlayıcı ve görüş getirici bir organdır.

8 — Komite ilgili Odaların merkezlerine bağlıdır. Bu komitede geliştirilen görüşler ancak Yönetim Kurullarında yürürlük kazanır.

9 — Komite üyelerinin ve kurulacak komisyona girecek üyelerin hakkı huzurları, her üyenin kendi Odasının kurallarına göre, bu Oda tarafından ödenir.

Elektrik Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Adına

Atilla ELMASLI

Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Adına

Cavit SAVCI

İnşaat Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Adına

Erdi KÖKSAL

Mimarlar Odası
Yönetim Kurulu Adına

Güven BİRKAN

4. 60 No. lu Genelge :

T. C.
İMAR VE İSKÂN BAKANLIĞI

20/2/1974

SAYI : A-01/249
KONU :

G E N E L G E

63

Valiliğine

Ülkemizde şehirleşme hızının gün geçtikçe arttığı ve bu artışa uygun imar plânlarının geliştirilmesinde gecikmeler olduğu bilinmektedir. Ayrıca gerek yeni şehirsel alanlara cevap verecek imar plânları olmamasından, gerekse varolanların uygulamayı adil hale sokacak ayrıntılarından yoksun olmasından kentlerimiz, özellikle son 8 yılda geçekondü gelişmesinin dışında, sadece imar yönetmelikleri aracılığıyla kurulmaya başlamış, bunun sonucu olarak da alt yapı ve sosyal üst yapı yönünden büyük eksiklikler ortaya çıkmıştır. Yeşil alan eksikliği, yeteri okul, çocuk bahçesi gibi olanakların yokluğu, gün geçtikçe artan pis hava sorunu, yersel idarecilerimizin her gün şikâyet ettikleri konular olmuş, ancak bunların çözümleri için temelde yatan ana sorunlara yaklaşılamamıştır.

Hükümetimizin programında getirilen yerleşmeye ilişkin tedbirlerle uzun ve kısa vadede iki yönlü olarak konuya çözüm getirilecektir.

Ancak bununla ilgili çalışmalar süresince, yukarıda bahsedilen güçlüklerin çözümüne mahalli idareler yönünden bir imkân sağlamak amacıyla, belediyelerin, teknik meslek odaları ile mevcut yasalar içinde işbirliğine girmesinde yarar olacaktır. İmar uygulaması yönünden, belediyelerin yetki ve sorumlulukları içinde meslek odalarıyla bir arada çalışmaları, kent sorunlarının daha aza indirilmesi yönünden teknik meslek sahiplerinin kendi meslek odalarıyla imar uygulamasında daha sıkı bir işbirliğine girmeleri sağlanacaktır.

Yukarıda bahsedilen üçlü işbirliğinin gerçekleşmesini kolaylaştırmak amacıyla 5.3.1973 gün ve 60 sayılı genelge yürürlükten kaldırılmıştır.

Bilginizi ve durumun iliniz içerisindeki belediyelere duyurularak gereğinin buna göre yapılmasının sağlanmasını rica ederim.

Ali TOPUZ
İmar ve İskân Bakanı

MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİNİN İHALEYE ÇIKARTILMA ESASLARI

Yatırım projelerinin hazırlanması sırasındaki Teknik hizmetlere ilişkin "Proje İhale Usulüne Dair Esaslar" da görülen eksiklik ve aksaklıkların düzeltilerek bu esasların belirli ve geçerli bir sisteme bağlanması yolunda çalışmalar yapılmasının gerekliliği göz önünde tutularak bu konuda bir komisyon çalışması yapılması 1974 yılı başlarında kararlaştırılmış idi. 7/117 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 1970 yılında yürürlüğe konulan "Proje İhale Usulüne Dair Esaslar" ın kısa bir süre önce yürürlükten kaldırılması ile de şu anda bu konuda yeni bir boşluk meydana gelmiş bulunmaktadır.

Sene başlarında çalışmalarına başlayan Teknik Hizmetler Komisyonu yapmış olduğu ilk çalışmalar neticesinde aşağıdaki ön sonuçlara varmıştır.

a) Teknik Hizmetlerin ihale edilmesinde en önemli konu, Mühendislik Mimarlık ve Müşavirlik gibi hizmetlerin gerek kamu kuruluşları ve gerekse özel kuruluşlar tarafından belli bir usul çerçevesinde ihale edilmesinin gerekliliğidir. Bu usul dahilinde firmalar liyakat, tecrübe, mesleki ehliyet ve bahis konusu işi anlama bakımından karşılaştırılma, ayrıca kısmen fiyat bakımından rekabete girilmelidirler.

b) Birinci maddede belirtilen ihale usulü içerisinde verilecek fiyat teklifleri belirli bazı kıstasların altına düşmemeli, bu nedenle de işin ve hizmetlerin karakterine göre bir asgari ücret rehberi hazırlanmalıdır.

Bu ön sonuçlar neticesinde çalışmaların;

- 1 — Teknik Hizmetler ihale usulü,
- 2 — Teknik hizmetlerde uygulanacak asgari ücretler, olmak üzere 2 etapta yürütülmesi uygun görülmüştür.

Komisyon sene içinde yapmış olduğu çalışmalar neticesinde Teknik Hizmetlerin İhale Usulüne Dair Esaslar ve ilgili eklerini hazırlamış bulunmaktadır.

Asgari ücret rehberinin hazırlanması, bu konuda mevcut bilgilerin toplanması ve Türkiye şartlarına uygun bir neticeye varılabilmesi yönünden uzun bir çalışmaya gerek gösterdiğinden çalışmaların önümüzdeki seneler içinde bitirilmesi mümkün olabilecektir.

MİMARLIK - MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ ŞARTNAMESİ

Bayındırlık Bakanlığı tarafından, 23.6.1953 gün ve 8439 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "Mimarlık - Mühendislik Hizmetleri Yönetmeliği", 6.2.1974 tarihinde yürürlükten kaldırılarak 14.8.1974 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yeni "Mimarlık, Mühendislik Hizmetleri Şartnamesi" yürürlüğe konmuştur.

Odamız, Şubat ayı içinde bir komisyon oluşturarak, Bayındırlık Bakanlığı tarafından 74/50 sayılı ile yayınlanmış olan yeni şartnameyi incelemiş ve komisyonumuzun görüşü bir rapor halinde Bakanlığa iletilmiştir. Raporda, özellikle İnşaat Mühendisliği ücret oranlarının 0,80'den 0,50'ye düşürülmesinin haksızlık yaratacağı tezi savunulmuştur.

Bu arada, konuyla ilgili dört meslek Odası (İnşaat, Elektrik, Makina, Mimar) ortak bir komisyon oluşturarak bir rapor hazırlanmıştır. Bakanlığa sunulan raporda; katsayı değişikliğinin nedeninin anlaşılamadığı, ücretlerin saptanması konusunda en adil yöntemin ancak sarfedilen emeği temel alan bir uygulama olabileceği böyle bir uygulamaya dek eski ücret oranlarının uygulanmasının doğru olacağı tezi savunulmuştur.

Bütün bu eleştiri ve önerilere rağmen yeni şartname hemen hiç değiştirilmeden yürürlüğe kondu.

Odamız, yeni şartnamenin yürürlüğe girmesinden sonra ilgili komisyona iki rapor daha hazırlatarak Bakanlığa sunmuş ve İnşaat Mühendisliği ile ilgili ücret oranlarının yeniden 0,80'e çıkarılmasının doğru olacağı tezini savunmuştur.

1. Bayındırlık Bakanlığına İlk Uyarı :

Odamız, yeni bir "Mimarlık - Mühendislik Hizmetleri Yönetmeliği" nin hazırlanması üzerine hemen bir komisyon oluşturmuş ve komisyonun hazırladığı raporu 27 Şubat 1974 günü Bayındırlık Bakanlığı'na sunmuştur :

Sayın Hemî Şerbetçioğlu
Bayındırlık Bakanlığı Müsteşarı
ANKARA

26 Şubat 1974 tarihinde sizinle yapmış olduğum kısa görüşmede, Bakanlığınızca yayınlanması tasarlanan 74/50 sayılı "Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesi" hakkındaki bazı şikâyet ve dileklerinizi size bildirmek imkânını bulmuştum.

Odamız bu konuda bir komisyon oluşturmuştur. Bu komisyonun çalışmaları sonucunda hazırladığı rapor ilişikte sunulmuştur. Raporda belirtilen eleştiri ve isteklerin gözönüne alınmasını dileriz.

Bize sorunlarınızı açıklama imkânını veren nazik ilginize teşekkür eder, Odamızın bir üyesi ve bir meslekdaşımız olarak İnşaat Mühendislerinin haklarını savunmada sizi yanımda bulacağımıza inancımızı belirtiriz.

Saygılarımızla
BAŞKAN
(İlkay İZER)

R A P O R

Bayındırlık Bakanlığı tarafından 1974 yılında 74/50 sayılı ile yayınlanan "Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesi" incelenmiştir. Aşağıdaki bölümlerde, bu şartname esaslarına göre saptanan İnşaat Mühendisliği hizmetlerinin ücretine "yeni ücret" ve şartnameye de "yeni şartname" denilecektir.

26.6.1963 gün ve 8439 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "Mimarlık, Mühendislik ve Şehircilik Hizmetlerine Ait Tahmini Bedellerin Tespit Şekli Hakkındaki Yö-

netmellik" esaslarına göre saptanan İnşaat mühendisliği hizmetlerinin ücretine de "eski ücret" denilecektir. Eski ücretlerin uygulanması 6 Şubat 1974 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan kararla durdurulmuştur.

Bu raporda yeni ücretlerin eski ücretlere oranı aşağıdaki esaslara göre saptanmıştır :

A — Mimarlık ve Mühendislik hizmetlerinin dağıtılmasında konkurlar çok büyük yer tutarlar. Eski yönetmelik uygulanmasında konkurla dağıtılan bütün hizmetler 1. sınıf kabul ediliyordu. Dolayısıyla eski ücretler eski yönetmelikteki 1. sınıf ücretler olarak alınmıştır.

B — Yeni şartnamenin 5. sınıfına girecek yapılar yok denecek kadar az olacaktır. Dolayısıyla 5. sınıf ücretler karşılaştırılma dışı bırakılmıştır.

C — Yeni şartnameye göre hizmetlerin çoğunluğu 2. ve 3. sınıf olmaktadır. Pek az hizmet te 4. sınıf olacağından bu üç sınıfa ait yeni ücret karşılaştırılmaya esas alınmıştır.

D — İnşaat mühendisliği hizmetleri için eski maliyet payı 0,80 olarak alınmaktaydı. Yeni şartnameye göre maliyet payı 0,50 olarak alınmıştır.

Bu esaslara göre karşılaştırma sonuçları aşağıdadır :

Yapı Yaklaşık Maliyeti TL.	Yeni 2. Sınıf	Yeni 3. Sınıf	Yeni 4. Sınıf	Eski 1. Sınıf
50.000.00	0.80	0.89	0.98	1.00
100.000.00	0.77	0.83	0.90	1.00
500.000.00	0.73	0.82	0.90	1.00
1 Milyon	0.71	0.80	0.89	1.00
2 "	0.71	0.83	0.94	1.00
5 "	0.76	0.87	0.98	1.00
10 "	0.76	0.87	0.97	1.00
20 "	0.78	0.87	0.97	1.00
30 "	0.68	0.76	0.84	1.00
50 "	0.55	0.61	0.67	1.00
100 "	0.35	0.39	0.43	1.00

Karşılaştırılmadan görüleceği üzere yeni ücretler eskilerden daima azdır. Ayrıca yeni şartnamede ücret oranları cetvelinde ara değerler için enterpolasyon yapılmaması yeni ücretleri daha da azaltmaktadır. Bu durum aşağıda somut örneklerle saptanmıştır.

A — Yapı bedeli 10 Milyon TL.

Eskiye göre yaklaşık yapı maliyeti 8 Milyon TL., katsayı % 1,86 ve eski ücret 148.800.— TL. olmaktadır.

Yeniye göre yaklaşık yapı maliyeti 5 Milyon TL. olur.

2. sınıf yapı durumunda yeni ücret 127.000.— TL. olur Eskiye oran 0,85

3. sınıf yapı durumunda yeni ücret 146.000.— TL. olur Eskiye oran 0,98

B — Yapı bedeli 12 Milyon TL.

Eskiye göre yaklaşık yapı maliyeti 9.600.000.— TL, katsayı 1,716 ve eski ücret 164.736 TL. olmaktadır.

Yeniye göre yaklaşık yapı maliyeti 6 milyon TL. olur.

2. sınıf yapı durumunda yeni ücret 127.000.— TL. olur. Eskiye oran 0,77

3. sınıf yapı durumunda yeni ücret 146.000.— TL. olur. Eskiye oran 0,89

C — Yapı bedeli 42 Milyon TL.

Eskiye göre yaklaşık yapı maliyeti 37.800.000.— TL., katsayı 1,40 ve eski ücret 529.200 TL. olmaktadır.

Yeniye göre yaklaşık yapı maliyeti 21 Milyon TL. olur.

2. sınıf yapı durumunda yeni ücret 348.000.— TL. olur. Eskiye oran 0.66

3. sınıf yapı durumunda yeni ücret 390.000.— TL. olur. Eskiye oran 0.74

Sayısal örneklerden de görüleceği üzere İnşaat Mühendisliği hizmetleri ücreti yeni şartnameye göre çok önemli oranlarda azalmaktadır. Yaklaşık yapı maliyeti 30 Milyon TL. dan fazla olursa azalma iyice büyümektedir. Ayrıca ara değerler için enterpolasyon yapılamaması iki farklı bedeldeki yapının hizmetlerinin aynı ücretle yapılmasını gerektirmektedir.

Bu rapor 14 Şubat 1974 tarihinde tarafımızdan tanzim olunmuştur.

Aydın PELİN
Selahattin KARABABA
Hasan Ali ACAR
Alirıza BOZKURT
Ahmet BABALIOĞLU

PROJE HİZMETLERİ İÇİN GEREKLİ ASGARİ SÜRE TABLOSU

	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	5. Sınıf
25.000 liraya kadar	15	15	15	15	15
50.000 lira için	30	30	30	30	30
100.000 " "	30	30	30	30	30
500.000 " "	30	30	33	38	42
1.000.000 " "	34	44	53	60	66
2.000.000 " "	60	66	86	93	100
5.000.000 " "	102	122	142	159	173
10.000.000 " "	168	200	232	263	293
20.000.000 " "	290	304	318	380	407
40.000.000 " "	360	370	500	570	640

A — 70.000

$$40.000.000 \text{ liradan daha büyük işler için süre } S = 30 + \frac{A - 70.000}{70.000} \times 30$$

formülü ile hesaplanır. Burada (A), Proje Bedelleri tablosuna göre hesaplanan proje bedeli olup süre (S) gün olarak bulunur.

İvadi olarak yapılması öngörülen Proje hizmetlerinin bedelleri, yukarıdaki şekilde tayin edilen sürenin Proje hizmeti için ayrılan süreye oranı ile çarpılarak arttırılır.

Aydın PELİN
A. BABALIOĞLU
Alirıza BOZKURT
Selahattin KARABABA
Hasan Ali ACAR

2. Ortak Komisyon Raporu :

İnşaat, Elektrik, Makina Mühendisleri Odası ile Mimarlar Odası temsilcilerinden oluşan ortak bir komisyon tarafından hazırlanan rapor ise Mayıs 1974 te Bayındırlık Bakanlığı'na sunulmuştur :

MİMARLIK VE MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ ŞARTNAMESİ HAKKINDA RAPOR

A — GENEL

Bayındırlık Bakanlığı tarafından 74/50 sayılı ile yayınlanan "Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesi" ilgili dört meslek odası tarafından incelenmiş ve aşağıda belirtilen görüşler saptanmıştır :

a) Şartnamede yeniden saptanan ve hizmetlere düşen yaklaşık maliyet payları eskisine göre büyük değişiklikler getirmekte ve inşaat mühendisliği hizmetlerinin katsayısı % 80'den % 50'ye, Makina Mühendisliği hizmetlerinin katsayısı % 50'den % 25'e, Elektrik Mühendisliği hizmetlerinin katsayısı ise % 25'den % 15'e düşmektedir.

Ücretlerin saptanmasına temel olan ve bundan da öte çeşitli meslek dallarının fonksiyonlarını birbirine göre belirleyen bu oranların bu değişmesinin nedeni anlaşılamamıştır. Bina üretiminde ilgili meslekler tarafından sunulan hizmetlerin miktarının birbirlerine göre durumunun bu derece değişmesini gerektiren ters bir teknolojik devrim söz konusu olamayacağı gibi katsayılarda gerçekleştirilecek değişikliklerle sağlanacak ücret artışları temeli olmayan bu nedenle güven veremeyen bir uygulama haline gelecektir.

Her defasında değişebilecek ve bu yüzden subjektif kalma olanağı bulabilecek bu sistem hizmeti sunan ilgili meslek mensupları arasında sun'î sürüşmeler yaratacak bir uygulamadır. Bu bakımdan en kısa zamanda bu sistemin terk edilerek yerine sarfedilen emeği temel alan bir uygulamanın konulması günümüzde ulaşılan durumun kaçınılmaz bir gereksinmesi olarak görülmektedir.

İlgili meslek Odaları böyle bir çalışmada kendilerine düşen görevi yerine getirmeye hazırdır. Nitekim bu konu ile ilgili olarak her Oda da ayrı ayrı komisyonlar kurulmuş ve rasyonel bir ücret sistemini oluşturmak için çalışmalara başlamıştır. Bu çalışmanın sonucu Bayındırlık Bakanlığına iletilecektir. İlgili dört Oda bu çalışmalarda Bayındırlık Bakanlığının mensupları ile ortaklaşa fikir oluşturma'nın faydalı olacağı kanısındadır. Ayrıca "Odalararası Ortak Mesleki Denetim" çalışmaları da sürdürülmektedir. Bu konuda da Bayındırlık Bakanlığının görüş ve katkısından yararlanmak için müracaat edilecektir.

Ancak yeni sisteme geçilmesi için gerekecek zaman içerisinde her türlü haksızlığı, ilgili mesleklerin birbirleri ile olan ilişkilerinde sun'î çatışmaları önemek bakımından eski ücret oranları uygulamasının bir süre daha yürürlükte kalması gerekmektedir.

b) Hizmetlere düşen yaklaşık maliyet paylarındaki düşüklük yüzünden, ücret oranlarındaki artışa rağmen, mimarlık ve mühendislik hizmetlerinin karşılığında alınacak toplam ücrette ancak % 10 - 12 dolaylarında bir artış sağlanmaktadır. Üstelik, yaklaşık maliyet paylarında yapılan ayarlama, inşaat mühendisliği hizmetleri karşılığında alınan ücretleri % 25 dolaylarında düşürmektedir. 1953'te yürürlüğe konan bir yönetmeliği kaldırırken yerine 21 yıl önceki koşullara göre hemen hemen hiç bir avantaj sağlamayan ve yer yer daha kötü koşullar getiren bir şartname'nin kabul edilebilmesi olanaksızdır.

c) Ülkemizdeki proje büroları birer emek kuruluşlarıdır. Bu bakımdan ekonomik gelişmelerden etkilenmeleri sermaye kuruluşlarından farklı olmaktadır. Örneğin hızlı bir enflasyon sermayenin gelişmesine neden olabilirken, emeği ile geçimini temin edenlerin gerçek ücretlerinde daima bir düşüş olmaktadır.

Ülkemizde ekonomik dalgalanmaların kuvvetli oluşu bir yandan proje bürolarının sürekliliğini önlerken, diğer taraftan projeci mühendis ve mimarlara ödenen ücretlerin yeteri seviyeye ulaşamaması, onların çağın gereklerine uygun büyüklüklere ve kapasitelere ulaşmasını engellemektedir.

Artan hayat pahalılığı karşısında proje bürolarının ücretlerinde sağlanan artışlar, değil büroların gelişmesini, eski durumlarını muhafaza etmelerini bile olanaksız hale getirmektedir.

Bu bakımdan ülkemizdeki projeciliği daha fazla baltalamamak için ücretlerinin günün koşullarına göre düzenlenmesi gerekmektedir. Bu konu ile ilgili olarak ilgili dört meslek odası şartnamenin ücret oranları cetvelindeki katsayıların 1,5 ile çarpılmasının zorunluğuna inanmaktadır.

d) Ücretlerin hesaplanmasında ara değerler için uygulanan en yakın değer alınması ilkesi sakıncalar doğurmaktadır. Şöyleki bazı hallerde hizmet sınıflarında

ve bina maliyetlerinde artış olduğu halde alınacak ücret artmamakta veya daha düşük olabilmektedir.

Bu sakıncanın giderilmesi için ara değerlerin bulunmasında enterpolasyon yönteminin uygulanması gerekli olmaktadır.

e) Aynı projenin birden çok yapıda uygulanması halinde, ilk uygulamadan sonraki uygulamalar için öngörülen PİD ücreti yüzdeleri çok düşüktür ve 18'nci uygulamadan sonra hiçbir ödeme yapılmamaktadır. Aynı şekilde, bir projenin birden fazla uygulanması halinde verilecek kontrollük ücreti, 25'nci uygulamadan sonra alınmamaktadır.

B — MADDELERE İLİŞKİN ÖNERİLER

İlgili dört Meslek Odasının şartnamenin maddelerine ilişkin önerileri aşağıdadır. Burada sözkonusu edilmeyen maddeler aynen benimsenmiştir.

Madde 3 — Yapı yaklaşık maliyeti; ön projeden, veya yoksa ihtiyaç programından bulunacak alan, hacim veya miktarlar ile, Bayındırlık Bakanlığınca her yıl yayımlanacak birim maliyetlerin çarpımı sonucu geçici olarak elde edilir.

Birim maliyetler yayımlanmamış ise, yürürlükteki birim veya bedeller geçici olarak kullanılır.

3.4 — İlk keşif veya kesin maliyet, tavan PİD ücretinin hesaplanmasında hiç bir şekilde dikkate alınmaz.

3.5 — İdarenin verileri ve/veya. tasdikli projeyi değiştirmesi ile oluşan mesleki hizmetlerin ücreti ayrıca ödenir.

Madde — 4

4.1 — Proje ve ihale dosyası düzenlenmesi (PİD)

Proje ve ihale dosyası düzenlenmesine ait mimarlık ve mühendislik hizmetlerinin ücretleri; tasarlanan yapının 3. madde uyarınca bulunacak yaklaşık maliyetine göre, ekli ücret oranları cetvelinden bulunur. PİD hizmetinin her safhasının ücreti o safhanın bitimindeki yıl itibarıyla yapı yaklaşık maliyeti üzerinden hesaplanır.

4.13 — Yapının tümüne veya bölümlerine ait PİD hizmeti ayrı yıllarda yaptırılrsa ücret, yaptırma yılındaki birim maliyete göre yeniden hesaplanır.

4.14 — Kaldırılmalı.

4.15 — Aynı yapılar halinde projelendirilen veya işveren tarafından böyle projelendirilmesi istenen yapı gruplarındaki mimarlık ve mühendislik ücretleri her yapının kendi yaklaşık maliyeti üzerinden hesaplanır.

4.16 — Kaldırılmalı.

4.17 — Mevcut bir yapının değiştirilmesi ve/veya büyütülmesiyle ilgili hizmet hangi hizmet bölümüne aitse bu hizmete ait ücret, hizmetin etkilendiği yapı bölümünün bu şartnameye göre bulunacak maliyetine % 20 eklemek suretiyle hesaplanır. (4.4 maddesindeki hizmet bunun dışındadır.)

4.2 — Mesleki kontrol

Mimarlık ve Mühendislik mesleki kontrollük hizmetleri, yapı sınıfına ve yapının ihalesine esas teşkil eden keşif bedeline göre, ekli ücret oranları cetvelinden ve oranların (0.6) sı alınarak değerlendirilir. Yapının proje bürosunun bulunduğu bölgenin dışında olması halinde bu oran (0.75)'dir.

Yapının bitiminde bulunacak kesin maliyete göre kontrol ücreti yeniden hesaplanır.

4.21 — Yapının bölümlerine ait mesleki kontrol hizmetleri, bu bölümlerin yapının ihale edildiği yıldaki keşif bedeline ve 4.2'ye göre hesaplanır.

4.3 — Kaldırılmalı.

Madde 5 —

5.1 — Kaldırılan yönetmeliğin 7. maddesi aynen korunmalıdır.

5.11 — Ancak, herhangi bir uygulamada, yukarıda sayılanların dışındaki bir hizmetin ücreti şartnameye göre ayrıca hesaplanır.

5.2 — Kaldırılan yönetmeliğin 8. maddesi aynen korunmalıdır.

Madde 6 — Bu şartname hükümlerine göre bulunacak ücretler; Mimar/Mühendis tarafından bir uzman niteliği ile sanat ve teknik kurallarına, işverenin ilkelerine bağlı kalarak sorunun çözüme götürülmesini sağlayacak biçimde yapılacak mesleki hizmete ait emek ile, mimar/mühendisin bu işteki genel harcamalarının karşılığıdır.

6.1 — Tarihi yapılar ile Bayındırlık Bakanlığınca çok özel olarak nitelenen yapılardaki değiştirme, büyütme, restorasyon ve rölöve işlerine değin hizmetlerin ücretleri bu şartname dışında ilgili yönetmeliklerle saptanır.

6.2 — Klâsik literatüre girmeyen, özel uzmanlık ve tecrübeyi gerektiren, yeni alternatif ve çözümlerin ortaya çıkacağı olağan dışı konulardaki mühendislik hizmetlerinin ücretleri, bu hizmetlerin gerektireceği emek ve işgücünü karşılamak üzere ayrıca hesaplanır.

6.3. — Endüstriyel yapılarda bina bünyesi ve tesisatı dışındaki imal ve istihsale ait makine ve teçhizatın mühendislik hizmeti bu şartname kapsamının dışında ilgili yönetmeliklerce belirlenir.

6.4 — Altyapı ve çevre düzenlenmesine ait PID hizmetlerinin ücreti bu altyapı ve çevre düzenlenmesinin maliyeti üzerinden ve bu şartname hükümlerine göre ayrıca hesaplanır.

Madde 8 —

8.12 — Kesin proje

Kesin proje, belli bir yapının onanmış ön projesine göre tüm yapı elemanlarının ölçülendirilip inşaat sistem ve gereçlerinin belirtildiği projedir. (2. ve 3. paragraflar aynen kalacak)

8.13 — Uygulama projesi

Belli bir yapıya ait onanmış kesin projeye göre

— Detaylara uygun ölçüde mimari elemanları,

— Statik ve tesisatın inşaatı etkileyen ölçülerini,

— Detay referanslarının ve gereç açıklamalarını ve detay listesini, kapsayan ve inşaatın her safhasında büro ve şantiyede kullanılabilecek nitelikte hazırlanmış olan projedir. (2. ve 3. paragraflar aynen kalacak)

8.14 — Detaylar

Yapı uygulama projesinin; uygulama proje safhasında düzenlenip idarece onanmış olan detay listesindeki eleman ve mahallerin, listede belirtilen ölçeklerde tüm sistem ve nokta detaylarını kapsayan ve 1/20, 1/10, 1/5 ve 1/1 ölçeklerinde düzenlenen bölümüdür.

Madde 9 —

9.1 — Birinci sınıf

(Köprüler, alt-üst geçitler, kule, silo bu sınıftan çıkarılmalıdır)

9.2 — İkinci sınıf

(Köprüler, alt-üst geçitler, kule ve silolar bu sınıfa eklenmelidir.)

9.4 — Dördüncü sınıf
(İşhanları bu sınıfa eklenmelidir.)

Madde 10 — Mimarlık PID hizmetlerinin, bu şartnameden bulunan ücret toplamı, hizmetin bölümleri için aşağıda gösterilen oranlarla ödenir.

Ön proje	(8.11)	% 15
Kesin proje	(8.12)	% 25
Uygulama projesi	(8.13)	% 30
Detaylar	(8.14)	% 20
Orjinallerin teslimi	(8.15)	% 5
İhale dosyası	(8. 2)	% 5

SINIFLAR

Madde 12 — İnşaat Mühendisliği hizmetleri aşağıda gösterilen beş ayrı sınıfta ele alınmıştır.

12.1 — BİRİNCİ SINIF

Zelzele bölgesi dışında tek katlı yığma binalar, oturma çatılar, servis yolları,

12.2 — İKİNCİ SINIF

5 m. yüksekliğe kadar istinad duvarları, iksa ve mahmuz duvarları, zelzele bölgesi dışında 1000 m² den küçük yığma binalar, serbest açıklıklı 15 m. den az dolu kirişli veya kafesli ahşap çatılar, önemli sanat yapısı bulunmayan düz arazide yol ve demiryolları, küçük sulama kurutma ve küçük su getirme işleri,

12.3 — ÜÇÜNCÜ SINIF

5 m. den yüksek istinad duvarları, zor temelli rıhtım duvarları, serbest açıklıkları 15 m. den fazla ahşap çatılar, serbest açıklıkları 15 m. ye kadar çelik yapılar, serbest açıklıkları 15 m. ye kadar normal köprü ve menfezler.

12.4 — DÖRDÜNCÜ SINIF

Serbest açıklıkları 15 m. den 30 m. ye kadar çelik çatılar, zelzele bölgeleri dışında alelumum betonarme inşaat, yeraltı akaryakıt depoları, bütün yüksekliği 15 m. ye kadar yer üstü gaz ve akaryakıt depoları, serbest açıklıkları 15 m. den 30 m. ye kadar normalköprüler, (bükümüm kanalizasyon işleri, regülatörler, 15 m. yüksekliğe kadar barajlar, akedükler, sifonlar, pompaj tesisleri ve emsalı su yapıları) büyük sulama, kurutma ve su getirme işleri.

12.5 — BEŞİNCİ SINIF

Zelzele bölgelerinde alelumum betonarme inşaat, çelik ve ahşaptan hiperstatik güç sistemler, dinamik testlere göre tahkik olunacak makina temelleri, telsiz direkleri, yüksek gerilim nakil hattı direkleri, silolar, tüneller, 15 m. den yüksek bükümüm barajlar, santral ve emsalı yapılar, serbest açıklıkları 15 m. den fazla güç köprüler, açıklıkları 30 m. den fazla her türlü köprü, her cins fabrika ve sanai yapılar, ilkel gerilmeli inşaat, temel hesabı bakımından özel etüd ve sistem gerektiren yapılar.

Madde 13 — İnşaat Mühendisliği (PID) Hizmetlerinin bu şartnamede bulunan ücret toplamı, hizmetin bölümleri için aşağıda gösterilen oranlarla ödenir :

— Öneri raporu	(11.11)	% 5
— Ön proje	(11.12)	% 15
— Uygulama projesi	(11.13)	% 45
— Detaylar	(11.14)	% 25
— İhale dosyası ve keşifler		% 5
— Orjinallerin teslimi		% 5
Toplam		%100

Madde 14 — Makina Mühendisliği hizmetleri; bina ile ilgili :

— Bina dışı rögara kadar soğuk su pis su şebekeleri ve tesisatını; W.C. ve yıtkama yerlerini,

14.14 — Detaylar

Detaylar tesisatın keşif olduğu hacimlerin 1/20 (gerekirse 1/10) ölçekli plan, kesit ve görünüşleri ile, tecrit detayları kanal kesitleri, boru askı ve genişleme detayları ve benzeri kısımların uygulama için lüzumlu (ve 1/10, 1/5, 1/2, 1/1 gibi uygun ölçekli) detay projeleridir.

15.1 — BİRİNCİ SINIF

— Ahır, kümes, samanlık ve benzeri yapılar,
— Köy okulları,
— Sağlık ocakları,
— Karakol, meteoroloji istasyonu gibi küçük idare binaları, normal tesisat işleri.

15.2 — İKİNCİ SINIF

— Meskenler,
— Okullar,
— İdare binaları istasyonlar,
ve benzerlerinin normal tesisat işleri,

15.3 — ÜÇÜNCÜ SINIF

Teknik ve ekonomik yönlerinden orta derecede inceleme gerektiren tesisat çeşitleri donatılacak :

— Dispanserler,
— Yurtlar, moteller, işhanları,
— Yatılı okullar, halk eğitim merkezleri, toplantı salonları, sinemalar, kültür tesisleri ve spor tesisleri,
— Elçilik binaları, büyük idare binaları, bürolar ve silolar,

15.4 — DÖRDÜNCÜ SINIF

Teknik ve ekonomi yönlerinden önemli etüd ve araştırma gerektiren tesisat çeşitleri ile donatılacak :

— Bina grupları ile siteler gibi kompleksler, büyük oteller,
— Üniversite kampüsleri, tiyatro binaları,
— 300 yatağa kadar hastahaneler, büyük laboratuvarlar,
— Arşivler, büyük garlar ve terminal binaları, radyo ve televizyon binaları,
— Metrolar ve yeraltı geçitleri,
— Klimatizasyon ve özel tesisat giren yapılar ve benzerlerinin tesisat işleri,

15.5 — BEŞİNCİ SINIF

Teknik ve ekonomi yönünden özel ihtisasa dayanan etüd ve araştırma gerektiren tesisat çeşitleri ile donatılacak :

— Yüksek basınçlı özel ısıtma şebekesi ve santralı bulunan bir merkezden bölgesel ısıtma tesisli büyük kampüsler veya siteler gibi kompleksler,
— Komple sahne tesisleri olan tiyatro ve opera gibi büyük yapılar,
— 300 yataktan büyük hastahaneler,
— Büyük hava terminalleri,
— Büyük hava limanları,
— Çok çeşitli özel tesisleri bulunan anıtsal yapılar ve benzerlerinin tesisat işleri.

Madde 16 — Makina Mühendisliği (PİD) hizmetlerinin bu şartnamede bulunan ücret toplamı, hizmetin bölümleri için aşağıda gösterilen oranlarla ödenir.

— Öneri raporu	% 5
— Ön proje	% 15
— Uygulama projesi	% 60
— Detaylar	% 8
— Orijinallerin teslimi	% 4
— İhale dosyası	% 8
Toplam	%100

Madde 17 — Elektrik Mühendisliği hizmetleri; bina ile ilgili :

- Normal aydınlatma tesisatı ve prizler, zil tesisatı ve benzerleri,
- Anten tesisleri, basıt donanma tesisatı, sinyal tesisleri, telefon şebekeleri ve santral, alarm ve ihbar tesisleri, merkezi saat tesisatı, paratoner,
- Asansörler, kuvvet tesisatı, ısklandırma ve donanma tesisleri, bahçe ve çevre aydınlatması, yedek elektrojen grupları, trafolar, besleme hatları,
- Yürüyen merdivenler, sür'atli ve kombine asansörler, sanayi kuvvet tesisleri, otomatik kontrol ve kumanda tesisleri, emniyet tesisleri, özel ihbar ve kayıt tesisleri, spor sahalarının, büyük meydanların aydınlatma tesisatı, skor tesisleri,
- Mühavvili renkli ısklandırma tesisatı, programlı elektro akustik tesisat, her nevi elektronik kumanda kayıt ve neşir tesisleri ile, sinyalizasyon, besleme şebekeleri ve benzeri özel tesisler, içine alır.

Yukarıda adı geçen hizmetlerden, asansörler, kombine asansörler, otomatik kumanda ve kontrol tesisleri, özel ihbar ve kayıt tesisleri, skor tesisleri, mühavvili renkli ısklandırma, programlı elektro akustik tesisat, her nevi elektronik kumanda kayıt ve neşir tesisleri ile sinyalizasyon ve benzeri özel tesislerin :

- a) Ana prensiplerinin tespiti,
- b) Kapasite hesaplarının yapılması ve tesis ihalesine esas olabilecek temel verilerin tesbiti,
- c) Mimari, statik ve tesisat projelerinde bu tesislerin gerektirdiği tedbirlerin alınmasının temini,
- d) Bu tesis veya cihazların gerektirdiği nitelik ve nicelikte enerjinin temini,
- e) Bu tesis ve cihazların çalışması için gerekli güç ve kumanda kablolarının kolayca döşenmesi için gerekli tedbirlerin alınması elektrik projesi müellifinin sorumluluğundadır.

Bu şartname, elektrik mühendisliği hizmetleri bakımından, tasdik yetkisi, ka-nun, yönetmelik veya kararnamelerle Bayındırlık Bakanlığına verilmiş elektrik pro-jelerini kapsar. Tasdik yetkisi diğer Bakanlık ya da kuruluşlara ait olan elektrik te-sisleri projeleri bu şartnamenin kapsamı dışındadır.

Ancak, projenin genel bünyesi bu nevi tesisleri ihtiva ediyorsa, bunların proje bedelleri, gerçek maliyetler : 18. Maddedeki esaslarla ve 19. maddedeki yüzdelarla çarpılarak tesbit edilir ve proje müellifine ayrı sözleşme ile ödenir.

Madde 17-25 Kaldırılmalı.

Madde 19 — Elektrik Mühendisliği (PİD) hizmetlerinin şartnamede bulunan ücret toplamı hizmetin bölümleri için aşağıda gösterilen oranlarla ödenir.

— Öneri raporu	% 5
— Ön proje	% 15
— Uygulama projesi	% 60
— Detaylar	% 8
— Orijinallerin teslimi	% 4
— İhale dosyası	% 8

**PROJE VE İHALE DOSYASI DÜZENLEME
(VE MESLEKİ KONTROL)
HİZMETLERİ İÇİN ÜCRET ORANLARI CETVELİ**

Mesleki Kontrol Hizmetleri için oranların 0,6'sı veya Madde 4.2'ye göre 0,75, proje ve ihale dosyası kontrol hizmetleri için 0,25'i alınır.

NOT : 20 milyondan sonra yapı yaklaşık maliyeti için oranlar kaldırılmalıdır.

**İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
MİMARLAR ODASI
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI**

3. Şartname Yürürlüğe Girdikten Sonraki Girişimler :

Bütün bu girişimlere rağmen yeni şartname hemen hiç değiştirilmeden yürürlüğe konulmuştur. Odamız, bu koşullarda Bayındırlık Bakanlığına iki ayrı rapor daha sunmuştur.

a) Birinci Rapor :

Şartname yürürlüğe girdikten sonra Bayındırlık Bakanlığına sunulan ilk raporda şu görüşlere yer verilmiştir :

**MİMARLIK VE MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ ŞARTNAMESİ
İLE İLGİLİ RAPOR**

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanıp yürürlüğe konulmuş olan Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri şartnamesi genel bir tetkikten geçirilerek aşağıdaki hususlar tesbit edilmiştir.

Yeni şartnamede tesbit edilen hizmet sınıfları ve bunlara uygulanacak ücret katsayıları karşılaştırıldığında İnşaat Mühendisliği hizmetleri bakımından % 20 - % 50 arasında genel bir düşme olduğu tesbit edilmiştir.

Çok seneler önce yürürlüğe konulmuş olan eski yönetmelik esasen Mühendislik bürolarının artan masraflarını karşılayamamakta ve bürolar bir ayakta kalma savaşı vermekte idi.

Eski yönetmeliğe göre bir büro sahibi'nin kendi mesaisi hesaba katılmadan, proje için yaptığı ortalama masraf proje bedelinin takriben % 80'ini bulmakta ve büro sahibi kendi mesaisi karşılığı en çok % 20 kazanabilmekte idi.

Artan hayat pahalılığını karşılayacak şekilde ressam mühendis ve diğer yardımcı personel ücretlerine hiçbir zam yapılamamakta ve bu elemanlar için hayat şartları gittikçe ağırlaşmakta ve netice itibari ile kaliteli eleman bulmak imkânsız duruma gelmektedir.

Son günlerde yalnız ozalit fiyatlarına % 60 zam yapılmıştır.

Bu günkü şartlarla eski yönetmelikteki ücretlerle dahil proje yapılması imkânsız hale gelmiştir.

Yeni şartnamede meydana gelen ücret düşüşleri ise İnşaat mühendisliği bürolarının zarara çalışmasını gerektirecek, bürolar kapanacaktır.

Bu durumda yeni şartnamede aşağıdaki hususların değiştirilmesinde zaruret bulunduğu düşüncesindeyiz.

1) Şartname madde 4.3 teki maliyet payları;

Mimarlık	1.00
İnşaat Mühendisliği	0.80
Makine Mühendisliği	0.50
Elektrik Mühendisliği	0.25

olarak değiştirilmelidir.

Esasen bugüne kadarki uygulama bu paylara göredir.

2) Ücret oranları cetvelinde mevcut katsayılar 1,6 ile çarpılmalıdır.

Bu cetveldeki 20. milyon liradan sonraki kısımlar iptal edilmeli ve 20 milyon lira için yazılı katsayılar 20 milyon ve daha fazlası için olmalıdır.

Ara maliyetler için enterpolasyon yapılması şartı konulmalıdır. Zira mevcut durumda birçok halde bina maliyeti arttığı halde ücret artmamaktadır.

3) İnşaat Mühendisliği hizmet sınıfları ihtiyaca uygun değildir. Madde 12'deki bu sınıflar ekli sınıf cetveline göre değiştirilmelidir.

4) Madde 13'teki İnşaat Mühendisliği hizmet bölümleri karşılıkları aşağıdaki şekilde değiştirilmelidir.

Öneri raporu	% 5
Ön proje	% 15
Uygulama projesi	% 45
Detaylar	% 25
İhale dosyası ve keşifler	% 5
Orijinalerin teslimi	% 5

Zira 12. maddedeki karşılıklar kabul edilirse, öneri raporu ve ön proje için yapılan hizmet için gerekenden fazla ödeme yapılmış olur.

Buna karşılık bu hizmetler idarece yapıp yalnız tatbikat projesi bir büroya verilirse bu defada yapılan hizmetin karşılığı yetersiz olacaktır.

5) Madde 4.1 - 4.15 deki hususlar kaldırılarak şu değişiklik yapılmalıdır.

"Fonksiyonları ne olursa olsun ayrı, ayrı olan yapıların proje bedelleri her yapı için ayrı ayrı hesaplanır."

6) Madde 4.17 deki mevcut yapının tadili halindeki bedel arttırması bulunacak proje bedelinin % 50 arttırılması şeklinde olmalıdır.

7) Aynı projenin birden fazla yapıda uygulanması halinde diğer uygulamalar için ödenecek ücretler :

- 2 nci uygulama için % 50
 - 3 ncü uygulama için % 25
 - 4 ve sonraki uygulamalar için % 12,5
- olarak değiştirilmelidir. (Madde 5.1)

Madde 5.2 deki kontrolluk ücretindeki azaltmalar kaldırılmalıdır.

Yani aynı yerde ve aynı sözleşme içinde de olsa aynı projenin mesleki kontrolluk ücreti her yapı için ayrı ayrı ve tam olarak ödenmelidir. Zira bu durumda hizmette bir azalma yoktur.

8) Alt yapı ve çevre düzenlenmesine ait olan hizmetler ayrıca ve bu şartname sınıflarındaki esaslara göre ödenmelidir.

9) Ekli asgari süre tablosu şartnameye eklenmelidir.

Bu hususlar dikkate alınırsa Yeni şartname bürolara yaşama imkânı verecek asgari niteliği kazanmış olacaktır.

Bütün dünyada proje hizmetlerine yurdumuzdakinin çok üstünde bedeller ödenmekte ve ülkemizde yabancı memleket firmalarına yaptırılan projelerde de Türk mühendislerine verilenden çok yüksek ücretler verilmektedir.

Türk Mühendislik firmalarının da yaşayabilmesi ve gelişebilmesi için, gerekli imkânlar sağlanmalıdır. Bunun başında da ücret gelmektedir.

Yukarıda arzedilen değişiklikler yapılmadığı takdirde proje firmalarının yaşama imkânı kalmayacaktır.

Hasan Ali ACAR
Aydın PELİN
A. BABALIOĞLU
Alirıza BOZKURT
Selahattin KARABABA

HİZMET SINIFLARI

1. Sınıf

Zelzele bölgesi dışında tek katlı yığma binalar, oturma çatılar, servis yolları,

2. Sınıf

5 m. yüksekliğe kadar istinad duvarları, lksa ve mahmuz duvarları, zelzele bölgesi dışında 1000 m' den küçük yağma binalar, serbest açıklıklı 15 m. den az dolu kırışlı veya kafesli ahşap çatılar, önemli sanat yapısı bulunmayan düz arazide yol ve demiryolları, küçük sulama kurutma ve küçük su getirme işleri.

3. Sınıf

5 m den yüksek istinad duvarları, zor temelli rıhtım duvarları, serbest açıklıklı 15 m den fazla ahşap çatılar, serbest açıklıkları 15 m. ye kadar çelik yapılar, serbest açıklıkları 15 m. ye kadar normal köprü ve menfezler,

4. Sınıf

Serbest açıklıkları 15 m. den 30 m. ye kadar çelik çatılar, zelzele bölgeleri dışında alüminyum betonarme inşaat, yeraltı akaryakıt depoları, bütün yüksekliği 15 m. ye kadar yer üstü gaz ve akaryakıt depoları, serbest açıklıkları 15 m. ye kadar olan güç köprüler, serbest açıklıkları 15 m. den 30 m. ye kadar normal köprüler, (bilumum kanalizasyon işleri, regülatörler, 15 m. yüksekliğe kadar barajlar, akedükler, sifonlar, pompaj tesisleri ve emsali su yapıları.) büyük sulama, kurutma ve su getirme işleri.

5. Sınıf

Zelzele bölgelerinde alüminyum betonarme inşaat, çelik ve ahşaptan hiperstatik güç sistemler, dinamik testlere göre tahkik olunacak makina temelleri, telsiz direkleri, yüksek gerilim nakil hattı direkleri, silolar, tüneller, 15 m. den yüksek bilumum barajlar, santral ve emsali yapılar, serbest açıklıkları 15 m. den fazla güç köprüler, açıklıkları 30 m. den fazla her türlü köprü, her cins fabrika ve sanayi yapılar, ilkel gerilmeli inşaat, temel hesabı bakımından özel etüd ve sistem gerektiren yapılar.

Aydın PELİN
A. BABALIOĞLU
Alınza BOZKURT
Selahattin KARABABA
Hasan Ali ACAR

b) İkinci Rapor :

Ödümüz, Bayındırlık Bakanlığına sunduğu bu rapordan sonra Şubat 1975' de İkinci bir rapor daha vermiştir. Bu raporda şu görüşlere yer verilmiştir :

BAYINDIRLIK BAKANLIĞI YENİ MİMARLIK VE MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ ŞARTNAMESİNİN ELEŞTİRİSİ

Bayındırlık Bakanlığınca 1974 yılı içinde 74/59 sayı ile yayınlanan Mimarlık ve Mühendislik hizmetleri şartnamesi, 23.6.1953 gün ve 8439 sayılı resmi gazete de yayınlanan yönetmeliği yürürlükten kaldırmıştır.

Memleketin hızla değişen şartları, bu değişikliğin yapılmasını zorunlu kılmıştır. Ancak yeni şartname, yeterince incelenmeden hazırlandığı için, bazı aksamaları beraberinde getirmiştir.

Esas olan, hizmet ve karşılığında ücret politikasını, değişen dünya ve memleket şartlarına göre ayarlamak olmalıdır.

Memleketimiz de mühendislik ve mimarlık hizmetlerini yapan özel veya tüzel kişiler, bu işleri deha kârlı işlere (müteahhitlik, ticaret gibi) geçmek için basamak olarak kullanmak yerine sürekli, köklü, tecrübe birikimi olan batılı anlamda oturaklı firmalar haline gelebilmelidirler. Aksi takdirde mühendislik ve mimarlık hizmetleri, kısa süre için yapılan, daha kârlı işlere basamak sağlayan geçici meşguliyetler olmaktan ileriye gidemeyecektir. Dolayısıyla büyük çaplı ve önemli mühendislik işlerimizi yabancılara yaptırmak mecburiyetinden kurtulunamayacaktır .

Bakanlığın yukarıda sözünü ettiğimiz yeni şartnamesi, bu amaçlara yönelik tedbirlerden birisi olmalıdır.

Yeni şartname de mimarlık mühendislik hizmetlerinin ücretinin saptanmasında esas olan yapı maliyetini hesaplarken, Bakanlığın yıllık birim flatlar esasını kesin olarak getirmesidir. Burada fiat artışlarına paralel olarak ücret artışını sağlamış olması iyi olmakla beraber bir yıldan fazla süren proje hizmetlerinin yapıldığı yıllara göre hesaplanmalıdır.

Getirilen yeniliklerden birisi de yapı maliyeti hesaplandıktan sonra bu maliyetlerin mimarlık mühendislik hizmetleri ücretlerinin tesbitinde dikkate alınmış şeklidir. Bu da bir katsayı ile belirlenmiştir. Eski şartnamede inşaat mühendisliği hizmetleri için bu katsayı 0,80 iken; anlaşılmayan nedenlerle 0,50 ye düşürülmüş olduğu görülmüştür. Ücretlerin hesaplanmasına esas olan maliyetler bulunduktan sonra ücretin yüzdesini belirleyen tablo, bütün mimarlık mühendislik hizmetleri ücretleri için tek tabloya indirilmiştir.

Yeni esaslara göre hesaplanan inşaat mühendisliği hizmetleri karşılığı olan bedellerin hem eski şartnameye göre durumu ve hem de diğer meslek gurupları hizmetleri bedellerine oranı açık bir adaletsizlik örneğidir.

Tablo I de yeni şartname esaslarına göre 5. sınıf inşaat için her meslek gurubuna ait ücretler hesaplanarak gösterilmiştir.

Tablodan görülüyor ki inşaat mühendisliği hizmetleri karşılığı olan bedellin diğer meslek guruplarınınkine oranı, emek oranına göre az olmaktadır. Bu da adaletli olmak mecburiyetinde olan devletin, bu sıfatına ters düşer.

Tablo II eski şartnameye göre hesaplanmış ücretleri göstermekte olup, emekler oranına çok uyumludur.

Tablo III de hizmetlerin eski ve yeni şartnameye göre hesaplanmış ücretleri gösterilmiş olup yeni şartname 50 milyon TL. den küçük maliyetli yapılar için ücreti % 20-25 artırmakta ise de bu değer in üzerindeki yapıların proje bedeli eski şartnameye göre azalmaktadır. 120 milyon maliyetli yapıda bu azalma % 30 a ulaşmaktadır. Günümüzde yapılar büyük kompleksler halinde olduğu ve büyük yapıların projelendirilmesi de mühendislik açısından önemli ve zor olduğu gerçeği açık olduğuna göre bu azalmanın gerekçesi anlaşılmamaktadır.

Tablo IV de meslek guruplarının eski ve yeni şartnameye göre hesaplanmış hizmet bedelleri bir arada gösterilmiştir.

Tablo V de yukarda belirtilen yeni şartnamenin inşaat mühendisliği hizmetleri ücreti aleyhine olan durumun düzeltilmesi için yaptığımız öneriyi göstermektedir.

Ücretlerin tesbitinde esas olan meslek gurupları inşaat mühendisliği hizmetleri katsayısı eski şartnamedeki gibi 0,80 olarak alınırsa yukarda bahsedilen çelişik durum kısmen giderilmiş olacağı tablo V den görülmektedir.

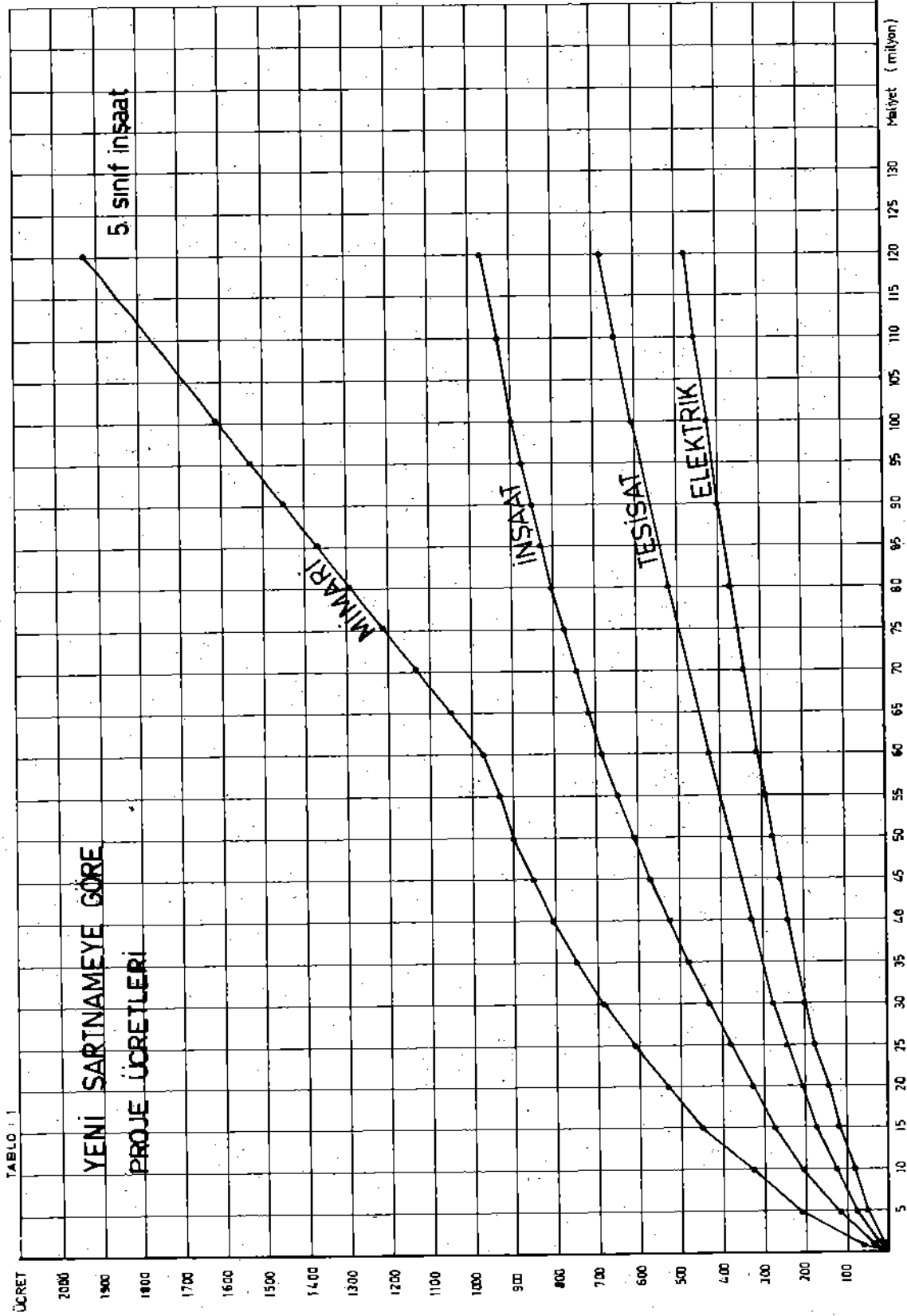
Ayrıca yeni şartnamede inşaat mühendisliği proje hizmetlerinin ücret toplamı hizmetin bölümleri için tutarsız bir şekilde dağıtılmıştır. Bu dağıtımın aşağıdaki şekilde olması kanaatimizce yapılan hizmet ve karşılıklarının dengesi bakımından çok daha uygundur.

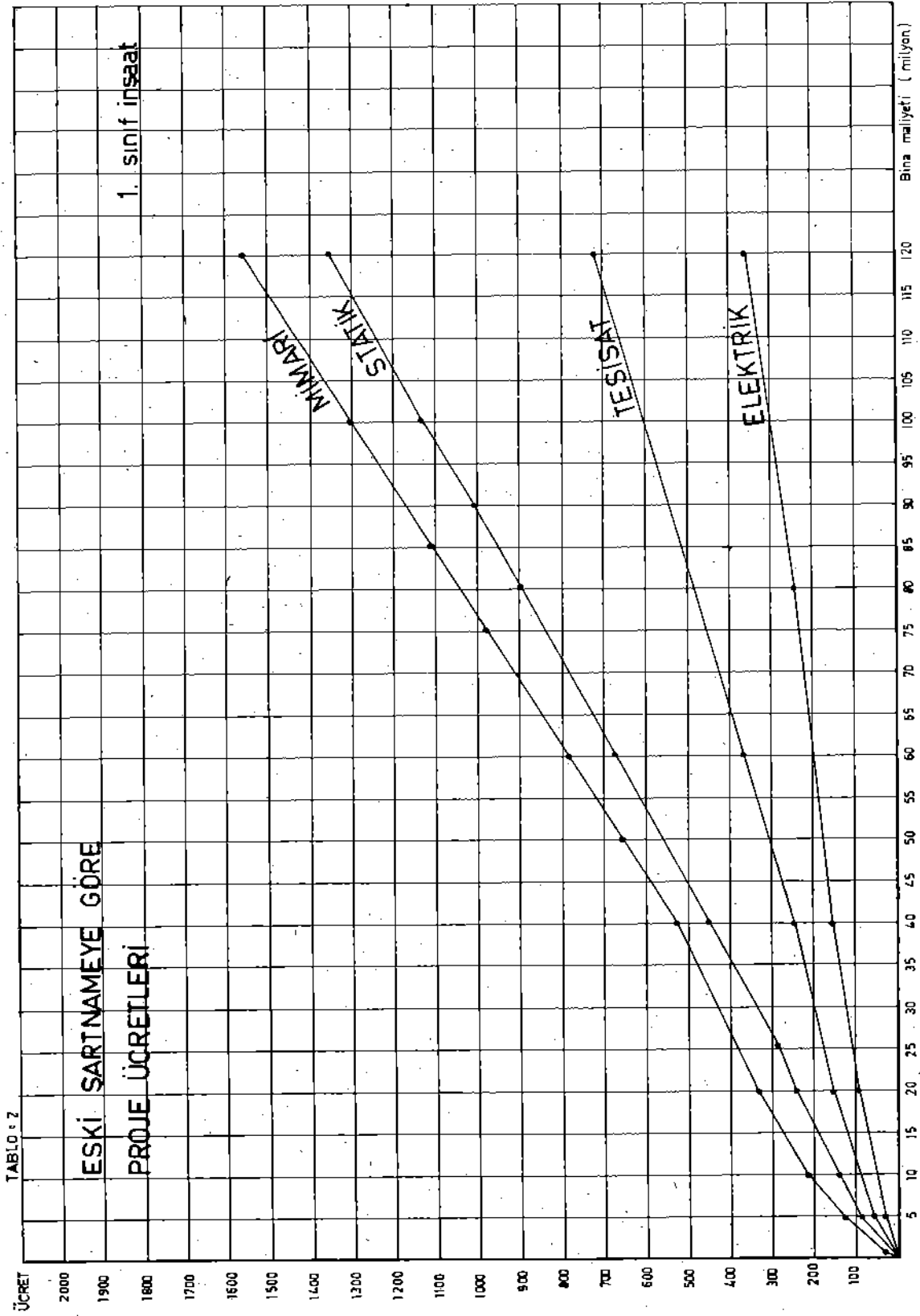
Öneri raporu	% 5
Ön proje	% 15
Uygulama projesi	% 45
Detaylar	% 25
İhale dosyası ve keşifler	% 5
Orijinallerin teslimi	% 5
Toplam	% 100

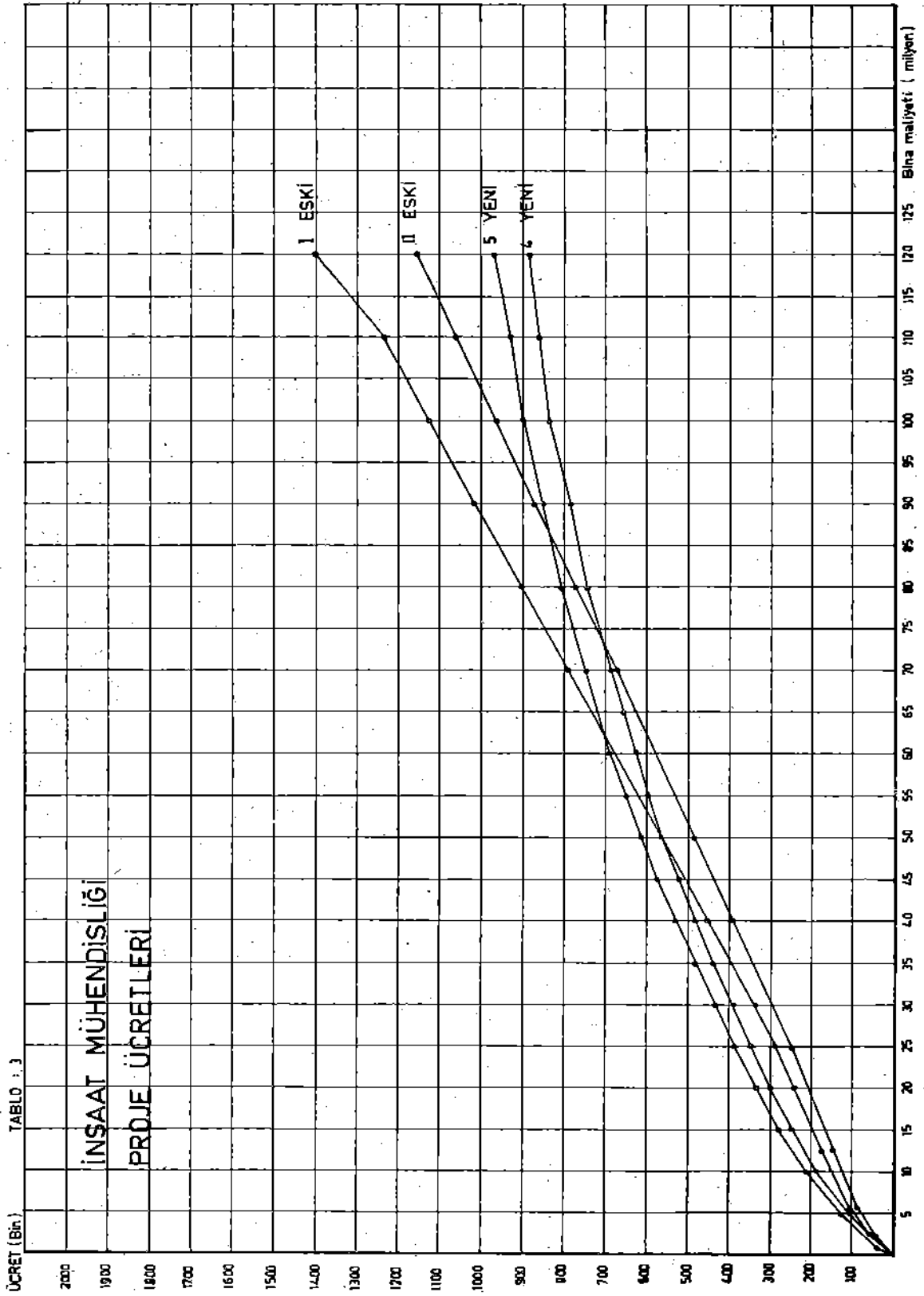
Yaptığımız eleştirli konunun esasa tesir eden yönlerini kapsamaktadır. Gelecekte hizmetlerin daha iyi ve memleket yararına olacak şekilde düzenlenmesinde şartnamenin yukardaki eleştirileri dikkate alarak yeniden düzenlenmesi yararlı olacaktır.

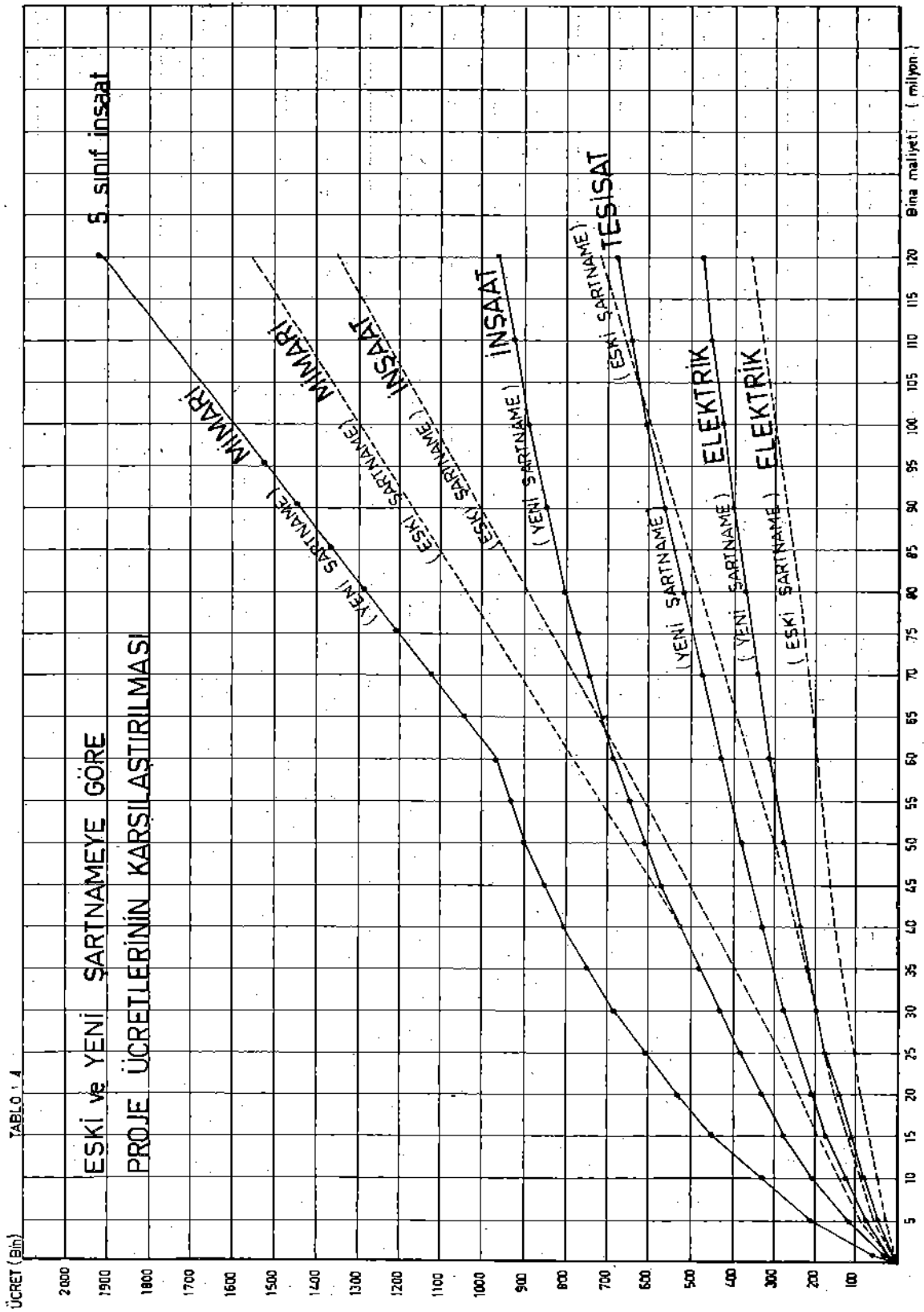
Selahattin KARABABA

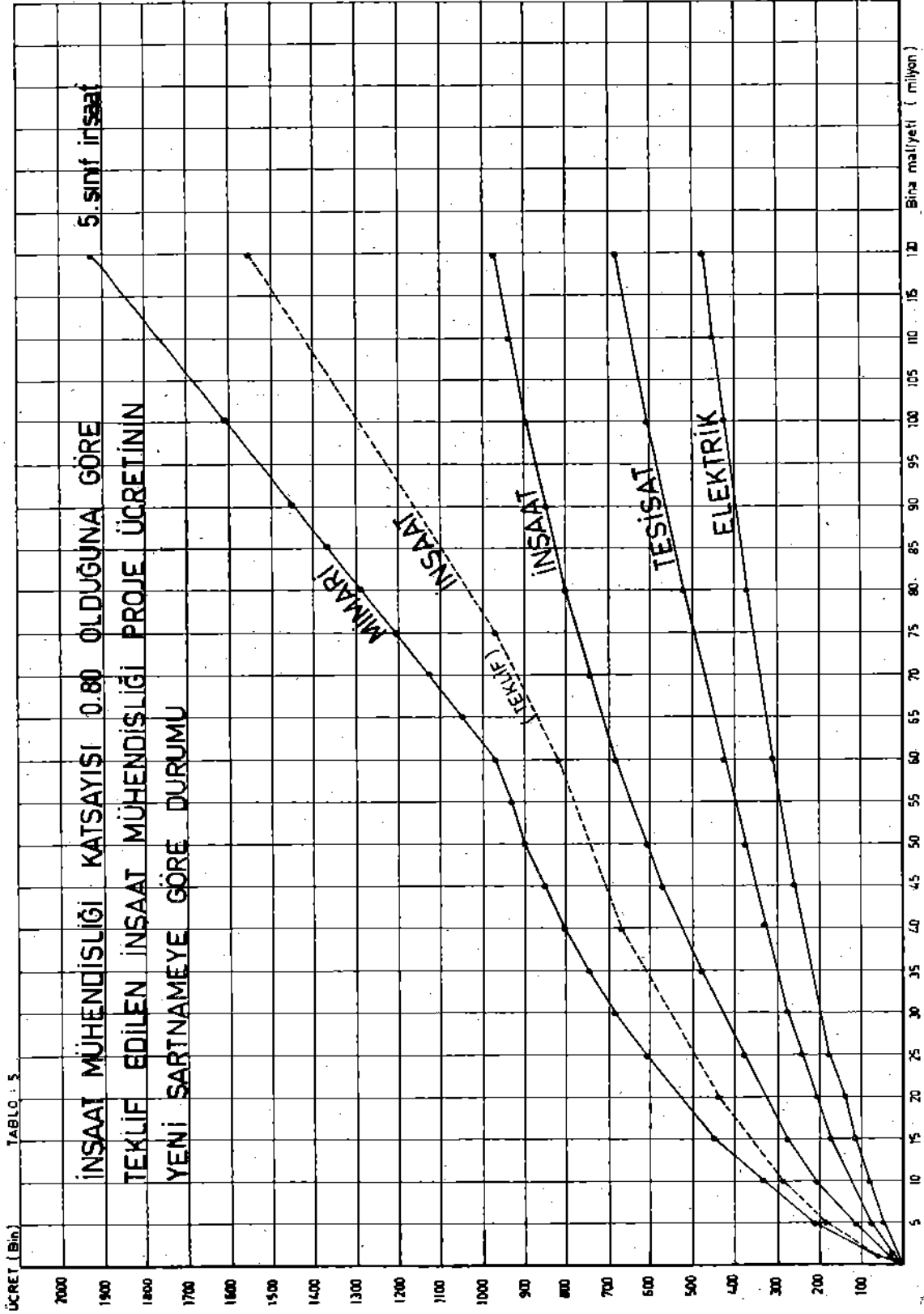
Mehmet Emin TUNA

YAPI DENETİMİ

Ölkemizde düzenle ilişkili olarak İnşaat sektöründeki yatırımların kullanışı da bir sömürü ve aldatmaca havası içindedir. İnşaat sürecini plânlama - projelendirme - fiili İnşaat gibi üç dönemde düşünürsek teknik elemanın düzenle ters düşmeyeceği tek dönem fiili İnşaat dönemi olmaktadır. Zira egemen çevre kişisi de dar gelirli vatandaş da oturduğu yapının kafasına çökmemesini istemektedir. Arada işi Allaha havale etmiş, tekniğe inanmayan apartman yapıcısı bir kaç kişi kalmaktadır ki bu yenilemeyecek bir güç değildir. Üst düzeydeki plânlama ve projelendirme safhasında teknik eleman devreye sadece hammallık ve kılıf hazırlayıcısı olarak sokulmaktadır. Bu düzeyde mücadelemizin uzun vadeli ve düzenle kesin ilişkilidir. Bu mücadelemize ara vermeden fiili İnşaat dönemindeki fırsatlarımızı değerlendirmeliyiz. Dışı masraflı, içi çürük bir sürü İnşaat yatırımı görmezlikten gelinmektedir.

1 — Yapı Denetimi Simpozyumu :

Soruna açıklık getirebilmek amacı ile İzmir Şubemizce 1-2 Kasım 1974 tarihinde bir Yapı Denetimi Simpozyumu düzenlenmiştir.

Simpozyumda tebliğ veren konuşmacı ve tebliğ konuları :

- Tebliğci : Yük. Mimar Ergun UNARAN
- Konu : Genelde yapı denetimi
- Tebliğci : Dr. Erhan KARAESMEN
- Konu : Deprem Mühendisliği açısından yapı denetimi
- Tebliğci : Yük. Müh. Uğur DİNÇER
- Konu : Yapı denetimine sistem yaklaşımı
- Tebliğci : Dr. M. Ersen ÜLKÜDAŞ
- Konu : Uygulama aşaması yapı denetiminde inisiyatif
- Tebliğci : Yük. Müh. Gürdal KÜLAHCIOĞLU
- Konu : Yapı denetimi açısından iş güvenliği
- Tebliğci : Prof. Semih KAVALLI
- Konu : Yapı denetimi açısından iş güvenliği
- Tebliğci : Yük. Müh. Gürcan BAŞER
- Konu : Fiili İnşaat döneminde yapı denetimi

Tebliğler Teknik Güçte yayımlandıkları için burada verilmeyecektir. Sadece simpozyum sonuçlarını özetleyen bir yazı verilmektedir.

YAPI DENETİMİ SİMPOZYUMUNUN ARDINDAN

1-2 Kasım 1974 tarihlerinde İzmir'de İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesinde düzenlenen "Yapı Denetimi Simpozyumu" billen, ancak açıklık kazanmayan birçok gerçeği ortaya dökmek ve çare önermek görevini yapmış olarak kapanmıştır.

Yıllardan beri kırsal alandaki konut yapımında yapı denetiminin söz konusu olmadığı ancak şehirsal alanda ağırsaksak ta olsa yürüdüğü sanılırdı, oysa bu sempozyum, şehirlerde yapı denetimini sağlayacağı düşünülen "Fenni mesuliyet" ve "Belediye yapı kontrol şubesi" müesseselerinin hiç işlemmediğini açıkça ortaya koymuştur. "Fenni mesuliyet" müessesesinin işlerlik kazanamamasının ana nedeni "Bildirgi gibi yapmayı amaçlayan", apartman müteahhitinin, emniyet tedbirini "masraf" sayan malsahibinin, inşaatının "Fenni mesulü" olan teknik elemana dolaylı veya dolaysız olarak "Eğer görevini yaparsa, bir daha iş vermem" niyetini hissettirmesidir. Bu gerçek, teknik elemanın 1-2 sene sürecek bir inşaat- ta devamlı kontrol gerektiren, sorumluluk yükleyen "Fenni mesuliyet" için 2-3 bin lira alabilmesi ile belirginleşmektedir. Her kapitalist toplumda "Kolay ve nasıl olursa olsun kazanma" isteklerinin çok olmasının normalliği göz önüne alınınca, bu baskının teknik elemanı görevini yapamaz hale getireceği açıktır.

"Belediye yapı kontrol şubesi" ise gerek maddi olanaksızlık, gerek Belediyenin siyasi yapısı nedeni ile "Yapı denetimi" yapabilecek güçte değildir. Bu denetim eksikliği şehirsal alan yapılarında şu sonuçları doğurmaktadır:

- Betonlar son derece kalitesiz üretilmekte,
- Eksik demir konmakta,
- Güvenlik tedbirleri alınmayarak, çalışanların hayatı tehlikeye atılmaktadır.

Sonunda inşaat boyanıp, süslenerek alıcıya çürük bir mesken olarak satılmaktadır. Deprem bölgesi olan yurdumuzda halkımızın ne büyük tehlikelerin beklediğini açıklamaya gerek yoktur.

Kırsal alanda ise evini kendi yapan yurttaşa devlet eli "Depremden" sonra ulaşmak tadır.

Sempozyumda yukarıdaki gerçekler sıralandıktan sonra çözüm önerileri şöyle sıralanmıştır:

"Kırsal alanda "Yapı denetimi" Konut politikası ile paralel olarak gelişecektir. Yılda 500.000 birim konut yapması gereken Türkiye'nin kırsal alanda bu sorunu "Prefabrik tek veya çift katlı" yapılarla çözümlenebileceği göz önüne alınınca, prefabrik yapıların montaj anındaki denetimi nispeten kolay ve mümkün olabilecektir. Bundan başka 1-2 katlı evini kendi yapan yurttaşa, yapının basit olan yığma tipinin uygulama tekniğinin kritik noktalarının İmar İskân Bakanlığınca sağlanan broşürlerle anlatılması önerilmiştir. Ancak Devlet lokomotif olacağı bir mesken politikası uygulanmazsa yalnız başına broşür konusunun yeterli olmayacağı açıktır.

Şehirsal alanda ise denetimin İmar ve İskân Bakanlığına bağlı bir "Yapı Kontrol Kısmı" ile yapılması önerilmiştir. Böylece "Asgörevini yapıp karşılığını almağa" hazır serbest çalışan teknik elemanın "Fenni mesuliyet" müessesesine işlerlik kazandırması sağlanmış olacaktır. Şehirlerde uygulanabilecek bu denetim yöntemi konut problemine çözüm olabilecek radikal tedbirlerin (örneğin şehir içindeki büyük parsellerin kamulaştırılıp, devlet eliyle sosyal mesken yapılması) uygulanması durumunda dahi sanayi tipi yapılar, şehir çevresi konutları için geçerli olabilecektir.

Yukarıda görüleceği gibi ülkemizde teknik birçok problem sosyo-ekonomik birçok etkenle içiçedir. Teknik eleman kitlesi hükümetlerin oy kaygısı olmaksızın problemlerin üzerine yürüyebileceği günleri özlemle beklemektedir."

**İNŞAAT MÜHENDİSLERİ
ODASI
İZMİR ŞUBESİ**

2. YAPI DENETİMİ UYGULAMASI

Mevcut yasaların odamıza yüklediği görevler arasında yapıların teknik sorumluluğunu yüklenmiş üyelerimizi mesleki açıdan bilfiil denetlemek oldukça geniş kapsamı ile yer

almaktadır. Bu işlemin bugüne dek, yapılamamasının çeşitli nedenleri vardır. Ancak Odamız özellikle büyük kentlerimizde Yapı Denetimi ile ilgili olarak bu dönemde önemli girişimlerde bulunmaktadır.

İzmir Şubemizce düzenlenen Yapı Denetim Simpozyumunun hemen ardından İzmir Şubemiz ile Belediye Başkanı Sn. İhsan Alyanak arasında imzalanan Yapı Denetimi Protokolü bu konuda etkin ve önemli bir aşamadır.

Odamız gelecek yıllarda Yapı Denetimi Uygulaması konusunda bu ve benzeri uygulamaları bütün yurda yaymak dileğindedir.

**İZMİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI İLE İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ
ARASINDA YAPI DENETİMİ KONUSUNDA HAZIRLANAN
PROTOKOLDUR. 19 KASIM 1974**

Bütün kentlerimizde olduğu gibi İzmir'de de şehirleşmenin gerektirdiği konut ihtiyacını karşılamak için yapılan özel inşaatlar, gereğince denetlenememektedir.

Denetimsizlik, büyük harcamaların yapıldığı bu alanda ekonomik kayıplara, kaynak israfına yol açmaktadır. Ayrıca, deprem bölgesi olan kentimizde çeşitli çıkar çevrelerinin etkileriyle inşaatlar teknik gerekler yerine getirilmeden sürdürülmekte, üç beş kişinin çıkarı uğruna en küçük depremde yıkılabilecek sağlıksız binalar yapılmaktadır.

İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesinde yapılan, deprem sonuçlarını değerlendirmeye çalışmaları ve yapı denetimi Simpozyumu, İzmir'deki yapıların pek çok hatalarla yapıldığını, inşaatlarda teknik icaplara uyulmadığını, bu alanda büyük düzensizlik olduğunu belgelenmiştir.

Toplumcu bir Belediye yönetimine kavuşan kentimizde, ülke ve halk çıkarına ters düşen denetimsizliğin zararlarını asgariye indirmek, bu alandaki düzensizliği giderebilmek amacıyla, İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesinin inşaatları ve fenni mesullerini denetlemesine olanak hazırlamak için aşağıdaki hususlarda görüş birliğine varılmıştır :

"1 — Belediye Başkanlığı bütün inşaatlara, inşaatın ada, pafta, parselini, sahibini, fenni sorumlusunu, ruhsat tarihini, ruhsat numarasını gösteren tabelâ asılmasını ve inşaat yerinde ruhsat ve proje bulundurulmasını sağlayacak girişimde bulunacaktır.

2 — Belediye Başkanlığı, İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesinin yetkili kılacağı Denetim Mühendisinin, kendi odasının üyelerinin fenni mesul olduğu inşaatlara girip denetim yapabilmesine olanak sağlayacaktır. Bunun için Denetim Mühendisine verilecek fotoğraflı yetki belgesinde Belediye Başkanı ve İ.M.O. İzmir Şubesi Başkanının imzası bulunacaktır. Belediyenin personel ve vasıta tahsis edebilme olanağı bulunursa, İnşaat Mühendisleri Odası bu vasıta ve personeli günlük giderinin yarısını karşılayacaktır.

3 — Denetim Mühendisi, denetim raporlarını kendi şube yönetim kuruluna verecektir. İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şube Yönetim Kurulunun teknik isteklerini ve fenni mesullerin cezalandırılması veya yapılan uygulamanın İnşaat Mühendisliği açısından fahiş hatalı olmasına dayanan yapıyı durdurma isteğini Belediye Başkanlığı yerine getirecektir.

4 — Bu protokole dayanılarak yapılacak yazışmaların ikşer nüsha ve karşılıklı imzalı olması öngörülmüştür.

BU PROTOKOLÜN, ÜLKE VE HALK YARARINA GELİŞMELER SAĞLAMASI, UYGULAMANIN DİĞER BELEDİYE VE KURULUŞLARA ÖRNEK OLMASI DİLEĞİMİZDİR."

İzmir Belediye Başkanı
İhsan ALYANAK
(İMZA)

İ.M.O. İzmir Şubesi Adına
Başkan Gürcan BAŞER
(İMZA)

EMLAK ALIM VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ UYGULAMASI

Emlak Alım Vergisi Genel Tebliği (Seri No : 13)'ün uygulaması ile ilgili olarak Maliye Bakanlığına yazmış olduğumuz metni aşağıda belirtilen yazımız üzerine, anılan Bakanlık, verginin ertelenmesinde İnşaatçı Dernekler'den belge alınması zorunluğunu kaldırarak, bu kararını 16 Aralık 1974 günlü mükerrer Resmî Gazete'de yayınlamıştır.

Maliye Bakanlığı'nın yeni uygulamasına göre İnşaatçının verginin ertelenmesi için gerekli belgeyi vergi mükellefi olduğuna dair vergi dairesinden alması yeterli görülmüştür.

1. Maliye Bakanlığı'na Yazımız :

Odamız, Maliye Bakanlığı'na gönderdiği 16 Ağustos 1974 günlü bir yazıyla, Emlak Alım Vergisi'nin ertelenmesi için üyelerimizin odamızdan aldıkları belgelerin İstanbul Vergi Dairelerince kabul edildiğine ve belgenin İnşaatçı Dernekleri'nden istendiğine işaret etmiş, bu uygulamanın düzeltilmesini istemiştir :

Maliye Bakanlığına

ANKARA

Bilgi için : İstanbul Şube Başkanlığına

Bir inşaatçının, kendi arsası üzerine inşa ettiği ya da binasına ek inşaat yaparak edindiği bağımsız bölümlerden henüz satamadığı kısımların Emlak Alım Vergisi'ni iskan belgesi alınması sırasında 198 sayılı Kanunun 1. maddesine göre bir buçuk yıl erteleyebilmesi için söz konusu kanunun 2. maddesine göre bir meslek kuruluşundan belge alınmasının zorunlu olduğu bilgilerimizdendir.

Odamız 7303 sayılı kanunla değiştirilen 6235 sayılı kanunla kurulmuş bir meslek teşekkülü olduğu halde belirtilen madde hükmünden yararlanmak isteyen üyelerimizin Odamızdan aldıkları belgenin son zamanlarda İstanbul Vergi Dairelerince muteber görülmeyerek belgenin inşaatçı derneklerinden istendiği tarafımıza intikal ettirilmiştir.

Bu uygulama üyelerimizin hiç bir yararı olmadığı halde inşaatçı derneklerine üye olmalarını zorunlu hale getirerek gereksiz bir maddi külfet yüklemekte ve kamu kurumu niteliğini haiz Odamızı Derneklerin ötesine itmektedir.

Konunun daha evvelce İstanbul Valiliğine yazmış olduğumuz 23.11.1971 gün 2232350 - 1202/70166 sayılı talimatınız önünde incelettirilerek anılan Valiliğe gerekli talimatın verilmesini buyruklarımıza sunarız.

**Saygılarımızla
GENEL SEKRETER
(Enis ÜSER)**

2. Emlak Alım Vergisi Genel Tebliği :

Bu yazımız üzerine Maliye Bakanlığı, verginin ertelenmesi için İnşaatçı Dernekleri'nden belge alınması zorunluğunu kaldırmış ve bu karar 16 Aralık 1974 günlü mükerrer Resmî Gazete'de yayınlanmıştır :

"Emlak Alım Vergisi Genel Tebliği, Seri No : 17

Bilindiği gibi, 13 ve 15 seri sayılı Emlak Alım Vergisi Genel Tebliğleri ile inşaat müteahhitlerine, bazı koşulların varlığı halinde tahakkuk edecek emlak alım vergisi'nin 1,5 yıl müddetle tecilini isteme olanağı tanınmıştır. Bu koşullardan biri de "Mezkûr şahsın, bulunduğu şehir veya kasabada inşaatçılıkla ilgili mesleki bir teşekkül varsa (inşaatçı dernekleri gibi) bu teşekkülden, yoksa Bayındırlık Müdürlüğünden inşaatçı olduğuna dair alacağı bir belgeyi ilgili vergi dairesine ibraz etmesidir."

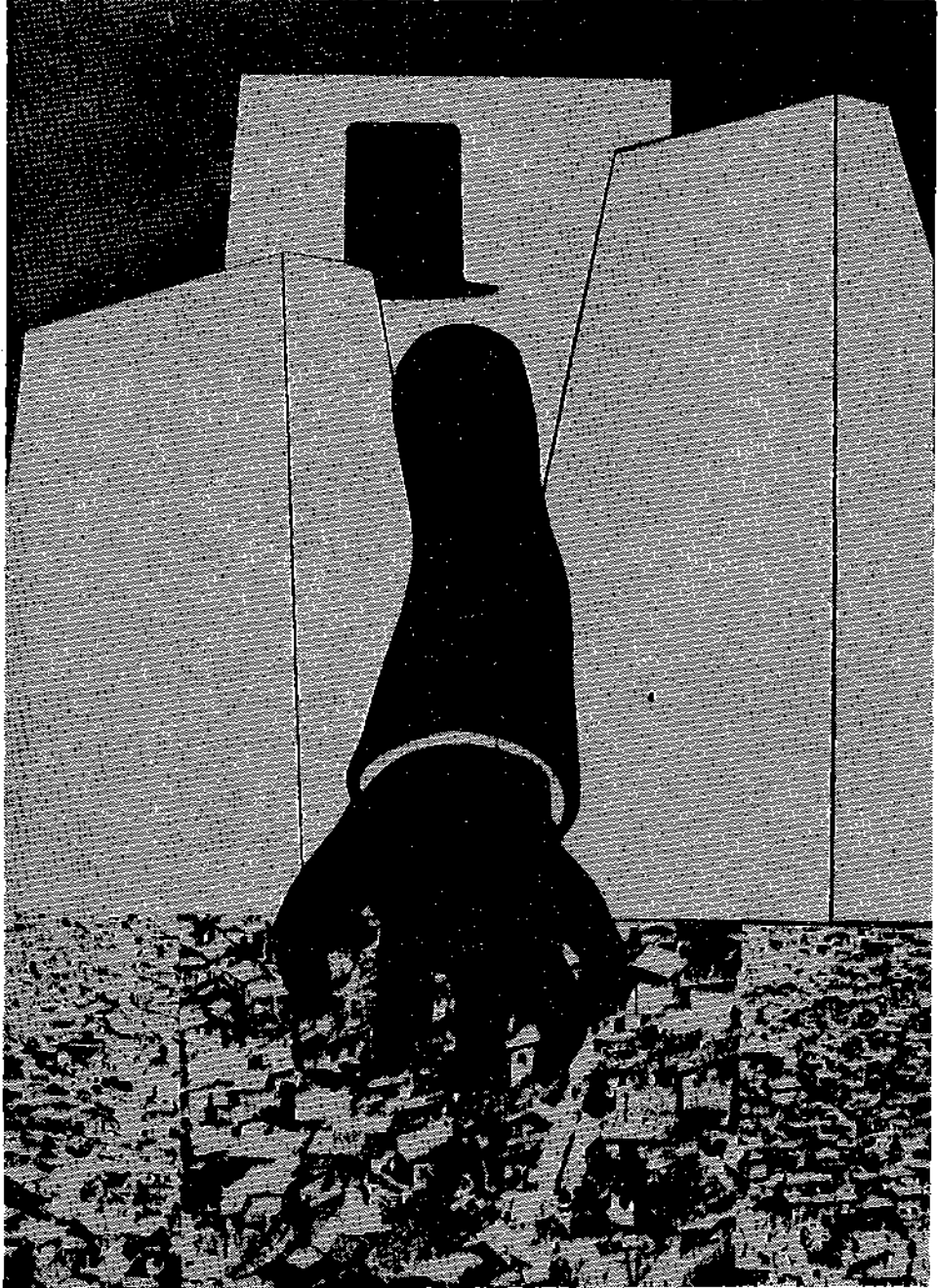
Münhasıran "İnşaatçı dernekleri" nden alınacak belgelerin vergi dairelerince kabulünün istenmesi, Anayasamızın değişik 29 uncu ve 1630 sayılı Dernekler Kanununun 16 ncı maddesi hükümlerine aykırı düşeceği gibi mezkûr belgenin şu veya bu dernekten alınması veya hiç alınmamasının emlak alım vergisi'nin tarih ve tahakkukundan sonra tecile tabi tutulmasında herhangi bir önemi de yoktur.

Bu nedenle, 13 seri numaralı Genel Tebliğimizde tecil için öngörülen koşullardan 2 No.lu bendin metinden çıkarılarak diğer bent numaralarının buna göre düzeltilmesi ve 1 No.lu bendinin de "İnşaat müteahhidi inşaat işinden dolayı da gelir vergisi mükellefi olacaktır" şeklinde yeniden düzenlenmesi uygun görülmüştür.

6. Konut - Arsa - Ulaşım Sorunları

KONUT KURULTAYI

Konut alanındaki iç ve dış sömürüyü teşhir etmek, bu sömürü ile mücadele yollarını ve konut sorununun çözümü için halkın yararı doğrultusunda alınması gereken tedbirleri tartışmak amacıyla T.M.M.O.B.'ne bağlı Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası, Şehir Planlama Mimar ve Mühendisleri Odası ile Odamızın ortaklaşa girişimleri sonucunda 16-20 Aralık 1974 günlerinde Ankara'da Devlet Su İşleri Toplantı Salonunda KONUT KURULTAYI düzenlenmiştir.

**KONUT SÖMÜRÜSÜ
AÇIK ANLATIM**

YARIŞMASI

Ankara 17 Aralık 1974

İsmet OKYAY/3. Ödül

Kurultay ile ilgili çalışmalar Nisan ayında başlamıştır. İlgili Odalardan gelen temsilcilerin oluşturduğu Odalararası Konut Komisyonu bu konudaki tartışmaları başlatmak için "KONUT SORUNU VE KONUT POLİTİKALARI ÜZERİNE" adlı bir rapor hazırlamıştır. Rapor bu konu ile ilgilenen kamu ve özel kuruluşlar ve kişilere yollanarak, onlardan 12 Haziran 1974'te Mimarlar Odası toplantı salonunda yapılacak toplantıya görüş getirmeleri istenmiştir.

Toplantıya katılanlar, konut sorunu ile ilgili düşüncelerinin yanında, düzenlenecek olan KONUT KURULTAYI'na katkılarının ne olabileceği konusunda görüşlerini açıklamışlardır.

Odalararası Konut Komisyonu bu toplantıdan sonra yoğun bir şekilde Kurultay hazırlıklarına girmiştir. 9 ana başlık ve 29 alt başlık altında toplanan konular için "Bildirici" ve "Eleştiriciler" saptanmıştır. Önceden görev kabul eden bazı kişilerin önemli mazeretleri dolayısıyla Kurultaya katılmıyacaklarını bildirmeleri üzerine konu sayısı 29'un altına inmiştir.

Kurultay'a, Konut'un çeşitli alanlarında uzmanlaşmış olan kişiler tarafından 28 bildiri ve 17 eleştiri sunulmuştur. Beş gün devam eden tartışmaların ışığında, son gün öğleden sonra düzenlenen panalde, kurultayın sonuçları ve yurdumuzda izlenmesi gereken kısa ve uzun vadeli Konut politikasının ne olması gerektiği tartışılmıştır.

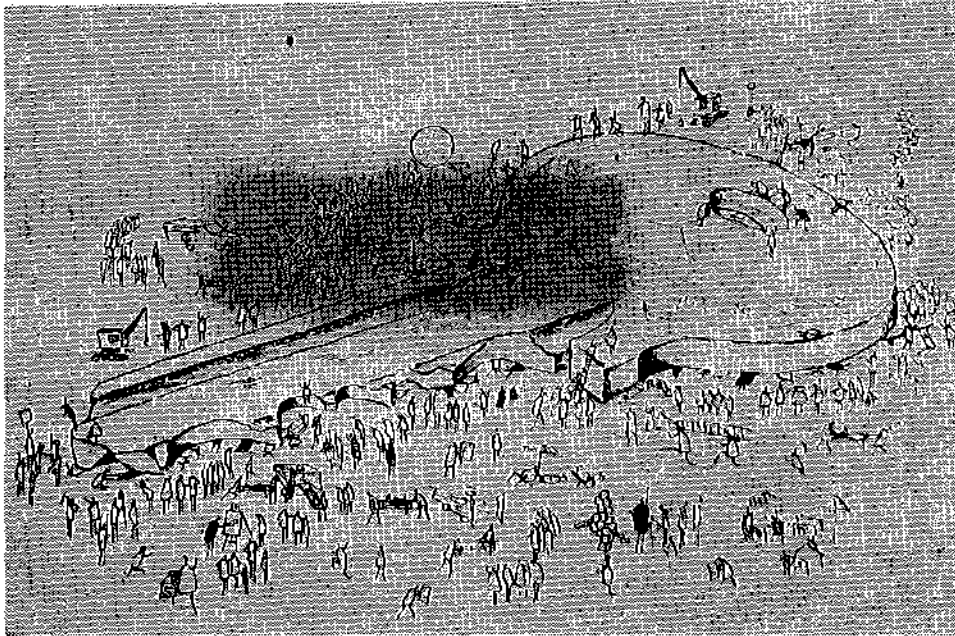
Konut Kurultayı süresince Devlet Su İşleri Salonlarında, bir de Yapı Malzemesi Sergisi açılmıştır. 21 firmanın katıldığı bu sergide Türkiye'de üretilen İnşaat Malzemeleri sergilenmiştir.

Kurultayın en ilgi çeken yerlerinden biride 450 civarında eserin serglendiği "KONUT SÖMÜRÜSÜ AÇIK ANLATIM YARIŞMASI" olmuştur. Yarışma ve Sonuçları kamu oyu, Basın ve TRT'de geniş yankılar yapmıştır.

KONUT KURULTAYI, konut konusunda şimdiye dek yapılmış en geniş boyutlu organizasyon olmuştur. Odamız ülke ve meslek çıkarları doğrultusunda olan bu tür girişimlere her zaman öncü ve destek olacaktır.

1. Açış Konuşması :

Konut Kurultayı, konut sorunlarının genel olarak dile getirildiği bir konuşmayla açılmıştır. Konut Kurultayı Düzenleme Komitesi adına yapılan bu konuşmada şöyle denilmiştir:

KONUT SÖMÜRÜSÜ
AÇIK ANLATIM
YARIŞMASI
Ankara 17 Aralık 1974
Ruhi GÖRÜNEY
Manşiyon

KONUT SÖMÜRÜSÜ
AÇIK ANLATIM
YARIŞMASI
Ankara 17 Aralık 1974
Güvel YONTAN/1. Ödül

"Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine bağlı dört mühendis ve mimar odasının düzenlediği Konut Kurultayını açarken sizleri Kurultay Düzenleme Komitesi olarak saygıyla selâmlarız.

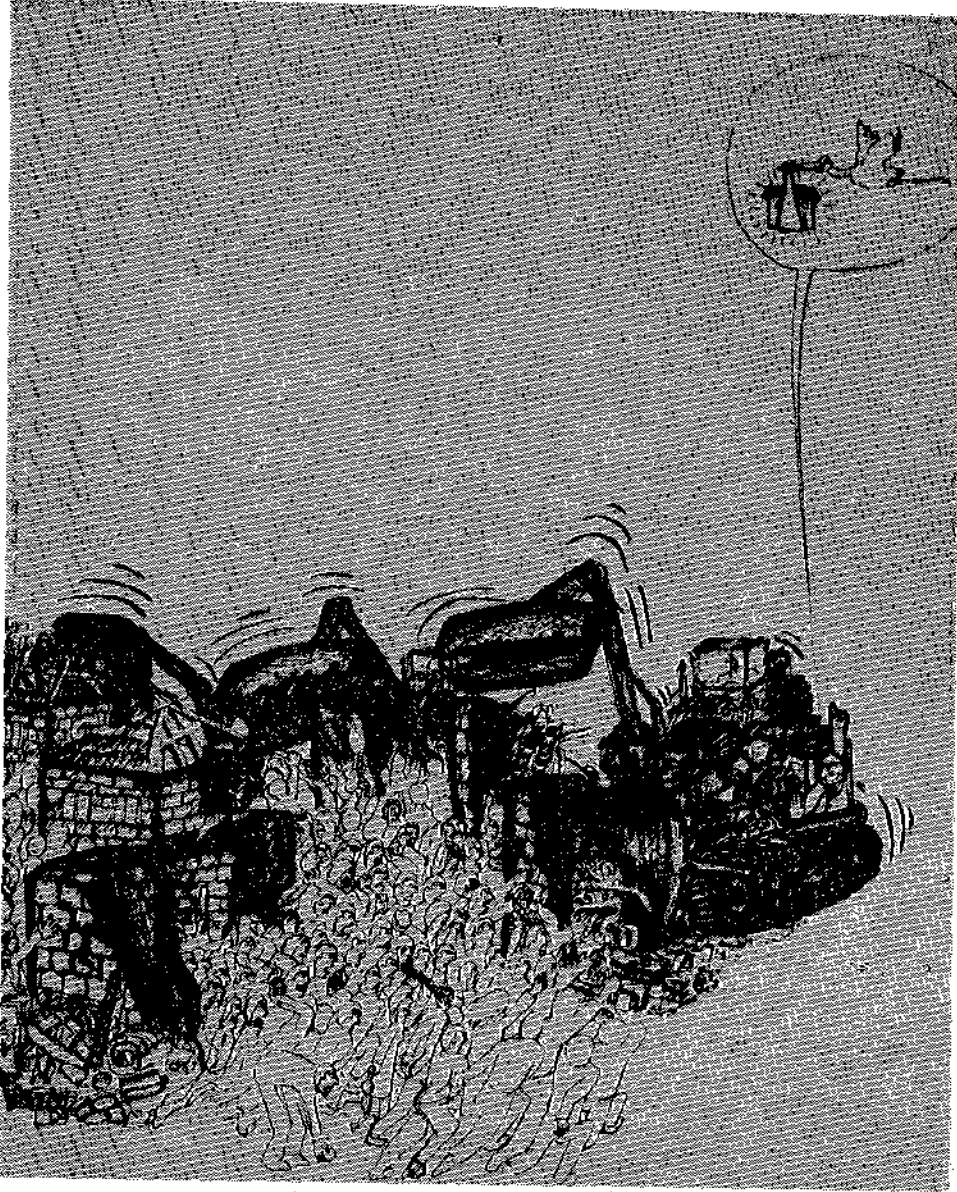
Beş gün sürecek olan çalışmaların başında, konut sorununu böylesine geniş ve yoğun bir tartışma ortamı içinde ele alma nedenlerini açıklamakta yarar görüyoruz.

Barınma ihtiyacı, insanın en temel ihtiyaçlarından biri olmanın yanı sıra, konut çevresi ve altyapısı ile birlikte ele alındığında ilk yatırımın büyüklüğü nedeniyle, giderilmesi en pahalı olan bir ihtiyaçtır da.

Türkiye gibi geri bırakılmış ülkelerde, geçmiş kuşaklardan devralınan konut ve kentsel altyapı mirasının çok yetersiz oluşuna ek olarak, topraksızlaşan köylünün iş bulma ümidiyle kitleler halinde kentlere akmasının yarattığı büyük talep, konut ve kentsel altyapıya büyük kaynakların ayrılmasını zorunlu kılmaktadır. Türkiye'de de, halkın, ihtiyaçlarını karşılamayı hedef alan bir plan ve program sonucu değil ama, bu alandaki kâr ve vurgun olanağının ve mertebesinin çok yüksek oluşu nedeniyle konut, alt yapı ve arsaya yatırılan paralar tarım ve sanayi yatırımlarının üzerinde kalmıştır. Sadece konut yatırımları, yıllık toplam yatırımın 1/4'ünü oluşturmuş, yol, su, elektrik, kanalizasyon, havagazı gibi kentsel altyapı ihtiyacının giderilmesi için bir o kadar daha harcama yapılmıştır. Bunlara ek olarak, hâlâ özel mülkiyetin sürdürüldüğü kent topraklarında yılda 100 milyara varan spekülâtif değer artışları yaratılmaktadır. Böylece, barınma ihtiyacı ve altyapısı için her yıl ayrılan kaynak, Türkiye bütçesini aşmaktadır.

Oysa büyük halk kitleleri, gerek kentlerde, gerekse köylerde, Anadolu'nun ilk toplumlarının kileleriyle kıyaslanabilecek ilkelikteki konutlarda yaşamaya devam etmektedirler: Başkent Ankara'da bile her 4 aileden 3'ü gecekonduda adını verdiğimiz, hiçbir çağdaş ihtiyacı giderilmemiş çatı altlarında barınmaya çalışmaktadır. İşsizlik, ücret düşüklüğü ve pahalılık yükü altında ezilen halkımız, aylık gelirlerinin yarısına yakını kiraya yatırdıklarında bile suyu ne zaman akacağı, işçinin ne zaman yatacağı belli olmayan, hava alma olanağı sağlayacak yeşil alanlardan yoksun, toz ve dumana boğulmuş beton ve tuğla yığınlarında yaşamaya mahkûm olmaktadır. Toplumun egemen azınlığının yaşadığı lüks konut üretimi ise alabildiğine gelişmektedir.

Bu konutları inşa eden yapı işçileri, hayatları boyunca aç karınlarıyla mütevazî bir konutta yaşamının hayallini dahi kuramazken, konut ve kentsel altyapı piyasasını

**KONUT SÖMÜRÜSÜ
AÇIK ANLATIM
YARIŞMASI**
Ankara 17 Aralık 1974
Alper UYGUR/2. Ödül

ellerinde tutan güçler bu piyasaya aktarılmış olan tüm kaynakları yıllardır emmektedir. Yerli ve yabancı sermaye tekelleri ve onların işbirlikçilerinin oluşturduğu bu güçler, kendi hizmetlerinde olan politik iktidar aracılığıyla hazırlattıkları plânlarla, yasalarla ve uluslararası anlaşmalarla sürekli olarak pazarlarını genişletmekte, kâr ve vurgun oranlarını arttırmaktadırlar.

Konut, sömürsünden paylarını almak üzere piyasada örgütlenen tüm egemen güçler, artık gerçekleri dile getirenleri "sefalet edebiyatı" yapmakla suçlama alışkanlığından kurtularak, konut ve altyapı sorununun önemini, büyüklüğünü ve bir an önce çözülmesi gereğini savunmakta, böylece bu büyük ve kârlı pazarı bir an önce açmaya çalışmaktadırlar. Gerçekten de önümüzdeki 20 yılda kentlere yerleşecek 34 milyon nüfus için her yıl 400 bin yeni konut ve bunların altyapılarının inşa edilmesi gereği yerli ve yabancı tekeli sermaye için yeni bir vurgun müjdesi olmuş, bu yeni kentsel alanlardaki 400 milyar liralık arsa değer artışı olacağı haberi artık giderek tekelleşen arsa spekülâtörlerinin ellerini oğuşturmalarına yol açmıştır.

Böylece 1970'lerde, halkımızın insanca bir çevrede yaşama özlemini, plânlı ve muhteşem bir sömürüye dönüştürmenin mekanizması kurulmaya başlanmıştır.

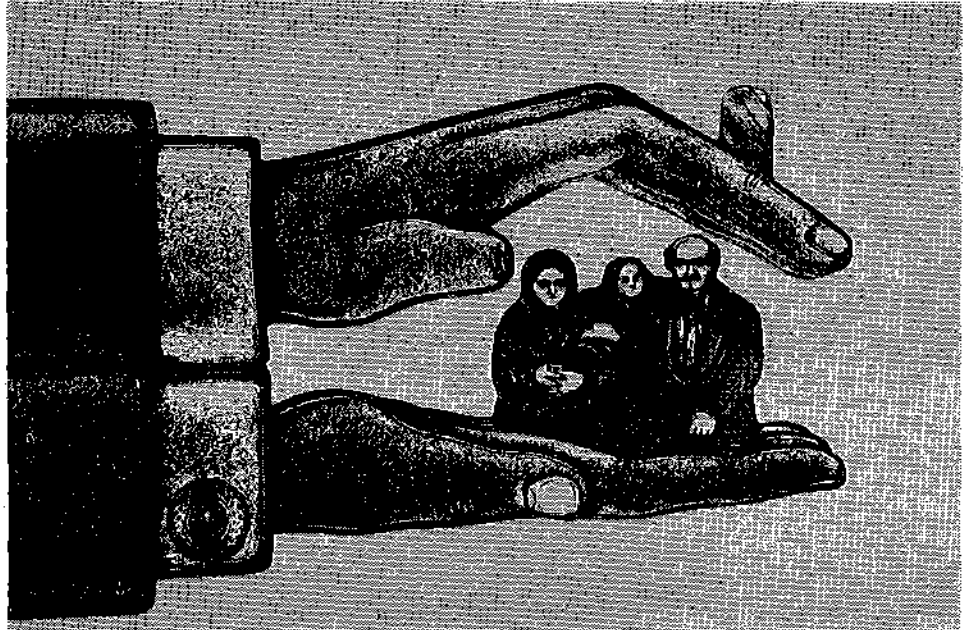
İşte Kurultayın en temel amacı, bu sömürü düzenini bütün çıplaklığı ile teşhir etmektir. Kurultay, bu sömürü ile mücadelenin halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi içindeki yerini saptamayı da amaçlar.

Kurultay Düzenleme Komitesi olarak burada şunu açıklamakta da yarar görürüz:

Sorun halkın sorunu olduğuna ve Anayasamız sorunun çözümü ile devleti görevlendirdiğine göre, böyle bir kurultayı halk kitlelerinin gerçek temsilcisi olan örgütlerle, merkezi ve mahalli idare bünyelerindeki sorumlu organların düzenlemesi gerekirdi. Ancak, halkımızın anayasal örgütlenme haklarına getirilen kısıtlamalar, ve iktidarların sorunu halk yararına çözmek yolunda bir adım atmaması sonucu yurtsever teknik elemanların demokratik meslek örgütleri olan Odalar olarak, bu alanda kendi payımıza düşen görevi yerine getirmek istedik. Ve mücadelesi gittikçe daha bilinçli ve örgütlü bir düzeye ulaşan halk kitlelerine, kendi uzmanlık dallarına giren bu konuda da gerçekleri sergileyerek ışık tutmak üzere bu kurultayı düzenledik. Bununla beraber soruna halk yararına çözüm getirme çabasında olan tüm kuruluş ve kişilerin katkılarını sağlamaya, Kurultayın uzun süren hazırlık döneminde büyük ağırlık verdik.

Bütün bunlara rağmen Kurultayın, yurtsever aydınların forumu olmaktan öte bir anlamı olmayacağı, herkese açık olmasına rağmen, geniş halk kitlelerinin ancak örgütlenme olanağını bulmuş olan sınırlı bir kesiminin burada temsil edilebileceği de açıktır. Ancak, Kurultayın, konut sorununa ilişkin olarak bundan sonra sürdürülecek çabaların kitlelere maledilmesinde ve sömürü ile mücadelenin etkinleşmesinde olumlu katkıları olacağı da inkâr edilemez. Ayrıca, yılların ürünü olan bir fikir ve veri birikimini bütünüyle değerlendirme olanağı verecek olan Kurultayın, daha ileri düzeydeki çalışma ve tartışmalara sağlam bir zemin hazırlayarak yararlanmak isteyen tüm yetkili ve sorumlulara değerli belgeler bırakacağı da bir gerçektir.

Kurultay Düzenleme Komitesi olarak, çalışmalara katkıda bulunan ve bulunacak olan tüm kişi ve kuruluşlara hepimiz adına teşekkür eder, Kurultaya çalışmalarında başarılar dileriz."

KONUT SÖMÜRÜSÜ
AÇIK ANLATIM
YARIŞMASI
Ankara 17 Aralık 1974
B. Naci İSLİMYELİ
Mansiyon

2. KONUT KURULTAYINA SUNULMUŞ OLAN BİLDİRİ VE ELEŞTİRİLER

- İrem ACAROĞLU**
Şehir Planlama Müh., Mim.
Odası Başkanı : Konut sorununun niteliksel ve niceliksel boyutları-
nın tarihsel gelişimi.
- İcen BÖRTÜCENE**
D.P.T. Sosyal Planl. Dair.
Başkanı : Kalkınma planı ve konut sorununun çözümünde umu-
lan gelişmeler üzerinde düşünceler.
- Orol ATAMAN**
İmar ve İsk. Bak. Afet İşl.
Gn. Md. İlgü Yerleştirme
İşl. Baş Mimarı : "Kalkınma planı ve konut sorununun çözümünde
umulan gelişmeler üzerinde düşünceler" bildirisinin
eleştirisi.
- Kemal Ahmet ARUĞ**
İ.T.O. Mlm. Fak. Öğr. Üyesi : Dünya konut istatistiklerinin yorumlanması.
- Tevfik CAVDAR**
D.P.T. Sosyal Plan. Dair.
Uzmanı : "Konut istatistikleri üzerine" bildirisinin eleştirisi.
- Dr. Ertan ACAROĞLU**
Dr. İnş. Müh. : Türkiye'de kentsel alt yapının bugünkü durumu.
- Mete GÖKTUĞ**
Mimar : Kentsel altyapıda yabancı müdahalesi
- Selman ERGÜDEN**
Şehir Plancısı : "Kentsel altyapıda yabancı müdahalesi" bildirisinin
eleştirisi.
- Dr. Ertan ACAROĞLU**
Dr. İnş. Müh. : "Kentsel altyapıda yabancı müdahalesi" bildirisinin
eleştirisi.
- Tüm İktisatçılar Bir.**
(T.İ.B.) : "Kentsel altyapıda yabancı müdahalesi" bildirisinin
eleştirisi.
- Haldun ÖZEN**
Harita ve Kadastro Müh.
K.T.Ü. Öğretim Üyesi : Arsada özel mülkiyetin kamu ve toplum yararına dü-
zenlenmesinin yarattığı sorunlar.
- Dr. İrem ACAROĞLU**
Şehir Planlama Müh. Mim.
Odası Başkanı : "Arsada özel mülkiyetin kamu ve toplum yararına
düzenlenmesinin yarattığı sorunlar" bildirisinin ele-
ştirisi.
- Çiğdem BERDİ**
Mimar : Kent topraklarını kamulaştırma konusunda sosyalist
ve kapitalist ülkelerdeki uygulamalar ve Türkiye için
alınabilecek dersler.
- Tolga EROGAN**
Mimar : Kent topraklarını kamulaştırma konusunda sosya-
list ve kapitalist ülkelerdeki uygulamalar ve Türkiye
için alınabilecek dersler" bildirisinin eleştirisi.
- Haldun ÖZEN**
Harita ve Kadast. Müh.
K.T.Ü. Öğretim Üyesi : "Arsa sorununun çözümü ve toprağın doğal kaynak
niteliği.
- Prof. Fehmi YAVUZ**
S.B.F. Öğretim Üyesi : "Arsa sorununun çözümü ve toprağın doğal kaynak
niteliği" bildirisinin eleştirisi.
- Gürkan GEZİM**
Mimar : Farklı sosyal sistemler ve sanayileşme açısından
konut standartları ve Türkiye'deki uygulamalar.
- Yılmaz İNKAYA**
Mimar

- Özcan ALTABAN** :
Mimar
Ank. Nazım Plan Bür. Uzmanı
Tanık OKYAY : Ülkemizde ticari piyasanın yarattığı konut ve çevre
Şehir Plancısı : standartları ve bir örnek : ANKARA.
O.D.T.Ü. MİM. Fak. Öğr. Üyesi
Vildan YAZAR :
Şehir Plancısı
Ank. Nazım Plan Bür. Uzmanı.
- Aktan OKAN** : Konut üretiminde teknoloji ve endüstrileşme evrimi.
Mimar
TÜBİTAK, Yapı Araştırma
Enst. Araştırma Uzmanı
- Mehmet ADAM** : "Konut üretiminde teknoloji ve endüstrileşme evri-
Dr. Mimar : mi" bildirisinin eleştirisi.
O.D.T.Ü. MİM. Fak. Öğr. Üyesi
- Harun KARADENİZ** : Yapı malzemeleri üretiminde ulusal kaynaklara dö-
İnş. Mühendisi : nüş.
- Engin OMACAN** : Yapı malzemeleri üretiminde dışa bağıllık.
Mimar
- Erhan KARAESMEN** : Devlet eliyle toplu konut yapımında kullanılabilecek
Dr. İnş. Mühendisi : yöntemler
- Uğur DİNÇER** : Devlet eliyle toplu konut üretiminde teknoloji se-
İnş. Müh. : çimi ve konut politikası ile ilişkisi.
- Metin TAPAN** : Ülkemiz koşullarına uygun konut üretimi seçiminde
Dr. Mimar : bazı öneriler.
İ.T.Ü. MİM. Fak. Öğr. Üyesi
- Yücel GÜRSEL** : Türkiye'de konut üretiminde tekelleşme ve kentsel
MİM. Od. İst. Şb. : yapıya etkileri
Yön. Kur. Sekreter Üyesi
- Sedat ÖZKOL** : Türkiye kapitalizminin tekelci yapısı ve bu yapının
Dr. İnş. Mühendisi : inşaat sektörüne yansımaları.
- Aydın ENGİN** : Konut işçilerinin temel sorunları
Gazeteci
- Süheyl KIRÇAK** : Yapı üretiminde çalışan teknik elemanların sorunları
MİM. Odası Yön. Kur. Üyesi
- Tüm Teknik Elemanlar** : "Yapı üretiminde çalışan teknik elemanların sorun-
Derneği (TÜTED) : ları" bildirisinin eleştirisi.
- İlkay İZER** : Yapı üretiminde insan gücü potansiyelimiz ve bun-
İnş. Müh. Odası Başkanı : dan yeterince yararlanamayıpımızın nedenleri.
- Ahmet SÖNMEZ** : "Yapı üretiminde insan gücü potansiyelimiz ve bun-
MİM. Od. Ank. Şb. Yön. Kur. : dan yeterince yararlanamayıpımızın nedenleri" bil-
Sekreter Üyesi : dirisinin eleştirisi.
- İlhan AKALIN** : Kira-Ücret ilişkilerine bakış.
Sosyal-İş Sendikası
Eğitim Sekreteri
- Doç. Dr. Alpaslan IŞIKLI** : "Kira-ücret ilişkisi" bildirisinin eleştirisi.
S.B.F. Öğretim Üyesi

- Ergun UNARAN**
Mimar
İmar ve İsk. Bak. Danışmanı : Ulusal konut politikası içinde Devlet eliyle kiralık konut üretimi.
- Yılmaz İNKAYA**
Mimar : "Ulusal konut politikası içinde devlet eliyle kiralık konut üretimi" bildirisinin eleştirisi.
- Nabi DİNÇER**
D.P.T. Sosyal Planlama
Dai. Uzmanı : Türkiye'de bir sosyal konut politikası olarak konut kredileri.
- Özcan KESGEÇ**
DİSK Genel Başkan Vekili
Sosyal-İş Sendikası
Gn. Başkanı : İşçi konutları, S.S.K. ve uygulamalar.
- Demirtaş CEYHUN**
Mimar : "Türkiye'de bir sosyal konut politikası olarak konut kredileri" bildirisinin eleştirisi.
- Halit KARABABA**
Mimar : Konutla ilgili, yürürlükteki ve hazırlanmakta olan mevzuat.
- Adil ÖZKOL**
Dr. Hukukçu : "Konut mevzuatı" bildirisinin eleştirisi.
- Önder ŞENYAPILI**
Mimar : Konuta ilişkin örgütsel yapı üstüne.
Bölge Plancısı
Toprak ve Tarım Reformu
Müşteşarlığı, Yatırım,
Planlama, Koordinasyon
Genel Müdürü
- Hasan ÇAKIR**
Mimarlar Od. Yön. Kur. Üyesi : "Konut sorunu" kılın sorunu?
- O.D.T.Ü.M.F.Ö.D.**
Mim. Fak. Öğr. Der. : "Ulusal konut politikası" bildirisinin eleştirisi.
- Tüm İktisatçılar Birliği** : Türkiye'de kira - ücret ilişkisi.
- Kutlay EBİRİ** : Kira'nın bileşenleri, bir İktisadi yaklaşım.
- Not :** Konut kurultayına ilişkin tebliğ, eleştiri ve tartışmalar yakın bir gelecekte kitap halinde yayınlanacaktır.

ARSA VE TOPRAK KOMİSYONU ÇALIŞMALARI

Ülkemizde, toprak sorununun çok büyük boyutlara ulaştığı bilinen bir gerçektir. Geçmiş tarihimize göz atıldığında zaman, Osmanlı İmparatorluğunun çöküşünün kökeninde, İmparatorluğun toprak düzeninin bozulmasının büyük payı olduğu görülür. Yakın tarihimizde "çok partili demokratik düzene" geçme kılıfının altında yatan gerçek ise yine toprak sorunu olmuştur. Çok kısa bir zaman önce Urfa'da uygulanmasına çalışılan toprak reformunun, bazı çevrelerce, son derece örgütlü olarak, nasıl önlenmeye çalışıldığı bizzat Toprak Reformu Müsteşarı tarafından kamuoyuna duyurulmuştur. Bütün bunlar toprak sorununun toplumumuzun gelişmesinde ne denli etkin olduğunun birer kanıtıdır.

Sorunun öneminin bilincinde olan ilgili Odalar, toprak sorununun günümüze kadar geçirdiği evrimleri incelemek, bugünkü somut durumu ortaya koymak ve sorunun çalışanlar yararına çözümlenebilmesi için öneriler getirmek amacı ile odalararası sürekli bir komisyon kurmuşlardır. Arsa ve Toprak Komisyonu, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası, Şehir ve Planlama Mühendis ve Mimarları Odası ve İnşaat Mühendisleri Odası temsilcilerinden oluşmuştur.

Komisyon 17.6.1974 tarihinde çalışmaya başlamış, toprakta özel mülkiyetin yarattığı toplumsal sorunların araştırılması; saptanması, genel bilgilerin toplanması ve değerlendirilmesi ilk aşama olarak kararlaştırılmıştır.

İlk aşamanın tamamlanması 2 ay sürmüş ve bu süreç içinde temsilciler yoğun bir arşiv taramasını gerçekleştirmişler, gerekli görülen bütün dokümanları toplamışlardır.

Daha sonra komisyon tarafından, aşağıda verilen, taslak plân saptanmıştır.

TASLAK PLÂN

I — Sorunun Tanımı :

I. 1 — Genel olarak toprağın mülkiyet açısından geçirdiği evrim ve toplumsal gelişmedeki yeri,

I. 2 — Tarihsel perspektif içinde sorunun evrimi (Osmanlı İmparatorluğu dahil günümüze kadar) ve bu perspektif içinde toprağın metalaşması ve mülksüzleşmenin görünümü,

I. 3 — Toprak sorununun köy-kent ilişkisi ile bağımlılığı,

II — Sonuç ve öneriler :

Toplanan dokümanlar yukarıdaki taslak göz önünde tutularak değerlendirilmiş ve derlenen veriler metin haline getirilmeye başlanmıştır.

Komisyon 20.1.1975 tarihine kadar taslak plânın I, I-1 ve I-2. maddelerini metin haline getirmiştir. Geriye kalan kısımların metin haline getirilmesi için çalışmalar sürdürülmektedir. Çalışmalar tamamlanıpca ortaya çıkan metin eleştiriye açılacak, gelen eleştiriler de değerlendirildikten sonra rapor son şeklini alacak ve yayımlanacaktır.

CUMHURİYET DÖNEMİNİN ULAŞIM POLİTİKASININ ELEŞTİRİSİ VE ÖNERİ GETİRİLMESİ

Bu konuyla ilgili çalışma Oda Merkezi ve Şubeler arasında yapılan işbölümü gereğince İstanbul Şubesi tarafından yürütülmüştür.

Konu ile ilgili olarak İstanbul Şubesi, bir araştırma yaptırılmasına karar vererek bir komisyon kurmuştur. Komisyon çalışmaları başarılı olmuş ve Dr. Sedat ÖZKOL araştırmanın bir kitap haline getirilmesinde görevlendirilmiştir. İnşaat Mühendisleri Odası Çalışma Programı'na uygun olarak Dr. Mühendis Sedat Özkol tarafından yürütülen bu araştırmada, Türkiye'ye egemen sosyo-ekonomik sistem ile ulaşım sistemi arasındaki diyalektik ilişki incelenmekte, sosyo-ekonomik sistemin ulaşım sistemini ne şekilde belirlediği; buna karşılık ulaşım sisteminin de sosyo-ekonomik sistem üzerine ne şekilde etkide bulunduğu araştırılmaktadır. Araştırma, şimdiye kadar gerçekleştirilen bölümüyle, Türkiye ulaşım sistemine özgü anarşi ve geriliğin çok bellirgin tarihsel nedenleri olduğunu, özellikle Osmanlı toplumunun bir yarı sömürge haline getiriliş süreci ile ulaşım sisteminin çarpıklık ve geriliği arasında somut ve belirleyici ilişkiler bulunduğunu ortaya koymaktadır. Diğer bir deyişle Anadolu toplumlarının tarihsel gelişimi incelenmeden, Türkiye ulaşımının gerilik nedenlerini saptamak mümkün görülmemektedir.

Bugünkü ulaşımındaki bozukluğun tarihi köklerine inmeden bozukluğun nedenlerini ortaya koymak ve çözümler sunmak mümkün değildir. Bu sonuçlar gerçekliğin dışında salt sübjektif olarak kalırlar. Ancak ulaşım sorununa doğru bir yaklaşım, ulaşımın toplum biçimleriyle birlikte düşünülmesi ile olur. İnşaat Mühendisleri Odası işte ancak bu gerçeklerin ışığı altında yürütülen bir araştırmanın sağlıklı sonuçlar vereceğine inanmaktadır.

Araştırmanın şimdiye kadar gerçekleştirilen bölümü, Anadolu toprakları üzerinde kurulan Hitit, İonya, Pers, Yunan, Roma ve Bizans vs... Medeniyetleri dönemini kapsamaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünde, Selçuklu ve Osmanlı Medeniyetleri'ndeki ulaşım sisteminin yapısı, gelişimi ve vardığı nokta incelenecek ve saptanan bulguların ışığı altında, Tarih'in Cumhuriyet Dönemi'ne özgü ulaşım sistemini ne şekilde belirlediği, hiç değilse etkilediği ortaya konulacaktır.

BÜYÜK KENTLERİN ULAŞIM SORUNU

1. İstanbul Ulaşım Kongresi

İstanbul Şubemizce yürütülen bu çalışma için, Şube Yönetim Kurulu tarafından, İnşaat Yüksek Mühendisi ve Sistem Analisti Atilla Alpöge görevlendirilmiştir. Bu üyemiz daha sonra İstanbul Belediyesi Trafik Danışmanlığına getirilmiştir.

Diğer meslek odaları ile ortaklaşa olarak yapılan çalışmalar sonucunda 8-9-10 Mayıs 1974 tarihlerinde Ulaşım Kongresi düzenlenmiştir. Basın, T.R.T. ve kamu oyunda geniş yankılar uyandıran ulaşım Kongresi oldukça başarılı geçmiştir.

İstanbul'da yaşayan herkesin bildiği, yaşadığı ulaşım sorununa bilimsel düzeyde yaklaşımı sağlamak amacıyla düzenlenen kongre, olayın sadece basit bir trafik sorunu olmadığını, ekonomik ve teknik, sosyal ve politik yanlarıyla bütünselliği olan bir sistem olayı olduğunu sergiledi.

Kentlerimizin yapısını kemiren ,milyonlarca insanımızı yıpratın, milyonlarca lira zarara sokan ulaşım sorununa çözüm getirecek olan yerli teknik kadroya sahip olduğumuz halde sürekli yabancılara başvurulduğu dile getirildi.

Dokuz ana konunun ele alındığı kongrede, üniversiteler, kamu ve özel kurumlarda çalışan 16 uzman tebliğci, 16 uzman da tartışmacı olarak hazır bulundular.

KONULAR VE TEBLİĞÇİLER

Konu	: ULAŞIM OLAYININ KENTSEL YAPIDA YANSIMASI
Tebliğçiler	: Prof. Dr. Ruşen Keleş S. B. F. Şehircilik Kürsüsü, Dr. İlhan Tekeli O.D.T.Ü. Bölge Planlama Bölümü, Prof. Dr. Doğan Kuban İ.T.Ü. Mimarlık Tarihi Kürsüsü Başkanı, Nadir Akgül Ekonomist, Devlet İstatistik Enstitüsü, Selçuk Esen Elk. Yük. Müh.
Konu	: ULAŞIM OLAYINA SİSTEM YAKLAŞIMI
Tebliğçi	: Atilla Alpöge Ulaşım Plancısı/Sistem Analist
Tartışmacılar	: Ülkü Ayata Ulaşım Uzmanı, İzmir Nazım Plan Bürosu, Dr. Ömer Saatçioğlu O.D.T.Ü. Hareket Araştırma Dairesi.
Konu	: KENTLEŞME, NAZIM PLANLAR VE ULAŞIM
Tebliğçi	: Dr. Esat Durak O.D.T.Ü. Metropoliten Planlama Uzmanı.
Tartışmacılar	: Dr. Denlse Kandiyoti Sosyal Psikolog, Boğaziçi Üniversitesi Somen Ural Mimar İ.T.Ü. Dr. Ömer Saatçioğlu O.D.T.Ü. Hareket Araştırma Dairesi.
Konu	: İSTANBUL'DA TRAFİK IŞIKLARI UYGULAMASI
Tebliğçi	: Vecihi Olut Elk. Yük. Müh. İstanbul Belediyesi
Tartışmacılar	: Ahmet Güven Elk. Yük. Müh. Çekmece Nükleer Araştırma Merkezi, Murat Özgen Ayfer Trafik Mühendisi, Karayolları 1. Bölge Müdürlüğü.
Konu	: İSTANBUL'DA ALTGEÇİT - ÜSTGEÇİT UYGULAMALARI
Tebliğçi	: Ersin Arıoğlu İnşaat Yük. Müh.
Tartışmacılar	: Niyazi Luranay Mimar D.G.S.A. Murat Özgen Ayfer Trafik Müh. Karayolları 1. Bölge Müdürlüğü.
Konu	: EKONOMİK BİR OLAY OLARAK TRAFİK SIKIŞIKLIĞI
Tebliğçi	: Ülkü Ayata Ulaşım Uzmanı İzmir Plan Bürosu
Tartışmacılar	: Aslan Başer Kafaoglu Ekonomist, Yazar. İsmail Sarıkaya Ekonomist, İstanbul Şehirsel Gelişme Projesi.
Konu	: ULAŞIM SORUNU VE ÖRGÜTSEL SORUNLAR
Tartışmacılar	: Teoman Zingil Avukat, Esat Turak Cihat Fındıkoğlu Mimar, Atilla Alpöge.

Ülkemizdeki montajcı otomotiv sanayinin elinde bulunduğu tekellerin de büyük bir kadro ile izlediği hatta "ülkemizde hürriyetlerin iyice kısıtlandığını, kala kala özel araba sahibi olma hürriyetinin kaldığını, vatandaşlarımızı o hürriyetten de mahrum kılmamamız gerektiğini söyleyebildikleri" kongrede zorunlu olarak şu sonuçlar vurgulandı :

— Kara, deniz ve hava ulaşımı, halk yararına bir kalkınma ve üretim politikası çerçevesinde ve dengeli olarak planlanmalıdır. Dış güçler tarafından dikte edilmiş, tek çözüm olarak kara yolu ulaşımına ağırlık verme politikasından mutlaka vazgeçilmelidir.

— Bu doğrultuda Dünya Bankası ile yapılan anlaşmalar ve yabancı çıkarları programlayan paket projeler derhal iptal edilmeli, yabancı uzmanların işine son verilmelidir. Çünkü "İstanbul Ulaşım Kongresi" ulaşım olayının planlanmasının kendi elemanlarımızla gerçekleştirilebileceğini çok açık bir biçimde belgelemiştir.

— Ulaşım sorununu bir sistem olayı olarak ele alacak gelişmeleri sürekli olarak kontrol edecek ve karar verecek özerk kamu kuruluşları derhal kurulmalıdır.

— Otomotiv sanayinin kendi iç rekabeti ile de hızlandırılacak olan "otomobil sahibi olma tutkusunu" körükleyen girişimlerin yaratacağı sömürü önlenmelidir. Ayrıca otomobilleşmenin tüm olumsuz sonuç ve maliyetleri bundan çıkarları olanlara ödetirilmelidir.

— Bu sorunun çözümü temelde, bir politik tercih yapılmasına bağlıdır. Ve bu tercih halk yararına olduğu ölçüde sorun da halk yararına çözümlenebilecektir.

Mühendis ve Mimar Odaları olarak ulaşım olayına halk yararına çözümler getirecek tüm girişimleri destekleyeceğimizi ve aksi yönde girişimlere kararlı olarak karşı çıkacağımızı duyururuz."

ODALARIN ORTAK GÖRÜŞÜ

"Ulaşım Kongresi" çalışmalarını tamamladıktan sonra, İstanbul Odalararası Sürekli Komisyonu aşağıdaki görüşleri saptamıştır :

"Bugün trafik sorunu olarak ortaya konulan sorun, gerçekte ülkemizin ekonomik, politik ve kültürel koşullarının bir ürünü, bir sonucu olan ulaşım sorunudur.

Ancak boyutlarının ve etki alanının gözden kaçırılması için trafik sorunu olarak empoze edilmektedir.

Dışa bağımlı, tüketime dönük montaj sanayinin zorunlu bir sonucu olarak ulaşım sorunu da dışa bağımlı ve tüketimi kamçılayacak yönde çözümlenmek istenmektedir.

Ülkemizin çeşitli sorunlarının sahte sanayileşme ve sağlıksız kentleşme doğrultusunda en yoğun biçimde yansıdığı alan İstanbul'dur.

İstanbul'da ulaşım sorununun ele alınması ülke ulaşım sorununu açıklamak bakımından zorunlu bir örnek olmaktadır. Öte yandan İstanbul Ulaşım sorunu, Türkiye ulaşım sorunu bütünlüğü içinde ele alındığı ölçüde çözüme ulaştırılabilir.

Gelir vergisinin % 50'sini, Kurumlar vergisinin % 40'ını ödeyen İstanbul halkının konut, beslenme ve ulaşım ihtiyacının yoğunlaşması ile giderek iç ve dış çıkar çevrelerinin de iştahını çeken bir pazar haline gelmiştir. Bu nedenle çıkar çevreleri İstanbul ulaşım sorunu ile ilgili girişimlerde bulunmaktadır.

İstanbul ulaşım sorunu elbetteki bir çözüme bağlanacaktır. Ancak bu çözüm çıkar çevrelerinin kârları açısından ele alındığı sürece ülke çıkarları ve halk yararına ters bir yönde gelişecek ve yeni çıkmazlar yaratacaktır. Bu çıkmazın ekonomik ve politik boyutlarının yanında, yoğun ulaşım sıkıntılarına rağmen, toplumda yaratılan araba sevdası kültürel boyutunu da vurgulamaktadır.

İstanbul Mühendis ve Mimar Odaları olarak İstanbul Ulaşım Kongresi'nde ortaya çıkan görüşlerin ışığında, aşağıdaki hususların vurgulanmasını zorunlu görmekteyiz :

— Kara, deniz ve hava ulaşımı, halk yararına bir kalkınma ve üretim politikası çerçevesinde ve dengeli olarak planlanmaktadır. Dış güçler tarafından dikte edilmiş, tek çözüm olarak karayolu ulaşımına ağırlık verme politikasından mutlaka vazgeçilmelidir.

— Bu doğrultuda Dünya Bankası ile yapılan anlaşmalar ve yabancı çıkarları programlayan paket projeler derhal iptal edilmeli, yabancı uzmanların işine son verilmelidir. Çünkü, "İstanbul Ulaşım Kongresi", ulaşım olayının planlanmasının kendi elemanlarımızla gerçekleştirilebileceğini çok açık bir biçimde belgelemiştir.

— Ulaşım sorununu bir sistem olayı olarak ele alacak gelişmeleri sürekli olarak kontrol edecek ve karar verecek özerk kamu kuruluşları derhal kurulmalıdır.

— Otomotiv sanayiinin kendi iç rekabeti ile de hızlandırılacak olan "otomobil sahibi olma tutkusunu" körükleyen girişimlerin yaratacağı sömürü önlenmelidir. Ayrıca otomobilleşmenin tüm olumsuz sonuç ve maliyetleri bundan çıkarları olanlara ödettilmelidir.

— Bu sorunun çözümü temelde, bir politik tercih yapılmasına bağlıdır. Ve bu tercih halk yararına olduğu ölçüde sorunda halk yararına çözümlenebilecektir.

Mühendis ve Mimar Odaları olarak ulaşım olayına halk yararına çözümler getirecek tüm girişimleri destekleyeceğimizi ve aksi yönde girişimlere kararlı olarak karşı çıkacağımızı duyururuz.

İSTANBUL ODALARARASI SÜREKLİ KOMİSYONU

Elektrik Müh. Odası İst. Şb. si - Gemi Mak. İşletme Müh. Odası - Mimarlar Odası İst. Şb. si - Gemi Müh. Odası - İnş. Müh. Odası İst. Şb. si - Kimya Müh. Odası İst. Şb. si - Makine Müh. Odası İst. Şb. si - Ziraat Müh. Odası İst. Şb. si."

ULAŞIM SORUNU VE TEKELCİ SERMAYE

"İstanbul Ulaşım Kongresi" nden sonra Türkiye Mühendislik Haberleri'nin Mayıs 1974 tarihli 230. sayısında "Ulaşım Sorunu ve Tekelci Sermaye" başlıklı bir Başyazı yayınlanmıştır. Kongre'den çıkarılması gereken dersleri konu alan bu yazıda şu görüşlere yer verilmiştir :

"8-11 Mayıs tarihleri arasında toplanan İstanbul Ulaşım Kongresi, teknik meslek Odalarının yurt sorunlarına eğilmeleri konusunda başarılı bir örnek oldu. Aralarında Odamız İstanbul Şubesinin de bulunduğu sektör Odanın İstanbul Şubelerinin ortak çabaları ile oluşturulan kongre bu güne dek ihmal edilmiş olan ulaşım sorunu yeni boyutlar getirirken, İstanbul ulaşım sorununun da bütün problemleri ile ortaya konulduğu bir toplantı olmuştur.

Kongrenin halka açık ve tam demokratik bir şekilde yürütülmesi, teknik elemanların demokrasiye olan inançlarının özlü bir simgesi olmuştur. Bu kongreden bir süre önce tekeli sermaye temsilcilerinin petrol konusunda yaptıkları bir toplantı tümüyle gizli ve kapalı kalırken, teknik elemanların oluşturduğu kongre tekeli sermayenin en sivri temsilcilerinin bile, düşüncelerini rahatça söyleyebildikleri bir demokrasi forumu olmuştur. Böylece tekeli kesimin sahte demokrasi ve hürriyetçilik teranelerinin ipliği pazara çıkarken, ilerici teknik eleman kütlesinin demokrasiye bağlılığı bir kez daha ispatlanmıştır. Ayrıca tekeli sermaye sözcülerinin dile getirdikleri düşünceler, bu kesimin kendi kârından başka hiç bir amaç tanımadığını, kitlelerin ızdırabını umursamadığını, hattâ alaya aldığını belgelemiştir.

ULAŞIM POLİTİKASI HALK YARARINA GÖRE ŞEKİLLENMEMİŞTİR

Kongrenin ortaya koyduğu en önemli gerçeklerden biri de Osmanlı İmparatorluğundan bu yana ulaşım politikamızın, ülkemiz ve halkımızın yararına göre değil yerli ve yabancı tekeli sermayenin çıkarına göre şekillendiğidir. Konuşmacılar verdikleri örneklerle bu gerçeği belgelemiştirlerdir. Yabancıların inşa ettikleri yol kilometresi başına para ve imtiyaz aldıkları, Osmanlı dönemi demiryolları, yılan gibi

kavım, kıvrım yapılmıştır. Cumhuriyetin ilk 17 yılında iki misli bir gelişme gösteren Demiryolları sonraki 30 yılda hiç gelişmemiş hattâ gerilemiştir. Buna karşılık 1947'den sonra tüm politikayı olduğu gibi yol politikasını da etkileyen Amerikancı eğilimler, demiryolu yapımının terkedilmesi ve karayolu yapımının hızlandırılmasında temel etken olmuştur. Bu gelişimin nedeni açıktır. Çok daha ucuz bir kitle taşıma aracı olan demiryollarının yerine karayollarının ikame edilmesi, Amerikan tröstlerinin tekelinde bulunan karayolu yapım ve taşıma araçları ile akaryakıtı, yeni pazarlar yaratma amacına yönelmiştir. Bugün yurdumuzdaki en büyük tekелci kuruluşun 1940'larda bir Amerikan motorlu araç şirketinin temsilciliği ile serpilmeye başlaması da, yerli ve yabancı tekелci sermayenin işbirliğine en güzel örneklerden birini teşkil etmektedir.

Nitekim ulaşım kongresinde tekелci sermayenin sözcülüğünü bu kuruluşun yöneticilerinden biri yapmıştır.

İşte bu yerli-yabancı tekелciler işbirliği, kendi çıkarları adına Türkiye'nin ulaşım politikasını alt-üst etmişler, çıkmaza sokmuşlardır. Buna bir de gösterişli ama irrasyonel imarcılık, anlayışı eklenince bugünkü durum ortaya çıkmıştır. Kongreye verilen bir tebliğde; gelişmiş ülkelerde yük taşımasının % 46,4'ünün demiryolları ile, % 34,4'ü su yolları ve boru hatları ile, buna karşılık sadece % 19,2'sinin karayolları ile yapıldığı belirtilmiştir. Yurdumuzda ise, karayollarının % 73,9, demiryollarının ise % 25,8'lik bir orana sahip oldukları açıklanmıştır. Oysa karayolu taşıması demiryolu taşımasını hemen, hemen 10 misli bir maliyetle yapılmaktadır. Yani Türkiye'deki ulaşım olabileceğinden 5-6 misli daha pahalı olarak yapılmaktadır. Bu büyük bir ziyandır. Ülkemizin neden geri kaldığını açıklayan çarpıcı bir örnektir. Böylesine büyük bir hata ancak, kasıtlı bir politika ile açıklanabilir. Ülkemizin bu denli zararına bir politika, birkaç tekелci kuruluşun tatlı kârları uğruna yapılmaktadır.

Kongrede açıklanan bir diğer gerçek, bir kilometre karayolu başına ve 1000 nüfusa düşen motorlu taşıt sayısı oldu. Türkiye bu açıdan dünya ortalamasının çok gerisindedir. Tekелci sermaye sözcüleri bunu kârlarını artırma niyetlerinin gerekçesi olarak kullanmak istemişlerdir. Oysa yukarıda açıklanan değerler, Türkiye'nin tek yanlı olarak karayoluna dayalı ulaşım politikasının ne denli sakat olduğunu açıkça göstermektedir. Bu politikada ısrar etmek, zararı daha da artırmaktan başka bir şey sağlamayacaktır. Çünkü sorun, soyut rakam mukayeseleri değil taşımanın maliyeti ve güvenliği sorunudur. Ülkemizde sosyal tabakalar arasında olduğu kadar, coğrafi bölgeler arasında da dengesizlikler vardır. Bu bakımdan tüm ülkede yol kilometresi başına düşen araç sayısı açıklayıcı bir rakam değildir. Örneğin izmit-İstanbul karayolu bugünden tıkanmış durumdadır. Buna karşılık birçok yol kapasitesinin çok altında çalışmaktadır. Bu şekilde yapılan mukayeseler yanıltıcı olmaktadır. Trafik kazalarında dünya birincisi olduğumuz akıldan çıkarılmamalıdır. Bugüne kadar uygulanan politika yüzünden en pahalı ve en güvenliksiz bir ulaşım düzeyinden yukarı çıkamadık. Tekелci sermaye sözcüleri laf cambazlıkları ile gerçekleri saklamaya çalışmaktadırlar.

İstanbul Ulaşım Kongresi tekелci sermayenin yurt çapında kurduğu ağı da gözler önüne sermiştir. Kongrede konuşan ve karayolu taşıyıcı esnafını temsil eden bir sözcü ulaşım sorununun rasyonel bir şekilde ele alınmasından tedirgin olduğunu göstermiştir. Bu konuşmacı tekелci sermayenin ağına yakalananların sözcülüğünü yapmıştır. Aslında bu kesimde tekелci sermaye tarafından sömürülmektedir. Ama dar görüşlülüğü, kökünü tarihten alan ilkel çıkarıcılığı, onun gerçekleri görmesini engellemektedir. Bizlerin ve tüm ilericiilerin bu konuda uyanık olması ve onları uyarması gerekir. Nitekim Şili'deki ilerici iktidarın devrilmesinde bu dar görüşlü çıkarıcılık önemli bir rol oynamıştır.

İSTANBUL ULAŞIM KONGRESİ DERSLERİ

Yurdumuzdaki durum hiç olmazsa şimdilik araba sahibi olmayı rasyonel kelmamaktadır. Bu gün araba sahipliği bir toplumsal prestij ve gösteri aracıdır. Bu, kentlerimizin ulaşım sorunlarının çözümü ve ulaşım sorununun rasyonel olarak ele almak açısında önemli olanaklar yaratmaktadır. Kentlerdeki kitle taşıma araçlarının

geliştirilmesi, kent merkezlerine özel araba girişlerinin yasaklanması gibi tedbirlerle kentlerdeki ulaşım sorunu büyük ölçüde çözümlenebilecektir. Özel araba sahipliği arttıkça yukarıda anlatılan rasyonel çözüm zorlaşacak ve belli bir araba yoğunluğundan sonra mekân organizasyonunda bir dönüşüm olarak, kentlerin yapısı değişecektir. Kentsel ulaşım sorununa bir çözüm getirmek için henüz vakit vardır.

Tekelci sermaye sözcüleri bu rasyonel tedbir önerilerinden de rahatsız olmuşlardır. Çünkü bu tedbirler kesinlikle halk yararına olsalar bile, özel araba üretim sürecini kısıntıya uğratabilecek niteliktedirler.

Yukarıda söz konusu edilen gerçekler, bizlere İstanbul Ulaşım Kongresinden çıkarılacak birçok dersler olduğunu göstermektedir. Bunları kısaca tekrarlamayı yararlı görüyoruz.

1. Sorunlara somut eleştiri ve belgelerle yaklaşmak, gerçekleri daha anlaşılır, daha etkin bir şekle sokmakta ve çözüm yollarının belirlenmesinde yardımcı olmaktır.

2. Teknik elemanların, bütün çalışanlar gibi demokrasi ve özgürlükten yana oldukları buna karşılık tekelci sermayenin halktan gizli çalıştığı ve antidemokratik bir tavır benimsediği, ulaşım kongresi ve tekelci sermayenin oluşturduğu petrol toplantısı ile belgelenmiştir.

3. Tekelci sermaye çıkarına dokunacak, en olumlu en rasyonel tedbirlere bile şiddetle karşı çıkmaktadır.

4. Bu güne kadar uygulanan ulaşım politikası kökünden yanlış ve halkın yararlarına ters düşen, bir politika.

5. Ulaşım sorununun ve özellikle büyük kentlerdeki ulaşım sorununun çözümü için henüz vakit geçmiş değildir. Yeterki, halk yararına ve rasyonel çözüm yolları üstüne cesaretle yürünebilsin, Tekelci kesimin oyunları açığa çıkarılıp, direnişi kırılabilsin."

2. METRO AÇIK OTURUMU

Büyük kentlerin ulaşım sorunu için düzenlenen Ulaşım Kongresi'nde İstanbul Metro-sunun tartışılması için öneri getirilmiştir. Bu öneriyi değerlendiren İstanbul Odalararası Koordinasyon Kurulu, bir açık oturum düzenlemiştir.

Çok geniş bir şekilde tartışılan metro açık oturumunu özetlersek :

1974 Haziranının son günlerinde T.B.M.M. İçişleri Komisyonu: "İstanbul'da metro in-saasının ve işletilmesinin finansmanı hakkında kanun teklifini görüşmeye başladı. Komis-yon İstanbul Metro-sunun gerekliliği ve metronun Türk mühendisleri ve yerli teknoloji ile yapılma olasılığı üzerinde görüş birliğine vardı. Böylelikle İstanbul Metro-su konusunda oldukça somut çalışmalar başlamış oldu.

Mühendis ve Mimarlar Odaları İstanbul Koordinasyon Kurulu çalışma ilkeleri arasında, ülkemizdeki yatırımların halk yararına ve ülke koşullarına uygunluğu konusunda araştırmalar yapmayı hedeflediği için ve İstanbul Metro-su gerek kapsadığı uzmanlık alanları gerek-se yatırımın büyüklüğü açısından önemli olduğu için Metro olayını gündemine aldı ve bir açık oturum düzenlemeye karar verdi.

Genel olarak kentleşme ve kitle ulaşımı bütünselliği içinde metro olayı, Dünyadaki metro uygulamaları, İstanbul Metro'su konusundaki çalışmaların tarihçesi, Teknoloji ithali ve yerli teknoloji açısından metro olayı, Metro konusunda parlamento çalışmalarının eriştiği boyutları, Ekonomik yönüyle metro,

konularının tartışıldığı açık oturuma,

Atilla Alpöge - Sistem Analisti ve Ulaşım Uzmanı

Aslan Başer Kafaoğlu - Ekonomist

Erhan Karaesmen - Dr. Yük. İnş. Müh.

Saffet Gürtav - İ. E. T. T. Genel Müdürü, katıldı.

Teknoloji ithali ve finansman sorunu dahil, bütün boyutları ile tartışılan Metro açık oturumu; konunun önemi gereği, Metro ile ilgili karar verilmeden önce kamu oyunda geniş bir tartışma ortamı açılmasının bir zorunluluk olduğunu vurgulayarak sonuçlanmıştır.

7. Eğitim Sorunları

TABLO 1. GENEL LİSE ÖĞRENCİ SAYILARI :

	Öngörülen	Gerçekleşen
1967 - 1968	107.000	145.000
1968 - 1969	60.000	71.000
1969 - 1970	65.000	80.000
1970 - 1971	82.000	84.000

Bu yüzden mühendis başına düşen teknisyen sayısı her geçen yıl bir öncekine oranla daha da azalmıştır. (Tablo 2) Kaynak D.P.T.

TABLO 2. MÜHENDİS BAŞINA DÜŞEN TEKNİSYEN SAYILARI :

	1960	1965	1970
İnşaat Tek./Mimar + İnş. Müh.	1,5	1,0	0,7
Mak. Tek./Mak. Müh.	2,3	1,6	1,9
Elektrik Tek./Elektrik. Müh.	3,5	3,5	2,5
Maden Tek./Maden Müh.	0,3	0,4	0,5
Kimya Tek. Laborant/Kimya Müh.	5,3	5,8	4,7
Orman-Tarım Tek./Orman ve Tarım Müh.	0,6	0,5	0,5

Üretimle ilişkisi belirli bir ölçüde sağlanmış olduğu halde Sanat Enstitüleri ve Teknisyen okullarının nitelik ve sayısal açıdan gerekli düzeye çıkarılmaması üretim için ara insan gücü gereksinimi sorunu doğurmuştur.

Yönlendirici niteliği olmayan ve üretimle ilişkisi kurulmamış genel liselerdeki öğrenci sayısının plan hedeflerini bile aşan artışı yığılma sorununun nedenlerinden biridir. 11 yıllık bir öğrenimden sonra herhangi bir konuda ihtisaslaşmamış, üreticilik ya da uygulayıcılık niteliklerinden yoksun büyük bir kitle üretim alanında istihdam olanağı olmadığı için zorunlu olarak üniversite kapısına yığılmaktadır.

ÖN LİSANS YÜKSEK OKULLARI DÜŞÜNCESİNİN DOĞUŞ NEDENİ :

Ön lisans yüksek okulları düşüncesinin çıkış nedenleri şöyle sıralanmaktadır :

- 1 — Yüksek öğretime girişteki yığılmanın önlenmesi,
- 2 — Üretim için ara insan gücü ihtiyacı karşılanması,
- 3 — Yüksek öğretimdeki giriş sınavları yerine daha tutarlı bir eleme sistemi getirilmesi gereği,
- 4 — Orta öğretimdeki bölgesel farklılıkların ön lisans yüksek okulları ile kaldırılarak fırsat eşitliğinin sağlanması,
- 5 — Lisans eğitimi aşamasına gelen öğrencilerin yönlendirilmesi gereği.

Özellikle yığılma sorununun her geçen yıl daha bir artması ön lisans okulları profesini güncel kılmış ve bu okulların yığılma sorunu ile birlikte diğer sorunları çözeceği görüşü bazı üniversite öğretim üyeleri ve Milli Eğitim Bakanlığınca da belirlenmiştir.

Ayrıca ön lisans Yüksek Okulları'nın kurulması için fiziki ihtiyaçlar yönünden herhangi bir sorunu olmadığı, öğretim üyesi sorununun doktoraşz asistanlarla, bina ve atelye ihtiyaçlarının Milli Eğitim Bakanlığına bağlı orta öğretim kurumlarının olindeki bina ve atelye olanaklarından yararlanılarak karşılanabileceği iddiası vardır.

ÖN LİSANS YÜKSEK OKULLARININ NİTELİĞİ :

Öğretim ve sınav yönetmelikleri açısından ön lisans yüksek okulları konusunda kesin bir ölçü olmamakla birlikte, yaygınlaştırma kararı alındığı anda yeni açılacakların yönetmelikleri açısından eskilerden farklı olabileceğini düşünemiyoruz. Böylece uygulama alanında olan "Ege Üniversitesine bağlı Mühendislik Bilimleri Fakültesi Ön Lisans Yüksek Okulu Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin" önemli gördüğümüz maddelerine getireceğimiz yorumlar bu okulların niteliğini ortaya koyacaktır inancındayız. (Kaynak 14719 sayılı ve 21 Kasım 1973 tarihli Resmi Gazete)

1 — Öğretim

Madde 13 — Ön Lisans Öğretimi

1. Kısım 2 yarı yıl

2. Kısım 2 yarı yıl

olmak üzere iki kısımdan ibarettir.

Yorum : 1. Kısım lisans kademesine hazırlayıcı 2. kısım ise üretim için ara insan gücünü sadece bir yılda hazırlayıcı nitelikte olacaktır.

Madde 14 — 1. Kısım öğretimde bir dersten tam not 100 olmak üzere en az 40 ile vize alamayan, vize aldığı halde yaz ve güz dönemi sınavlarında her dersten aldığı not ile vize notunun aritmetik ortalamalarının toplamı tam notlarının toplamının % 30'unun altında kalan öğrencilerin okulla ilişkileri kesilir.

Yorum : Görüyoruz ki ön lisans yüksek okulları bünyesine aldığı öğrencilerin bir kısmını daha ilk yılın sonunda açıkta bırakacaktır. Önlisans öğretiminde dahi başarılı olmamış sayılan bu gençler büyük bir moral bozukluğuna uğrayacaklar ve geleceklelerinden kaygı duyacaklardır.

Madde 15 — 1. kısmi öğretimi, her dersten, sınav notu en az 50 olmak ve vize ve sınav notlarının aritmetik ortalaması ile bulunan başarı notu 50 ve daha yukarı tutmak suretiyle bitiren öğrenci Mühendislik Bilimleri Fakültesinde lisans öğrenimine devam etme hakkını kazanır. Bu öğrenciler Fakültece tesbit edilecek kontenjanlara, 1. kısım başarı notları toplamı esas alınarak yapılacak sıralamaya göre yerleştirilirler.

Yorum : Bu madde ile getirilen ve aşılması oldukça güç olan baraj önlisans öğrencilerinin çok az bir kısmının lisans öğrenimine geçiş olanağını kazanabileceğini göstermektedir.

Madde 16 — 1. kısım öğrenimde normal zamanında başarılı olamıyarak E. Ü. Mühendislik Bilimleri Fakültesi Lisans Öğrenimine hak kazanmamış öğrenciye 2 nci kısım öğrenimi başardı olarak tamamlamış olmak şartıyla en az 2 sene sonra bir kere daha 1. kısım imtihanlarına girme hakkı tanınır. Bunda başarılı olan öğrenci aynen 15. madde hükümlerine uyarak Fakülte Lisans öğrenimine devam edebilir. Bu hak her öğrenciye sadece bir defa tanınır.

Yorum : Bu madde ile de önlisans 1. sınıfta gerekli barajı aşamıyarak lisans öğrenimine geçemiyen bir öğrenci ön lisans başarı ile bitirirse bile pratik olarak lisans öğrenimi yapma olanağına kavuşamayacaktır. Çünkü ön lisansın sonra 2 yıl öğrenimden uzaklaşan öğrencinin tekrar birinci sınıf sınavlarına girme olasılığının azlığı yanında, girse bile başarı göstermesi şüphelidir.

Önlisans Yüksek Okulları Madde 13'de belirtilen 2 yıllık öğretim aşamasında iki amacı birlikte gerçekleştirmek iddiasındadır. İlk yılda teorik dersler ile lisans kademesine hazırlayıcı ve yönlendirici öğretim planı uygulanacak, ikinci yılda ise lisans kademesine geçme başarısı gösteremeyen öğrencilere 1 yılda pratiği de içeren bir öğretimle uygulayıcı nitelik kazandırılarak onları üretim için ara insan gücü olarak hazırlayacaktır. Burada ön lisans yüksek okullarının bir iç çelişkisi söz konusudur. Lisans kademesine yükselme olanağı bulamayan ve başarısızlıkla damgalanan büyük bir kitle bir yılda hangi sihirli yöntemle hayata hazırlanacak ve üretimde istihdamları nasıl sağlanacaktır.

ÖN LİSANS YÜKSEK OKULLARI SORUNA ÇÖZÜM GETİRMEYECEKTİR

1 — Önlisans öğretimi teorik düzeyde kalacaktır.

Çözümü gereken sorun üretim ile ilişkisi kurularak eğitimin yeniden düzenlenmesidir. Ön lisans yüksek okulları eğitim biçimi ile teoride kalacak üretim için uygulayıcı nitelikte ara insan gücü yetistiremeyecektir.

2 — Önlisans yüksek okulları yığılma sorununu çözemeyecektir.

Üniversite önündeki yığılmanın önlenmesi yığılan kütelerin gerekli bir biçimde eğitilerek üretim alanında istihdamı ile mümkün olabilir. Üretimle ilişkisi kurulmamış ön lisans yüksek okullarından mezun olacaklar uygulayıcı pratikleri olmaması nedeniyle üretimde istihdam edilemeyeceklerdir. Gerek üretimde istihdam edilemeyen önlisans mezunları gerekse ön lisansın ilk yılında başarı gösteremedikleri gerekçesiyle atılan büyük bir kitle çözümü güç olan yeni bir yığılma sorunu yaratacaktır.

3 — Önlisans Yüksek Okulları fırsat eşitliği sağlayamayacaktır. Önlisans Yüksek Okullarının yurdun çeşitli bölgelerinde açılması düşünüldüğüne göre bugün orta ve yüksek öğretimde görünen giderilmesi güç bölgeler arası farklılıklar aynen ön lisans yüksek okullarına da yansiyacak, dolayısıyla ön lisans yüksek okulları orta öğretimde görünen bölgesel farklılıkları gideremeyecektir. Böylece fırsat eşitliği de sağlanamamış olacaktır. Kaldı ki eğitimde fırsat eşitliğinin gerçek anlamı, herkese eşit koşullar altında ve eğitimin her aşamasında öğrenim yapabilme olanağının sağlanmasıdır.

4 — Lisans eğitimi için yönlendirmenin yeri Önlisans Yüksek Okulları değildir.

Ön Lisans Yüksek Okullarının ara insan gücü yetiştirmesinin yanında lisans eğitimi için yön verici fonksiyonu da yerine getireceği iddia edilmektedir. Kanımızca bu mümkün değildir. 11 yıl ilk ve orta öğrenim görmüş ve yönlendirilmemiş bir kişiye bir yılda yön verilmesinin olanaksızlığı yanında böyle bir olgunun gerçekleştirdiği düşünülse dahi bu bizim gibi geri bırakılmış bir ülke için lükstür. Yön verme işleminin yeri ön lisans yüksek okulları değil, orta öğretim kurumları olmalıdır.

5 — Öğretim üyesi ve öğretim araçları teminindeki olanaksızlıklar açısından ön lisans yüksek okullarının yaygınlaşma olanağı yoktur.

Sorun önlisans yüksek okulları için gerekli olan öğretim üyesi ve öğretim araçları (atölye, laboratuvar vb.) açısından düşünülse bile büyük olanaksızlıklar söz konusudur. Mevcut üniversitelerimizin bu açıdan olanakları sınırlıdır. Yeni kurulanlar ise öğretim üyesi ve laboratuvar sıkıntısı içindedir. Konunun önem ele alındığında on yılda yaklaşık olarak milyarlık yatırım gerektirmektedir. Asistanlardan öğretim üyesi olarak yararlanmak ise onların temel görevi olan araştırma fonksiyonunu ortadan kaldıracak üniversite öğretim üyesi üretimi aksayacaktır.

Böylece önlisans yüksek okulları öğretim üyesi ve öğretim araçları açısından büyük gereksinimler getirdiği halde bunların teminindeki güçlük ve aksaklıklar biçim açısından işleyişi olanaksız kılacaktır.

27 Nisan 1974 günü İzmir'de toplanan Üniversitelerarası Kurul yukarıda sıraladığımız gerçeklere bir ölçüde katılmış ve özetle :

"İlse mezunlarının açıkta kalmalarını önlemek üzere sınırsız şekilde öğrenci almak amacını güden bir önlisans öğretimine imkân olmadığı, önlisans okullarının diplomalı işsizler sorununu yaratacağı" söylenmiştir.

SONUÇ :

Genel anlamda eğitim ve ekonomik yapı bir bütündür. Ekonomik yapı kendi teknolojisini büyük ölçüde kendi üreten, yabancı sermayenin güdümünden kurtulmuş, sanayide üretim araçları üreten bir öze kavuştuğu anda Türkiye'nin eğitim sorunu kendiliğinden çözülecektir.

Ekonomik yapıyı bir anda değiştirme olanağı bulunmadığına göre, istihdam alanı yaratan tedbirlerle birlikte eğitim sisteminin bütününde ve özellikle orta öğretimde yeni düzenlemeler gerekecektir.

Bunları şöyle sıralayabiliriz :

1 — Genel ilse sayılarındaki plan hedeflerini aşan artış durdurulmalı ve Genel Liseler yön verici bir niteliğe kavuşturulmalıdır.

2 — Üretimde ara insan gücü için kaynak olabilecek teknisyen okulları ve diğer mesleki orta öğretim kurumları üretimle ilişkisi kurularak hızla arttırılmalıdır. Böylece üretim alanına doğrudan eleman aktaran, nitelik ve nicelik olarak güçlendirilen bu kurumlar aynı zamanda yığılma sorununu da belirli ölçüde çözmüş olacaktır.

3 — Orta öğretimde görülen bölgesel farklılıklar yerinde giderilmeli, eğitimde fırsat eşitliği yaratılmalıdır.

4 — Üniversite ve Yüksek Okulların kapasitelerinin yükseltilmesi amacıyla öğretim üyesi ve öğretim araçları açısından büyük potansiyele sahip üniversitelerde bu olanaklardan gereğince yararlanmanın yolları aranmalıdır.

CPM VE PERT SEMİNERİ

Odamızın 1974 yılı Çalışma Raporunda yer alan konulardan birisi de Meslek Sonrası Eğitimi idi. Meslek Sonrası Eğitimi için CPM ve PERT semineri düzenlenmesi düşünülmüştür.

Malî portresi yüksek, karmaşık nitelikte ve uzmanlık isteyen dallardaki yatırımların ülkemizde giderek artması, bu tür yatırımların mikro düzeydeki planlamasına duyulan ilgiyi de giderek arttırmaktadır.

Ulusal ekonomi için büyük önem taşıyan bu yatırımların gerçekleştirilmesinde veya işletilmesinde, zaman-kaynak değerlendirmesinin en rasyonel biçimde olması, ancak ileri planlama ve örgütlenme yöntemleri aracıyla mümkündür.

Bu amaçla geliştirilen ileri planlama teknikleri arasında CPM (Critical Path Method) ve PERT (Project Evaluation and Research Technique), en yaygın iki tanesidir.

CPM, yatırımın gerçekleştirilmesindeki (veya üretimdeki) olayları parçalayarak belirli zaman ölçeğine göre bütünün çözümlenmesini yapan, böylelikle muhtemel takılma ve zorlukları asgariye indirgeyen, amaca olabılır en kısa süre ve en rasyonel kaynak dağılımıyla ulaşılmasını sağlayan bir yöntemdir.

PERT, CPM'nin özel bir halidir. Bu yöntem daha çok, elde yapılan işle ilgili yeterli geçmiş tecrübe ve verileri bulunmadığı zaman tahminlerinin güvenilir sınırlar içinde yapılabilirdiği durumlarda kullanılır. Zaman tahminleri için olasılık yaklaşımı gerektiren PERT yöntemi, genellikle ilk kez veya daha önce çok az uygulanmış araştırma geliştirme projeleri için uygundur.

Seminer İmar İskân Bakanlığı'nda 14 Ocak 1975 tarihinde yapılmış ve seminerde CPM ve PERT hakkında kısa bilgiler verildikten sonra örnekler anlatılmış ve bu konuda öğretici film gösterilmiştir.

**İNSAAT MÜHENDİSLİĞİ
PERT VE CPM
UYGULAMALARI SEMİNERİ**

14 OCAK 1975

Saat 10.00

İmar ve İskan Bakanlığı Toplantı Salonu

DÜZENLEYEN

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

SÜREKLİ KIRIŞ VE GENEL DÜZGÜN ÇERÇEVE PROGRAMLARI

Üyelerimizin meslek sonrası çalışmalarına katkıda bulunmak, çağdaş teknolojinin hizmetlerinden yararlanmak açısından, Oda Yönetim Kurulumuz ilk ağızda Ankara ve İstanbul'da uygulanmak üzere "Sürekli Kiriş ve Genel Düzgün Çerçeve Programları" nı hazırlamıştır. Programlar, şu anda konut projesi üretiminde çalışmakta olan üyelerimizin pratikte karşılaştıkları, yüksek ve geniş yapıların çerçevelerini ve kırışlarını çözmek amacı ile hazırlanmıştır. Bu konudaki uygulama Oda kanalı ile yürütülecek ve üyeler istenilecek yükleri bildirdikten belli bir zaman sonra çözümleri Oda'dan alabileceklerdir.

1. Genel Düzgün Çerçeve Programı (G.D.Ç.P.)

G.D.Ç.P. yatay ve/veya yayık yüklerle yüklenmiş düzgün çerçeveleri eksensel deformasyonları hesaba katılmaksızın çizer. Programın kapasitesi 2 açıklık 20 kat veya 2 kat, 38 açıklık olarak sınırlıdır. Maksimum yükselme sayısı 6 dır.

2. Sürekli Kiriş Programı (S.K.P.)

S.K.P. sürekli kırışların hareketli ve zati yükler altında maksimum kesit tesirlerini bulmak için hazırlanmıştır. Gayri Müsait yükleme altında kırışlar ve kolonların uç noktalarında moment ve kesme kuvvetlerini ve kırışlerdeki maksimum açıklık momentleri ile yerlerini hesaplar. Maksimum kapasitesi 15 açıklıktır.

8. Teknik Kongre

8. Teknik Kongre

TÜRKİYE İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI 6. TEKNİK KONGRESİ

Düzenleyen :

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

PROGRAM

Yer :

İSTANBUL BELEDİYE SARAYI

MECLİS SALONU

Tarih :

14-15-16 Aralık 1974 İSTANBUL

Türkiye İnşaat Mühendisliği 6. Teknik Kongresi 14-15-16 Aralık tarihlerinde İstanbul Belediye Sarayı Meclis Salonunda toplanmıştır. Bilindiği gibi, Teknik Kongrelerin üç yılda bir yapılması Odamızın 17. Genel Kurulunda kararlaştırılmış idi. Buna göre, 1973 yılında toplanması gereken Teknik Kongre bir yıl gecikme ile toplanabilmiştir. 20. Genel Kurul'da seçilen Yönetim Kurulumuz göreve başladığında 6. Teknik Kongre için eldeki hazırlığın çok yetersiz olduğunu görmüş ve iki yoldan birini seçmenin zorunu olduğu sonucuna varmıştır. Bu yollardan birincisi, hazırlıkların yetersiz olduğunu gözönüne alarak teknik kongreyi bir yıl daha ertelemek, diğer her ne pahasına olursa olsun kongreyi toplamaktır. Yönetim Kurulumuz birinci yolun Teknik Kongre geleneğini ortadan kaldırabileceğini düşünerek ikinci yolu seçmiş ve eksiklere rağmen 6. Teknik Kongre toplanmıştır.

Gerçekten de bu kadar kısa bir hazırlıkla toplanan Teknik Kongre'de daha önceki kongrelere göre bazı aksaklık

ve eksiklikler olmuştur. Ancak, kamu kurumlarına yapılan başvurular sonucu 200'e yakın meslektaşlarımızın maddi olanakları da sağlanarak 6. Teknik Kongreye katılmaları, bu kongreye diğer teknik kongrelere göre, çok daha canlı ve dinamik bir hava getirmiştir.

Eksikliklerine rağmen, 6. Teknik Kongrenin toplanabilmiş olması, en azından bir geleneğin sürdürülmesini sağlamış ve sekiz değişik konuda 50'yi aşkın bildiri ile bir bilgi demeti kazanılmıştır.

6. Teknik Kongre'nin getirdiği derslerin ışığında teknik kongreler üzerinde, yeni görüşler getirmenin ve bir tartışmayı başlatmanın yararlı olacağına inanıyoruz.

1 — 6. Teknik Kongrede konu sayısı artırılmıştır. Bunun sonucu, özellikle o yıl içinde benzeri kongre veya simpozyumların yapıldığı konulardaki bildiri sayısının azlığıdır. Teknik Kongrelerde konu sayısının 3-4 konu ile sınırlandırılması yararlı olacaktır.

2 — Mühendislik ve sosyo-ekonomik olaylar konusuna 5 ve 6. Teknik Kongrelerde verilen tebliğ sayısı biri geçmemiştir. Bunun nedeni mühendislerin bu konuya ilgisinin azlığı değil, bu konuda odalar tarafından birçok yoğun çalışmanın yapılmasıdır. Sosyo-ekonomik olayları ayrı bir konu olarak almak yerine her konuda, bu yönde birkaç tebliğin verilmesi, bir tartışmanın başlatılması yoluna gidilmelidir. Nitekim 6. Teknik Kongre'de "Enerji Yapıları" ve "Çevre Mühendisliği" konularında ülke sorunlarına ilişkin heyecanlı tartışmalar olmuştur. Bundan sonraki Teknik Kongrelerde de böylesi tartışmalar olacaktır.

3 — Teknik Kongrelerin üç yılda bir toplanması bazı tebliğlerin eskimesine ve genel ilginin azalmasına yol açmaktadır. Teknik Kongrelerin iki yılda bir toplanması daha doğru olacaktır.

4 — Kamu ve özel kesim kuruluşlarının, çalıştırdıkları elemanlara harcırah vererek teknik kongreye göndermeleri, kongreye büyük bir canlılık getirmekte, bu kişiler için önemli bir bilgilenme ve eğitim sağlamakta ve pratik sorunları teknik kongreye yansıtmaktadır. 6. Teknik Kongre'de uygulanan ve yararlı olduğu görülen bu yöntem sürdürülmeli ve bunun için gerekli tedbirler önceden alınmalıdır.

5 — Teknik Kongreler oldukça masraflı toplantılardır. Bu masrafları azaltmak için kamu kuruluşları ve özel kesimden yardım alınmalı ve bunun çalışmaları da teknik kongreden en az bir yıl önce yapılmalıdır.

1. AÇIŞ KONUSMASI :

Türkiye İnşaat Mühendisliği 6. Teknik Kongresi, Odamız Başkanı İlkey İzer'in "Açış Konuşması"yla çalışmalarına başlamıştır. İzer konuşmasında şöyle demiştir :

"Sayın konuklar, sayın meslektaşlar, sayın basın ve T.R.T. mensupları,

Gelenek haline gelmiş bulunan, Türkiye İnşaat Mühendisliği Teknik Kongrelerinin altıncısını toplamış bulunuyoruz. Bilindiği gibi T.I.M.T. Kongrelerinin birincisi 1962 yılında düzenlenmiş ve 1970 yılına kadar her iki yılda bir toplanmıştır. 1971 yılında teknik kongrelerin üç yılda bir toplanması kararı alınmıştır. Ne var ki, 6. Teknik Kongre bir yıl gecikme ile toplanabilmiştir. Bu gecikmede geride bıraktığımız yılların odamız bünyesinde açtığı yaraların da büyük payı vardır. Göreve başladığımızda, Teknik Kongrenin bu yıl toplanması için önemli eksikler olduğunu gördük. Bu eksiklere rağmen, bir yıl daha gecikmenin bu yararlı geleneği bozacağı endişesi ağır bastığı için 6. Teknik Kongreyi toplamayı doğru bulduk. Sizlerin ve tüm inşaat mühendisleri kitlesinin bu konuda bizimle görüş birliği içinde olacağına ve kusurlarımızın hoş görüleceğine olan inancımızı belirtmek isterim.

Bu kongrenin oluşmasında başta Doç. Dr. Eren Ömay olmak üzere tüm Teknik Kongre Yürütme Kurulu üyelerinin, İstanbul Şubemiz Yönetim Kurulunun ve Teknik Kongre Sekreteri sayın Gültin Kaçmaz'ın büyük emekleri geçmiştir. Kendilerine huzurunuzda teşekkür ediyorum. Teknik kongreler, bilimle uygulamanın teorisi ile pratiğin buluşma yerleridir. Biriken teknolojik bilgilerin teknik ve bilimsel potansiyelin sergileridir. Türkiye İnşaat Mühendisliği 6. Teknik Kongresi, ülkemizde inşaat mü-

hendisliği alanındaki üstün gelişmişlik düzeyini, oluşan büyük potansiyeli sergilemektedir. Bu büyük potansiyel, hizmetleri, siyaset adamlarından, yöneticilerden çok daha yoğun isteklerde bulunmaya itmektedir. Çünkü, bu kongrenin ve benzeri çalışmaların ortaya koyduğu potansiyelin, ülkemize ve halkımıza bütünüyle yararlı olacak bir "güç" haline dönüşmesi yolunda birçok engeller, darboğazlar vardır.

Bu engellerden çok önemli bulduğum bazıları üzerine durmak istiyoruz.

TEKNİK HİZMET İTHALI

Kanımızca, bu engellerin başında "teknik hizmet ithali" gelmektedir. Teknik hizmet ithali, ülkemizin geri kalmışlığının ve dışa bağımlılığının hem sonucu hem de önemli nedenlerinden biridir.

Üçüncü Beş Yıllık Planda, inşaat, mühendisliği, mimarlık, kimya mühendisliği gibi meslekler için 1974 yılı sonuna kadar arz fazlası olduğu bildirilmektedir. Oysa Türkiye'de çalışan nüfus oranı içindeki teknik işgücü oranı sadece % 2,2'dir. Bu rakam A.B.D.'de % 10,7, İngiltere'de % 9,8, Danimarka'da % 9,5 ve Bulgaristan'da % 8,3'tür. Yani gelişmiş ülkelere oranla teknik eleman sayımız son derece düşük olduğu halde arz fazlası vardır. Bu arz fazlasının gerçek bir fazlalık olmadığı açıktır. Bu görünüşteki fazlalığın nedeni "Teknik Hizmet İthalı"dır. 1963 - 70 yılları arasında, Türkiye'nin sanayi yatırımları içindeki yabancı teknik hizmetlerin değeri 6,5 milyar liradır ve bu değer tüm sanayi yatırımlarının % 23'üne denk gelmektedir. Oysa bu hizmetlerin Türkiye'de yapılması halinde, aylığı 10.000.— liradan 6000 teknik elemana dokuz yıl süre ile işverme olanağı doğacaktır. Teknik Hizmet İthalı, yerli teknik gücün gelişmesini engellediği gibi, ülkemiz için büyük maddi kayıplara da yol açmaktadır. Bugün bir yabancı mühendis için 100 - 120 bin lira ödemekteyiz. Ve Türkiye 1964 - 1972 yılları arasında proje kredisi olarak aldığı 922 milyon doların, 152 milyonunu proje hizmeti olarak geri ödemiştir.

Teknik hizmet ithali dışa bağımlılığın bir göstergesi ve sonucudur. Bu anlamda, dışa bağımlılıktan kurtulmadıkça teknik hizmet ithalini savunan görüşlere cevap vermek gereklidir. Çünkü bu konuda atılacak en küçük bir adım bile halkımız ve teknik gücümüz için yararlı olacaktır.

Gizli ya da açık olarak, teknik hizmet ithalini savunanlar bazı gerekçeler öne sürmektedirler. Bu gerekçelerden birisi, Dünya Bankası ve benzeri kuruluşların, ancak yabancı proje bürolarınca yapılan projelere kredi verdikleridir. Türkiye'deki yeterli potansiyel varken, yabancıların kendi çıkarlarına dönük ve yararları tartışmalı olan kredileri için, her şarta boyun eğmenin, onur kırıcı bir tutum olduğu açıktır. Kaldı ki, Amerikan Emperyalizminin sömürü araçlarından biri olan Dünya Bankası, mazlum ulusların direnişleri karşısında gerilemekte ve kendilerinin "projelerin doğru ve nitelikli olması" üzerinde durduğunu, "yabancı firma şartı aranmadığını" söyleyebilmektedir.

"Teknik Hizmet İthalı" için öne sürülen ikinci gerekçe, Türkiye'de yeterli ve tecrübeli firma bulunmadığı iddiasıdır. Büyük ölçüde kendine ve yerli teknik güce inanmamaktan doğan bu görüş, kanımızca kasıtlı ve yanlış bir görüştür. Bugüne kadar birçok büyük proje yabancı firmalara kaptırılmış ve yerli firmalar kasıtlı olarak tecrübe birikiminden yoksun bırakılmışlardır. Şimdi bu durum, yabancı hizmet ithali için gerekçe olarak kullanılmaktadır. Oysa, önemli olan tecrübeli yerli firma bulunup bulunmaması değil, bugün ülkemizde yabancılara yaptırılan hizmetleri yapacak teknik potansiyelin olup, olmadığıdır. En aşırı yabancı firma savunucuları bile, artık bu potansiyeli inkâr edememektedirler ve ancak tecrübeli firma yok paravanası arkasına sığınmaktadır. Bu konu onların insafına terkedildiği sürece, bu tecrübe edinilemeyecektir.

Bu konudaki bir diğer iddia ise, yabancı firmaların hata yapmayacağı, daha doğrusu yerli firmaların hata yapacağı görüşüdür. Yabancı firmalara birbiri ardısıra ihale veren bir kuruluşun yetkilileri Odamıza gönderdikleri bir yazıda "...bir stratejik karar yanlışlığına" düşmemek için yabancıları kullandıklarını açık bir şekilde bil-

dırmışlardır. Oysa gerçekler bu görüşün tam tersini ispatlamaktadır. Yabancı firmalar, son derece vahim hatalar yapabilmektedirler, yapmaktadırlar. Bu güne dek ülkemizde yerli imkânlarla irili ufaklı birçok baraj ve santral yapılmıştır. ama bir Gökçekaya, bir Keban skandalı olmamıştır. Devamlı arıza yapan Akdeniz Gübre Fabrikası, % 20 randımanla bile zor çalışan Karadeniz Bakır İşletmeleri hep yabancıların eserleridir. Bu hataları yapan yabancı firmaları bulup, hesap sormak da mümkün değildir. Zira çekilip gitmişlerdir. Hem de yaptıkları hatalardan edindikleri deneyleri, kazanç hanelerine geçirerek, gitmişlerdir. Biz onlardan kalan tek yarar, tek ders yabancıların ağır hatalar yapabileceğini ve kendi gücümüze dayanmayı öğrenmek olmalıdır.

İnşaat mühendisi alanında, yabancılara yaptırılan ve yaptırılmakta olan projeleri yapacak potansiyeli harekete geçirecek inanca, güvene ve azımlı gücüne sahip olmaktır. Bu konuda halktan yana siyaset adamlarına, yurtsever teknik elemanlara ve teknik eğitim kurumlarımıza büyük görevler düşmektedir.

TEKNİK ELEMAN İSTİHDAMI

Ülkemizdeki teknik potansiyelin etkin ve yararlı bir güç haline dönüşmesindeki ikinci büyük engel teknik elemanlara uygulanan istihdam statüsüdür.

Bilindiği gibi Personel Kanunu ile birlikte teknik elemanların sahip oldukları ekonomik ve demokratik hakları ellerinden alınmış ve ücretleri fiilen düşürülmüştür. Personel Kanununun yürürlüğe girmesi ile birlikte kamu kesimi kadrolarının boşalacağını ve teknik gücümüzün zaafa uğrayacağını, bütün teknik eleman kuruluşları 1970'de belirtmişlerdi.

Zaman bizleri haklı çıkarmıştır. O zamanlar sadece teknik elemanların dile getirdiği bu görüşler, bugün en üst kademe yöneticilerinin ve hükümet yetkililerinin dilindedir. Ama bu sadece dilde kalmaktadır. Bugüne kadar gelip geçen iktidarlar bu konuda tekin ve kalıcı bir çözüm getirememişlerdir. Ve sonuç şudur: Bugün en fazla teknik eleman çalıştıran kamu kesiminin kadroları bazı fedakâr unsurların dışında, ya askerliğini ya da emekliliğini bekleyenlerden başka hiçbir teknik elemanı çekememektedir. Ve teknik gelişmede en önemli yerli işgal eden kamu kurumlarının içleri boşalmış, teknik güçleri kesin olarak zaafa uğratılmıştır. Bugün, Keban'daki toplam mühendis sayısı bir elin parmakları kadardır. Devlet Su İşleri Barajlar Dairesindeki mühendis sayısı 1967'den bu yana % 50 oranında azalmıştır. Diğer kamu kurumlarının durumları da bundan farklı değildir.

Teknik eleman örgütleri, yine 1970'den bu yana etkin ve kalıcı çözümü, sürekli olarak önermektedirler. Bu çözüm daha önceki deneylere ve haklara dayanan gerçekçi bir çözümdür. Bu çözüm "Teknik Personele Sendikası Haklarının Verilmesi"nden ibarettir. Kamu kesimi teknik kadrolarının en dolgun ve yeterli olduğu dönemin, teknik elemanlara işçi statüsünü veren 4/10195 sayılı kararnamenin uygulandığı yıllar olduğu unutulmamalıdır. Ve teknik gücümüzün en ağırlıklı kesimini canlandırmanın yolu 4/10195 deneyinin verdiği dersten çıkarılmalıdır.

BİLİM VE UYGULAMANIN BİRLİĞİ ŞARTTIR

Teknik eğitim kurumları ile uygulayıcı teknik elemanlar arasındaki kopukluk ve bilim adamlarımızın kendi kabuğuna çekilmiş bir tavrı sürdürmeleri, teknik gelişmemizi zaafa uğratan bir diğer unsurdur. Önemli bir potansiyel bu yüzden kaybolmakta, halka yararlı olamamakta, hatta bilinmemektedir.

Pratikten kopmak hayattan kopmaktır. Eğitim kurumlarımız "fildişikule" politikasını terketmedikçe, ne halka, ne teknolojinin gelişimine ne de kendilerine yararlı olabileceklerdir. Biriktirdikleri bilgiler, tozlu raflarda kaybolacak ya da dışarda bazı bilimsel gösterilere sunulup başkalarının işine yarayacaktır.

Pratikte bilimin birleşmesi ne demektir? Bir öğretim üyesinin, ya da bir öğretim üyeleri grubunun, piyasaya proje yapmasını pratikle bilimin birleşmesi olarak göre-

meyiz. Çünkü, burada yapılan iş, öğretim ü-
da ticaret yapmasından ibarettir. Pratik ile
uygulama ile sürekli bağlar kurması, uygula
sorunlarını kendi çalışmalarına katması deni
sağlanması hem gerekli hem de oldukça kol

TÜM İNSANLIĞIN MALI OLAN BİLGİLE

Bir çok teknik elemanımız tüm insanlı
okuma olanağından, dünyadaki gelişimleri
teknik elemanlara yabancı dil öğretme olan
hendisimiz için bilinmez olan şeyler başka
insanlarımız bunları kendi dilleri ile çok dak
livler. Geçmişte, batı ve doğunun felsefe
dirmek için önemli gelişimlerde bulunulmuş ve değerli yararlar sağlanmıştır. Benze-
ri bir girişimin teknik alanda da yapılmasının büyük yararlar sağlayacağı açıktır.

Bu konudaki girişimlere teknik eğitim kurumlarımızın öncülük etmesini bekli-
yoruz. Ve bizler meslek kuruluşları olarak böyle bir girişimi bütün gücümüzle des-
teklmeye hazırız.

BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ

Buraya kadar, ülkemizdeki teknik potansiyelin, halkımıza yararlı bir güç haline
gelmesini engelleyen nedenler üzerinde durmaya ve bu engelleri yenmek için bazı
pratik öneriler getirmeye çalıştık. Ancak bizim sorunlarımızın halkımızın sorunlarının
bir parçası olduğu unutulmamalıdır.

Teknik hizmet ithali sorunu ancak siyasal ve ekonomik bağımlılıktan tam tümü-
le kurtulduğumuz zaman gerçek bir çözüme kavuşacaktır. Teknik elemanların ekono-
mik ve demokratik haklarının gerçek bir çözüme bağlanması, ancak tüm çalışanla-
rın demokratik haklarına kavuşmaları ile mümkün olacaktır. Bilim kurumlarımızın
halka dönük çalışma yapmaları da, teknik gücümüzün gelişmesi de demokrasi ve
bağımsızlık sorunumuzun çözümüne bağlıdır.

Ve tarih, insanların ancak kendilerini bağlayan zincirleri kırdıkları zaman ge-
liştiklerinin örnekleri ile doludur.

Türkiye İnşaat Mühendisliği 6. Teknik Kongresine çalışmalarında başarılar diler,
saygılar sunarız.

2. Program :

Türkiye İnşaat Mühendisliği 6. Teknik Kongresi'nde 14-15-16 Aralık 1974 günlerinde
sırasıyla aşağıdaki program izlenmiştir :

14 Aralık 1974 Cumartesi

Öğleden önce
Saat 10.00 - 10.20
Açılış konuşması
Doç. Dr. Eren OMAV
6. Teknik Kon. Yürütme Kur. Bşk.
Konuk konuşmacılar
Saat 10.30 - 13.00
Konu 1
ZEMİN MEKANİĞİ VE ZEMİN
YAPILARI

Oturum Başkanları
Ord. Prof. Dr. H. PEYNERİOĞLU
Assoc. Prof. Dr. Ç. SOYDEMİR
Raportör
Prof. Dr. Ergün TOĞROL

Tebliğciler

- 1 — İnş. Y. Müh. Hikmet TUĞLU
Karayolları
Boşluk suyu basıncı ölçümleri-
nin dolgu inşaat hızının kontro-
lunda kullanılması
- 2 — İnş. Y. Müh. Sedat SAVCI
Assoc. Prof. Dr. Ç. SOYDEMİR
O.D.T.Ü.
Assoc. Prof. Dr. Cahit ÇIRAY
O.D.T.Ü.
Buruncuk bağlamasının çöküşü
ile ilgili model araştırması
- 3 — İnş. Y. Müh. Tufan DURGUNOĞ-
LU Boğaziçi Üniv.
Dr. Müh. Turan DURGUNOĞLU
Boğaziçi Üniv.

Ali ERGUVANLI

- 5 — Dr. Remzi ÖLKER İ.T.Ü.
Anbul killi şistlerinde makros-
trüktür bozukluklar
- 6 — Dr. Akın ÖNALP K.T.Ü.
Zeminde donma olayının ince-
lenmesi
- 6 — Dr. Akın Önalp K.T.Ü.
Şerit temeller altında taban ba-
sıncı ölçümü
- 7 — Dr. Ünal İLKER O.D.T.Ü.
Açık hendekle galeri inşaatı lksa
metotları
- 8 — Dr. Ahmet SAĞLAMER İ.T.Ü.
İnş. Y. Müh. Tuğrul ÖZKAN İ.T.Ü.
Üniform yüklenmiş dikdörtgen
alanlar altındaki düşey zemin ge-
rilmelerinin belirlenmesi için bir
nümerik çözüm
- 9 — İnş. Y. Müh. T. ERSOY İ.T.Ü.
Kış geçitleri ve buz köprülerinin
yapımı ve ortaya çıkan mühen-
dislik problemleri
- 10 — İnş. Y. Müh. Halûk KAYA
Vs 1. Münih
İnş. Y. Müh. Ali ERGUVANLI
İ.T.Ü.
Ön gerilmeli zemin ankrajlarının
zemin mühendisliği problemleri-
nde uygulanması
- 11 — Prof. Vahit KUMBASAR
Dolma üzerine temel yapımı
Öğleden sonra
Saat 14.30 - 15.30
Konu 1 (devamı)
Saat 15.30 - 18.00
Konu 7
- İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİNDE
OPTİMİZASYON VE BİLGİSAYAR
UYGULAMALARI**
- Oturum başkanları
İnş. Y. Müh. Atilla ALPÖGE
Assoc. Prof. Dr. Ziya AKTAŞ
Raportör
Prof. Dr. Güney ÖZMEN
Tebliğciler :
- 1 — İnş. Y. Müh. Atilla ALPÖGE
T.H.Y. Uçuş mesajları sistemi
- 2 — Prof. Dr. Fikret KESKİNEL İ.T.Ü.
Prof. Dr. Nabit KUMBASAR İ.T.Ü.
Tek katlı betonarme yapı sistem-
lerinin optimizasyonu

- 3 — Doç. Dr. Muzaffer İPEK İ.T.Ü.
Çok değişkenli bir fonksiyonun
ekstremum değerinin hesabı için
program
- 4 — Dr. Rahmi AKÇELİK K.T.Ü.
Sistemler mühendisliği ve bilgi-
sayarlar temsil tekniği
- 5 — Dr. Aydeniz SİĞİNER İ.T.Ü.
İki boyutlu akifer simülasyonu
için sayısal bir yöntem
- 6 — Assoc. Prof. Dr. Oktay AKMAN-
OĞLU O.D.T.Ü.
İnş. Y. Müh. Hüseyin YAVUZ
D.S.İ.
İnş. Y. Müh. Ali Ulvi ÜNAL D.S.İ.
Yağış ve akın rasatlarının bilgi-
sayarlar işlenmesi
- 7 — Dr. Erhan KARAESMEN
Açık hendek yöntemi ile inşa
edilen yeraltı galerilerinin hesap
metodu
- 15 Aralık 1974 Pazar
Öğleden önce
Saat 9.30 - 12.45
Konu 2
SU YAPILARI - HİDROLİK
- Oturum başkanları
İnş. Y. Müh. Yüksel SEZGİNER
İnş. Y. Müh. Altay ÇEKİRGE
Raportör
Doç. Dr. Mehmetcik BAYAZIT
Tebliğciler :
- 1 — İnş. Y. Müh. Yılmaz KARATABAN
Su kaynaklarının planlanmasın-
da modern metodların kullanıl-
ması
- 2 — Doç. Dr. Mutlu SÜMER İ.T.Ü.
Akarsularda askı malzemesi de-
bisi için bir formül
- 3 — Doç. Dr. Mutlu SÜMER İ.T.Ü.
Gözelekli ortamda dispersiyonun
nümerik simülasyonu için düşün-
celer
- 4 — Dr. Sıtkı BURSALI D.S.İ.
Fizik Y. Müh. Atilla KELEÇOĞLU
D.S.İ.
Çevresel hava sıcaklığına bağlı
olarak göl veya nehirlerde buz-
lanma başlangıcının tahmini
- 5 — İnş. Y. Müh. Emin KARAHAN
İ.T.Ü.
Bir karışımın ortalama tane çapı
ve kritik kayma gerilmesinin or-
talama tane çapı ile değişiminin
belirlenmesi

6 — İnş. Y. Müh. Turan KIZILKAYA
D.S.I.

Dolu savak gövdesi üzerindeki su yüzeyinin üçüncü derecede polinomu olarak hesabı

7 — İnş. Y. Müh. Atıl BULU İ.T.Ü.
Fırat nehri günlük debilerinin yapsal analizi

8 — Assoc. Prof. Dr. Öner YÜCEL
O.D.T.Ü.

Düşey borulardaki temiz-su ve kum-su karışımı akımlarda cidar kayma gerilmelerinin kızgın şeritlerle ölçülmesi

9 — Assoc. Prof. Dr. Öner YÜCEL,
O.D.T.Ü.

Maden cevherlerinin boru hatlarıyla uzun mesafelere taşınması

10 — İnş. Y. Müh. Mehmet ALPARSLAN Ege Üniv.

Doç. Dr. Ünal ÖZİŞ Ege Üniv.
Bornova yeraltı suyundan aşırı çekim

11 — Doç. Dr. Ünal ÖZİŞ Ege Üniv.
Yukarıda eşençay akımları porolasyon parametrelerinin periyodik değişimi

Saat 12.45 - 13.30

Konu 3

ENERJİ YAPILARI

Oturum başkanları

İnş. Y. Müh. Yüksel SEZGİNER

İnş. Y. Müh. Altay ÇEKİRGE

Raportör

Doç. Dr. Cevat ERKEK

Tebliğciler :

1 — Doç. Dr. Ünal ÖZİŞ Ege Üniv.
İnş. Y. Müh. Nilgün BAYRAKTAR Ege Üniv.

Özköy baraj santralında azami enerji üretimini sağlayacak hazne boyutlarının saptanması

2 — İnş. Y. Müh. Saim EFELERLİ E.Ü.
Doç. Dr. Ünal ÖZİŞ Ege Üniv.
Özköy baraj santralında akımların ve enerji üretiminin skolastik analizi

Öğleden sonra

Saat 14.30 - 18.00

Konu 4

ZEMİN ÜSTÜ YAPILARI

Oturum başkanları

Prof. Adnan ÇAKIROĞLU

İnş. Y. Müh. Enver ALTINOK

Raportör

Doç. Dr. Fevzican AKYÜZ

Tebliğciler :

1 — Dr. Hilmi DEMİRAY Marmara Araş. Ens.

İki tabakalı silindirik bir kabuğun dönel simetrik hareketleri

2 — Dr. Hilmi DEMİRAY Mar. Araş. Ens.

Kapalı membranlarda temas problemleri, akışkan depolama tankları

3 — Doç. Dr. Muzaffer İPEK İ.T.Ü.
Yapıların yatay yük hesabına ait bir formülasyon ve program

4 — İnş. Y. Müh. Osman SÜMAN Karayolları

Elipitik kesitli mecralarda, yatay ve simetrik olarak etkiyen trapez şeklindeki aktif toprak dağması yükünün doğurdukları m.n.g. kesit tesirlerinin matematiksel bağıntılarının deformasyon metodu ile elde edilmeleri.

5 — Doç. Hüseyin CELÂSUN İ.D.M.M.A.

Köprü hesaplarında modern metodlar

6 — İnş. Y. Müh. Ali TAŞDEMİR İ.T.Ü.
Prof. Dr. Yaşar ATAN İ.T.Ü.

Beton mukavemetinin hızlı deneylerle kontrolü

7 — İnş. Y. Müh. Hüseyin AKSU
Dikdörtgen kesitli kirişlerin elastik teoriye göre donatımı için iteratif bir metod

8 — İnş. Y. Müh. Saim URAL
Bazı elastisite problemlerinin sonlu elemanlar metoduyla çözümü

9 — Dr. Yusuf Hatay ÖNEN K.T.Ü.
Çevre yapılarının kompozit elastik-plastik analizi

10 — İnş. Y. Müh. Ersin ARIOĞLU
Y. Mimar Köksal ANADOL
İnş. Y. Müh. Erkan GÜNAL
İnş. Y. Müh. Emre AYKAR
Betonarme prefabrik elemanların boyut değişimleri

11 — Doç. Dr. Yalçın AKÖZ İ.T.Ü.
Fotoclastisite

16 Aralık 1974 Pazartesi

Öğleden önce

Saat 10.00 - 12.30

Konu 6

ÇEVRE MÜHENDİSLİĞİ

Oturma başkanları

İnş. Y. Müh. Talha ERMİŞ

İnş. Y. Müh. E. PANCAROĞLU

Raportör

Prof. Dr. Nevzat KOR

Tebliğciler

- 1 — Dr. Derin ORHON İ.T.Ü.
Yüksek organik endüstriyel atıkların biyolojik tasviyesi
- 2 — Dr. Derin ORHON İ.T.Ü.
Ortokinetik yumaklaşmada reaktör bölümlenmesi ve hız gradyanı değişimi etkileri
- 3 — İnş. Y. Müh. Ethem GÖNENÇ İ.T.Ü.
Kimya Y. Müh. Olcay TUNAY İ.T.Ü.
Su kalitesi kontrol ve yönetimi
- 4 — Dr. Mehmet KARPUZCU İ.T.Ü.
İstanbul kanalizasyon projesi hakkında
- 5 — Dr. H. Zuhuri SARIKAYA İ.T.Ü.
Yoğunlaştırmanın prensipleri ve çevre mühendisliğinde uygulama
Öğleden sonra
Saat 14.00 - 16.00
Konu 5
ULAŞIM

Oturma Başkanları

İnş. Y. Müh. Celâlettin DURSUN

İnş. Y. Müh. Cengiz TACALOĞLU

Raportör

Dr. Müh. Özer GÖÇMEN

Tebliğciler :

- 1 — Dr. Rahmi AKCELİK K.T.Ü.
Şehir yol ağlarındaki trafiğin merkezi bilgi sayarla kontrolü teknikleri
- 2 — Doç. Dr. Güngör EVREN İ.T.Ü.
Yolcu trenlerinde optimum hız ve optimum yolcu kapasitesinin belirlenmesi
- 3 — İnş. Y. Müh. Atilla ALPÖGE
Ulaşım olayı demokratlaşmalıdır
Saat 16.00 - 17.00
Konu 8

MÜHENDİSLİK VE SOSYO-EKONOMİK OLAYLAR

Oturma başkanları

İnş. Y. Müh. Erol ÜNAL

İnş. Y. Müh. Ertuğrul TIGLAY

Raportör

Müh. Avukat İzzettin SİLİER

Tebliğler :

- 1 — İnş. Y. Müh. Metin ÜLGÜRAY
Kalkınma, teknoloji ve mühendis 6. Teknik Kongre Yürütme Kurulu Üyeleri
Doç. Dr. Eren OMAY
İnş. Y. Müh. Alp ACAR
Dr. Ertan ACAROĞLU
İnş. Y. Müh. Mustafa AKGÜL
Doç. Dr. Şahap AKSOY
İnş. Y. Müh. Atilla ALPÖGE

9.İ.M.O Kalite Belgesi Uygulaması

İnşaat Mühendisleri Odasının Kalite Belgesi vermesi, "İ.M.O. Kalite Belgesi Yönetmeliği" nın XVI. Genel Kurulunda kabul edilmesiyle başlamış, henüz dört senelik geçmişi olan bir uygulamadır. 1970 ve 1971 yıllarında, arka arkaya Bayındırlık Bakanlığı'na başvurularak, 1968 yılında Makina ve Elektrik Mühendisleri Odasına bazı bakanlıklarca verilen ve söz konusu Odaların uygulamalarını bir anlamda zorunlu kılan yetkili Odamıza da verilmesi istenmiş fakat her iki başvuruda neticesiz kalmış ve reddedilmiştir.

1. Bayındırlık Bakanlığına Son Müracaat :

Son olarak, Bayındırlık Bakanlığı'na tekrar 1974 dönemi başlarında başvurulmuştur :

Bayındırlık Bakanlığına

ANKARA

Yürdümüzdeki yapı üretiminde kullanılan malzemelerin ekserisi çok düşük kalitededir.

Bu durumu kısmen de olsa önleyebilmek için Odamız yoğun bir çalışma içine girmiştir.

Odamızca yapı malzemesi ve mamullerine kalite belgesi verilmesinin kaliteli malzeme üretimi yanında yerli imalat sanayinin zararlı rekabetini önleyeceği gibi can ve mal emniyeti bakımından da çok önemli yararlar sağlayacağı bellidir.

Esasen Sayın Bakanlığınızca bu konuda muhtelif yazışmalarımız olmuş en son alınan 3 Temmuz 1972 gün ve A-04/6-7/256 sayılı yazınızda "Kaliteli inşaatın kaliteli malzeme ile yapılabileceği, bundan gerek insan hayatını koruma ve gerekse ekonomi yönlerinden büyük faydalar sağlanacağı kuşkusuzdur" denilerek esasta birleşilmiş olduğunu memnuniyetle öğrenmiş bulunuyoruz.

Bazı tereddütlerin önlenmesi için Odamız gerekli çalışmalar içindedir bu arada mamulüne güvenen bazı üreticiler zorunlulukları olmadığı halde Odamıza müracaat ederek kalite belgesi istemektedirler. Devlet Su İşleri, Karayolları Genel Müdürlüğü veya Orta Doğu Teknik Üniversitesi laboratuvarlarında yapılan deney sonucu kalite belgesi verilmektedir.

Şimdiye kadar ekli liste 1 de görülen 9 adet imalata kalite belgesi bu şekilde verilmiştir.

Kalite belgesi verilmesinde diğer odalarla aramızda bir sürtüşme olabileceğini de sanmıyoruz. Esasen T.S.E. hangi malzemenin inşaat hangi malzemenin Makina ve Elektrik Mühendisliğinde kullanılacağını da standartların tesbitinde belirtmektedir.

Makine ve Elektrik Mühendisleri Odalarından alınacak kalite belgesinin arandığı gibi ekli liste 2 deki malzeme ve mamuller için İnşaat Mühendisleri Odasından kalite belgesi alanların tercih edileceği Resmi Gazetede yayınlanıp şartnamelere de konulması halinde kısa zamanda daha kaliteli malzeme ile daha iyi inşaatlar yapılabileceğine inanıyoruz.

Bu konuda büyük hizmeti Sayın Bakanlığınız aracılığı ile Türk Ulusuna sunabilmemiz için yardımlarınızı arz ederiz.

Saygılarımızla

BAŞKAN

(İlkay İZER)

04-611	Bitüm emülsiyonu (TS. 113)
04-612/1	Mastik asfalt (TS. 112)
04-613	Tecrit katkı malzemesi (Sika-Igo Tricosal) emsali (TS. 306-307)
04-614	Soğuk uygulamalı bitüm solüsyonları (TS. 103)
04-651-653	Normal düz cam (her kalınlıkta)
04-654	Kristal cam (5 mm. kalınlıkta)
04-666	Telli cam (5-6 mm. kalınlıkta) (TS. 347)
04-670	Emprime (arnuva-striye cam 3-4 mm. kalınlıkta) (TS. 347)
04-683	Buzlu (sable, mat) cam (her kalınlıkta)
04-690	Cam tuğlası (45 x 185 x 185)
04-691	Cam kiremit (marsilya tipi)
04-710	D.K.P. saçları (her kalınlıkta)
04-714	Alüminyumdan özel profiller (TS. 410-412)
04-715	Alüminyumdan mamul gereçler (TS. 410-412)
04-716	Çimentolu suni mermer yer karoları her boyutta.
04-717	Basamak plâkaları (içi demirli)
04-718	Cephe kaplaması, riht ve denizlikler (içi demirli)
04-720	Düz asbestli çimento levha (6-8 mm. kalınlıkta ve her boyutta) (TS. 807)
04-721	Dalgali Asb. Çim. levha (6 mm. kalınlıkta ve her boyutta) (TS. 1110)
04-730	Bitümle doyurulmuş jüt kanaviçe (TS. 107)
04-731	Bitümle doyurulmuş pamuklu kanaviçe (TS. 109)
04-732	Pamuk kanaviçe (TS. 108)
04-734	Lifli ısı ve ses yalıtma gereçleri (her cins) (TS. 901)
04-737	Renkli ve şeffaf tecrit maddesi (her cins)
04-741	Elka veya emsali prefabrik kapı kasası (her ebatta)
04-742	Odun lifinden yapılmış levhalar (TS. 64) (Her cins ve kalınlıkta)
04-743	Yonga levhalar (her ebatta)
04-744	Mozayik ahşap parke (Sanayi) (TS. 200)
04-745	Mozayik ahşap parke standart (TS. 200)
04-746	Mozayik ahşap parke (desenli) (TS. 200)
04-747	Ahşap parke özel yapıştırıcı.
04-749	Hafif gazbeton teçhizatsız harçlı bloklar (her ebatta)
04-750	Hafif gazbeton teçhizatsız asmolon bloklar (her ebatta)
04-751	Hafif gazbeton teçhizatsız izolasyon plâkaları (her ebatta)
04-752	Hafif gazbeton teçhizatlı çatı plağı (her ebatta)
04-753	Hafif gazbeton teçhizatlı döşeme plağı (her ebatta)
04-754	Hafif gazbeton teçhizatlı duvar elemanı (her ebatta)
04-755	Hafif gazbeton teçhizatlı lentolar (her ebatta)
04-756	Hafif gazbeton tutkalı (TS. 453)
04-757	Hafif gazbeton curufu
04-759	Sönmüş toz kırcı (torbada) (TS. 32)
04-766	Haserp veya benzeri
04-767	Şemenkat (özel çözücüsü dahil)
04-768	Kauçuklu pestil
04-770	Duvar kâğıtları (her cins)
04-772	Müccerrit boyalar (her cins)
04-773	Kapı doğramaları madeni aksamı (her cins)
04-774	Pencere doğramaları madeni aksamı (her cins)
—	Ön gerilmeli prefabrik elemanlar
—	Basıncsız pissu ve yağmur suyu için beton ve betonarme borular (TS. 821)
—	Beton direkler (TS. 997)
—	Asbest çimento boru, dirsek ve manşonları (basıncılı sıvı ileten) (TS. 102)
—	Asbestli çimento basıncsız pissu ve yağmur suyu boruları ile boru özel parçaları (TS. 437)

4. Genel Durum :

Açıkça görüldüğü gibi, dört senelik uygulama, aslında fiilen ikiye bölünmüştür. 23 Ekim 1974 tarihinden önceki yaklaşık dört senelik süre içinde 13 inşaat malzemesine Kalite Belgesi verilmişken bu tarihten Ocak 1975 başına kadarki kısa sürede 30 u aşkın müracaat olmuş ve bunların iki tanesi neticeye bağlanmış, diğerleri ise şu anda inceleme veya deney safhasında bulunmaktadır.

Yukarıda da belirtildiği gibi Kalite Belgesi XVI. dönem Genel Kurulunda kabul edilen ilgili yönetmelik çerçevesinde verilmektedir. Bütün belge uygulaması bu yönetmeliğe dayandırıldığından yönetmeliği kısaca açıklamada yarar vardır.

Yönetmelik;

- 1 — Amaç
- 2 — Kapsam
- 3 — Kalite Belgesi verilmesi şartları
- 4 — Kalite Belgesi alacakların hak ve yükümlülükleri
- 5 — I.M.O.'nın hak ve yükümlülükleri
- 6 — Yapılacak işlemler

açıklar, çerçevesini çizer ve esasları tesbit eder.

Yönetmelik özetle, bir başvurma halinde, başvuranın kabulünü veya reddini, yapılacak incelemenin esaslarını, belge verildikten sonraki ara kontrollerin esaslarını, kalite bozulması halinde firmanın malzemelerini piyasadan geri çekme esaslarını I.M.O. damgasının kullanılması şekillerini belirtir.

Odamız Kalite Belgesi uygulamasının yürütülmesini de şu şekilde örgütlemiştir :

Kalite Belgesinin yürütücüleri :

- a) Yönetim Kurulu
- b) Ana Komisyon
- c) Kalite Belgesi Görevlisi ve Sekreterlik
- d) Nümune alıcılar.

şeklindedir.

a) Yönetim Kurulu :

Uygulamanın esas yürütücüsüdür. Ana Komisyonda varılan kararları tasdik eder. Uygulama hakkında genel kararlar alır. Oda payını tesbit eder.

b) Ana Komisyon :

Yönetim Kurulu tarafından atanan üç üye ile Oda Kalite Belgesi görevlisinden oluşur. Gerekliğinde Komisyon tek tek uzmanların bilgisine müracaat edebilir.

Görevleri :

- 1 — Müracaatları değerlendirmek
- 2 — Standartları tesbit etmek, standart yoksa deney metodlarını tesbit etmek
- 3 — Nümune alma yöntemlerini tesbit etmek
- 4 — Nümunelerin hangi laboratuvarlara gönderileceğine karar vermek
- 5 — Nümune alacak kişiler tesbit etmek
- 6 — Yerinde inceleme yapılmasının gerekli olduğu hallerde heyetli belirlemek
- 7 — Laboratuvar sonuçlarını değerlendirip belge verilmesine veya verilmemesine karar vermek
- 8 — Ara kontrollerinin zamanını, yöntemini tesbit etmek ve uygulamak
- 9 — Kalite Belgesi uygulaması konusunda Yönetim Kuruluna danışmanlık etmek
- 10 — Türk Standartları hakkında çalışmalarda bulunmak

c) Kalite Belgesi Görevlisi ve Sekreterlik :

Kalite Belgesi görevlisi Odada full-time çalışan ve Yönetim Kurulunca atanan kişidir.

Görevleri :

- 1 — Yönetim Kurulu ile Ana Komisyon arasında iletişimi sağlamak

- 2 — Ana Komisyonun toplantı gündemini hazırlamak, alınan kararları yürütmek
 - 3 — Laboratuvar imkânlarını araştırmak, temas etmek, iş vermek ve bu konularda Ana Komisyona bilgi sunmak
 - 4 — Firmalarla temasları yürütmek
 - 5 — Oda payını tesbit etmek için Yönetim Kuruluna bilgi sunmak, teklif götürmek
 - 6 — Gerektiğinde Odayı Kalite Belgesi uygulaması konusunda temsil etmek
 - 7 — Türk Standartları konusunda Yönetim Kuruluna ve Ana Komisyona öneriler götürmek
 - 8 — Sekreterlik çalışmalarını denetlemek, koordine etmek
- d) Nümuneye Alıcılar :**

1 — Ana Komisyonun tesbiti ve Yönetim Kurulunun onayı ile Ana Komisyonca belirlenecek usuller çerçevesinde Belge isteminde bulunan firmaların mamullerinden nümuneye alan İnşaat Mühendisleri Odası üyesi veya gerekli görüldüğü zaman diğer meslek sahibi kişilerdir.

Odamızın bu uygulamayı gerektiği gibi yürütme açısından örgütlenme biçiminin de getirdiği bazı kolaylıklar mevcuttur. İ.M.O.'nın Genel Merkezi dışında halen aktif 5 şubesi ve 55 temsilciliği bulunmaktadır. Bu bakımdan Türkiye'nin neresinde olursa olsun, en kısa süre içinde Ana Komisyonun hazırladığı esaslar içinde gerekli incelemeyi yapabilecek, nümuneye alabilecek geniş bir kadro mevcuttur.

Şimdi uygulamanın açıkça anlaşılabilmesi için herhangi bir müracaatı Oda içindeki işlemler boyunca inceleyelim;

1 — Firma yazılı veya sözlü olarak Odaya malzemesi için Kalite Belgesi almak üzere başvurur.

2 — Firmanın, Kalite Belgesi Müracaat Formunu doldurması istenir. Bu form, genel anlamda Oda ile Firma arasında bir taahhütname olup, form ve yönetmelikte yazılı hususların firmaya peşinen kabul edildiğini belirtir.

Bu formda Kalite Belgesi Yönetmeliğinin aşağıdaki maddeleri yer alır :

KALİTE BELGESİ YÖNETMELİĞİNDEN İLGİLİ MADDELER

Madde 1 — İmalâtçı, Kalite Belgesi aldığı malın üzerine (İ.M.O.) İşaretini koyabilir; müşterilere malın bu belgeye sahip olduğunu, mamulün kalitesinin İnşaat Mühendisleri Odasının kontrolü altında bulunduğunu bildirebilir ve ilân edebilir. (İ.M.O.) İşaretinin altına mamulün imal senesinin yazılması zorunludur.

Madde 12 — İmalâtçı, Kalite Belgesi alınan mamulün, belgenin verilmesine esas teşkil eden inceleme raporundaki vasıflarını geçerlik süresi içinde muhafaza etmek, Odaca mamulün vasıflarında bir değişme (bozulma) tesbit edildiği takdirde Kalite Belgesini geri vermek ve mamulleri üzerinden (İ.M.O.) İşaretini kaldırmak zorundadır.

Madde 13 — Mamule Kalite Belgesi verilmiş olması, imalâtçıyı kanun, tüzük, kararname yönetmelik ve diğer mevzuatın emrettiği teknik usul ve esaslara riayet etmekten doğacak sorumluluktan kurtarmaz.

Madde 14 — İnşaat Mühendisleri Odası Kalite Belgesinin iadesinin yazılı olarak istenmesini takiben olduğu gibi Belgenin iadesinden sonra da Belgenin ve mamullerin üzerindeki (İ.M.O.) İşaretinin hükümsüzlüğünü her çeşit yayın vasıtası ile ilâna ve kanuni mercilere başvurmaya yetkilidir.

Madde 15 — İnşaat Mühendisleri Odası, Kalite Belgesi verdiğini mamulün inceleme raporunda belirtilen vasıfları muhafaza edip etmediği, Belgenin yürürlük süresi içinde en çok iki defa ve her birinde imalâtçıdan, ilk inceleme masrafının % 50 sini geçmeyen inceleme masrafını alarak kontrol edebilir. İmalâtçı bu hususu peşinen kabul etmiş sayılır.

Madde 16 — Kalite Belgesi yenilemek için evvelce almış Belgenin yürürlük süresinin bitiminden iki ay önce İnşaat Mühendisleri Odasından alınacak (EK-3) Kalite Belgesi yenileme formlerinden iki kopya dodurularak Oda'ya verilir.

Madde 24 — Kalite İnceleme Özel Komisyonunun nihai raporu kalite incele-
mesine esas teşkil eden ve açıklanmasında sakınca bulunan bilgileri taşıyan bütün
belgeler gizliliğine azami dikkat sarfedilerek İnşaat Mühendisleri Odasınca saklanır
ve imalatçının yazılı muvafakatı alınmadıkça Kalite Belgesi Ana Komisyonu başkan
ve Raportöründen başkasına verilemez ve dışarı çıkarılamaz, kopyası alınmaz.

Ayrıca,

- Üretici Kurumun isim, adresi, uğraşı konusu
- Üretilenin adı ve yıllık yaklaşık üretimi
- Kullanılan malzemenin, cinsi, niteliği, hammaddenin nereden temin edildiği
- İmalât aşamalarının kısaca açıklanması
- Kullanılan alet takım ve tezgâh hakkında bilgi
- Üretilenin haiz olduğu nitelikler, aktif üretimin kapasitesi, randımanı belir-

tilir.

3 — Müracaat formu Ana Komisyona girer ve Belge verilmesi prensip olarak kabul edildikten sonra form incelenerek hangi standartlara göre üretim yapıldığı TS. yoksa nümune alma ve deney yöntemleri kararlaştırılarak nümune alacaklara bildirilir.

4 — Nümune alma, imalât yerinden olabileceği gibi payasadan da olabilir. Nümune mutlaka paralel nümune şeklinde olur.

5 — Ayrıca imalât yerinde, inceleme yapan heyet şu hususları soruşturur

- A) Mühendis ve tekniker olarak teknik eleman adedi
- B) Çalışan işçi sayısı
- C) Hammaddeyi, hammadde kontrolü
- D) Pazarlama
- E) Yabancı işbirliği olup olmadığı (Patent, know-how, royalty)
- F) Fabrika üretiminin hangi esasları içinde yapıldığını (stok, sipariş)
- G) Fabrikanın cirosunu
- H) Kalite kontrol mekanizması ve laboratuvar imkânlarını

6 — Nümune alındıktan sonra, imalât yerini inceleyen heyetin raporunun da olumlu olması koşulu ile, alınan nümunelerin bir adet veya partisi saklanarak öteki nümuneleri laboratuvarlara sevk edebilir.

7 — Laboratuvar raporlarının olumlu sonuç vermesi halinde ve Yönetim Kurulunun tasdik etmesi ile Belge verilir.

8 — Belge verildikten sonra senede en az iki defa ve belli olmayan zamanlarda, ara kontroller yapılır. Ara kontroller Belge verilirken tesbit edilen deney yöntemlerine göre yapılır.

Odamızın yaptığı uygulamadan öteye, üzerinde hassasiyetle durulması gerekli olan konu Kalite Kontrolü ve Standartlaşmadır.

Odamızın ilgili yönetmeliğinin amaç maddesi aynen şu şekildedir :

M. 1 — Bu yönetmeliğin amacı : Türkiye'de üretilen inşaat ham maddesi yarı yapılmış ve yapılmış maddelerden kalitesi Türk veya Dünya Standartlarına veya teknik şartlara uygun olanlara belge verilmesi suretiyle bunların iyi niteliklerini tüketiciye ve inşaat alanına tanıtmak ve bu yoldan iyi kaliteli üretim yapmaya özendirmektir.

Bugün Türkiye'de çok yoğun bir nüfus artışı ve geniş yığınların kırsal kesimlerden kentlere doğru bir akın söz konusudur. Ayrıca hızla büyüyen şehirlerde kabuk değiştirmek-
te ve bütün Türkiye'de yaygın bir inşaat faaliyeti sürdürülmektedir. Bu durumda yeni mal-
zemeler her gün piyasaya çeşitli iddialarla çıkmaktadır. Tüketiciye bu malzemelerin nite-
likleri ve en uygun kullanma şekil ve yerlerini önermek bir kamu yetkisinin ötesinde mut-

laka yerine getirilmesi zorunlu bir ödev almaktır. İnşaat malzemeleri piyasasını kendi haline bırakmak artık katlanılması zor bir risk halini almıştır. Kalite Belgesi uygulaması bir anlamda da TS olmayan malzemeler için belli birikimlerden sonra standartlaşma mutlaka bir zarurettir.

Piyasadaki ortak malzemeler mutlaka aynı standartlara göre üretilmelidir. Ama unutulmaması gerekli bir nokta da standartlaşmanın bir sanayileşme süreci içinde düşünülmesi konusudur. Odamız Kalite Belgesi uygulamasını yaygınlaştırdıkça, geliştirdikçe bu konuda ilgili mercilere öneriler getirecektir.

Odamız açısından inşaat malzemelerinde kalite yönünden kontrolü büyük önem taşımaktadır. Odamız inşaat sektöründe dört oda ile birlikte ortak mesleki denetim uygulamasını yaklaşık 40 il ve ilçede Belediyelerle yapılan protokollar çerçevesinde yürütmektedir. Bu uygulamanın özü, projelerin çizim ve yapım şartları bakımından belli bir standartta yükseltilmesi ve büyük bir sorun olan fenni mesuliyet uygulamasının denetlenmesidir.

Bu uygulamanın ötesinde çoğu Odamız üyesi olan şantiye şefleri kanalı ile inşaat üretimi ve denetimi bu Genel Kurulda kabul edilmesi beklenen Şantiye Şefleri Yönetmeliği ile de Odamızla organik bir ilişkiye sokulacaktır. Ayrıca Büyük Belediyelerle yapılan temaslar sürdürülmekte (İzmir Belediyesi ile yapılan denetim protokolu imzalandı), bu temaslar neticesinde Belediyeler yapı denetimi konusunda, proje hizmetlerinde yapılan uygulamaya benzer bir şekilde yetki paylaşması söz konusu olmaktadır. Görüldüğü gibi Odamızın Kalite Belgesi uygulaması aslında; proje ve yapım seviyesinde İnşaat sektöründe uygulanan denetimin malzeme boyutlarında da ele alınmasıdır. Bu üçlü uygulamanın İnşaat yapım sektöründe belli bir denetim getireceği inancındayız.

Bu uygulamalar kadar önemli olan bir diğer husus da uygulamaların sonuçlarının ilgili merci ve kişilere duyurulmasıdır. Odamız Kalite Belgesi alan malzemeleri, ayrıca ara kontrol, neticelerini de periyodik olarak bütün üyelerimizte gönderilen Türkiye Mühendislik Haberleri adlı yayın organında duyurmakta, Bayındırlık Bakanlığı'na, bölgelere ve Şantiye Şeflerine, Belediye hudutları içerisindeki fenni mesullere bildirmektedir.

5. 1 Ocak 1975 tarihine kadar müracaat eden firmalar

- 1 — Anadolu Cam San.
- (*) 2 — Bekame
- 3 — Cam Elyaf San. A. Ş.
- 4 — Çanakkale Seramik Fab. A. Ş.
- 5 — Çayırova Cam San. A. Ş.
- 6 — Çesan Yüksek Kaliteli Çelik San. A. Ş.
- 7 — Demirsaç Galvaniz Tic. ve San. A. Ş.
- 8 — Doğu Galvaniz ve Plastik A. Ş.
- (*) 9 — Fega
- 10 — Halifleks
- 11 — Kalebodur
- 12 — Kalekim
- 13 — Mozpark
- 14 — Özçini Koll. Şti.
- (*) 15 — Seçenler
- 16 — Semak
- 17 — Süleyman ve Sadık Cokal
- 18 — Sümerbank Bozüyük Seramik Fab.
- (*) 19 — Topuz Torçelik San. ve Tic. A. Ş.
- 20 — Vefa Polyester
- 21 — Ytong
- 22 — İzocam
- (*) 23 — Erfa Hısır Çeliği
- (*) 24 — Heraklis
- (*) 25 — Nasa Hazır Çeliği

Not : (*) belge alanlar.

10. Yayın

Ödümüz 1974 - 1975 döneminde biri İstanbul'da, ikisi Ankara'da olmak üzere sürekli üç dergi yayınlamıştır. Buna İzmir Şubemizce yayınlanan yerel bir bülteni de katabiliriz. Çeşitli amaç ve zorunlulukların doğurduğu bu üç derginin bir arada yayınlanması; haber, yazı ve mali kaynaklar açısından olduğu kadar, dergilerin içeriklerinin saptanması açısından da bazı zorluklar doğurmaktadır. Bu bakımdan, bugüne kadar gelişen durumun bir değerlendirilmesini yaparak, geleceğe ışık tutmak yerinde olacaktır.

Ödümüzün en eski yayını olan Türkiye Mühendislik Haberleri (T.M.H.) dergisi, meslek odalarının demokratik haklar mücadelesinde yer almaya başladığı yılda içeriğini değiştirerek teknik konular yanında sosyal ve ekonomik konulara da yer vermeye başlamıştır. Aynı yıllarda, bilimsel ve pür teknik içeriği olan orijinal yazılara yer veren İnşaat Mهندسleri Odası Teknik Bülteni'i yayın hayatına girmiştir.

1972'lerde İstanbul Şubesinde yayınlanmaya başlayan "Teknik Güç" gazetesi, sosyal ve politik konulara ağırlık veren bir teknik haber gazetesi olarak tüm oda üyelerine gönderilmeye başlanmış, böylece Oda yayın organlarının sayısı üçe çıkmıştır. Bu tarihten itibaren, Teknik Güç ve T.M.H. dergilerinin içeriklerinin saptanması bazı zorluklar doğurmaya başlamış, girişimleri önlemek amacıyla T.M.H. özel sayılara ağırlık vermeye başlamış ve genel olarak bir konuyu anlatan broşürler şekline dönüşmüştür.

1974 yılında da T.M.H. ve Teknik Güç arasında içerik tayini açısından zorluklar devam etmiş ve bir çözüm olarak T.M.H. dergisinin pratik sorunlara ilişkin teknik konuları işlemesi, Teknik Güç'ün Sosyo-Ekonomik konulara ağırlık vermesi esası kabul edilmiştir. Bu şekilde dergiler arasında belirli bir içerik bölüşümü olmuş bir denge kurulabilmiştir. Bununla birlikte Odalar arasında ve T.M.M.O.B. içinde özellikle sosyal ekonomik ve teknik alanlarda yazıları içeren bir birleşik yayın organının tüm odaların üyelerine gönderilmesi eğilimi kuvvetlenince Teknik Güç konusuna bir kez daha eğilmek gereği ortaya çıkmıştır. Bu konuya ileride tekrar dönülecektir.

İnşaat Mهندسleri Odası Teknik Bülteni 1970 yılında yayınlanmaya başlayan İ.M.O. teknik bülteni bu yıla kadar tüm üyelere gönderilmekteydi. Ancak mali zorlamalar Teknik Bülten konusunda yeni bir uygulamayı gerektirmiştir.

Bu uygulama Teknik Bültenin yine ücretsiz olarak ama sadece isteyen üyelere gönderilmesi şeklinde olmuş, böylece önemli bir tasarruf sağlanmıştır.

Teknik Bültenin karşılaştığı ikinci bir güçlük sürekli yazı bulma zorluğu olmaktadır. Yayınlanmaya başladığından bu güne kadar, başka bir yerde yayınlanmamış bilimsel yazılara yer verme ilkesine göre çıkarılan İ.M.O. Teknik Bültenin bu şekilde devam etmesi çok zor olduğu gibi birçok şikâyetlere de neden olmaktadır. Son yıllarda bilimsel ve teknik kongre, simpozium vb. çalışmaların artması, teknik bülten gelmesi gereken yazı sayısında büyük düşüşlere sebep olmuştur. Ayrıca dergide sadece bilimsel yazılara yer verilmesi birçok üyemiz için derginin çekiciliğini sınırlamaktadır. Çeviri yazılara yer verilmesi ise önemli birçok makalenin Türk mühendisinin bilgisine sunulamaması gibi bir sonuç doğurmaktadır.

Bu noktaların değerlendirilmesi yapıldığında İ.M.O. Teknik Bültenini yaşatmanın tek yolu olarak bu dergide çeviri yazılara da yer vermek olduğu belirmektedir. Bundan sonraki teknik bültenlerde çeviri yazılara yer verilmelidir.

"Birlik Haberleri" ve "Teknik Güç" :

Daha önce de belirtildiği gibi T.M.M.O.B. tarafından onbeş günde bir yayınlanan "Birlik Haberleri", gazetesinin tüm T.M.M.O.B. üyelerine gönderilmeye başlaması "Teknik Güç" üzerinde yeniden düşünmeyi gerektirmektedir. Zira, Teknik Güç ile Birlik Haberlerinin içerikleri birbirine yakındır.

Oda Yönetim Kurulumuz 21. Genel Kurula kadar "Birlik Haberleri" ni tüm üyelerimize göndermeyi kararlaştırmış ve böylece Genel Kurulda daha sağlıklı bir değerlendirme yapılabilceğini düşünmüştür.

İçerikleri birbirine yakın olan, iki derginin birden tüm üyelere gönderilmesi bir mali kayıptan başka anlam taşımayacaktır. Bu açıdan 21. Genel Kurulda "Birlik Haberleri" ile "Teknik Güç" arasında birleşim yapılması zorunludur. Bu arada, üçüncü bir çözüm yolu olarak "Teknik Güç" gazetesinin sayfa sayısının azaltılması ve sadece İstanbul Şubesi üyelerine gönderilmesi düşünülebilir.

11. İnşaat Mühendisleri Günü

Bu yıl İnşaat Mühendisleri Günü 19 Aralık 1974 günü Ankara, İstanbul ve İzmir'de kutlanmıştır. Bu vesileyle, meslekte 40 yılını dolduran üyelerimizin jübileleri de yapılmıştır.

Ankara'da Marmara Oteli, İstanbul'da Taksim Belediye Gazinosu, İzmir'de İse Maksim Gazinosu salonlarında yapılan toplantıya Başbakan Sadi İrmak bir kutlama telgrafı göndermiştir. Ankara'da Marmara Oteli salonlarındaki toplantıda, meslekte 40 yılını dolduran üyelerimize plaket ve beratlarını, geceye katılan Anayasa Mahkemesi Başkanı Muhiittin Taylan, İmar ve İskân Bakanı Selahattin Babüroğlu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müşaviri Rüştü Özal ve Odamız Başkanı İlkey İzer tarafından verilmiştir.

Bu yıl aşağıda isimleri bulunan üyelerimiz meslekte 40 yılını doldurmuştur :

Feruh ADULA, Adil AKBAYGİL, Kemal ARISOY, Keşan ATINÇ, Fettah AYTAÇ, Ziya BABAN, Sabri BAKIR, M. Kaya BEYAZITOĞLU, Recep BAYRAKTAR, Ragıp BURAT, Mustafa CÜNDÜBEYOĞLU, Nezih DEVRES, İstvan EBER, Şevki ERKER, Fikret GERMAN, Kemal GÖKÇEOĞLU, Vahdet GÜN, Ragıp KÂHYAOĞLU, Kâzım KARACADAĞ, Tarık H. KOYU-TÜRK, Orhan MERSİNLİ, Niyazi MESTA, Faruk SEYHAN, Hamdi Şükrü SONAT, E. Celalettin SONGAR, Ö. Necati SUAR, Enver TARMAN, Keşan TELLALYAN, Suphi TUNÇ, Faruk VANÖ, Nail YANDAŞ, Reşat YİTMEN, Rifat YÜKSEL.

12. Yönetmelikler

İMO YÖNETMELİĞİ DEĞİŞİKLİK ÖNERİSİ

Bugün İnşaat Mühendisleri Odasının Yönetmeliğinin değiştirilmesini zorunlu kılan bazı önemli nedenler bulunmaktadır. Bu nedenlerin başında, Oda Genel Kurulunun gelişen şartlar içerisinde daha demokratik olarak toplanması gereği gelmektedir. Bilindiği gibi Oda üye sayımız yaklaşık onbeşbine ulaşmıştır. Bu önemli sayı, eskiden olduğu gibi belli bazı merkezlerde toplanmak yerine, dinamik bir ortam içinde, bütün Türkiye'ye yayılmıştır. Yönetmeliğin değiştirilme aspirisine paralel olarak kurulacak yeni bazı şubeler vasıtası ile bütün üyeler Oda'nın en önemli ve en etkin karar organı olan Genel Kurul'da temsil hakkına kavuşacaklardır. Bugün bu hak kâğıt üzerinde bütün üyelere açık olmasına rağmen, gerçekte Anadolu'ya yayılmış üyelerimiz bazı maddi ve fiziksel zorluklar yüzünden bu en önemli hak ve görevlerini yerine getirememektedirler. Bir önemli neden de, son yıllarda sadece seçim Genel Kurulları şeklinde geçen, Genel Kurulları gerçek fonksiyonlarını yerine getiren önemli yönetmelik değişikliklerinin, önerilerin yapıldığı ve tartışıldığı bir organ haline getirmektir.

Ayrıca, sorunların giderek arttığı bir ülkede, bu sorunların dışında kalamayacak olan bir teknik eleman kuruluşu olarak, bu sorunlara doğru yaklaşımlar yapmak ve çözmek için, sorunların derinlemesine tartışılabilmesi ve sağlıklı kararlar alabilen etkin Genel Kurullar oluşturmak durumundayız.

Bir önemli neden de, bugün kuruldukları günlerdeki üye sayılarının birkaç misli büyüğe ulaşmış olan şubelerimizin etkinliğinin sağlıklı bir biçim ve demokratik işleyiş içinde Genel Kurullarımızda temsil edilmesi ihtiyacıdır.

Özellikle İstanbul ve İzmir Şubelerimiz oldukça önemli görevlerin yüklerini paylaşmak durumundadırlar. Bu kadar önemli sorumlulukları olan şubelerimizi, sorumlulukları ve dinamiklerini ölçüsünde Genel Kurullara etkin bir şekilde katmak gerekmektedir.

Yönetmelik değişikisini zorunlu hale getiren bir diğer neden de teorik olarak Genel Merkez, pratik bakımdan da bazı konularda Ankara Şubesi biçiminde çalışan Oda Yönetim Kurulunu bu ikilikten kurtarmak ve artık ayrı bir şube biçiminde örgütlenmesi gereken Ankara Şubesini de bir an önce kurmaktır.

Sonuç olarak; delegasyon yöntemi hem çok ağırlaşan bir takım pratik zorlukları çözmek, hem de Odamızı daha etkin bir kamu kuruluşu haline getirmek bakımından kaçınılmaz bir yoldur.

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETMELİĞİ

Madde 7 — Oda Genel Kurulu, her yıl, Şubat ayı içinde, Oda Yönetim Kurulunun tesbit edeceği bir günde, bir önceki Genel Kurulda kararlaştırılan şehirde, kararlaştırılmadığı takdirde Ankara'da yapılır.

Doğal üyeler ve Şubelerce seçilecek delegeler ladeli taahhütlü posta tebligatı ile Genel Kurula davet edilir. Oda Genel Kurulu doğal ve seçilmiş üyelerin salt çoğunluğuyla toplanır. İlk gün salt çoğunluk sağlanamazsa, ikinci gün, aynı saatte yine salt çoğunlukla toplanır. İkinci günde toplanamadığı takdirde iki hafta sonra çoğunluk aranmaksızın toplanır.

Merkez ve Şube Yönetim Kurulları, Haysiyet Divanı, Denetleme ve Danışma Kurulları TİMYAD Başkanı ve Temsilciler, Genel Kurulun doğal üyesidir.

Madde 11 — Oda Genel Kurulunda bulunmak, görüşmelere katılmak ve oy kullanmak için, delege olmak, Oda hüviyet cüzdanını taşımak ve oy kullanırken bu cüzdanı Sayım Kuruluna göstermek zorunludur.

Madde 15/a — Son olağan Genel Kurul için saptanan delege sayısının 2/3'ü kadar delegenin aynı konu için Yönetim Kuruluna başvurmaları,

Madde 67 — Birlik ve Oda Genel Kuruluna gönderilen delegelere yolluk ve yevmiye ödenir.

Şubelerden gelen delegelerle temsilcilerin yolluk ve yevmiyeleri bağlı bulunduğu Şubelerce diğerleri ise Oda tarafından ödenir.

DENETLEME YÖNETMELİĞİ

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetmeliğinin 26. ve 27. Maddelerini daha geniş anlamda içeren Denetleme Yönetmeliği Önerisi

GEREKÇE

Üye sayımızın her geçen yıl hızla artması ve birtakım gelir olanaklarının sağlanması dolayısıyla Odamız yıllık mali portresi gelişiminin yanısıra mali konulara ait denetleme işlemlerinde bütçeye ve Genel Kurul kararlarına uygunluğunun sağlanması Odamız yararları yönünden gerekli ve doğaldır.

Denetim işlemleri, Oda Yönetmeliğinin 26. maddesi gereğince oluşan Denetçiler Kurulu tarafından 27. maddede belirlenen vazife ve selahiyetlerin sınırları çerçevesinde yürütülmektedir.

Denetleme çalışmaları sonucunda, uygulamada yukarıda sözü edilen Yönetmelik maddeleri kapsamının yeterli ve tatmin edici nitelikte olmadığı görülmüştür.

Zamanla ekonomik yönden güçlenen Odamızın Merkez ve Şubelerinin mali konularla ilgili muamelât ve hesaplarının Genel Kurul adına denetlenmesini yapacak olan Denetleme Kurulunun görev ve yetkilerinin açıklığa ve tatmin edici yeterliğe kavuşturulmasının gerekli olduğu kanısındayız.

Sonuç olarak; Denetleme Kurulu görev ve yetkilerini, çalışma kurallarını, denetleme konularını, denetleme devre ve tarihlerini, gelir ve giderlerin denetlenmesi usullerini, denetleme raporlarının düzenlenmesini ve giderek mali işlemlerde yönetmelikler ile mali usul ve teamüllere göre yanlış ve noksan yapılmış konuları düzeltmek üzere Yönetim Kuruluna tavsiyelerde bulunmayı öngörmek gibi geniş kapsamlı bir "Denetleme Yönetmeliği" nin uygulamada geçerli kılınması Odamız yararına olacaktır.

TÜRKİYE İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI DENETLEME YÖNETMELİĞİ

1. AMAÇ :

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetmeliğinin 27. maddesi gereğince Oda ve Şubelerinin mali konularla ilgili işlem ve hesaplarının 6235 sayılı kanun, yönetmelik ve genel kurul kararlarına uygunluğunun genel kurul adına denetlenmesidir.

2. DENETLEME KURULU :

Kurul üçü asil ve üçü yedek olmak üzere altı kişiden oluşur ve Oda Genel Kurulu tarafından seçilir. Denetlemeler, üç asil üye tarafından yapılır. Üyelerden herhangi birinin istifası halinde, yedek üyelerden en fazla oy alan asil üyeliğe atanır. Kuruldan istifa ile ayrılma keyfiyeti yazılı olarak Yönetim kurulu başkanlığına bildirilir. Ayrılan üyenin yerine atanan yenisinin isim ve adresi yönetim kurulunca, Genel Kurul üyelerine duyurulur.

3. GÖREV VE YETKİLER :

3.1 — Odanın gelir ve giderlerine ait işlemlerinin Oda Yönetmeliği ile bütçe ve muhasebe yönetmelikleri kurallarına uygunluğunu Merkez için en az üç ayda, Şubeler için en az altı ayda bir kez denetlemek,

3.2 — Yıllık geliri (Proje vizesi, Ortak belge, vs.) 10.000,— TL. nin üstünde olan temsilcilikleri en az yılda bir kez denetlemek.

3.3 — Denetlemelerde mali işlerle ilgili hesapların, yürürlükteki yasalara, Oda Yönetmeliklerine veya Genel Kurul kararlarına uygunluğunu incelemek; aykırı iş-

lemleri, (suistimal, zimmete para geçirme vs.) görüldüğü takdirde sorumlular hakkında soruşturma yapılmasını Oda Yönetim Kuruluna teklif etmek.

Mali işlemlerde, mali usuller ve yönetmeliklere göre noksan yapılmış hususları düzeltmek üzere Yönetim Kuruluna önerilerde bulunmak.

3.4 — Odanın hesap işleri ile yıl sonu hesap durumu ve Yönetim Kurulunun hazırladığı yeni yıl bütçe tasarısı, bilânço ve personel kadroları hakkındaki raporunu Oda Genel Kuruluna sunulmak üzere hazırlamak.

3.5 — Gerekli gördüğü hallerde oybirliği ile vereceği kararla Oda Genel Kurulunun olağanüstü toplantıya çağırılmasını Yönetim Kurulundan istemek.

4. ÇALIŞMA KURALLARI :

4.1 — Her yıl Genel Kurul toplantısından sonra Yönetim Kurulu, seçilen asil ve yedek denetçilere durumu bildirir.

4.2 — Denetleme Kurulu üye tam sayısı ile toplanır. Kurulun asil üyeleri toplantı günlerini ve çalışma yöntemlerini kendileri kararlaştırırlar.

4.3 — Denetleme Kurulu denetim ile ilgili defter, diğer belgeler ve bilgileri Oda Başkanı, Sekreter Üye, Muhasip Üye veya bunların görevlendireceği yetkililerden ister. Temsilciliklerde denetleme anında temsilcinin ya da yerine yetkili kılınan Yönetim Kurulu üyesinin bulunması gereklidir.

4.4 — Denetçilerin, Oda yönetimine müdahalede bulunmamaları ve görevlerini Oda işlerinin yürütülmesini aksatmayacak şekilde düzenlenmeleri esastır.

4.5 — Kurulca yapılan denetlemelerde, denetçilerden görüş ve kanı farkı olanlar itiraz gerekçelerini yazmak suretiyle raporu imzalar.

5. DENETLEME DEVRE VE TARİHLERİ :

5.1 — İlk denetleme devir denetlemesi olup mali işlem ve hesaplardan yeni Yönetim Kuruluna devredilen hususları kapsamına alır. 31 Mart tarihine kadar ilk denetlemenin yapılması gereklidir.

5.2 — Diğer denetleme ara denetlemeleri olup üçer aylık devrelerin işlemlerini kapsamına alır.

5.3 — Son denetleme, bilânço denetlemesi olup 31 Aralık mali yıl kapanışına ve yeni yıl bilânçosunun tanzimine esas teşkil edeceğinden Genel Kurul toplantısından bir ay evveline kadar yapılmış olması lazımdır.

5.4 — Yukardakilerden başka Yönetim Kurullarınca lüzum görüldüğü veya üyeler tarafından bir ihbar yapıldığı takdirde acilen gerekli denetleme yapılır. Lüzumlu görülen tarihten itibaren en geç 15 gün içinde denetlemeye başlanır .

6. GELİR VE GİDERLERİN DENETLENMESİ :

Gelirlerin denetlenmesinde incelencek hususlar şunlardır :

6.1. — Bütçede gösterilen gelirler ile elde edilen fiili sonuçların bölüm ve maddelere göre kıyaslanması,

6.2 — Gelirlerin ve diğer kıymetlerin usulüne göre kayıtlarda, kasada ve banka hesaplarında bulunması hususunun incelenmesi,

Giderlerin denetlenmesinde incelencek hususlar şunlardır :

6.3 — Giderlerin bölüm ve maddeler itibariyle bütçeye uygunluğunun ve dayanakları olan belgelerin incelenmesi,

7 — DENETLEME USULLERİ :

Madde 6'daki incelemeler aşağıdaki usullere göre yapılır;

7.1 — Denetlemeye kasa mevcudunun sayımı ile başlanır. Kasa hesabı, kasa defteri ve yevmiye defteri kebir ile karşılaştırılarak uygunluğu tetkik edilir. Açık olup olmadığı tesbit edilir. Arada fark olduğu takdirde durum bir tutanakla tesbit olunur.

7.2 — Muhasebe yönetmeliğine göre tutulmakta olan defterlerin usulüne uygunluğu, yetkili imzaları ve dayandığı belgeleri incelenir.

7.3 — Yevmiye ve kasa defterlerinde denetleme devresi sonundaki yekûnların altı "Kontrol Edildi" şerhi ile denetçiler tarafından imzalanır.

7.4 — Tediye, tahsil ve mahsup işlerinin düzenlenmesinin usulüne uygunluğu ile imzaları ve dayandığı belgeler incelenir.

7.5 — Yapılan sarfların yasalar ve yönetmeliklerle, Yönetim Kurulu kararlarına uygunluğu ile dayandığı belgelerin nitelikleri incelenir.

7.6 — Banka hesabı, banka dekontları veya bankadan sorularak tetkik edilir ve kasa defteri ile karşılaştırılır. Çek karneleri kontrol edilir.

7.7 — Bütçeyle belirlenmiş olan gelir ve giderler ile fiili gelir ve giderlerin aylar itibariyle fasıl fasıl kıyaslanması yapılır. Farkları tesbit edilerek sebepleri araştırılır.

7.8 — Şube ve Temsilcilikler ile Merkez arasındaki hesap münasebetinin doğru işleyip, işlemediği hesap neticeleri karşılaştırılarak kontrol edilir. Aylık mizanların bir üst kademeye gönderilip, gönderilmediği incelenir.

7.9 — Muhasip üye tarafından tutulması lazım gelen yardımcı defterin; bütçenin her faslı için ayrı föyleri ihtiva ederek tutulmakta olup, olmadığı ve föylerin muhasebe defterine uygunluğu kontrol edilir.

7.10 — Üye aidatlarının ilgili föylere işlenmesinde uygunluk olup, olmadığı, tahsilât makbuzları ve posta havale makbuzları ile karşılaştırılarak kontrol edilir.

7.11 — Demirbaşların defter kayıtlarına uygunluğu saptanır.

8 — DENETLEME RAPORLARI

8.1 — Denetleme Kurulu yaptığı denetlemelerin sonuçlarını ve bütçede öngörülen amaçların elde edilebilmesi konusundaki eleştiri ve önerilerini kapsamına alan bir rapor hazırlar.

8.2 — Son bilânço denetleme raporu Genel Kurula, diğer ara denetleme raporları Yönetim Kuruluna sunulur. Oda Genel Kuruluna sunulan bilânço raporunda o yıl içinde yapılan denetleme sonuçları gözönünde tutulur. Bu raporda Oda'nın senelik çalışmaları konusunda Denetim Kurulunun kanaati ve yeni sene bütçe tasarımları ile ilgili görüşü de belirtilir.

8.3 — Son denetleme (Bilânço) raporu Genel Kurulda heyet sözcüsü tarafından okunur ve gerekli görülen açıklamalar yapılır.

Bu rapor en geç Genel Kurul toplantı tarihinden bir ay öncesine kadar Yönetim Kuruluna verilmiş olmalıdır.

8.4 — Denetleme raporları 6 nüsha olarak düzenlenir.

Bu raporlar, birer nüshası denetçilerde kalmak, birer nüshası Denetim Kurulu ve Yönetim Kurulu dosyalarında muhafaza edilmek ve bir nüshasında bilgi edinilmesi veya gereği için denetlenen Merkez, Şube ve temsilciliklere gönderilmek üzere dağıtım yapılır.

9 — Bu yönetmelik tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

10 — Bu yönetmelik hükümlerini Oda Yönetim Kurulu yürütür.

TESCİLE KONU OLAN HARİTA VE PLANLAR YÖNETMELİĞİ

6.8.1973 gün, 14617 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış bulunan "Tescile Konu Olan Harita ve Plânlar Yönetmeliği" nin, yetki ve sorumluluklara ilişkin 2. maddesinde yer alan;

"Plân ve Haritaların Sorumluluğu, bir Harita Kadastro Yüksek Mühendisi veya Mühendisi tarafından deruhte edilmiş olacaktır" hükmünün, görevin yapılmasına sınırlılık getirmesi ve ülke koşullarına cevap verecek yeterli sayıda Harita - Kadastro mühendisinin bulunmaması nedeniyle hizmetin yurt ölçüsünde gereği gibi yürütülmesinde aksaklık yarattığı görüldükçe bu güne kadar üyelerimizce de yürütülen hizmet ile ilgili olarak Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne yazmış olduğumuz yazı ve alınan cevabın sureti aşağıdadır.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne yazmış olduğumuz yazı :

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne
ANKARA

İLGİ : 12.10.1973 gün ve 410-2764 sayılı yazımıza ektir.

Bilindiği üzere 6.8.1973 gün ve 14617 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış bulunan "Tescile Konu Olan Harita ve Planlar Yönetmeliği" nin, yetki ve sorumluluklara ilişkin Madde 2'de;

"Plân ve Haritaların sorumluluğu, bir Harita - Kadastro Yüksek Mühendisi veya Mühendis tarafından deruhte edilmiş olacaktır" hükmü yer almaktadır.

Yönetmelik hükmünün sınırlılık getirmesi ve ülke koşullarına cevap verecek yeterli sayıda Harita - Kadastro mühendisinin bulunmaması nedeniyle bu hizmetin yurt ölçüsünde gereği gibi yürütülmesinde aksaklıklar olmaktadır. Nitekim bu konuda şikâyetler zaman zaman Odamıza iletilmektedir.

Bu itibarla;

1) Harita ve Plân hizmetlerinin görülmesi ile ilgili Genel Müdürlüklerine şikâyet olup olmadığı,

2) Harita ve Kadastro mühendislerinin bulunmadığı hallerde hizmetin yerine getirilmesinde hangi öncelik sırasına göre yetki dağıtımı yapıldığı,

3) "Tescile Konu Olan Harita ve Plân Yönetmeliği" üzerinde değişiklik yapılması için Genel Müdürlüğümüzce çalışma yapıp yapılmadığı konularında Odamıza aydınlatıcı gerekli bilginin bildirilmesini buyruklarınıza sunarız.

Saygılarımızla
GENEL SEKRETER Y.
(Enis ÜSER)

Bu yazı üzerine, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünden aşağıdaki cevap alınmıştır :

T.M.M.O.B. İnşaat Mühendisleri
Odası Başkanlığına
ANKARA

İLGİ : 19.7.1974 gün ve 7/8-410-2088 sayılı yazı,

6 Ağustos 1973 gün ve 14617 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Tescile Konu olan Harita ve Planlar Yönetmeliğinin, "Harita ve Kadastro Mühendislerinin" bulunmadığı yerlerde ne şekilde uygulandığı ilgi yazı ile sorulmaktadır.

Harita ve Kadastro Mühendislerinin bulunmadığı yerlerde imar planlarının uygulanmasında bazı darboğazlar bulunduğu bilinmektedir. Bu nedenle İmar ve İskân Bakanlığı, Belediyeler Teknik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile yapılan temaslara sonunda ortak görüşlere uygun olarak gerekli değişiklikler saptanmıştır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

GENEL MÜDÜR
Galip Esmer

Ayrıca Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü yetkilileri ile yaptığımız görüşmelerden edindiğimiz gayri resmi bilgilere göre, Yönetmelikte Harita ve Kadastro Mühendisinin bulunmadığı yerlerde, Harita ve Planların Sorumluluğunun diğer teknik elemanlarca da deruhte edilebileceği şeklinde bir değişikliğin saptandığı öğrenilmiştir.

Yönetmeliğin, değişikliklerle birlikte yeniden düzenlenmesi ve bir an önce yeni şekliyle yürürlüğe girmesi için girişimlerimiz sürdürülecektir.

13. Mali Kısım

GELİR VE GİDERLER

1974 yılı için cari yıl geliri olarak 3.874.604,— TL. sı, geçmiş yıllar geliri olarak 1.637.570,— TL. sı ki cem'an 5.512.174,— TL. olarak öngörülen Odamız gelirleri yıl içerisinde 3.495.928,35 TL. tutarında tahakkuk etmiştir.

Gelirlerimizdeki noksanlığın hemen tamamı geçen yıllarda olduğu gibi üyelerimizin 1974 yılında artakalan aidatları ile geçmiş yıllardan tahsil edilemeyen aidatlarıdır.

1974 Yılı Gelirlerimizin Dökümü :

Yeni kayıt edilen asıl ve geçici üyelerimizden alınan giriş aidatları	109.573,—
Üyelerimizin 1974 yılı aidatlarından tahsil edilen	1.435.362,17
T. U. S. Teknik Uygulama Sorumluluğu gelirleri	998.105,93
Belge gelirleri	152.675,75
Yayın gelirleri	56.976,27
Bağış ve yardımlar	406,50
Ekspertiz ücretlerinden Oda payı, banka faizleri, jübile vb. çeşitli gelirler	124.332,86
Üyelerimizin geçmiş yıllar aidatlarından tahsil edilen	618.495,87
YEKÜN	3.495.928,35

Yıl içinde yukarıda belirtilen gelirlerimize karşılık 3.002.078,90 liralık giderimiz olmuştur.

Giderlerimiz :

Huzur hakkı, danışma ücretleri ve Oda personeline ödenen	919.047,87
İdare ile ilgili giderler	211.425,61
Genel Kurul giderleri	114.177,50
Şube ve Temsilciliklerimiz giderleri	1.360.687,56
Türkiye Mühendislik Haberleri ve Teknik Bülten'e yardımımız ile diğer yayın giderlerimiz	188.434,50
Sosyal giderler	77.099,86
Alınan demirbaşlar	15.585,—
TMMOB'ne ödenen hisse	89.621,—
Diğer ödemeler	26.000,—
YEKÜN	3.002.078,90

DENETÇİLER KURULU RAPORU

Sayın Üyelerimiz;

Odamız Merkez ve Şubeleri ile Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi-
nin 1974 yılı gelir ve giderlerine ait işlemler Kurulumuzca incelenmiş olup,
denetlemeler sonucunda mali işlerle ilgili hesapların Oda Yönetmeliklerine
ve Genel Kurul kararlarına uygun olduğu, tutulmakta olan defterlerin Muha-
sebe Yönetmeliği usullerine göre düzenlendiği tarafımızdan saptanmış olup
tüm harcamalar uygun görülmüştür.

Odamız hesap işleri ile Yönetim Kurulumuzun hazırladığı bilânço ve ye-
ni yıl bütçe tasarısı bilgilerinize sunulur. Saygılarımızla

Başkan
Ercan ÖZTÜRK

Başkan Vekili
Remzi KUMLU

Raportör
Feridun SUNGUR

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI 1974 YILI BİLANÇO CETVELİ

Hesab Adı	Lira	Kr.	Hesab Adı	Lira	Kr.
I — DEĞER HESABI	1.611.802	11	I — M. ALACAKLILAR HESABI	143.043	11
1 — Kasa	77.998,85		1 — Ödenecek vergiler	12.583,87	
2 — Bankalar			2 — Mali Denge Vergisi	1.329,50	
a) Yapı Kredi (925.065)	5.542,33		3 — Sosyal Sigorta primi	9.075,26	
b) İş Bankası (694)	38.943,59		4 — Öğretmenler Bankası	120.000,—	
c) Ziraat Bank. (630/188)	37.464,33		5 — Karışık	54,48	
d) İller Bankası (5225)	5.741,18				
e) Akbank (11431)	592,93		II — TRANSİT HESABI	303.905	53
f) Garanti Bankası (510011-2)	4.113,04		1 — Üyelere Yardım Fonu	300.000,—	
g) İş Bank. Senetler	4.947,20		2 — Şahıs kitapları	3.909,—	
h) Öğretmenler Bank. İncesu	75.000				
i) Öğretmenler Bank. Yenışehir	1.000,—		III — GELİR GİDER FARKI	3.943.796	
3 — Sabit Kıymetler					
a) Oda binası	281.927,45				
b) İstanbul Şubesi binası	298.150,60				
c) İzmir Şubesi binası	146.082,10				
d) Oda merkezi Lokal binası	351.190,—				
e) Mef. ve Büro Lev.	141.535,25				
f) Kitap	15.330,16				
4 — Anbar					
a) Teknik broşür	126.243,10				
II — M. BORÇLARI	21.300	—			
1 — Pul kasası	300,—				
2 — Karışık	7.500,—				
3 — Ortak Pazar Çalışmaları	13.500,—	95			
III — ŞUBELER HESABI	469.135				
1 — İstanbul Şubesi	333.255,28				
2 — İzmir Şubesi	38.960,62				
3 — Eflazığ Şubesi	20.070,85				
4 — Kayseri Şubesi	672,20				
5 — Temsilcilikler	76.177,—				
IV — TRANSİT HESABI	337.488	58			
1 — T.M.H. Dergisi	323.691,58				
2 — Rozet Hesabı	13.505,50				
3 — Diğer	291,50				
V — 1973 YILINA DEVREDEN KONSOLİDE ALACAKLARIMIZ	1.951.018	—			
GENEL YEKÜN	4.390.744	64	GENEL YEKÜN	4.390.744	64

**İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI 1974 YILI BÜTÇE GİDER ÖDENEK
VE HARCAMALARINI GÖSTERİR ÇİZELGE**

Bütçe Maddeleri	Ödenek	Harcama	Fark
Birlik Hissesi	50.000,—	89.621,—	+ 39.621,—
Haklı Huzurlar	64.000,—	43.922,50	— 20.077,50
Hukuki ve Mali Danışman	20.000,—	10.289,—	— 9.711,—
Murakıplar	10.500,—	18.000,—	+ 7.500,—
Belge İçin Tek. Eleman	60.000,—	56.350,—	— 3.650,—
Genel Sekreter Ücreti	78.000,—	55.250,—	— 22.750,—
Genel Sekreter Yrd.	120.000,—	94.000,—	— 26.000,—
Genel Sekreter Tazminatı	13.000,—	13.000,—	—
Memur Ücretleri	303.476,—	253.743,78	— 49.732,22
Genel Sekreter Vekâleti	3.250,—	1.625,—	— 1.625,—
Taz. Sig. F. Mes. Muv. Memur	130.000,—	162.073,39	+ 32.073,39
İkramiyeler	75.000,—	105.358,20	+ 30.358,20
Yolluklar	50.000,—	87.436,00	+ 37.436,—
Danışma Tek. Sosyal	30.000,—	18.000,—	— 12.000,—
Kurtasiye Büro	20.000,—	15.826,10	— 4.173,90
Basılı Kağıt	15.000,—	35.968,00	+ 20.968,—
Temsilcilikler	10.000,—	424,00	— 9.576,—
İlân ve Abone	20.000,—	11.264,—	— 8.735,—
P. T. T.	40.000,—	32.294,35	— 7.705,65
Vergi Resim Harç	10.000,—	6.990,75	— 3.009,25
Stil Savunma	15.000,—	19.373,02	+ 4.373,02
Temsil	—,—	26.484,10	+ 26.484,10
Tenvir, Teshin, Su	20.000,—	23.145,90	+ 3.145,90
Adli Masraflar	15.000,—	4.833,65	— 10.166,35
Tamir ve Bakım	25.000,—	8.199,35	— 16.800,65
Bina ve Mef. Sigortası	3.000,—	1.443,75	— 1.556,25
İmha	1,—	—,—	— 1,—
Odacı Giyim Eşyası	5.000,—	5.024,—	+ 24,—
Çeşitli Giderler	20.000,—	20.154,64	+ 154,64
Genel Kurul Giderleri	100.000,—	114.177,50	+ 14.177,50
Döşeme ve Büro Levazımatı	80.000,—	3.920,00	— 76.080,—
Kitap ve Teknik Dergi	20.000,—	11.665,00	— 8.335,—
Merkez Şb. Gn. Sek. Yr.	1,—	—,—	— 1,—
İstanbul Şubesi	1.066.010,—	964.830,84	— 101.179,16
İzmir Şubesi	292.692,50	349.346,62	+ 56.654,12
Elâzığ Şubesi	74.801,—	40.836,20	— 33.964,80
Kayseri Şubesi	45.751,—	5.673,90	— 40.077,10
Temsilcilik Vize Hesabı	15.000,—	—,—	— 15.000,—
TMMH Dergisine Yardım	120.000,—	120.000,—	—
Diğer Neşriyat	60.000,—	68.434,50	+ 8.434,50
İnş. Müh. Günü	5.000,—	—,—	— 5.000,—
Jübile	5.000,—	—,—	— 5.000,—
İnş. Müh. Tek. Kong. Yardım	50.000,—	58.453,51	+ 8.453,51
Müh. Yet. Ün. ve Yük. Ok. Öğ. Yr.	15.000,—	—,—	— 15.000,00
Burs yardımı	15.000,—	2.250,—	— 12.750,00
Dernek ve Teş. Yardım	5.000,—	11.800,—	+ 6.800,00
Yardım Fonu	30.000,—	11.000,—	— 19.000,—
İnş. Müh. Yr. Dr. Yardım	5.000,—	—,—	— 5.000,—
İnş. Müh. Yr. Dr. Kayıtlı Üy. Yr.	40.000,—	—,—	— 40.000,—
Eğitim Tesisleri Fonu	25.000,—	—,—	— 25.000,—
Seminer ve Gezi Konf.	25.000,—	10.531,50	— 14.468,50
Olağanüstü Giderler	2.192.691,50	9.064,85	— 2.183.626,65
YEKÜN	5.512.174,—	3.002.078,90	— 2.510.095,10

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI 1974 YILI BÜTÇESİ
GELİR TAHMİN VE TAHSİLÂT MUKAYESE CETVELİ

Bütçe Fasılları	Tahmin	Tahsilât	Fark
1 — Giriş aldatı	80.500,—	109.573,—	+ 29.073,—
2 — Yıllık aldat	2.891.600,—	1.435.362,17	—1.456.237,83
3 — Hizmet karşılığı	750.000,—	998.105,93	+ 248.105,93
4 — Belge ücretleri	60.000,—	152.675,75	+ 92.675,75
5 — Yayın gelirleri	40.000,—	56.976,27	+ 16.976,27
6 — Bağış ve yardım	1,—	406,50	+ 406,50
7 — Para cezası	1,—	—,—	1,—
8 — İştiraklerden mütevellit kâr	1,—	—,—	1,—
9 — Müsabık ve jüri % 5'i	2.500,—	—,—	— 2.500,—
10 — Çeşitli gelirler	50.000,—	124.332,86	+ 74.332,86
11 — Geçmiş yıllar bakiyesi	1.637.571,—	618.495,87	—1.019.075,13
GENEL YEKÜN	5.512.174,—	3.495.928,35	—2.016.245,65

T.M.H. DERGİSİ VE TEKNİK BULTEN 1974 YILI BİLANÇO CETVELİ

A K T İ F

P A S İ F

Hesap Adı	Lira	Kr.	Hesap Adı	Lira	Kr.
I — DEĞERLER HESABI		19	I — ALACAKLILAR	107.727	84
1 — Kasa	633.47		1 — Ödenecek vergiler	931.60	
2 — Banka	38.653.72		2 — Ödenecek Mali Denge Vergisi	84.—	
II — MUHTELİF BORÇLULAR		30	3 — Ödenecek sigorta	900.—	
1 — İlan	348.187.30		4 — Yazarlık hakları	9.888.17	
2 — Oda	120.000.—		5 — Reklam komisyonu	95.924.07	
III — KÂR - ZARAR HESABI		12	II — TRANSİT HESABI	443.691	58
a) 1966 yılından devir	30.866.90		1 — Oda	443.691.58	
b) 1967 yılından devir	9.985.19		III — KÂR - ZARAR HESABI	1.338	19
c) 1971 yılı zararı	1.284.78		1968 yılı kârı	75.35	
d) 1972 yılı zararı	24.82		1969 yılı kârı	475.57	
e) 1974 yılı zararı	3.101.43		1970 yılı kârı	585.13	
			1973 yılı kârı	202.14	
GENEL YEKÜN	552.757	61	GENEL YEKÜN	552.757	61

T.M.H. DERGİSİ VE TEKNİK BÜLTEN 1974 YILI KÂR-ZARAR CETVELİ

AKTİF

PASİF

Hesap Adı	Lira	Kr.	Hesap Adı	Lira	Kr.
I — TEKNİK GİDERLER	450.603	55	I — GELİRLER	701.825	67
1 — Baskı	105.847,—		1 — Özel ve resmî ilanlar	578.870,—	
2 — Kılış	17.162.40		2 — Abone ve tek satış	1.777,—	
3 — Kağıt	288.867.65		3 — Çeşitli gelirler	1.178.67	
4 — Yazarlık hakkı	37.326.50		4 — Oda yardımı (bağış)	120.000,—	
5 — Kapak kompozisyonu	1.400,—				
II — PERSONEL GİDERLERİ	173.297	50	II — KÂR ZARAR	3.101	43
1 — Huzur hakkı	—,—		1974 yılı zararı		
2 — Yayın Md.	51.000,—				
3 — Sigorta, prim, tazminatlar	6.612.50				
4 — Resmi ve özel ilan kom.	115.685,—				
III — İDARE GİDERLERİ	81.026	05			
1 — Posta pulu	25.840,—				
2 — Telefon	6.066.60				
3 — Gönderme zarfı	29.083.70				
4 — Danga pulu	880,—				
5 — Çeşitli	19.155.75				
GENEL YEKÜN	704.927	10	GENEL YEKÜN	704.927.	10

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI İSTANBUL ŞUBESİ 1974 YILI BİLANÇOSU

A K T İ F

P A S İ F

Hesap Adı	Lira	Kr.	Hesap Adı	Lira	Kr.
I — KASA	66.839	22	I — MERKEZ HES.	333.255	28
II — BANKALAR	231.104	49	II — M. ALACAKLILAR	18.013	58
1 — İş Bankası	45.499.55		1 — Gelir Vergisi	12.645.35	
2 — Yapı ve Kredi Bankası	50.788.70		2 — Mali Denge Vergisi	911.65	
3 — Ziraat Bankası 1360 Hs.	50.546.11		3 — Sosyal Sigorta Primi	3.781.58	
4 — Ziraat Bankası Vadeli Hes.	58.330.78		4 — Sandika Hes.	675.—	
5 — Garanti Bankası	25.938.35		III — 1975 YILINA DEVREDEN SABİT KIYMETLER	206.625	84
III — KİTAP SATIŞ HES.			1 — Mefruşat ve Büro Lev.	144.784.97	
1 — Kitap	19.550.65	65	2 — Kitap, Dergi (Kitaplık)	61.840.87	
2 — Rozet, Kimlik C.	975.—				
IV — M. BORÇLULAR	32.799	50			
1 — Pul Avansı	300.—				
2 — Avanslar	14.689.50				
3 — Amerika Gezisi	8.000.—				
4. T. Güç Reklam Alacakları	9.810.—				
V — SABİT KIYMETLER	206.625	84			
1 — Mefruşat ve Büro Lev.	144.784.97				
2 — Kitap, Dergi (Kitaplık)	61.840.87				
GENEL TOPLAM	557.894	70	GENEL TOPLAM	557.894	70

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI İSTANBUL ŞUBESİNİN 1974 YILI GELİR VE GİDER ÇİZELGESİ

GİDERLER

GELİRLER

Hesap Adı	Lira	Kr.	Hesap Adı	Lira	Kr.
I — PERSONEL GİDERLERİ			BÜTÇEDEN HARCAMALAR	929.068	54
1. a) Huzur Hakları	9.580.—		1974 YILI SABİT KIYMET GİDERLERİ	35.762	27
b) Müşavere Ücretleri	2.000.—		1 — Mesruşat ve Büro Lev.	33.417.65	
c) Komisyon Çalışma Ücreti	9.261.50		2. Kitap, Dergi (Kitaplık)	2.344.62	
d) Araştırma Giderleri	26.233.—		1973 YILINDAN DEVİR	170.863	57
e) Hukuk Danışma. İcra Av.	6.000.—		1. Mefruşat ve Büro Lev.	111.367.32	
2. a) Genel Sekreter Tazminatı	13.000.—		2. Kitap, Dergi (Kitaplık)	59.496.25	
b) Genel Sekreter Ücreti	78.000.—				
c) Belge İşleri Müh.	72.000.—				
d) Belge İşl. Müh. Ücr.	60.000.—				
e) Belge İşl. Müh. Vekl. Ücr.	3.000.—				
3. MEMUR ÜCRETLERİ					
a) İdare ve Muh. A.	26.340.—				
b) Büro Amiri	31.200.—				
c) Ödenti İz. Me.	19.860.—				
d) Vezne ve Ambar Me.	22.200.—				
e) Belge Memuru	20.220.—				
f) Senetler Srv. Me.	17.400.—				
g) Kitaplık Me. (Daktilo)	13.600.—				
h) Odacı	13.740.—				
i) Odacı	11.940.—				
4. Tazminat, Fazla Çalış.	97.665.80				
5. Sigorta, Geçici Me.	28.350.—				
6. İkamiyeler					
7. Yolluklar					
II — İDARE GİDERLERİ	347.080	24			
1. Kırtasiye	15.539.70				
2. Basılı Kağıt	4.409.—				

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ 1974 YILI GELİR VE GİDER CETVELİ

G İ D E R L E R

G E L İ R L E R

Hesap Adı	Lira	Kr.	Hesap Adı	Lira	Kr.
I — PERSONEL GİDERLERİ			1 — BÜTÇE		
1 — Hakkı Huzur	12.744	—			
a) Yönetim Kurulu	2.000	—			
b) Komisyon Çalışma Üc.					
2 — Görevli Üye Ücretleri					
a) Sekreter Üye	34.500	—			
b) Teknik Eleman (Belge işleri)	37.857	08			
3 — Memur Ücretleri					
a) Büro Memuru	3.150.—				
b) Muhasip (Mukaveleli)	10.474.—				
c) Büro Memuru	18.999.92				
d) Veznedar	21.866.70				
e) Daktilo	5.440.—				
4 — Tazminat, Faz. Mes., Sig. Pır. ve Ç. Zammı	59.870.	62			
5 — İkramiye	44.861	72			
6 — Yolluklar	14.300	—			
7 — Doğum ve ölüm yardımı	1.050	—			
8 — Diğer	1.000	—			
II — İDARE GİDERLERİ					
1 — Kırtasiye	10.252.56				
2 — Basılı Kağıt	5.870.—				
3 — İlan ve Abone	5.823.—				
4 — PTT	11.811.55				
5 — Temsil	5.162.50				
6 — Aydınlatma, Isıtma, Su	1.180.41				
7 — Kat Genel Giderleri	7.875.52				
8 — Onarım ve Bakım	680.—				
9 — Çeşitli Giderler	9.469.60				
10 — Hizmetli Giyimi	1.000.—				
11 — Adli Giderler	394.25				
12 — Deprem Fonu Pratiği	17.135.—				
13 — Araştırma Giderleri	3.000.—				
III — 1975 YILINA DEVİR					
	79.654	39			
	78.356	07			
Y E K Ü N	366.193	88	Y E K Ü N	366.193	88

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ 1974 YILI BİLANÇOSU

A K T İ F

P A S İ F

Hesap Adı	Lira	Kr.	Hesap Adı	Lira	Kr.
I — KASA HESABI	5.022	79	I — MERKEZ HESABI	17.407	62
II — BANKALAR HESABI	18.049	52	II — M. ALACAKLILAR HESABI	5.664	68
a) İş Bankası	5.933.96		III — DEVREDEN BAKİYE	78.356	07
b) Emiâk Kredi Bankası	930.29				
c) Yapı Kredi Bankası	11.185.27				
III — SABİT KIYMETLER	78.356	07			
a) Mefruşat Büro Lev.	73.154.92				
b) Kitap	5.201.15				
YEKÜN	101.428	37	YEKÜN	101.428	37

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ELÂZİĞ ŞUBESİ 1974 YILI GELİR VE GİDER CETVELİ

GİDERLER

GELİRLER

Hesap Adı	Lira	Kr.	Hesap Adı	Lira	Kr.
1 — PERSONEL GİDERLERİ			1 — Bütçe Tahsisatı	40.836	20
1 — Katip Üye Ücreti	3.000	00	2 — 1974 yılından devir	1.289	28
2 — Memur Ücretleri	25.950	00			
3 — Fazla Mesai	1.046	00			
4 — İkamiyeye	5.100	00			
5 — Yolluk	1.635	00			
2 — İDARI GİDERLER					
1 — Kırtasiye	319	00			
2 — Basılı Kağıt	118	50			
3 — İlan Abone	50	00			
4 — P.T.T.	1.378	90			
5 — Çeşitli	1.438	80			
6 — Hizmetli Gıylmı	800	00			
3 — 1 — Sabit Kıymetler	1.289	28			
GENEL YEKÜN	42.125	48	GENEL YEKÜN	42.125	48

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ELÂZİĞ ŞUBESİ 1974 YILI BİLANÇOSU

A K T İ F

P A S İ F

Hesap Adı	Lira	Kr.	Hesap Adı	Lira	Kr.
1 — KASA HESABI	773	96	1 — Merkez Hesabı	20.070	35
2 — BANKALAR HESABI	19.180	14	2 — 1975 yılına Devir	1.289	28
3 — MUVAKKAT BORÇLAR					
1 — Pul Kasası	116	75			
4 — SABİT GELİRLER					
1 — Mefrûsat, Büro Levazımı	1.289	28			
GENEL YEKÜN	21.360	13	GENEL YEKÜN	21.360	13

2 — Personel Giderleri :

1 — Huzur Hakları;

Yönetim, Yürütme, Danışma Kurulları, Haysiyet Divanı, Yardımcı organlar olarak geçen yıl toplam 73.500,— TL. öngörülen huzur hakları ödeneği bu yıl için de aynen konulmuştur.

2 ve 3 — Vazifeli Üye Ücretleri :

Bu kısımda;

3 Denetim Kurulu üyesi için yıllık 5.000.—'er TL.

Genel Sekreter için aylık 7.000.— TL.

2 adet Genel Sekreter Yardımcıları için aylık 6.000.—'er TL.

1 adet Proje - Vize mühendisi için aylık 6.000.— TL.

1 adet Kalite Belgesi Teknik Danışmanı (mühendis) için aylık 6.000.— TL. lik ödenek konulmuştur.

4 — Gerektiğinde başvurulmak üzere Teknik, Sosyal, Hukuki ve Mali Danışmanlar için 50.000.— TL. lik bir ödenek öngörülmüştür.

5, 6 ve 7. Maddeler : Oda Personeli ücretleri yıllık 362.964.— TL., toplu sözleşme gereğince Ekim ayında ücretlere yapılacak % 10 zam 10.900.— TL. sı, tüm çalışan mühendis ve personelin Sosyal Sigortalar Kurumu işveren hissesi ile geçici memur ücretleri, fazla çalışma karşılığı ve Oda Personeli sosyal hakları ile Tazminatlar için 310.000.— TL. lik bir ödeneğe ihtiyaç görülmüştür.

8 — Personele ödenecek 2 ikramiye 60.500.— TL. sı tutmaktadır.

9 — Yönetim Kurulu üyelerinin toplantılar için merkeze gelmelerinde, Şubeler, Temsilcilikler ile diğer illerde Oda ile ilgili görüşmelerde bulunmalarında, Danışma Kurulu ve Haysiyet Divanı toplantılarına katılan bir kısım üyelerimizin Ankara'ya gelişlerinde Denetim Kurulunun Şube ve Temsilcilikleri denetlemesi sırasında, ayrıca Oda personelinin görevli olarak Şubelere gönderilmesinde ödenen yoluk için 120.000.— TL. ya ihtiyaç görülmektedir.

3 — İdare Giderleri :

İdare giderlerinde bütçeye konulan rakamlara ölçü olarak geçmiş seneler sarfiyatları esas alınmıştır.

4 — Genel Kurul Giderleri :

Genel Kurul masraflarının bu yıl 135.000.— TL. sı civarında olacağı sanılmaktadır.

5 — Sabit Kıymetler Ödeneği :

Yeni alınan Lokal binası ve Temsilciliklerin bazı demirbaş ihtiyaçlarının sağlanması ve teknik kitapların alınabilmeleri için 100.000.— TL. sına ihtiyaç görülmektedir.

6 — Şube ve Temsilcilikler Giderleri :

Şube ve Temsilciliklerin Yönetim Kurulumuzca değiştirilen bütçeleri raporumuzda yer almıştır.

7 — Yayın ve Dökümantasyon Giderleri :

1 — Türkiye Mühendislik Haberleri Dergimiz ve Teknik Bülten için yapılacak Oda yardımının yapılan bütçeye göre bu yıl 200.000.— TL. sına ulaşacağı tahmin edilmektedir.

2 — Öteki Yayınlar :

Kitap basımını da sağlayabilmek amacıyla 150.000.— lira olarak öngörülmüştür.

8 — Sosyal Giderler :

Sosyal giderlerde istenilen ödeneğin tamamı sayılabilecek bir kısmı geçen yılların aynı olarak alınmış olmakla beraber bazı kalemlerde üye adedimizin artması nedeni ile gerekli görülen artışlar yapılmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası

1975 Yılı Bütçe Yönetmeliği

Madde 1 — 7303 sayılı kanunla değiştirilen 6235 sayılı kanun hükümlerine göre kurulmuş bulunan İnşaat Mühendisleri Odasının 1 Ocak 1975 gününden geçerli olmak üzere 31 Aralık 1975 akşamına kadar 1975 cari yıl geliri cetvelinde gösterildiği üzere 4.460.404,— TL., geçmiş yıllar geliri ise 1.951.018,— lira olarak toplam 6.411.422,— TL. sı ve cari yıl giderleri 6.411.422,— TL. tahmin edilmiştir.

Madde 2 — Oda Talimatnamesinin 59 uncu maddesi gereğince kabul edilen 1975 Şubeleri giderleri bütçesi 1 Ocak 1975 tarihinden 31 Aralık 1975 akşamına kadar geçerlidir.

Madde 3 — Giriş aidatı; asıl üyelerle Türk asıllı, ecnebi uyruklu üyeler için 50 lira yabancı uyruklu geçici üyeler için 500 liradır.

Yıllık aidat; asıl üyelerle Türk asıllı ecnebi uyruklu üyeler, öğretim üyeleri veya Türkiye'de normal baremlerle sürekli olarak çalışanlardan yıl içinde ödenmek üzere senede 240 lira yabancı uyruklu geçici üyelerden bir defada ödenmek üzere 2.000,— liradır.

Her ne surette olursa olsun, ilgileri kesilen asıl üyelerin yıllık aidatı, Odadan ilgilerinin kesildiği aya göre hesaplanır.

Kendi hesabına yurt dışına çıkanların yazı ile müracaat etmek, Oda kimlik belgesini geri vermek şartıyla üyelikleri geçici olarak durur. Bu surede aidat alınmaz.

Asıl üyelik aidatının tahakkuk başlangıç tarihi, Türkiye'de İnşaat Mühendisliği mesleğinin icrasına başlandığı (üyece bildirilen beyan esas alınarak) günü içeren ay kabul edilir.

Madde 4 — Aidatın yıl içinde ödenmesi şarttır. Yılı içinde ödenmeyen Oda alacakları, bir sonraki yılda % 50, ikinci yılda % 75 fazlasıyla tahsil olunur.

Ancak, Oda yılı içinde ödenmeyen alacakları için ayrıca 6235 sayılı kanun ve yönetmelik hükümlerine göre icra yoluyla takibat da yapar.

Madde 5 — Belge isteyen gerçek ve tüzel kişilerden Yönetim Kurulunda düzenlenecek tarife göre ücret alınır. Her hangi bir şahsa veya teşekküle Odaca bir hizmet görüldüğü takdirde, işin mahiyetine göre Yönetim Kurulunun takdir edeceği bir ücret alınır.

Madde 6 — Askere alındıklarını Oda veya Şubelere yazı ile bildiren üyeler, askerlik süresince Oda aidatı ödemez, yalnız ayda bir lira alınır.

Madde 7 — Master ve doktora tahsili yapan üyelerden bu durumu tevsik etmek ve ücretli olarak çalışmamak şartıyla Oda aidatı alınmaz yalnız ayda 1,— TL. sı alınır.

Madde 8 — Hastalık, çalışmamazlık ve geçim sıkıntısı gibi sebeplerle birikmiş olan aidat borçları Oda Yönetim Kurulunun kararıyla ertelenebilir veya silinebilir.

Madde 9 — Üyenin ölümü halinde tahakkuk etmiş aidat borçları Oda Yönetim Kurulu kararıyla Sosyal Giderler faslından kapatılabilir.

Madde 10 — Geçmiş yıllardan borçlu üyelerden tahsil olunan para önce eski yıl borcuna mahsup edilir.

Madde 11 — Bu yönetmeliğin yürütülmesinde Oda Yönetim Kurulu görevlidir.

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI 1975 YILI BÜTÇESİ GELİRLER CETVELİ

Fasıl No.	Fasıl ve Maddeler İsmi	Tahmin
I	GİRİŞ AİDATI	105.500,—
	a) Asıl Üye	2.000 x 50,— 100.000,—
	b) Geçici Üye	10 x 500,— 5.000,—
	c) Türk asıllı (Y. Üye)	10 x 50,— 500,—
II	YILLIK AİDAT	2.902.400,—
	a) Asıl Üye	12.000 x 240,— 2.880.000,—
	b) Geçici Üye	10 x 2.000,— 20.000,—
	c) Türk Asıllı (Y. Üye)	10 x 240,— 2.400,—
III	HİZMET KARŞILIĞI ÜCRETLER	1.000.000,—
IV	DELGE ÜCRETLERİ	300.000,—
V	YAYIN GELİRLERİ	50.000,—
	Kitap, broşür gibi basılı eser satışı	
VI	BAĞIŞ VE YARDIMLAR	1,—
VII	PARA CEZALARI	1,—
VIII	İŞTİRAKLERDEN MÜTEVELLİT KÂRLAR	1,—
IX	MÜSABIK VE JÜRİ % 5'leri	2.500,—
X	ÇEŞİTLİ GELİRLER	100.000,—
XI	KONSOLİDE GELİRLERDEN CARİ YILA DEVİR	1,—
XII	CARİ YIL GELİRLERİNİN YEKÜNÜ	4.460.404,—
	GEÇMİŞ YILLAR BAKİYELERİ (Konsolide)	1.951.018,—
	GENEL YEKÜN	6.411.422,—

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
1975 YILI BÜTÇE GİDERLER CETVELİ

Fasıl Madde				Madde TL.	Fasıl TL.
No.	No.	Fasıl ve Maddeler			
I		BİRLİK HİSSESİ			144.000,—
II		PERSONEL GİDERLERİ			1.378.365,—
	1	Huzur Hakları			
		a) Yönetim Kurulu	7 x 30 x 50,—	10.500,—	
		b) Yürütme Kurulu	3 x 20 x 50,—	3.000,—	
		c) Haysiyet Divanı	5 x 12 x 100,—	6.000,—	
		d) Danışma Kurulu	30 x 8 x 100,—	24.000,—	
		e) Yardımcı Organlar		30.000,—	
		(Komisyon ve Komiteler)			
	2	a) Genel Sekreter Ücreti	12 x 7.000,—	84.000,—	
		b) Genel Sekreter Tazminatı		1,—	
	3	Vazifeli Üye Ücreti			
		a) Denetim Kurulu	3 x 5.000,—	15.000,—	
		b) Genel Sekreter Yardımcısı	12 x 6.000,—	72.000,—	
		c) Genel Sekreter Yardımcısı	12 x 6.000,—	72.000,—	
		d) Genel Sekreter Vekâlet Ücreti		3.500,—	
		e) Belge Mühendisi	12 x 6.000,—	72.000,—	
		f) Kalite Belgesi Görevlisi	12 x 6.000,—	72.000,—	
	4	Danışma Ücretleri			
		a) Teknik Sosyal Hukuku ve Mali Danışman		50.000,—	
	5	Oda Personel Ücretleri	12 x 30.247,—	362.964,—	
	6	Ücret Artışlarına Karşılık		10.900,—	
	7	Tazminat, Sigorta, Geçici Memur, Fazla Mesal		310.000,—	
	8	İkramiye		60.500,—	
	9	Yolluk		120.000,—	
III		İDARİ GİDERLER			330.303,—
	1	Kırtasiye		25.000,—	
	2	Basılı Kâğıt		40.000,—	
	3	Temsilcilik Masrafları		20.000,—	
	4	İlan, Abone, (Gazete, Dergi, vs.)		20.000,—	
	5	P.T.T.		50.000,—	
	6	Vergi, Resim ve Harç		10.000,—	
	7	Sivil Savunma Fonu		22.302,—	
	8	Isıtma, Aydınlatma ve Su		30.000,—	
	9	Bina ve Mefruşat Sigortası		3.000,—	
	10	Adli İşler İçin Yapılacak Ödemeler			
		Normal Takiplere Alt Olan Masraflar		15.000,—	
	11	Tamlr ve Bakım		35.000,—	
	12	İmha		1,—	
	13	Müstahdem Giyim Eşyası		5.000,—	
	14	Çeşitli Giderler		25.000,—	
	15	Temsil		30.000,—	

Fasıl	Madde			
No.	No.	Fasıl ve Maddeler	Madde TL.	Fasıl TL.
IV		GENEL KURUL GİDERLERİ		135.000,—
V		SABİT KIYMETLER ÖDENEĞİ		100.000,—
	1	Döşeme ve Büro Malzemeleri (Merkeze Bağlı Temsilcilikler Dahil)	80.000,—	
	2	Kitap ve Teknik Dergi	20.000,—	
VI		ŞUBE VE TEMSİLCİLİKLER GİDERLERİ		2.282.153,—
	1	İstanbul Şubesi	1.513.751,—	
	2	İzmir Şubesi	442.901,—	
	3	Elâzığ Şubesi	65.601,—	
	4	Kayseri Şubesi	59.900,—	
	5	Ankara Şubesi	200.000,—	
VII		YAYIN VE DÖKÜMANTASYON GİDERLERİ		350.000,—
	1	T.M.H. Dergisine Yardım	200.000,—	
	2	Diğer Yayınlar	150.000,—	
VIII		SOSYAL GİDERLER		190.000,—
	1	İnşaat Mühendisleri Günü Masrafı	5.000,—	
	2	Jübile	5.000,—	
	3	İnşaat Mühendisliği Teknik Kongresine Yardım	50.000,—	
	4	Mühendis Yetiştiren Üniversite ve Yüksek Okul Öğrencilerine Yardım	15.000,—	
	5	Burs Yardımı	15.000,—	
	6	Dernek ve Kuruluşlara Yardım	15.000,—	
	7	Yardım Fonu	30.000,—	
	8	İnşaat Mühendisleri Yardım Derneğine Yardım	5.000,—	
	9	Eğitim Tesisleri ve Çalışmaları	25.000,—	
	10	Seminer, Gezi, Konferans	25.000,—	
IX		OLAĞANÜSTÜ GİDERLER		1.501.601,—
	1	Odaya Mülk	600.000,—	
	2	Zorunlu Ödemeler	1,—	
	3	Gelecek Yıla Kalacak Konsolide Gelirler	901.600,—	
		GENEL YEKÜN		8.411.422,—

T.M.H. ve TEKNİK BÜLTEN DERGİSİ 1975 YILI BÜTÇE TASARISI

A) GİDERLER

1 — TEKNİK GİDERLER

a) Baskı ücreti	120.000,—
b) Klşe	20.000,—
c) Kapak ve Mecmua Kâğıdı	335.000,—
d) Telif ve çeviri Hk.	40.000,—
e) Kapak kompozisyonu	5.000,—
f) Özel çektirilen fotoğraf	2.000,—

522.000,—

2 — PERSONEL GİDERLERİ

90.500,—

a) T.M.H. Yayın Komitesi	15.000,—
b) Personel ücreti, ikramiye sigorta ve tazminat	75.000,—
c) Yolluk	500,—

4 — RESMİ ve ÖZEL İLÂN KOMİSYONU

130.000,—

4 — İDARİ GİDERLER

112.000,—

a) Posta pulu	40.000,—
b) Telefon	10.000,—
c) Gönderme zarfı	40.000,—
d) Damga pulu	1.000,—
e) Basılı kâğıt	1.000,—
f) Çeşitli hamaliye, dergi gönderme ve çalışanlar vs.	20.000,—

GENEL YEKÜN

854.500,—

B) GELİRLER

a) İlân (resmî, özel)	650.000,—
b) Abone	4.000,—
c) Tek satış vb.	500,—
d) Oda yardımı	200.000,—

GENEL YEKÜN

854.500,—

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
1974 YILI MEMUR VE HİZMETLİLERİ KADRO CETVELİ

		Mevcut kadro	Ödenen
SEKRETERLİK SERVİSİ			
1	Sekreterlik ve Muh. Ser. Amiri	3.723,—	3.723,—
2	Sicil ve Muamelât Şefi	2.635,—	2.635,—
3	Daktilo bilir Memur	2.113,—	2.113,—
4	Daktilo bilir Memur	1.543,—	1.543,—
5	Daktilo	1.639,—	1.639,—
6	Daktilo	1.543,—	1.543,—
7	Evrak Memuru	1.911,—	1.911,—
8	Dosya Memuru	2.249,—	2.249,—
9	Belge Memuru	1.543,—	1.543,—
10	Odacı	1.733,—	1.733,—
11	Odacı	1.576,—	1.576,—
MUHASEBE SERVİSİ			
1	Muhasebeci	2.157,—	2.157,—
2	Muhasebe Memuru	2.000,—	—
3	Veznedar	1.771,—	1.771,—
DÖKÜMANTASYON			
1	Kütüphane Memuru	2.111,—	2.111,—
		30.247,—	28.247,—

T.M.H. DERGİSİ 1974 YILI BÜTÇESİ GELİR TAHMİN VE
TAHSİLÂT MUKAYESE CETVELİ

Bütçe Fasılları	Tahmin	Tahsilât	Fark
1 — Özel ve Resmî İlanlar	395.000,—	578.870,—	+ 183.870,—
2 — Abone tek satış	9.000,—	2.955,67	— 6.044,33
3 — Oda tahsisi (Bağış)	350.000,—	120.000,—	—230.000,—
GENEL YEKÜN	754.000,—	701.825,67	— 52.174,33

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI İSTANBUL ŞUBESİ
1975 YILI BÜTÇE TASARISI

Fasıl No.	Madde No.	Fasıl ve Madde Adı	Madde TL.	Fasıl TL.
I		PERSONEL GİDERLERİ :		1.081.751,—
	1	a) Huzur Hakları (Yönetim Kurulu)	15.000,—	
		b) Danışma Ücretleri	10.000,—	
		c) Komisyon Çalışma Giderleri	15.000,—	
		d) Araştırma Giderleri	40.000,—	
		e) Hukuk Danışmanı ve İcra Avukatı Üc.	18.000,—	
			98.000,—	
	2	a) Genel Sekreter Tazminatı	1,—	
		b) Genel Sekreter Üc. (6.500,—)	78.000,—	
		c) Genel Sekreter Yar. Üc. (6.000,—)	72.000,—	
		d) Genel Sekreter Vekâlet Üc.	3.250,—	
		e) Belge İşleri Müh. (Anlaşmalı) Üc. (6.000,—)	72.000,—	
		f) Belge İşleri Müh. (Anlaşmalı) Üc. (6.000,—)	72.000,—	
		g) Belge İşleri Müh. Vekâlet Üc.	12.000,—	
		h) Ek Kadrolar (Elektronik Hs. Mrk.)	100.000,—	
		İ) Kurs Giderleri	10.000,—	
			419.251,—	
		MEMUR ÜCRETLERİ :		
	3	a) İdare ve Muhasebe Amiri	31.680,—	
		b) Büro Amiri	41.280,—	
		c) Ödenti İzleme Memuru	26.400,—	
		d) Vezne ve Ambar Memuru	31.680,—	
		e) Belge Memuru	27.840,—	
		f) Senetler Servisi Muhasebecisi	31.680,—	
		g) Senetler Servisi Yardımcısı	23.040,—	
		h) Kitaplık Memuru (Daktilo)	19.860,—	
		İ) Daktilo	18.000,—	
		J) Odacı	19.800,—	
		k) Odacı	18.240,—	
			289.500,—	
	4	Tazminat, Fazla Çalışma, S. Sigorta, Geçici Me. ve Sosyal Yardımlar	220.000,—	
	5	İkramiyeler	50.000,—	
	6	Yolluklar	5.000,—	
II		İDARE GİDERLERİ :		397.000,—
	1	Kırtasiye	20.000,—	
	2	Basılı Kağıt	7.500,—	
	3	Yayın Giderleri	300.000,—	
	4	İlan ve Abone	7.500,—	
	5	PTT	25.000,—	
	6	Vergi ve Resimler	2.000,—	
	7	Temsil	6.000,—	
	8	Bakım ve Onarım	5.000,—	
	9	Adli Giderler	3.000,—	
	10	Aydınlatma, Isı, Su	10.000,—	
	11	Çeşitli	10.000,—	
III	12	İmha	1.000,—	
		SABİT KIYMETLER :	35.000,—	
	1	Döşeme ve Büro Gereçleri	25.000,—	
	2	Kitap, Dergi (Kitaplık için)		10.000,—
TOPLAM				1.513.751,—

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ
1975 YILI BÜTÇE TASARISI

Fasıl No.	Madde No.	Fasıl ve Madde isimleri :	Tahsisat 1 9 7 5
I		PERSONEL GİDERLERİ :	
	1	Hakkı Huzur :	
		a) Yönetim Kurulu	15.000,—
		b) Müşavere Ücretleri	1.000,—
		c) Komisyon Ücretleri	4.000,—
	2	Görevli Üye Ücretleri :	
		a) Sekreter Üye (Full-Time)	6.000,— x 12
		b) Belge İş. Tek. El. (Full-Time)	6.000,— x 12
	3	Memur Ücretleri :	
		a) Muhasip (Mukaveleli)	1.000,— x 12
		b) Büro Memuru	1.600,— x 12
		c) Veznedar	1.850,— x 12
		d) Daktilo	1.200,— x 12
	4	Tazminat, F. Mesal, St. Pr., Ç. Zam., Sos. Y.	83.600,—
	5	Doğum ve Ölüm Yardımı	2.000,—
	6	İkramiye	20.000,—
	7	Yolluklar	5.000,—
			<u>342.400,—</u>
II		İDARE GİDERLERİ :	
	1	Kırtasiye	5.000,—
	2	Basılı Kağıt	7.500,—
	3	Yayın Giderleri	15.000,—
	4	İlan ve Abone	5.000,—
	5	PTT Giderleri	12.000,—
	6	Vergi ve Resimler	—
	7	Temsil	6.000,—
	8	Aydınlatma ve Su	2.000,—
	9	Kat Genel Gideri	8.000,—
	10	Onarım ve Bakım	1.000,—
	11	Adli Giderler	1.000,—
	12	Çeşitli Giderler	5.000,—
	13	Araştırma Gideri	10.000,—
	14	Yapı Denetimi Giderleri	15.000,—
	15	İmha	1,—
			<u>92.501,—</u>
III		SABİT KIYMETLER GİDERLERİ :	
	1	Mefruşat ve Büro Levazımatı	5.000,—
	2	Kitap	3.000,—
			<u>8.000,—</u>
		YEKÜN	<u>442.901,—</u>

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ELÂZİĞ ŞUBESİ
1975 YILI BÜTÇE TASARISI

Fasıl No.	Madde No.	Madde ve Fasıl İsmi	1 9 7 5 Bütçesi
I		PERSONEL GİDERLERİ :	
	1	Hakkı Huzur 5 x 12 x 40	2.400,—
	2	Vazifeli Aza Ücreti 12 x 250	3.000,—
	3	a) Sekreter ve Muhasip 12 x 1000	12.000,—
		b) Odacı 12 x 1200	14.400,—
	4	İkramiye	4.400,—
	5	Fazla Mesai	2.000,—
	6	Yolluk	3.000,—
II		İDARİ GİDERLER :	
	1	Kırtasiye	400,—
	2	Basılı Kağıt	500,—
	3	İlan ve Abone	200,—
	4	ETT	2.500,—
	5	Vergi ve Resimler	100,—
	6	Isıtma ve Aydınlatma	1.500,—
	7	Kira	10.000,—
	8	Adli Masraf	500,—
	9	Tamir ve Bakım	200,—
	10	Çeşitli	1.500,—
	11	Hizmetli Gıyımı	1.000,—
III		SABİT GELİRLER :	
	1	Mefruşat	5.000,—
	2	Kütüphane	1.000,—
	3	Proje ve Belge Tatbikatı Geliirlerinden % 50 ye kadar Teknik Elemana Kurul Kararıyla	1,—
		YEKÜN	65.601,—